

ВЕДА СЛОВЕНАХЪ.

ОБРЯДНИ ПЕСНИ ОТЪ ЯЗИЧЕСКО ВРЪМЯ.

Упазени со устно предание при Македонско-Родопски-те
Българо-Помаки.

СОБРАНИ И ИЗДАНИ

Стефаномъ Ил. Верковичемъ.

Книга друга.

Напечатана со пожертвованна-та на Руски-те ревнители
и покровители на наука-та.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
1881.

ВЕДА СЛОВЕНА

ФЕНОМЕНЪТ "ВЕДА СЛОВЕНА"

Георги Михов

В далечната 1874 година в Белград излиза от печат една книга, която разбунва духовете в научните среди и не им дава покой до днес. "Авторът" ѝ е босненският сърбин Стефан Веркович, а заглавието - "Веда Словена: Български народни песни от предисторическата и предхристиянската епоха". Поставям "автор" в кавички, защото реално Ст. Веркович се явява само поръчител, а истинският събирач на песните е българският учител от Егейска Македония - Иван Гологанов.

Веда Словена е един особен сборник с фолклорни песни и предания, събирани в продължение на дванадесет години сред българите мюсюлмани от Македония и Родопския край (т.нар. мърваци и помаци). Особен е защото изложените в него умотворения са с необикновена тематика и съдържание - говорят за езически богове, свръхестествени същества, митологически герои, древни царе и господари, съдържат знания, спомени, формирани далеч преди ислямизацията на помаците, но и преди християнизацията на целокупния български народ. Това ѝ съдържание обрича книгата на отхвърляне. Много учени, от излизането ѝ до днес, я обявяват за фалшификат, като най-често привежданите аргументи са "неправилната ѝ тромава форма" и "фантастичното ѝ съдържание". Тези твърдения, обаче, не обясняват откъде набеденият за фалшификатор селски учител Иван Гологанов би могъл да има такива обширни познания върху древнославянската митология. По онова време, когато той е събирал песните, голяма част от познатите ни днес славянски, и присъстващи във Веда Словена, божества и митични персонажи, все още не са били известни на науката. Да не говорим, че тогава България все още е била под турско робство и едва ли във всяко село е имало книжарница, снабдена с най-новата литература в областта на славистиката.

А иначе "неправилна и тромава форма" има всяка народна песен - та нали това е (просто)народно творчество, а не професионална поезия.

От друга страна всички изследвания върху диалекта на песните заключават, че той изглежда напълно автентичен и отговаря на Българския Диалектен Атлас.

Така или иначе, за нас спор относно истинността на Веда Словена въобще не съществува.

Затова ще спестим време и място, и ще обсъдим няколко интересни момента:

Името "Веда Словена" - подражание на индийските веди?

Нещо подобно. На старобългарски думата **вѣдъ** означава мъдрост, знание, познание, и в този смисъл **веда** ще рече книга (сборник) с мъдрости. И оттам - **веда словена** всъщност означава "словенска мъдрост" на чист български език. Съвсем отделен въпрос е, че подобно е значението и на индийското понятие "веда", което обаче е лесно обяснимо с родството на индоевропейските езици. Нека напомним, че и древнобългарският език, и древноиндийският санскрит принадлежат към една езикова група - тази на източните индоевропейски (т.нар. "сатем") езици. По тази причина в санскритския се откриват редица термини сходни със българския - напр. bhagu (слав. богъ), p̥hebu (слав. небо, небе), miru (слав. миръ), achram (слав. храмъ), и пр.

Кой е Вишну богъ във Веда Словена - заемка от индийската митология?

Всъщност тук в песента най-вероятно се казва Вишнь богъ, т.е. висшият бог, небесният бог и се използва като синоним на определено божество. Този подход вече е забелязан и в някой руски песни, където се употребява същото словосъчетание - Вишний бог.

Кой е Шива бога - индийският бог Шива?

Друга заблуда. Тук по-правилно е да се пита "коя е Шива бога", защото в съответния диалект "бога" е явно женски род на думата "богъ", и означава богиня. По същия начин е и в полския, да речем. А и в българския простонароден език се е запазило определението "като бога", макар и с променено значение. Та в нашия случай Шива бога не е нищо друго от изопачено записване на името на българската богиня на живота и създанието Жива. Целият контекст на песента отговаря на характеристиките на тази богиня.

С подобни обяснения могат да бъдат оборени и всички останали привидни "индийски" влияния във Веда Словена, които често се разглеждат като довод за нейната недостоверност.

С какво е ценна за нас, българите, Веда Словена?

1. Песните в нея са събирани сред родопските и беломорските българи мюсюлмани. Съдържат огромен брой реминисценции от християнски и езически религиозни практики, характерни за

българския народ. Така Веда Словена се явява неопровержимо доказателство за българската принадлежност на т.нар. помаци от Южна България и Северна Гърция. Тя доказва, че българите мохамедани в определен исторически период са споделяли с останалите българи тези езически вярвания, а по-късно и християнската религия.

2. Песните събирани сред македонските българи пък са на специфичен български диалект и на нито едно място не се споменава нищо, характеризиращо ги като "македонци". Самият сърбин Стефан Веркович издава Веда Словена под наслов "Обрядни песни отъ язическо време. Упазени со устно предание при Македонско - Родопски-те Българо - Помаци". Какво по-добро доказателство за българския характер на "македонците" от това сам сърбин да събира български песни в Македония?

3. Легендите във Веда Словена са записани в периода 1860-1870 и съдържат митологически спомен от езическо време, славят езически божества, езически герои, духове, самодиви. Т.е. езическите вярвания сред помациите са оцелели и след християнизацията (IX в.) и след ислямизацията им (XVI - XVII в.), потвърждавайки дълбоката истина за света и голямата ценност за човека, които носят. Съществуването на тези легенди е доказателство, че езическата религия е била необходима на народа ни и продължава да съществува хилядолетия след опита за изтриването ѝ от народната памет, живеейки на апокрифно ниво - сред обикновените хора в изолираните планински общности.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Издавая первую книгу древнихъ болгарскихъ народныхъ песенъ подъ заглавіемъ "Веда Словена" ("Веда Словена"—Български народни песни отъ предисторично и предхристиянско доба. Откриль въ Тракия и Македонія и издалъ Стефанъ И. Верковичъ. Београдъ 1874.) я ненадеялся, что буду впоследствии иметь счастье открыть и собрать въ Родопскихъ горахъ гораздо более богатое сокровище памятниковъ древней славянской народной культуры неизвестныхъ авторовъ, въ неизвестной стране Македоніи и еще менее известныхъ временъ.

Ети-то быліны древне славянскаго прошедшаго содержатся именно въ обрядныхъ песняхъ, которыми я напосланиль етотъ второй томъ столь замечательныхъ, редкихъ и характеристическихъ особенностей, которыя весьма важны не только по формаму иху языка, но и по ихъ митологическому содержанию, такъ что о ихъ великой древности сомневаться нельзя.

Предоставляя ученымъ исследователямъ определить время и значеніе песенъ и выяснить разныя метаморфозы, которымъ безъ всякаго сомненія подвергались теченіемъ времени ети быліны духовнаго склада нашихъ давнихъ предковъ, я довольствуюсь более фактомъ громаднаго количества собранныхъ и открытыхъ мною древнихъ болгарскихъ песенъ и случайностію обстоятельствъ, благодаря которымъ, я могу при содействіи славянскихъ патриотовъ, издать етотъ сборникъ въ Россіи, где столь много высокоуважаемыхъ славянскихъ ученыхъ, филологовъ, лингвистовъ и разныхъ специалистовъ славянской науки, которые въ состояніи будутъ оценить и исследовать во всехъ отношеніяхъ етотъ долго и довольно трудно собранный мною матеріаль.

Въ етомъ второмъ томе находятся исключительно обрядныя песни, разделяющіяся на двадцать одинъ разныхъ праздниковъ и заключающія въ себе до 15,000 стиховъ, вследствие чего етотъ томъ далеко более объемистый, чемъ первый.

Хотя я желалъ поместить въ немъ все обрядныя, до сихъ поръ собранныя мною песни, около 30,000 стиховъ, но, видя въ настоящее время невозможность такого предпріятія, я долженъ былъ ограничиться только тщательнымъ выборомъ лучшихъ песенъ, лишь скорее представить етотъ томъ въ руки читателя. На сколько я успелъ въ своемъ желаніи, ето предоставляю решить будущимъ исследователямъ етихъ неизвестныхъ памятниковъ славянской старины.

Кроме вышеупомянутыхъ праздниковъ я поместилъ въ ету книгу еще два прибавленія, изъ которыхъ въ первомъ находятся песни одного толоко певца, а во второмъ включены некоторыя песни, могущія послужить несколько къ разъясненію более темныхъ вопросовъ родопскихъ открытій вообще.

Немогу обратитъ далее вниманія читателя, что въ етомъ сборнике болгарскихъ народныхъ песену замечательны кроме старославянскихъ словъ, также и слова неизвестнаго мне какого-то другаго языка, но которому нельзя отрицать въ сродстве съ индо-европейскими языками; есть даже и такихъ языковыхъ элементовъ и выражений, непонятныхъ даже и самимъ певцамъ Родопскихъ горъ (Напр. Рама, уйна, акрамъ, нина, уналь, вета, вила, ветиша, хруй, сефита, удита, вей, санита, финита, трай, далита, флана, рай, ерентъ, транъ, хаванъ, фура, татина, рунъ, дефина, чире, яра, диа, прена, зерби, ярнешъ, усень, назина, дусунъ и проч.). Есть и речи, отчасти похожія на греческій и на

славянські язика, но которія не сохранились ни въ одномъ изъ местныхъ болгарскихъ наречій разговорнаго современнаго болгарскаго язика во Тракіи и Македоніи, ни въ марвачскомъ, помацкомъ, пуливаковскомъ, бързачскомъ, мячскомъ, сираковскомъ и проч. болгарскихъ діалектахъ (Напр. Дере, мини, гуру, солина, краска, рука, служита, идругу, абросу, райтъ, пирну, узрель, афици, арни, юни, нине, осень, уяриль и проч.) .

Кто же изъ славянскихъ ученыхъ будетъ такъ счастливъ, чтобы вникнуть первыимъ въ столь древнее образованіе етихъ до насъ дошедшихъ былинъ Родопскихъ горъ? Кто намъ скажетъ источникъ, судьбу етихъ древнихъ остатковъ почти всецело религіознаго характера? Остатки-ли нашихъ праотцевъ докириловскаго времени или еще более старинной эпохи, —ктожь намъ его определить и разьяснить ихъ значеніе въ митологическомъ и религіозномъ отношеніяхъ?

Но никакъ не могу на етотъ разъ обойти молчаніемъ одну весьма замечательную и ярко бьющую въ глаза особенность въ упомянутыхъ Родопскихъ песняхъ, и для разрешенія и пониманія которой, думаю совсемъ не нуженъ какой-либо предварительный сфинксъ, подобно митическому тиветскому сфинксу, ни делать прогулки до уфимскихъ и енисейскихъ каторжниковъ для узнанія етой тайны, потому что она такъ просто и ясно изложена, что каждый въ состояніи сразу безъ всякихъ затрудненій вполне проникнуть и понять ея настоящей смѣсль и значеніе, —т. е. государственній порядокъ и взаимныя отношенія того народа, который былъ основателемъ етой неизвестной первобытной всемирной образованности, сохранившейся въ етихъ песняхъ. Каждая страница упомянутыхъ былинъ переполнена примерами такой выспренней и несравнимой доблести и разными другими необыкновенными и поразительными качествами, какими я не могъ заметить ни малейшихъ следовъ въ техъ древнихъ литературахъ, съ которыми я имелъ случай познакомиться до ныне. Особенно рельефно тамъ воспеваются следующие добродетели: искренность, самоотверженіе, дружелюбіе, правдолюбіе, великодушіе, добродушность, гостепріимство, самое нежное милосердіе и соболезнованіе къ сиротамъ и вдовицамъ и безпределное непоколебимое благоговеніе и преданность къ Богу и Царю. Въ ети по истине непорочныя и блаженная времена—царь считался какъ бѣ идеаломъ и воплощеніемъ государственнаго быта и самодержавнымъ духовнымъ отцемъ всехъ, а Онъ. въ свою очередь считалъ и любилъ всехъ, безъ исключенія, какъ своихъ собственныхъ любимыхъ детей. Следовательно, тогда все государство представляло одну сплошную образцовую семью, члены которой взаимно стоятъ другъ за друга такъ крепко и непоколебимо, какъ стена. Что ето никакъ не преувеличено, а лишь намекъ, чтобы обратить вниманіе читателя на нихъ, объ етомъ уверится каждый лишь только доберется до етихъ во истину дивныхъ остатковъ прошедшаго времени истиннаго благородія и благочестія рода человеческого.

Въ конце книги издатель нашель необходимымъ прибавить короткій словарь некоторыхъ менее известныхъ болгарскихъ словъ, изъ етихъ совсемъ неизвестныхъ болгарскихъ местныхъ діалектовъ: мервачскаго и помакскаго, а также и списокъ содействовавшихъ изданію етого тома.

Не смотря на мои старанія снабдить ети болгарскія песни русскимъ переводомъ, я въ конце концовъ долженъ былъ отказаться отъ моего желанія, потому что для етой цели не могъ найдти довольно подготовленнаго переводчика.

Надо также указать и на одну неправильность относительно распоряженія напечатанія матеріала книги, о чемъ я вспомнилъ только при окончаніи ея, т. е. я поместилъ объясненіе словъ после каждаго праздника, а надо было ето поместить все въ конце книги; что я не вспомнилъ во время объ етомъ, причиною тому были крайне критическія обстоятельства, въ которыхъ я тогда находился, и которія еще и теперь не уменьшились.

Нужно еще заметить, что не могло обойтись и безъ типографическихъ ошибокъ, которыхъ больше въ началіи книги, чемъ въ конце, — потому что меня почти во всю зиму съ 1879 на 1880 годъ такъ болели глаза, что я никакъ не былъ въ состояніи держать корректуру, но ето для меня делалъ одинъ мой знакомый Руссъ, и которіхъ по сію минуту я никакъ не могу проверить и поправить, по той причине, что и теперь состояніе моего здоровья крайне критическое—но оне такъ незначительны, что и самъ читатель, думаю, можетъ безъ затрудненій ихъ поправить.

Значительное число словъ печатано курсивными буквами по той причине, чтобы на нихъ обратить вниманіе читателя: такъ какъ они принадлежать или совсемъ неизвестному языку, или что не находятся въ употребленіи теперь у Македонско-тракійскихъ Болгаръ.

Я очень желалъ поместить предисловіе и на болгарскомъ языке, но никакъ не былъ счастливимъ отыскать такого услужливаго Болгарина, который хотель бѣ оказать мне ету услугу.

Считаю своею священною обязанностію изіявить здесь свою пламенную благодарность и признательность господину д-ру М. А. Хану, за то что онъ принялся за напечатаніе книги безъ всякихъ залоговъ и контрактовъ, и безъ всякихъ корыстныхъ видовъ, а только чтобы бытъ

полезнымъ науки. Ибо иначе Богъ знаетъ когда бы книга еѣ появилась въ свѣтъ.

Наконецъ мнѣ кажется необходимымъ указать, что песни этого тома собраны мною изъ устъ Помакову — или мусульманскихъ Болгаръ — и ни одна отъ христіанъ. Оне собраны по базарамъ Македоніи и Тракіи — въ Валовиште Варакли-Джуми, Неврокопе и др., и именно:

Песнь I. "О Коледову—дну" стр. 1 получена отъ певца Ехя-ага изъ селенія Селче Татарь-Пазарджійской Каазы; песнь II. "О Мръснима-днима" стр. 79 получена отъ певца Хасима изъ села Чавдарли Татарь Пазарджійской Каазы.

Песнь III. "О Суровомъ дну" стр. 94 получена отъ певца Ибраимъ-аги изъ села Джиджево неврокопской Каазы; песнь "О Сурову—дну" стр. 127 получена отъ певца Халила изъ села Теплень неврокопской Каазы; песнь IV. "О Власину—дну" стр. 145 получена отъ певца Сюлюмана изъ села Касакли Татарь-Пазарджійской Каазы; песнь V. "О Ластавичину-дну" стр. 163 получена отъ певца Ибраимъ-аги изъ села Джиджево неврокопской Каазы; песнь VI. "О Първину—дну" стр. 184 получена отъ певца Халила изъ села Теплена неврокопской Каазы; песнь VII. "О Масину—дну" стр. 200 получена отъ певца Ехя-аги изъ села Селче Т. Пазарджійской Каазы; еѣ-же песнь стр. 226 получена отъ певца Исиина изъ села Кочена неврокопской Каазы; песнь VIII. "О Угавиту—дну" стр. 234 получена отъ певца Фетушь-аги изъ села Крушево неврокопской Каазы; песнь IX. "О Сирину—дну" стр. 246 получена отъ певца Далила изъ села Крабула неврокопской Каазы.

Песнь X. "О Гергюву—дну" стр. 269 получена отъ певца фетуши изъ села Теплена неврокопской Каазы; песнь XII. "О витину—дну" стр. 269 получена отъ певца Димиръ-аго изъ села Долно Дряново неврокопской Каазы; песнь обь етомъ-же стр. 274 получена отъ Сайта изъ села Рибницы неврокопской Каазы; песнь XII. "О Енюву—дну" стр. 281 получена отъ певца Далила изъ села также Крабула нев. Каазы.

Другая песнь обь зтомъ-же стр. 284 получена отъ певца Сайта изъ села Рибницы неврокопской Каазы; песнь XIII. "О Вишину—дну": стр. 291 получена отъ певца Исиина изъ села Кочена неврокопской Каазы; песнь XIV. «О Зареву дну» стр. 295 получена отъ певца Фетушь-аги изъ села Крушево.

Песнь XV. "О Дравину—дну" стр. 298 получена отъ певца Хасима изъ села Чавдарли Т. Пазарджійской Каазы; песнь XVI. "О Изочну— дну" стр. 314 получена отъ певца Сайта изъ Рибницы неврокопской Каазы.

Песнь XVII. "О Гроздину—дну" стр. 325 получена отъ певца фетуши изъ села теплена невр. Каазы.

Песнь XVIII. "О Пазиръ—дну" стр. 328 получена отъ певца Али-Аги изъ села Банье Т. Пазарджійской Каазы; песнь XIX "О Колчуву—дну" стр. 354 получена отъ певца Али-аги изъ села Бенье Т. Паз. Каазы; песнь XX. "О Ладову—дну" стр. 375 получена отъ певца фетушь-аги изъ села Теплена; пе»снь XXI. «О начальномъ обученіи детей» стр. 383 получена отъ певца Хасана изъ села Абланницы неврок. Каазы; песни I-го прибавленія стр. 393 получены отъ певца Исиина изъ села Лъженъ невр. Каазы; песни II прибавленія стр. 557 получены отъ певца Мехмета Шубова изъ села Фъргова невр. Каазы.

Все ети песни списаны съ устъ народа по базарамъ моимъ другомъ Гологановымъ.

Ст. И. Верковичъ.

С.-Петербургъ 1 Мая 1881.

Основа первобытной всемірной религіи, следы которой сохранились въ

Родопскихъ былинахъ:

«Боже ми Боже!

Боже ми арине,

Арине саипе,

Саипе ажине,

Ажине ми Дине,

Дине ми увишне,

Увишне ми талине,

Санъ ми адине...»

Переводъ со словъ певца:

«Боже ми Боже!
Боже ми пречисти,
Пречисти присвети,
Присвети премудри,
Премудри ми Боже,
Боже ми увишне,
Увишне ми облачни—
Умомъ непостижими!»

Ети стихи находятся въ одной эпической песни, состоящей изъ 420 стиховъ, носящей заглавіе:
Дойне са годи за Добра малка мома.

Государственный лозунгъ народа, бѣвшаго основателемъ образованности, сохранившейся въ
Родопскихъ песняхъ:

БОГЪ И ЦАРЬ.

Самая истинная, самая прочная и самая непоколебимая и несокрушимая основа счастья и
благоденствия рода человеческого:

«Если Ты, Царь, будешь живъ—
И мы будемъ вить;
Если Ты погибнешь—
И мы погибнемъ!»

Ети стихи находятся въ одной эпической песни, говорящей о первобытномъ переселеніи
народовъ.

Ети песни еще не напечатаны.

Л И Ч Е Н - Д Е Н Ъ К О Л Е Д О В Ъ - Д Е Н Ъ

Песна 1.

Излела ми стара майка
Излела ми уть сарае,
Фъ десна хи рока ясна борница
Ясна борница ясенъ огънь,
Фъ лева хи рока бела книга 5
Бела книга царну писму,
Рукнала са подрукнала,
Гласумъ рука песна пее
Песна пее бела книга
Бела книга царну писму: 10
"Бре юнаци луди гидии,
Вутре си е Бадень вечерь.
Дуръ даизгрее ясну сланц
Съсъ сланце личень-день
Личень-день Коледовъ-день. 15
Коледа Бога на земе-та,
Златна си тоега носи,
Та са шета пу земе та
Уть града фѣфѣ града,
Уть селу на селу, 20
Уть каша на каша,

Дуръ да ми са сланце изгрее
 Сита си земе прошеталъ
 Па са качилъ фъ Бела гора,
 Седналь си пудъ даро-ту, 25
 Пудъ даро-ту на белъ кладенець,
 Та си сииръ чини.
 Кой му юнакъ курбанъ коле,
 Кой му лови дребна лова
 Дребна лова бели пилци, 30
 Та ги на майка носи
 Да ги готви бадна вечере,
 Да си гости старъ бабайку
 Старъ бабайку на трапеза;
 Па си Коледа слева 35
 Та са шета пу земе та
 Уть града фъфъ града,
 Уть селу на селу,
 Уть каша на каша;
 Седнува си на трапеза, 40
 Привива си златна тоега
 Та си гони царни Юди
 Царни Юди самувили;
 Кой му юнакъ курбанъ ни коле,
 Кой му юнакъ ни лови дребна лова 45
 Дребна бели пилци
 Та си на майка ни носи
 Да си готви Бадна вечере,
 Ни седнува на трапеза,
 Ни превива златна тоега 50
 Да си гони царни Юди
 Царни Юди самувили;
 Фъ пазуфи му златна чеше
 Златна чеше костевица,
 Фафъ чеше урина вода 55
 Та си фъ кашци парснува,
 Та му фъ кашци нищу хаиръ,
 Фъ кашци му хаиръ ни устаналъ".
 Какъ излела стара майка
 Та си пее и си дума, 60
 Юнаци хи са смехъ насмели:
 Ти си на, мале, лажешъ!
 Какъ да слезе Коледа Бога
 Дуръ да изгрее ясну сланце
 Да прошета сита земе, 65
 Да са шета уть града фъ града,
 Уть селу на селу,
 Уть каша на каша,
 Пиле да е па ни форка
 Па ни форка и ни лета 70
 Дилкимъ земе да исфоди:
 Кажи ни, мале, кажи
 Йоти на, мале, лажещъ,
 Йоти на, мале, мамишъ:
 Зеръ ти са сме веке дудели 75
 Та си наетъ сторила
 Да на пратишъ фафъ гора та
 Да си ловим' дребна лова

Дребна лова бели пилци, Че ги пасе Бела Змее Бела Змее и форката, Да на види фафъ гора-та Че си ловим' дребна лова Дребна лова бели пилци, Разедилъ са налютилъ,	80
Изкаралъ си люта срела Та на съсъ срела усрелилъ Йоще млади сме загинали, Йоще млади ни године Негодени ниженени."	85
Стара майка вели ютговори, Хаде, вие, ни ва маме Ни ва маме ни ва лага. Яхналъ си коне лестувица Лестувица коне шестокрилца Та си форка кату пиле Кату пиле на високу На високу на широку На широку и на длегу,	90
Дур да кимнешъ съ йоку Прошеталъ си сите земе Утъ край земе ду край земе, Утъ край море ду край море"	95
Па ви юнаци думамъ: Кой си иде фафъ гората та Да си лови дребна лова Дребна лова бели пилци, Коледа му Бога на трпеза, Привилъ си златна тоега Та си гони царни Юди Царни Юди самувили, Кой му курбанъ не коле, Не му лови дребна лова Дребна лова бели пилци Та си на майка ни носи Да си готви Бадна вечере, Ни седнува на трапеза, Ни превива златна тоега Та ни гони царни Юди Царни Юди самувили;	100
Фъ пазуфи му златна чеше Златна чеше костевица, Фафъ чеше урина вода Та му фъ кашци парснува, Ни му фъ кашци хаиръ, Фъ кашци му хаиръ ни устаналъ". Чули ми млади юнаци. Тенкахми пушка на раму ту, Тенка хми срела фафъ рака та Та ми гора утишли Та си ловетъ дребна лова Дребна лова бели пилци. Дуръ излезе Бела Змее Бела Змее и форката, Налюти са разеди са,	105
	110
	115
	120
	125
	130
	135

Искара си люта срела,
 Фтегна срела да ги срела,
 Йоше срела ни си фарлилъ
 Зададе са Юда самувила
 Та му вели ютговори, 140
 Е ти, братку, Бела Змее
 Бела Змее и форката,
 Що са, братку, лютишъ
 Та си срела искаралъ
 Да усрелишъ млади юнаци; 145
 Ни са съсъ воле дошли,
 Я ги пратила стара майка.
 Вутре си е личень-день
 Личень-день Коледовъ-день,
 Та си ловетъ дребна лова 150
 Дребна лова бели пилци
 Да си готви Бадна вечере;
 Да си сложи златна трапеза.
 Да си седне на трапеза,
 И да чека Коледа Бога 155
 Да си седне на трапеза
 Да вечере Бадна вечере;
 Да превие златна тоега
 Да прогони царни Юди
 Царни Юди самувили 160
 Да ни му са фъ кашци за неволе.
 Какъ хми думала стара майка
 Думала говорила,
 Юнаци са уплашили
 Та ми фъ гора ни идатъ 165
 Да ни си ги усрелишъ.
 Па ги майка поканила.
 Хаде си, братку, трагни са,
 Флези, братку, фъ пещере та,
 Да си юнаци лова ловетъ 170
 Дребна лова бели пилци,
 Да са варнатъ ду вечере
 Чи ги майка чека;
 Да ни идатъ йоше малу,
 Налютил са Коледа Бога 175
 Налютиль са разедиль,
 Ни седнува на трапеза
 Та ми вечере ни вечере;
 Ни превива златна тоега
 Та ни гони царни Юди 180
 Царни Юди самувили;
 Я му фъ пазуфи му златна чеше
 Златна чеше костевица,
 Фъ чеше урина вода
 Та му фъ кашци парснува 185
 Ни му е въ кашци хаиръ,
 Ичъ му хаиръ ни устаналъ."
 Бела Змее вели ютговори:
 Сестру, сестру Юда самувила,
 Да си ида фъ пещере та 190
 Уставемъ си бели пилци
 Та си форкатъ на високу

На високу фафъ гора та
 Та са криетъ фъ каменет те,
 Юнаци ги ни ловець, 195
 Три дни йоще да седеть
 Дребна лова ни наловили-
 Та хми са Бога налютиль
 Налютиль разедиль
 Ичъ хми хаиръ ни устаналь; 200
 Я ти са мольба моле
 Да ми чекать юнаци те
 Да ми чекатьйощи малу
 Йоще малу ду полунъ-день,
 Дуръ да форкнатъ бели пилци 205
 Да си дойдатъ фъ пещере та
 Да си пасатъ фафъ ливаде;
 Язь си фарлемъ тоега та
 Та ги съсь тоега мае
 Да ни форкатъ на високу, 210
 Ни ги ловець съ тенка пушка,
 Ни ги ловець съ люта срела
 Я си ги съ рока фащатъ
 Живи ги носетъ на стара майка;
 Стара ги майка коле, 215
 Готви ги Бадна вечере.
 Коледа Бога на трпеза,
 Привива си златна тоега
 Та си гони царни Юди
 Царни Юди самувили, 220
 Та си бегатъ фафъ гора та."
 Рукна се Юда подрукна
 На юнаци дума и говори:
 Е, ми вие млади юнаци,
 Я ми постойте почакайте 225
 Йоще малу ду полунъ-день,
 Дуръ да трепне ясну сланце,
 Дуъ да флезе Бела Змее
 Бела Змее и форкната
 Да си флезе фъ пещере та, 230
 Фаркнали си бели пилци
 Фаркнали си фъ пещере та
 Та си пасатъ на ливаде;
 Какъ си пасатъ бели пилци
 Ни ги ловите съ тенка пушка 235
 Съ тенка пушка съ люта срела,
 Я си ги съ рока фащате,
 На майка ги живи носите,
 Та си ги курбанъ коле
 Курбанъ коле вечере готви, 240
 Та си слага златна трапеза,
 Дуръ да дойде Коледа Бога
 Да вечере Бадна вечере;
 Да привие златна тоега
 Да прогони царни Юди 245
 Царни Юди самувили."
 Какъ хми дума Юда самувила
 Юнаци ми каиль станали
 Та ми пудъ дару седнали,

Чекали ми ду полунь-день;	250
Дурь си трепна ясну сланце, Та си флезе Бела Змее Бела Змее и форкната. Лу си флезе фъ пещере та, Искара си златна свирка	255
Та ми съсъ свирка свирна, Та ми пилци зафаркали Фаркнали ми фъ пещере та, Та ми пасли фафъ ливаде Фафъ ливаде фафъ бехчету	260
Излезе ми Беле Змее Беле Змее и форкната Та си фарли тоега та, Йоще си тоега ни фарлилъ Умали са бели пилци,	265
Ни ми пасатъ ни ми форкатъ. Та ги фащатъ млади юнаци, Секи юнакъ деветъ пилци; Секи си на майка носи: Живи са пилци проживили,	270
Съсъ пушка ги хи ловили, Съсъ срела ги не срелали, Та ги майка курбанъ коле Курбанъ коле бели пилци, Па си готви Бадна вечере.	275
Та си слага трапеза та Я си на трапеза хи седнува, Лу запале ясна борна Ясна борна ясенъ йоганъ Та са шета низъ града гулема.	280

Единъ день предъ Коледовъ-день секой единъ ходилъ фъ гора-та, та зафащаль по едно две пиле-та лу какви-то и да били, и ги отнесель дома си, та ги готвили съсъ Кукошки или овни за Баденъ вечерь; жена-та на хоже-та срукувала деветъ моми, на кои-то давала по една запалена борна, кои-то оганъ нарицали "Б л е с а в ъ о г а н ъ" и Тие ходили по село то съсъ борна та и пеели следующа-та песна.

Песна 2.

Мале, мале стара мале, Излези, мале, подай са Подай са, мале, на порти На порти, мале на капии, Вутре е, мале, личень-день	5
Личень-день Коледовъ-день. Стара Барита йоганъ валила, Ясенъ е йоганъ еснити, Бадна си вечере готвила, Златна си трапеза сложила,	10
На трапеза Бадна вечере; Я си йоще ни седнала Ни седнала да вечере Да си чека Коледа бога; Лу си запали ясна борна	15
Ясна борна ясенъ йоганъ, Та си ни борна даде, Та ни заракъ зараче:	

Лу кой си йоганъ валилъ Сега йоганъ да си гаси, Да си пали ясенъ йоганъ, Да си готви бадна вечере, Хемъ да си йоганъ ни гасне. Да си седне на йогнище, Да си седне стару деду, Да постигне златенъ кютець, Ичь да ми кютець ни погасне Чи ми седи Коледа бога Седи ми на трапеза, Вечере ми Бадна вечере; Лу да си йоганъ погасне, Налютилъ са Коледа бога Налютилъ са разедилъ, Ни привива златна тоега, Фъ кашци му царни Юди Царни Юди самувили Та му хаиръ ни устаналъ; Поле му са запустилу, Съсъ поле ту и ниви те, Пшеница му си ни родила, Ситници му упразнели; Малки му деца заплакали Заплакали завикали Чи си леба ни едатъ, Чиста леба чиста пита. Чула ли си, мале? Аку си, мале, ни чула, Сега, мале, да чуешъ: Позлати си ясна борна Та си пали ясенъ йоганъ, Та си готви бадна вечере; Баденъ вечеръ ми застигналъ, Трепналу ми ясну сланце Трепналу сланце зайделу, Та са веке мрачилу, Теманъ са мракъ спусналъ, Теманъ е мракъ царанъ. Па си ти, мале, думамъ: Аку-си юнакъ ни пратила Фафъ гора-та, мале, фъ пещере та Да ти лови дребна лова Дребна лова бели пилци, Аку ти юнакъ пилци ни донесе Да си готвишъ бели пилци Да ги готвишъ да ги колешъ, Да ни си борна палила, Да ни си йоганъ валила, Чи ша дойде Коледа Бога, Лу да седне на трапеза Да си види вечере-та Чи си, мале, ни готовила Бели пилци Бадна вечере, Налютилъ са разедилъ са Та си вечере уставе; Златна си чеше искарува	20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75
---	--

Златна чеше костевица
 Та си фъ кащи парснува
 Парснува си урина вода,
 Фафъ каша ти царни Юди 80
 Царни Юди самувили,
 Каша ти са запустила.

Секоя мома излевела със борна, та запалела огань от оная борна, коя-то носили деветъ-техъ моми и пеели горна-та песна: моми-те са връщали въ къща-та на хоже-та, хънка та на кои то ги причекувала на порта-та и хми давала борна-та, а тие пеели следоюща-та песна.

Песна 3.

Мале ле, старе мале,
 Уста ти са, мале, позлатили,
 Коса ти са, мале, посребрила,
 Чи на си, мале, пратила,
 Чи ни си, мале, зарачела, 5
 Ясна си борна запалила
 Та си на фъ града пратила,
 Да фодиме, мале, низъ града
 Низъ града, мале, низъ кащи,
 Да пееме, мале, да думаме: 10
 Вутре си е личень-день
 Личень-день Коледовъ-день.
 Слель си е Бога на земе,
 Лу да си трепне ясну сланце
 Ду да си трепне да си зайде, 15
 Шедба ми са Бога шета
 Уть града фафъ града,
 Уть селу на селу,
 Уть каша на каша;
 Кой си ми йоганъ валиль, 20
 Ясенъ ми йоганъ на йогнище,
 "Кой си ми вечере готвилъ,
 Ясна ми вечере бели пилци,
 Седналь му Бога на трапеза
 Та си ми вечере вечере, 25
 Пеева си, мале, пееме».
 Малки са моми излели,
 Ясна си борна златили
 Та си на майка подали,
 Па си е майка запалила, 30
 Ясенъ си йоганъ валила;
 Йоше си кютець ни турила,
 Златенъ ми кютець позлатенъ,
 Да си ми трае ду рану
 у рану йоше ду зора: 35
 Хаде си, мале, седни
 Седни си, мале, на трапеза,
 Чекай си, мале, на вечере
 Дуръ да дойде Коледа Бога
 Дуръ да дойде на трапеза 40
 Да си седне да вечере.

Секой единъ турелъ на йогнице-то единъ големъ кютукъ за да трая до утринь-та и навалели огань-тъ; кога-то валяли огань-тъ пеляли следующа-та песна.

Песна 4.

Мале ле, стара мале,
Гледай си, мале, чувай
Да си ти борна ни гасне
Дуръ да си йоганъ валишъ,
Дуръ да си йоганъ запалишъ. 5
Малка са мома пременила
Пременила наредила,
На гора са, мале, качила,
На гора, мале, на Бела-та.
Де ми седи Коледа Бога 10
Коледа Бога пудъ дароту,
Златенъ си кютець утпрала
Утпрала си кютець уть дару.
Сама гу, мале, носила,
Дуръ хи са веке дуделу; 15
Врала са мома приваркала
Чи си е сланце трепналу
Трепналу, мале, зайделу;
Та ми са мома чудила
Що да ми прави що да ми стори 20
Чи са е Бога налютиль.
Дойде хи Бела Змее
Бела Змее и форкната
Та хи дума приговори:
Моме ле девойче ле, 26
Що ми си, моме, седнала
Та ми са чудумъ чудишъ?
Када та майка пратила
Да си ми фъ гора идешъ
Фъ гора моме, пудъ дару, 30
Де ми седналь Коледа Бога,
Златенъ кютець да ютпреешъ,
Да си гу туришъ на йогнице.
Да си валишъ ясенъ йоганъ;
Чи ша дойде Коледа Бога 35
Да си седне на йогнице
На йогнице на трапеза.
«Е ти, Змею, луда гидие,
Думашъ ми, Змею, говоришъ,
Зеръ ти са йочи кіорави 40
Кіорави, Змею, слепави!
Майка ма фъ гора пратила
Фъ гора фъ Белита,
Де ми е Бога слезаль
Слезаль ми Бога пудъ дару; 45
Златенъ самъ кютець ютпрела
Та гу самъ, Змею, носила,
Сега ми душе прималела
Прималела замалела
Та са чуде що да праве: 50
Да ни носе златенъ кютець,
Майка ми са разедила

Разедила налютила, Люту ма майка клела Клела ма-майка приклевала».	55
Бела са Змее нажелилу Нажелилу натажилу, Златенъ си кютець нарамилъ, Носилъ си кютець фафъ каша Та гу на йогнище сложилъ, Па си ми форкналъ побегналъ Да си гу Бога ни види. Вали ми, мале, йоганъ Вали ми, мале, навали. Какъ си е мома фафъ гора, Коледа ми Бога пудъ дару, Дума хи Бога продумалъ: Хаде си, моме, иди, Чи си е веке на вечере, Ясну ми сланце трепналу Трепналу сланце зайделу, Да си вали ясенъ йоганъ Да си готви Бадна вечере; Чи си слевамъ на земе-та На земе-та фафъ селу-ту Фафъ селу-ту и фафъ града».	60
Чула ми майка зачула Та си йоганъ валила, Лесна ми йоганъ полесна Та си вечере зготвила, Бадна ми вечере есни-та Йоше ми трапеза ни слага.	65
	70
	75
	80

Кога-то турели трапеза-та за да вечереть, момите пеели следующа-та песна.

Песна 5.

Стара майка дума говори: Варай ми, моме, варай, Я ми са, моме, премени Премени, моме, нареди, Да ми трапеза сложишъ, На трапеза Бадна вечере; Чи ми е Бога зарачелъ, Да си трапеза ни слагамъ, Чи самъ либе либила Либила мамила, Та са Бога налютилъ Налютилъ разедилъ, Ни ми флева фафъ каша, Ни ми седи на трапеза, Ни ми еде ни ми пие, Ни си гони царни Юди Царни Юди самувили. Премени са малка мома Премени са нареди са, Златна си трапеза сложила Сложила трапеза на йогнище: Майка си вечере готвила,	5
	10
	15
	20

Бадна вечере на трапеза; Седнала майка на вечере, Седналь бабайку на йогнище, Та си йогань вали Йогань вали йогань пали, Та ми ичь ни спие; Чи си чека Коледа	25
Да си седне на трапеза, Да вечере Бадна вечере; Чекаль гу що гу чекаль Дурь си дойде мажа мома Дурь си дойде уть гора-та.	30 35

Кога то седнуваль старець-тъ на трапеза-та, и зафашали да са гостеть, мома-та пеела следующа-та песна съсь майка си.

Песна 6.

Варнаса мома уть гора Уть гора мома при Бога, Та ми са рукна подрукна: Тате ле, мили тате, Седни ми, тате, на трапеза На трапеза на вечере, Чи ми Бога зарачель Та ми думаль говорилъ: Хаде си, моме, фафъ града Фафъ града фафъ сарае, Та си на царе кажи, На царе, моме, на бабайку: Майка ти трапеза сложила, На трапеза Бадна вечере, Сега веке да си седне; Чи си слевамъ уть гора, Гора ми са дудела, Та си ида фъ Стамболъ града Фъ Стамболъ града фафъ сарае, Та си седе на трапеза. Аку си курбанъ заклалъ, Курбанъ бели пилци, Наловиль ги тое брата Тое брата Драчила войвода, Аку ги майка готвила Готвила ги Бадна вечере; Подавамъ му златна тоега, Златна тоега костевица, Царе си тоега вие Три си змии увива, Увива ги уплита ги, Укрили са пламень езикъ Та си зихиръ ни бливатъ, Лу си бливатъ руйну вину Руйну вину тригодишну; Подали са царни Юди Царни Юди самувили Подали са на порти-те На порти-те на капии-те	5 10 15 20 25 30 35
--	---------------------------------------

Подали са видели са, 40
 Та са назадъ поварнали
 Па си фъ гора фаркнали;
 Аку ми курбанъ ни заклалъ,
 Курбанъ бели пилци,
 Ни му давамъ златна тоега, 45
 Златна тоега костевица,
 Ни му седе на трапеза.
 Три си змии ни увива
 Ни увива ни уплита,
 Пламенъ езикъ ни си криетъ 50
 Лютъ ми зихиръ бливатъ;
 Та си флели царни Юди
 Царни Юди самувили,
 Пораснали злиници-те
 Прогонили касмете-ту, 55
 Фъ сарае му хаиръ не устаналъ;
 Боленъ ми царе легналъ
 Боленъ ми легналъ на потстела,
 Боленъ ми три години.»
 Седналъ ми царе на трапеза, 60
 Седналъ ми съ парве либе,
 Съ парве либе съсъ деца-та,
 Я ми йоще ни вечере,
 Лу си чека Коледа Бога;
 Петли ми припели 65
 Йоще царе ни вечере;
 Малки деца задремали
 Задремали и заспали.
 Та му либе дума говори:
 Царю ле парве либе, 70
 Доста ми си, царю, чекалъ,
 Петли веке припели
 Па си ни иде Коледа Бога;
 Той ти са, царю, налютилъ
 Налютилъ са разедилъ: 75
 Ка ти йоще ни дойде,
 Утъ сега веке ни иде,
 Ни ти флева фъ сарае:
 Я ти са мольба моле
 Да ми вечере вечерешъ, 80
 Чи е вечере истинала.
 Малки ми деца заспали,
 Тешка ма дремка нападнала,
 И ти, царю, ша задремешъ,
 Та са Коледа налютилъ, 85
 Бадна сме вечере ни вечерели.

Между това като пеела мома-та горна-та песна, дохождало едно старо дедо и седнувало на трапеза-та, та давало на сайбия-та една тоега; сайбия-та ударювалъ три пътя трапеза-та съсъ тоега-та, и после зафащали да вечеретъ; а мома-та запевала следующа та песна:

Песна 7.

Тате ле, мили тате,
 Бога та, тате, сайдисалъ,
 Нийде ми йоще ии фодилъ,

Лу ми утъ гора слезаль Фъ сарае ти, тате, флезаль, Златна ти тоега подаде, Златна тоега костевица, Трасни си, тате, тоега, Трасни е, тате, на трапеза —	5
Царни са Юди на потоне На потоне на чердаци, Царни са Юди самувили Видели Бога загледали Чи ти фъ сарае флезе, И тие са, тате, флели, Белкимъ са Бога налютилъ Та ти тоега ни дава— Бога ти, тате, на трапеза, Бадна си вечере вечере. Давай му, тате, натдавай, Ду година му курбанъ колешъ, Милна ми брата пращашъ Да си лови дребна лова, Дребна лова бели пилци, Па си ги майка готви, Готви ги майка вечере, Слага ги майка на трапеза, Па да си Бога дойде Ду година на вечере.	10
Клетва са царе заклева, На Бога си дава натдава, Ду година курбанъ коле Курбанъ коле белни пилци, Либе му готви Бадна вечере.	15
Трасна си царе тоега Трасна тоега на трапеза, Три си змии увива Увива змии уплита, Пламень си езикъ укрили Та си зихиръ ни бливатъ, Лу си бливатъ руйну вину Руйну вину тригодишну; Подали са царни Юди Царни Юди самувили Подали са на порти-те На порти-те на капиите, Лу са подали на порти-те, Лу видели ду три змии Чи си бливатъ руйну вину Руйну вину тригодишну, Варнали са побегнали Побегнали фафъ гора-та, Та са веке ни видели.	20
	25
	30
	35
	40
	45
	50

Друга пѣсна испевали на трапеза-та.

Песна 8.

Тате ле, царю ле,
Коледа са Бога налютиль
Налютиль са разедиль,
Чи ти йоганъ погасналь,
Погурель златенъ кютець 5
Ясенъ йоганъ ни устаналь;
Сега си веке става
Да си, тате, иде,
Йоще, тате, ни вечерель,
Йоще си рока ни фтегналь; 10
Фани му, тате, десна рока
Та му са мольба моли
Да си, тате, вечере;
Ду година му курбанъ колешъ
Курбанъ колешъ белни пилци, 15
Майка му вечере готви.»
Стана ми царе утъ трапеза,
Йоще ми Бога ни станаль,
Фана му царе рока,
Та му са мольба моли 20
Та му дума говори:
Боже ле, Коледе Боже,
Я си ми, Боже, седни
Седни ми, Боже, на трапеза
Да ми вечере вечерешъ, 25
Чи ти е либе готвила
Готвила белни пилци,
Белни пилци позлатени;
Утмалъ си Бога седналь,
Та му дума говори: 30
«Царю ле, млада царю,
Що ми са мольба молишь.
Вутре ми личень-день
Личень-день Коледовъ-день.
Малки деца коледувать, 35
Коледна ми песна пееть,
Чи самъ слель на земе-та,
Чи самъ седелъ фафъ гора-та
Фафъ гора-та пудъ даро-ту,
Та си ма фальба фалеть, 40
Вутре ти рану фъ сарае;
И язъ ти са мольба моле
Да ги дарба даришь,
Да ги даришь три дукати
Три дукати нишенлие: 45
Парва дуката Вишну Бога,
Втора дуката Коледа Бога,
Трета дуката Бела Бога—
Аку ми са, царю, заклевашъ
Чи ги дарба даришь, 50
Ша ти седна на трапеза,
Ша вечеремъ бадна вечере;
Аку ни ми са, царю, заклевашъ,
Ни ти седе на трапеза,
Ни вечеремъ Бадна вечере.» 55
Рече Бога ни утрече
Форкна си на небе-ту.

Зададе са ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Със зора личенъ-день 60
Личенъ-день Коледовъ-день.

Утрина-та кога-то биль Коледовъ-день фодили три моми по село-то,и испевали следующа-та песна:

Песна 9.

Царю, царю и везирю,
Излези, царю, излези
Да си видишь фафъ сарае
Какъ изгрела ясна зора
Ясна зора ясна звезда, 5
Със звезда личенъ-день
Личенъ-день Коледовъ день
Коледа е Бога форкналъ
Форкналъ Бога на небе-ту,
На Бога са мольба молилъ, 10
На Бога на Снегина,
Да си слуга ни праща
Да си слезе фафъ гора-та,
Да ни му дава бела каната,
Фафъ каната бела снега, 15
Да ни вие да ни раси;
Лу да изгрее ясна зора
Ясна зора ясна звезда,
Със звезда ясну сланце,
Чи му е личенъ-день 20
Личенъ-день Коледовъ-день;
Малки ми деца коледуватъ,
Коледна ми песна пеетъ,
Та ми фодетъ фафъ сарае,
Царе ги дарба дарува, 25
Дарува ги три дукати
Три дукати нишенлии;
Да си вие бела снега
Да си вие да си раси,
На излеватъ малки деца, 30
Коледна ми песна ни пеетъ,
Фафъ сарае ни ми фодетъ
Та ги царе ни дарува,
Та му хатаръ устаналу;
Да ни вие бела снега 35
Да ни вие да ни раси,
Малки моми на хору-ту
Та ми хору играли,
Хору ми играли песна пели,
Та си Бога фалетъ; 40
Да ми вие бела снега
Да ми вие да ми раси,
Хору ми моми ни играли,
Песна ми моми ни пели,
Та си Бога ни фалетъ: 45
Излез' ми, царю, излези
Да си видишь ясна зора,
Ясна зора ясна звезда,

Чи си, царю, ни видель
 Сега малу три месеца, 50
 Па си, царю, ни видель
 Уть сега три месеца.»
 Пела си мома песна,
 Я си ми царе спие,
 Чи ми мощне ни спалъ, 55
 Рукнала са мома подрукнала,
 Па си е царе ни чуе!
 Дуръ са Юда разедила
 Разедила налютила,
 Та си слела на земе-та 60
 На земе-та фафъ сарае,
 Ни си Юда рукнала,
 Лу си флела фъ худае-та
 Та си царе побутнала:
 Йоти ми, царю, ни ставашъ! 65
 Да излезешъ на чердака
 Да си видишъ ясна зора
 Ясна зора ясна звезда,
 Чи ни е си, царю, видель
 Сега малу три месеца.» 70
 Дуръ тога ми царе стана.,
 Я си йоще ни излева,
 На чердака са ни подава.

Предъ да излезе зорница-та утивали моми-те въ къщата на хоже-та та го преименували и пеели следоюща-та песна:

Песна 10.

Собрали са ясни звезди
 Собрали са фафъ сарае,
 Собралъ ги Вишну Бога,
 Та хми дума и говори:
 «Ой ми вие ясни звезди 5
 Ясни звезди зоренити,
 Вутре си е личень-день
 Личень-день Коледовъ-день.
 Коледа е Бога на земе-та
 На земе-та фафъ гора-та, 10
 Три дни ми пудъ дару седи
 Пудъ даро-ту на чешма-та,
 На чешма та на белъ кладнецъ.
 Идите му, звезди, фафъ сарае
 Та гу, звезди, премените 15
 Премените наредите,
 Златна му дреха метните,
 Златенъ му чимбилъ турите;
 Какъ си седи пудъ даро-ту,
 Да изгрее ясна зора, 20
 Ясна зора ясна звезда,
 Съсъ зора личень му день
 Личень му день Коледовъ-день,
 Да си дигне десна рока
 Десна рока ду небе-ту, 25
 Да си мене пофали.
 На звезда самъ зарачелъ,

Зарачель порачель, Да ни чуе Снегина Бога, Лу да грејне на небе-ту Да си е лету пролету, Да ни му са Коледа нажелилу Нажелилу натажилу, На земе си веке ни слева.»	30
Чули ми ясни звезди, Флели ми фафъ сарае, Де ми седналь Коледа Бога Та ми са чудумъ чуди, Де да иде шо да прави Шо да прави шо да стори.	35 40
Пременили гу ясни звезди, Ясни звезди ясни зорити, Пременили гу наредили, Златна му дреха метнали, Турили му златенъ чимбилъ.	45
Та ми слель фафъ гора-та, Та ми седналь пудъ дароту Пудъ даро-ту ду чешма-та, Ду чешма-та ду белъ кладнецъ.	50
Та си виде ясна зора Ясна зора ясна звезда, Подигна си десна рока Десна рока на небе-ту, Пофали си Вишну Бога.	55
Премени са, царю, нареди са, Какъ са Коледа премениль, Та си седни на чердака, Да си видишь ясна зора Ясна зора ясна звезда, Дуръ да ми изгрее ясну сланце	60
Съсъ сланце личенъ-день Личенъ-день Коледовъ-день— Да излезатъ малки деца Да излезатъ на Коледу, Да си пеетъ Коледна песна,	65
Фафъ сарае да ти дойдатъ, Да ги, царю, дарба даришь, Да ги даришь златни дукати Златни дукати нишенлии: Парва дуката Вишну Бога, Втора дуката Коледа Бога, Трета дуката Бела Бога.	70

На день на Коледовъ-день деца-та коледували по къщи-те, а моми ходейки съсъ техъ пеели следящата песна:

Песна 11.

Потруди са Злата майка,
Ой Коледе нашъ Коледе,
Потруди са замочи са,
Ой Коледе нашъ Коледе,

Да си роди млада Бога, 5
 Ой ... (после секой стих повтаря се "Ой Коледе нашъ Коледе")
 Млада Бога и Коледа,
 Три дни майка са замочи,
 Па си Бога ни родила!
 Дуръ ми слезе утъ гора-та 10
 Утъ гора-та на поле-ту,
 Дуръ ми флезе фафъ Харापска града,
 Фафъ сарае ни си флева -
 Чи хи са царе заканилъ,
 Лу да роди мажку дете 15
 Мажку дета млада Бога
 Ша гу сече залугъ пу залугъ.
 Чуди са Злата майка
 Де да иде да си роди.
 Хеле слезе свети Ангел, 20
 Та е фана за рока-та
 Уткара е фъ пещере-та
 Фъ пещере-та фъ камница-та.
 Сама си Злата майка,
 Та си родила млада Бога. 25
 Млада Бога и Коледа;
 Чудну ми дете нишенлие,
 На лику му ясну сланце,
 Фъ рока му златна книга,
 На книга ясни звезди- 30
 Златна са майка нажелилу
 Нажелилу натажилу
 Та ми заплака завика.
 Бога хи плачба чуе,
 Та си прати свети Ангела 35
 Да е пита да е праши
 Йоти ми майка плаче
 Плаче и вика.
 " Ой ми свети Ангеле,
 Вишну ма Бога прати, 40
 Прати ма тука долу
 Тука долу на земе-та,
 Да си роде млада Бога
 Млада Бога и Коледа;
 Да са шета пу земе-та 45
 Да утемне млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми,
 На Бога гюнефъ сторили;
 Сега си Бога родихъ,
 На лику му ясну сланце, 50
 Фъ рока му златна книга
 Златна книга нишенлие-
 Сега вика и си плаче,
 Бога гу оставилъ!
 Йоще гу самъ ни повила, 55
 Студна самъ вода ни пила,
 Чиста самъ леба ни ела,
 Сама самъ самичка
 Сама самичка фъ пещере-та."
 Какъ си дума Злата майка, 60
 Задали са трима царе

Трима царе трима крале
Та си флели фъ пещере-та,
Селемъ си на майка дали,
Че си Бога родила, 65
Млада бога и Коледа.
Седели ми трима царе
Трима царе трима крале
Седели ми фъ пещере-та,
Йоще ми нищу ни видели 70
Ни видели ни ми чули -
Дуръ си флезе свети Ангелъ,
Фъ пещере-та ясну сланце!
Пещере ми доста чудна
Доста чудна нишенлие; 75
Свети Ангелъ златна тоега
Удари си златенъ камень,
Та си камень позлатилъ,
Истекла ми студнавода,
Станалъ ми златенъ кладенець. 80
Вода пие Злата майка,
Вода пие млада Бога,
Вода пие книга пее,
Та си учи трима царе
Трима царе трима крале: 85
Вера хми фъ Златна книга.
"Млада си Бога уверували
Чи си слелъ утъ небе-ту
Утъ небе-ту на земе-та
Да утемне млади юнаци 90
Млади юнаци, малки моми,
Чи са на Бога гюнефъ сторили.
Уторили трима царе
Трима царе трима крале
Уторили сандаци-те 95
Сандаци-те ковчези-те,
Искарали дребну злату
Дребну злату, белу сребру
Белу сребру, линска билька
Линска билька росевита, 100
Линска билька бела свеща.
Та си фъ пещере запалили
Да си гори, да си блеска.
Млада си Бога дарба дарили
Излели си утъ пещере 105
Утишли ми въ харапска-та града
Фъ харапска-та града фафъ сарае.
Почуди се царна харапине
Какъ са дошли трима царе
Трима царе, трима крале, 110
Пита ги праши ги:
"Хаде, вие, трима царе
Трима царе трима крале
Какъ сте дошли фъ мое граде,
Йоще ми никой ни дойде, 115
Никой ми фъ сарае ни флезалъ,
Луди ли сте залудели
Залудели полудели,

Да ва сека залугъ пу залугъ."	
Те му думать говореть:	120
Царю ле, харапска кралю,	
Ние сме от край земе	
Уть край земе, уть море-ту.	
Три години звезда изгрела,	
Ду сега звезда ни изгрела,	125
Ни сме трима царе	
Трима царе трима крале,	
Лу сме трима звезници	
Звезници и биларе,	
Та сме чудели	130
Що е звезда изгрела;	
Ясна сме книга видели	
Видели сме и сме пели,	
Чи са родилъ млада Бога	
Млада Бога и Коледа:	135
Та сме дошли уть край земе	
Уть край земе уть море-ту	
Та сме дошли фъ тое града	
Да му на Бога салемъ дадеме;	
Нийде гу сме ни намерили,	140
Намерихме гу въ пещере-та,	
Та му сме селемъ дали,	
Поклонъ му са сме поклонили,	
Та гу сме дарба дарили	
Дребну злату, белу сребру	145
Белу сребру, Линск билька,	
Линска билка росевита,	
Линска билька бела свеща,	
Бела сме свеща запалили	
Та си гори и си блеска.	150
Сега са сме веке варнали,	
Та сме дошли мусефире	
Да ни гостишь да на поишь."	
Разеди са царна харапине	
Разеди са налюти са,	155
Та си прати стара билетика	
Да ми фоди низъ града гулема	
Да ми сече малки деца,	
Да ги сече залугъ пу залугъ,	
Белким си намери млада Бога,	160
Млада Бога мажку дете,	
Да му сече руса глава.	
Фафъ града стара билетика	
Та ми сече малки деца,	
Сече ми ги залугъ пу залугъ,	165
Заклалъ ми е малу млогу	
Малу млогу три хиледи	
Три хиледи малки деца -	
Коледа си Бога форкналъ	
Форкналъ си на високу	170
На високу на небе-ту	
Та ги намера ни намери -	
Малки деца сече залугъ пу залугъ	
Яхми душе форкнала	
Форкнала хми на небе-ту	175

На небе-ту при Бога.
 Па си ги Бога праша
 Та си слели на земе-та
 На земе-та и фафъ града-
 Сега веке коледуватъ, 180
 Коледна песна пеетъ:
 "Кой си на дарба дари,
 Подава му млада Бога
 Подава му златна книга
 Златна книга нишенлие, 185
 Та си нему верува,
 Верува гу селемъ дава,
 Поклонъ му са клане.
 Слезе ни, царю, слези
 Слезе, царю, на дори, 190
 Та си на дарба дари,
 Дарба ни дари три алтана:
 Парва алтана Вишну Бога,
 Втора алтана Коледа Бога,
 Трета алтана Бела Бога; 195
 Аку си на дарба даришъ,
 Фъ сарае ти Коледа Бога,
 Седналъ ти на трапеза
 Та си вечере вечере;
 Подава ти злана книга 200
 Та си пее ясна песна
 Да си на Бога верувашъ,
 Да му гюнефъ ни чинишъ,
 Да ни са веке лютиль."
 Утъ тога му песна устанала, 205
 Та се пее фъ наше селу
 Фъ наше селу и фафъ града,
 Ой Коледе нашъ Коледе.

Деца-та като исходювали каше-те и коледували, тога са събирали момчета-та и моми-те, та играели опако хоро, и пеели следющата песна до два часа презъ нъщя.

Песна 12.

Застигналъ ми, мале,
 Личень-день Коледовъ-день.
 Слезалъ ми Коледа Бога
 Слезалъ ми фафъ гора-та,
 Та ми седналъ пудъ даро-ту 5
 Пудъ даро-ту на чешма-та;
 Я ми йоще ни тралъ
 Да ми седи пудъ дароту
 Пудъ даро-ту на чешма-та,
 Чи ми седи пудъ дароту 10
 Та ми виде утъ гора-та
 Що станалу на земе-та.
 Юнаци ми на чешма-та,
 Малки моми вода точетъ
 Съсъ юнаци са глуметъ, 15
 Та на Бога пригришили
 Пригришили грехъ сторили.

Налютить са Вишну Бога
 Налютить са разедить са,
 Та си наетъ сторить 20
 Да си фарли люта грома
 Люта грома, люта срела
 Да погуби юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те:
 Юнаци са на чешма-та, 25
 Малки моми вода точетъ
 Съсъ юнаци са глуметъ.
 Коледа си Бога каиль ни станаль,
 Я му дума и говори:
 «Боже ле, Вишну ле, 30
 И язъ, Боже, каиль ни ставамъ
 Да погубишь млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми:
 Бива ли, Боже, ни бива
 Да ми слезе злата майка 35
 Да ми слезе фъ Бела гора,
 Да ма роди малку дете
 Малку дете нишенлие,
 Малку дете млада Бога?
 Да ми дадешъ Златна книга, 40
 Та са шетамъ пу земе-та
 Та си уче млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми,
 Да ни фодетъ на чешма-та
 Да са съсъ моми ни глуметъ. 45
 Чуди са Вишну Бога,
 Чуди са малу млогу
 Малу млогу три нидели,
 Па си каиль ни стана
 Да си фарли люта грома 50
 Люта грома, люта срела
 Да юбие юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те;
 Лу си рукна Злата майка
 Та хи вели ютговори:» 55
 «Ой, ти мале, Злата мале,
 Мольба ти са, мале, моле:
 Коледа ми Бога на земе-та
 На земе-та фафъ гора-та
 Та ми седналь пудъ даро-ту, 60
 Чи му е личень-день
 Личень-день Коледовъ-день.
 Я ми юнаци гюнефъ сторили
 Гюнефъ сторили пригришили
 Та самъ наетъ сторить 65
 Да си фарле люта грома
 Люта грома, люта срела
 Да осреле млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми,
 Чи са глуметъ на чешма-та; 70
 Коледа Бога каиль ни става—
 Каиль става да гу родишь
 Да гу родишь на земе-та
 Да гу родишь малку дете,

Малку дете млада Бога;	75
Да са шета пу земе-та, На рока му Златна книга, Та си учи млади юнаци Млади юници малки моми, Да ни ми грехъ усторетъ:	80
Сега, мале, каилъ ли си Каилъ ли си, ни си каилъ? Да си слезешъ на земе-та Да си родишъ Коледа Бога, Да гу родишъ малку дете Малку дете млада Бога.»	85
Майка му вели ютговори:» Йоти, Боже, каилъ да ни самъ. Вутре си слевамъ на земе-та. Лу ти са молъба моле,	90
Лу да си роде малку дете, Да си пратишъ свети Ангелъ Да му донесе Златна книга, На лику му ясну сланце, Какъ са шета пу земе-та	95
Да си пее ясна книга Да си пее да си учи, Кой гу види да верува." Рече майка ни утрече Зададе са златенъ облакъ	100
Златенъ облакъ и есничевъ Та си закри Злата майка, Та си слезе на земе-та На земе-та, фафъ гора-та. Лу си седна пудъ даро-ту,	105
Де ми седи Коледа Бога, Та си майка затруднела Затруднела Коледа Бога. Та ми седи фафъ гора-та Малу млогу деветъ месеца,	110
Я си ми йоше ни ражда. Дуръ си слезе на поле-ту, Я си фъ града ни флезе— Богъ да бие царна харапине Царна харапине харапска-та крале,	115
Чи да ми са научи, Разедилъ са налютилъ са, Та ми сече Злата майка, Злата майка малку дете Малку дете млада Бога—	120
Та са чуди де да иде, Низъ поле са вартела Вартела са навартала. На Бога са нажелилу Нажелилу натажилу,	125
Та си прати свети Ангелъ Та си слезе на поле-ту, Намери си Злата майка, Фана си е за рока-та Уткара е тука долу	130
Тука долу фъ пещере-та,	

Темна ми пещере потемнела
 Потемнела поцарнела,
 Лу си флела Злата майка
 Ясну ми сланце изгрелу 135
 Та ми грее фъ пещере-та.
 Замочи са Злата майка
 Замочи са забахта са
 Та си роди малку дете
 Малку дете млада Бога, 140
 Млада Бога и Коледа;
 Чудну ми дете нишенлие,
 На лику му ясну сланце,
 Фъ рока му златна книга
 Златна книга звезналие 145
 Звезналие ясналие;
 Йоше ми чуду станалу,
 Чуду ми на небе-ту
 На небе-ту фъ облаци-те
 Фъ облаци-те фафъ магли-те, 150
 Изгрела ми ясна звезда
 Ясна звезда и зорница,
 Що ни ми йоше изгрела,
 Та са никой ни дусетилъ
 Чи ми са Бога родилъ, 155
 Дусетили са трима царе
 Трима царе башъ биларе.
 Трима царе утъ край земе,
 Трима царе царни харапине.
 Та си пели Звезна книга, 160
 Звезна книга биларева,
 Какъ си пели и видели;
 Яхнали си барзи-те коне
 Та ми на поле излели,
 Йоше ми са чудумъ чудили 165
 Та си думатъ и говоретъ:
 Какъ си Бога каилъ станалъ
 Да си слезе на земо-та
 Да са роди малку дете,
 Да са шета съсъ юнаци 170
 Съсъ юнаци и съсъ моми,
 Я си йоше ни веруваме,
 Чи на лаже Звезна книга,
 Лаже на, мами на.»
 Речъ-та йоше ни утрекли 175
 Подаде са Звезна Юда
 Звезва Юда самувила
 Та хми вели ютговори:»
 Ой ми вие трима царе,
 Трима царе и биларе, 180
 Йоти сте умни и безумни
 Та си йоше ни верувате,
 Чи са родилъ Коледа Бога,
 Сега гу повила Злата майка
 Повила гу малу дете, 185
 Та си ми е фъ пещере-та,
 Само дете никог нема,
 Дуръ са на майка нажелилу

Нажелилу натажилу Та ми плаче и ми вика.	190
Яхнали сте барзи-те коне, Я що ми са йоще чудите Та са фъ сарае ни варне-те, Да юторите сандаци-те Да искарате баксише-те,	195
Па да идете фъ пещере-та, На Бога селемъ давате, Та си гу дарба дарувате, Да ни му майка плаче, Да ни му майка вика,	200
Чи си е Бога уставилъ Фъ темна пещере потемнена, Сама майка фъ пещере-та.» Трима хи царе ютговорили:»	205
„Е, ти Юду самувилу, Наетъ сме Юду сторили, Та сме коне яхнали, Да са шетаме пу земе-та Да тераме малку дете Малку дете млада Бога,	210
Де ми са дете родилу Селемъ да му дадеме, Я си, Юду, ни знаеме Де ми са дете родилу, Де ми е дете седналу.	215
Хаде ми вие фодите; Йоще ми сте утъ сарае ни излели Утъ сарае и утъ града, Изгрела ми ясна зора Ясна зора и зорница,	220
Та си грее ни зафожда, Зора ви е млада водица, Водица ви е на дервене На дервене на клисуре, Лу да си дете намерите,	225
Па си са зора скрила.» Трима царе каилъ станали, Трима царе и биларе, Та си думатъ и говоретъ:»	230
Бабайку ни стара крата, Тамамъ веке да юмрие, Посинилъ си Звезна книга Та ни думалъ и говорилъ: Сега малу йоще три години Чуду ми на неба ше бодe,	235
И на небе и на земе, Чуду ми мощне нишенлие. На поле са Бога родилъ, Родилъ ми са малку дете, Малку дете фъ пещере-та;	240
Та са шета пу земе-та, Фафъ рока му златна книга Та си учи ду млади юнаци Млади юнаци, малки моми. Ние са сме на бабайку смели,	245

Чи ми боленъ лежи
 Та ни знае да ми пее,
 Я той си е йоще знаелъ,
 Та си пеелъ Звезна книга.»
 Варнали са трима царе 250
 Варнали са фафъ сарае,
 Та си сандаци-те юторили
 Юторили ютключили,
 Три си бакшише искарали,
 Та си веке наварвили; 255
 Иоше си утъ сарае ни излели
 Излела ми ясна зора
 Ясна зора и зорница,
 Водица хми низъ дервене
 Низъ дервене и клисуре, 260
 Стигнали си фъ харапска-та земе.
 Застанала ясна зора
 Застанала на поле-ту
 На поле-ту фъ пещере-та,
 Та си флели трима царе, 265
 Трима царе и биларе,
 Намерили малку дете.
 Повила гу Злата майка,
 На лику му ясну сланце,
 Фъ рока му Златна книга; 270
 Я си плаче Злата майка,
 Плаче майка и си вика;
 Какъ си виде трима царе,
 Трима царе и биларе,
 Та ми веке ни плаче, 275
 Лу хми вели ютговори:»
 Ой, ми вие трима царе,
 Трима царе и биларе,
 Какъ сте вие знали
 Чи са роди Коледа Бога, 280
 Та сте дошли фъ пещере-та
 Да видите малку дете,
 Малку дете млада Бога?
 Мале ле, Злата мале,
 Ни сме, мале, знали 285
 Чи са родиль млада Бога;
 Я сме пели Звезна книга,
 Па сме ни верували;
 Дуръ си дойде Юда самувила
 Та си дума приговори: 290
 Хемъ на покана покани
 Да дойдеме фъ пещере-та,
 Млада Бога дарба да дариме,
 Чи си е млада Бога на небе-ту,
 На земе-та млада царе. 295
 Юторили сандаци-те
 Искарали бакшише-те,
 Та си Бога дарба дарили,
 На Бога си селемъ дали.
 Ла си яхнали барзи-те коне 300
 Та ми флели фъ харапска-та града,
 Фъ харапска-та града фафъ сарае.

Причека ги харапска-та крале,
 Та си ги гозба гости—
 Йоше ги пита и ги праши: 305
 Хаде вие трима царе,
 Трима царе трима крале,
 Мольба ви са моле,
 Какъ сте вие утъ Край земе,
 Имате ли Звезна книга 310
 Имате ли пели ли сте
 Що ми е чуду станалу
 На небе-ту на земе-та
 Та изгрела ясна звезда
 Ясна звезда и зорница, 315
 Що ни ми йоше изгрела.
 Хай, ти, харапска кралю,
 Зерь ти йоше ни знаешъ?
 Тука долу на поле-ту
 На поле-ту фъ пещере-та 320
 Родилу са малку дете,
 На небе-ту си е млада Бога,
 На земе-та млада царе,
 Та изгрела ясна зора
 Кой си види да си знае 325
 Чи е чуду на земе-та.
 Разеди са харапска-та крале
 Разеди са палюти са,
 Та си прати царна харапине
 Да ми сече малки деца, 330
 Дуръ да флезе фъ пещере-та
 Да посече малку дете
 Малку дете млада царе;
 Дуръ да иде царна харапине
 Посекалъ ми малки деца 335
 Малу млогу деветъ хиледи;
 Я ни флезе фъ пещере-та,
 Спуснали са облаци-те
 Облаци-те и маглице-те
 Та си пещере закрили, 340
 Закрили е укрили,
 Ни е виде царна харапине,
 Дуръ са варна фафъ сарае.
 Царе ми са гозба гости,
 Царе ми пие руйну вину 345
 Руйну вину тригодишну,
 Собралъ си везире-те
 Везире-те и паши-те,
 Та си еде и си пие,
 Чи си погубиль млада царе, 350
 Та му земе ни плени,
 Три дни му гозба трае;
 Йоше си Бога трае,
 Дуръ тоги са веке налютиль
 Налютиль разедиль, 355
 Та си фсекна люта грома,
 Грома фарли фафъ сарае
 Та му сарае погурелъ;
 Па ми са царе гозба гости

Па си пие руйну вину 360
 Руйну вину тригодишну.
 Заградилъ ми нова сарае,
 Калесалъ си масторе-те
 Масторе-те дюлгере-те;
 Самъ си царе камень турилъ, 365
 Та са фальба пофалилъ,
 Господъ ми са, вели, разедилъ,
 Та си фарлилъ люта грома
 Погурелъ ми сарае-те—
 Мене са мощне дупадналу, 370
 Сега си граде нова сарае
 Да гу нема на дюне-та:
 Да си падне люта грома
 Па да си гу ни погури
 Рече йоще ни утрече 375
 Чула гу мора Юда
 Мора Юда самувила,
 Ютъ Бога си изимъ тера
 Да си фарли люта срела,
 Какъ си дума и говори 380
 Да му душе прималее.
 Бога хи изимъ ни даде,
 Лу хи вели ютговири:
 Юду ле мора самувилу,
 Ни си, Юду, каилъ ставамъ 385
 Да си фарлишь люта срела
 Да му душе прималее—
 Я му слези фафъ сарае
 Та гу служи тровна билька,
 Да си пие тровна билька 390
 Боленъ ми да легне
 Да ми легне на потстеле,
 Да ми лежи малу млогу
 Малу млогу три години,
 Дуръ да му кости прогниетъ, 395
 Дуръ да му коса искане,
 Та му сечешъ руса глава
 Да ни ми е на земе-та—
 Чи са йоще кани
 Да си прати царна харापине, 400
 Какъ са шета млада Бога
 Да гу сече залугъ пу залуъ;
 Я си йоще ни знае
 Чи ми седи фъ пещере-та—
 Царна харापине пещере ни видель, 405
 Спуснали са облаци-те
 Облаци-те и магги-те
 Та си пещере закрили,
 Закрили е засенили.»
 Мора Юда са налютила 410
 Налоттила разедила,
 Та си слела фафъ бахче-ту,
 Набрала си тровна билька
 Тровна билька болничева;
 Па си слезе на земе-та 415
 На земе-та фафъ сарае.

Харапска-та крале на трапеза,
Лужникъ си гу служба служи.
Служи гу руйну вину
Руйну вину тригодишну; 420
Стоела ми Мора Юда,
Я си е никой ни виде,
Та си зела златна чеше,
Сипала си руйну вину
Руйну вину тригодишну, 425
Фафъ вину-ту тровна билька
Тровна билька болничева,
Подаде си златна чеше,
Подаде е на харапска та крал",
Та си пие руйну вину 430
Руйну вину тригодишну,
Йоще вину ни ми галналъ
Записка ми завика ми
Охъ, си, мале, загинахъ си! 435
Люта ми отрова на сорце-ту.
Рече царе ни утрече
И си флезе стара биларе,
Та си виде Мора Юда
Чи ми стои на трапеза. 440
Та хи вели ютговори:
Ахъ, ти Юду, Мора самувила.
Какъ си флезе фафъ сарае,
Ни ли, ти, крале думилелъ?
Йоще си е млада зелена 445
Та гу си поила тровна билька
Тровна билька зихирлие;
Фъ сарае седи бабайку му,
Легналъ ми на потстеле,
Зерьъ си слепа ни гу виде 450
Да гу поищъ тровна билька,
Да му душе прималее,
Доста му са веке дуделу,
Боленъ лежи малу млогу
Малу млогу деветъ години— 455
Я, ти, си служила млада крале:
Какъ, ти, йоще ни думилелъ?
Какъ си, Юду, кайдисала
Та, му си подала руйну вину
Руйну вину тригодишну 460
Да гу тровишъ да гу поишъ?
Ютговори Мора Юда
Мора Юда самувила:
Богъ да бие харапска-та крале!
Ни му думилели малки деца, 465
Лу си пратилъ царна харапине
Та посече малки деца
Малу млогу деветъ хиледи,
Белкимъ си посече млада Бога,
Я си пещере ни намери— 470
Спуснали са облаци-те
Облаци-те и магли-те
Та си пещере закрили
Закрили и укрили,

Ни посече млада Бога.»	475
Боленъ ми легналъ харапска-та крале, Боленъ ми е малу млогу Малу млогу три години, Дуръ му кости испогнили, Коси му искапали,	480
Та му са веке дуделу, На Бога са мольба моли, Боже ле, мили Боже, Що ми са си йоще налютилъ Налютилъ разедилъ?	485
Ни ли ти са веке нажелилу Нажелилу натажилу? Боленъ леже малу млогу Малу млогу три години, Кости ми са прогнили,	490
Коси ми са искапали: Я ми земи парна душе Да ма утемнешъ утъ неволе - Мольба са моли харапска-та храле, Дуръ си на Бога думилелъ.	495
Та си прати Мора Юда Та си фарли люта срела, Усрели гу на сорце-гу. Излезе ми Злата майка Та ми са шедба шета,	500
Та си флезе фъ харапска-та града Фъ харапсюа-та града фафъ сарае, Та си пита и си праши Де ми седи харапска-та крале. Чи му хаберъ носи.	505
Я му либе заплакала Заплакала завикала Утмалъ дума приговори: Богъ да бие Мора Юда, Налютила са разедила	510
Та гу усрелила на сорце-гу, Та си умрелъ сега малу Сега малу три нидели. Чула ми Злата майка, Та са варна фъ пещере-та,	515
На Бога си дума и говори: Хаде. Боже, мили сину, Сега ми си веке порасналу, Я ми иди фъ харапска-та града, Закарай си Златна книга	520
Та си учи млади юнаци Млади юнаци, малки моми, Да ни фодетъ на чешма-та Да са смеетъ, да са глуметъ, Лу на тебе да веруватъ,	525
Съ вера и клетва да са калнатъ. Шеташъ са, сину, пу земе-та Малу млогу три години., Дуръ да юнаци на иманъ дойдатъ, И юнаци малки моми.	530
Па ша форкнешъ фафъ гора-та,	

Седнувашъ ми пудъ даро-ту,
Пудъ даро-ту на белъ кладнецъ;
Вишне са дару повишилу
Та са качишъ на небе-ту, 535
Па си седишъ фафъ сарае
Фафъ сарае при майка.»
Рече му майка ни утрече,
Три са Юди фъ пещере-та,
Три са Юди самувили 540
Три са Юди крилетни
Крилетни и форкати,
Грабнали си Злата майка
Та си фаркнали на небе-ту.
Самъ си устаналь млада Бога, 545
Та ми седи фъ пещере-та
Йоще малу три нидели.
Дуръ си дойде свети Ангель,
Та му вели проговори:
Боже ле, Коледе ле, 550
Доста ми си седедъ
Тука, Воже. фъ пещере-та
Сега ми веке излези.
Богъ да бие харапска-та крале,
Налютиль са разедиль, 555
Йоще, ти, са люту каниль
Да, та, сече залугъ пу залугъ,
Да ни му земе пленишъ,
Я си веке загиналь:
Мора гу Юда усрелила 560
Усрелила гу на сорце-ту.
Умрель веке загиналь.
Я си земи Златна книга
Та са шетай пу земе-та,
Да си учишъ млади юнаци 565
Млади юнаци, малки моми,
Да ни фодетъ на чешма-та
Да са смеетъ, да са глуметъ.
Млада Бога ми излезе
Излезе ми утъ пещере-та, 570
Та си флезе фъ харапска-та града
Фъ харапска-та града фафъ сарае.
Искара си Златна книга,
Та си учи млади юнаци
Млади юнаци, малки моми. 575
Кой си виде млада Бога,
На лику му ясну сланце
Фъ рока му Златна книга,
Ни ми фоди на чешма-та
На чешма-та на белъ кладнецъ, 580
Ни са смее съ малки моми,
Ни са смее, ни са глуми,
Лу си на Бога верува.
Вера и клетва му са приклева,
Чи му веке гюнефъ не чини; 585
Три години Бога пу земе-та,
Три години ми са шедба шета,
Сите ми юнаци верували,

Сите юнаци малки моми, Та ми веке гюнефъ ни чинатъ. На Бога са веке дуделу, Ни ми са веке шедба шета, Лу си форкна фафъ гора-та, Та си седна пудъ даро-ту Пудъ даро-ту на белъ кладнецъ.	590 595
Три дни ми пудъ дару-седель. Вишне са дару повишилу, Покачи са Бога на небе-ту На небе-ту пу даро-ту, Та си седна фафъ сарае Фафъ сарае при майка. Вишну гу Бога пофалилъ Чи си слезе на земе-та, Научилъ си млади юнаци Млади юнаци, малки моми Да ни му гюнефъ чинатъ.	 600 605

Друга песна 13.

Коледе ле Боже ле, Коледе ле хижне ле! Слезе, Боже, на земе-та, Какъ си ти е личенъ-день Личенъ-цень Коледовъ-день, Та са шедба шеташъ Уть града на града, Уть селу на селу, Уть каша на каша, Шедба ми са шеташъ На трапеза ми седнувашъ Та ми вечере вечерешъ, Вечере ти бели пилци, Бели пилци руди ювни; Прочула са наше земе Прочула са зачула са Чи са си шедба шеталъ. Наше ти царе курбанъ коле Курбанъ коле бели пилци, Бели пилци руди ювни. Видель си, Боже, видель Млади юнаци, малки моми, На чешма-та, Боже, на белъ кладнецъ На Белъ кладнецъ на белъ Дунавъ. Малки моми вода точетъ, Студна вода за майка, Млади са юнаци глуметъ Глуметъ са смеетъ; Па ми са Бога ни люти Ни са люти ни са яри, Лу си форкна на небе-ту— Седна ми йоше ни седна На майка са плачба плаче: Мале ле Злата мале, Вчера ми, мале, личенъ-день Личенъ-день, Коледовъ-день,	5 10 15 20 25 30 35
---	---

Та самъ земе прошеталъ
 Утъ града на града,
 Утъ селу на селу,
 Утъ каша на каша; 40
 Нийде самъ, мале, ни видель
 Ни самъ видель млади юнаци
 Млади юнаци малки моми
 Да са глуметь да са смееть;
 Йоше самъ, мале, ни форкналъ 45
 Пристигнахъ, мале, на Дунавъ,
 Пристигнахъ, мале, застигнахъ,
 Де си намерихъ млади юнаци
 Млади юнаци малки моми
 Чи са глуметь и са смееть, 50
 Па си, мале, ни налютихъ.
 Иди си, мале, на небе,
 Кажу си, мале, на Бога:
 Сички ма, мале, сайдисали.
 Сички ми курбанъ заклали, 55
 Стара ми майка вечере готвила,
 Златна трапеза сложила,
 Та самъ на трапеза седналъ
 Та самъ вечере вечерель;
 Да самъ на Дунавъ ни фодиль 60
 Нищу самъ, мале, ни видель.
 Златна са майка еснила
 Еснила са пременила,
 Пременила наредила,
 Та си при Бога утиде. 65
 Пита е Бога праши,
 Мале ле Злата мале,
 Дойде ми, мале, брата ми,
 Брата ми Коледа Бога,
 Дойде ми, мале, утъ земе, 70
 Що ти е мале думалъ
 Думалъ, мале, говорилъ?
 Какъ си е мале поминалъ?
 Дал' му са курбанъ клали
 Курбанъ му бели пилци 75
 Бели пилци руди ювни?
 Какъ са е шедба шеталъ
 Седналъ ми, мале, на трапеза
 Да ми вечере Бадна вечере?
 Майка вели ютговори: 80
 Боже ле мили Боже,
 Коледа ми Бога Земе исфодиль.
 Шедба са шеталъ пу земе,
 Фодиль ми утъ града на града,
 Утъ селу на селу, 85
 Утъ каша на каша,
 Сички му курбанъ клали
 Курбанъ му клали бели пилци,
 Бели пилци руди ювни,
 Слагала златна трапеза, 90
 Та ми е Бога седналъ
 Та ми вечере вечерель,
 Та ми са йоше ни налютиль.

Дуръ ми утиде на белъ Дунавъ,
 Де си намери млади юнаци 95
 Млади юнаци, малки моми;
 Малки моми вода точетъ,
 Студна вода за майка,
 Съсъ юнаци са глуметъ,
 Глуметъ са, Боже, смеетъ, 100
 Коледа си Бога ни саидисали,
 Та са е Бога налютилъ—
 Та си ма прати ду тебе
 Да си та питама да си та праше
 Що да ми, Боже, стори, 105
 Какъ да си юнаци учи
 Юнаци малки моми,
 Да ги учи научи
 Да си веке гюнефъ ни чинатъ,
 Да си на Дунавъ ни фодетъ, 110
 Какъ си ми моми вода точетъ
 Да са съсъ моми ни глуметъ,
 Да са съсъ моми ни смеетъ »
 Чуль ми е Боги зачуль,
 Та ми са доста налютилъ 115
 Налютилъ са разедилъ.
 Царна си слуга викна
 Викна си слуга рукна,
 Царна си слуга царна Бога,
 Та му вели ютговори: 120
 Я си ми прави люта грома,
 Съсъ грома люта срела,
 Фарли си грома на земе
 Да ми са земе потрене,
 Да ми юнакъ ни устане; 125
 Доста ми юнаци гришили
 Дуръ ми са веке дуделу:
 Малу самъ млогу тралъ
 Малу млогу триста години,
 Хеле си веке ни трае, 130
 Чи ми са веке дуделу.
 Плачба ми иде угъ земе,
 На месецъ ми идатъ Юди самувили,
 Та ми са плачба плачетъ
 Чи ги юнаци ни саидисали— 135
 Йоше ми слуга ни слелъ
 Бела са Бога покачилъ,
 Та му са майка моли:
 Боже ле Бела ле,
 Вишну са Бога налютилъ 140
 Налютилъ са разедилъ.
 Юнаци лу гюнефъ сторили,
 Та си наетъ сторилъ
 Да си земе потрене,
 Да ми юнакъ ни устане: 145
 Язь ти са мольба моле
 Да са, Боже, ни лютишь,
 Какъ ми са Вишну налютилъ,
 Лу да си рукнешъ Коледа Бога,
 Трима Бога пудъ дару 150

Да ми пудъ дару седнете,
 Па да си дума приговорите
 Да ни си земе потрене,
 Белкимъ си юнаци на иманъ дойдатъ,
 Ни си фодетъ на Белъ Дунавъ, 155
 Какъ си точетъ малки моми
 Какъ си точетъ студна вода,
 Студна вода за майка,
 Да са съсъ моми ни глуметъ,
 Да са съсъ моми ни смеетъ.» 160
 Бела са Бога ни налютиль, .
 Та си на Вишну вели ютговори:
 Боже ле братку ле,
 Ти са си, Боже, налютиль
 Та си наетъ сторилъ 165
 Да си земе потренешъ;
 Царна си слуга викналь
 Викналь си слуга рукналь,
 Та му си, братку, зарачель,
 Да си ми прави люта грома, 170
 Люта грома, люта срела,
 Да си фарли люта грома
 Та да си земе нотрене,
 Туку си каиль ни ставамъ —
 Я си ми слуга прати 175
 Да си рукне Коледа Бога,
 Да си седне пудъ дару,
 Трима сме Бога на небе,
 Па да си трима говориме,
 Па да си трима думама. 180
 Да си Коледа питама
 Да гу питама и прашиме
 Що е на земе усториль;
 Какъ му е личень день
 Личень-день Коледовъ-день, 185
 Дал' му са курбанъ клали,
 Дал' са юнаци лова ловили
 Дребна лова бели пилци,
 Бели пилци руди ювни,
 Дал' ми е вечере вечерель 190
 Та ми е седналь на трапеза
 Що му е майка сложила;
 Дума му Бела Бога
 Дума му йоще говори
 Дуръ му са веке нажелилу 195
 Нажелилу натажилу,
 Та си ми слуга прати
 Та си рукна- Коледа Бога.
 Трима си Бога седнали
 Трима си Бога пудъ дару 200
 Пудъ дару пудъ Вишне,
 Та си ми дума продумали
 Продумали проговорили,
 Та си ми Коледа питали
 Питали Коледа прашили, 205
 Какъ си на земе поминаль.
 Той хми вели ютговори:

Сички ми правили личень-день
Личень-день Коледовъ-день.
Та ми курбанъ клали 210
Курбанъ ми клали бели пилци,
Бели пилци руди ювни,
Юнаци ми ловили дребна лова
Та ги на майка носили,
Та ги е майка готвила 215
Готвила майка Бадне вечере,
Та си е трапеза сложила,
Та самъ на трапеза седналъ,
Бадна самъ вечере вечерелъ:
Дуръ ми изгрелу ясну сланце 220
Поминалъ ми личень-день
Личень-день Коледовъ-день.
Та си утидохъ на Белъ Дунавъ.
Де си намерихъ малки моми
Чи си ми вода точетъ, 225
Студна ми вода за майка.
Съсъ моми млади юнаци,
Та са юнаци глуметъ,
Та са юнаци смеетъ,
Мене си ичъ ни саидисали, 230
Студна ми вода ни дали
Да си пие утъ тестие,
Златна си глава сложихъ
Да си пие студна вода,
Да си пие утъ река-та, 235
Хеле си дойде жива Юда
Жива Юда самувила,
Та ми наточи студна вода
Та си ма служба служи,
Па са, братку, ни налютихъ—
Вишну ми Бога вели ютговори: 240
Какъ да са, братку, ни налютишь.
Язъ да самъ, братку, на земе.
Да са самъ, братку, шеталъ,
Да ми е личень-день
Личень-день Вишинъ-день, 245
Да ма юнаци ни саидисали,
Ичъ са самъ веке ни чудилъ
Люта самъ грома фарлилъ,
Съсъ грома люта срела,
Та самъ земе потреналъ, 250
Та самъ юнаци погубилъ,
Юнакъ да ми на земе ни устане,
Дуръ да на иманъ дойдатъ,
Дуръ да ми селемъ дадатъ,
Та си ги веке уставемъ. 255
Бела ми Бога вели ютговори:
Братку ле Вишну ле,
Йоти са, братку, лютишь,
Йоти си каилъ ставашъ
Да си земе потренешъ, 260
Да погубишь млади юнаци
Млади юнаци малки моми,
Тие са сите ни гришили,

Сите са гюнефъ ни сторили:	
И ясь каилъ ни ставамъ	265
Да си земе потренешъ.	
Коледа Бога ютговори:	
Лу си каилъ ставамъ,	
Да ма роди Злата майка,	
Да ма роди на земе-та	270
На земе-та малку дете	
Малку дете млада Бога;	
Да си раста да порасна,	
Да си уче млади юнаци	
Млади юнаци малки моми,	275
Да ги уче съсь Златна книга,	
Дуръ да на иманъ дойдатъ,	
Дуръ да на мене поверуватъ.	
Какъ си дума Коледа Бога,	
Вишну Бога каилъ станалъ.	280
Та си рукна Злата майка,	
Та хи дума и говори:	
«Мале ле Злата мале,	
На земе си йоще ни слела	
Да ми са, мале, шеташъ,	285
Да си видишъ млади юнаци	
Млади юнаци малки моми	
Какъ ми фодетъ на Дунавъ	
На Дунавъ, мале, съсь тестие	
Да си точетъ студна вода,	290
Студна вода за майка,	
Да ми готви Бадна вечере,	
Ега ми е личенъ-день	
Личенъ-день Вишинъ-день.	
Язъ самъ, сину, ни слела,	295
Па си, сину, ни слевамъ;	
Чи ми са Юда налютила	
Налютила разедила,	
Жива Юда самувила,	
Та ми порти заключила	300
Да ни флеза фафъ сарае.	
Нищу, ти, Юда ни сторила—	
Сега ми траешъ ду година,	
Да са зададе личенъ-день	
Личенъ-день Коледовъ-день,	305
Коледа си Бога слева	
Та си седнува фафъ гора-та	
Фафъ гора-та пудъ даро-ту	
Пудъ даро-ту пудъ Вишне-ту,	
И ти си, мале, слевашъ,	310
Та си Бога зачевашъ,	
Трудна си, мале, затруднела	
Затруднела си Коледа Бога;	
Та си слевашъ на поле-ту	
На поле-ту фъ харапска-та земе,	315
Та си раждашъ малку дете	
Малку дете млада Бога;	
Па си идешъ на небе-ту	
Та ми седишъ фафъ сарае,	
Па си млада Божица:	320

На земе, ти, селемъ даватъ,
 На небе, ти, са поклонъ кланетъ
 Кланетъ ти са ясни звезди.»
 Какъ хи дума Вишну Бога,
 Злата ми майка каилъ станала 325
 Да си слезе на земе-та,
 Да си роди Коледа Бога—
 Та си чека ду година
 Дуръ да дойде личенъ-день
 Личенъ-день Коледовъ-день. 330
 Коледа ми Бога фафъ сарае
 Та ми седи малу многу
 Малу млогу деветъ месеца.
 Изгрелу ми ясну сланце,
 Та ни си е люта зима 335
 Люта зима снегувита,
 Съсъ сланце ми ясна зора
 Ясна зора ясна звезда,
 Съсъ зора личенъ-день
 Личенъ-день Коледовъ-день. 340
 Слела ми Юда самувила
 Та са рукнала подрукнала:
 Царю, дарю и везирю,
 Подай са, царю, на чердака
 Да си видишь ясну сланце 345
 Ясну сланце ясна зора,
 Зададе са личенъ день
 Личенъ-день Коледовъ-день,
 На Бога си курбанъ колешъ. 350
 Я си прати млада войвода
 Да си лови дребна лова,
 Дребна лова бели пилци,
 Да ги носи на стара майка
 Да ги готви Бадна вечере; 355
 Чи ша дойде фафъ сарае
 Да си седне на трапеза
 Да си вечере вечере.
 Рукнала ми жива Юда
 Рукнала са подрукнала, 360
 Чула ми е Злата майка,
 Та са пременила наредила,
 Та ми слела фафъ гора-та,
 Седнала ми пудъ даро-ту
 Пудъ даро-ту пудъ Вишне-ту, 365
 Де ми седи Коледа Бога,
 Та ми Бога зачала,
 Трудна ми майка затруднела
 Сама ми седи пудъ даро-ту,
 Изметъ хи чини Жива Юда 370
 Жива Юда самувила,
 Служба, си е служи студна вода
 Студна вода и есита,
 Та ми леба ни еде;
 Та ми фъ гора седела 375
 Малу млогу деветъ месеца.
 Юда хи дума говори,
 Мале ле Злата мале,

Доста си, мале, седела Седела, мале, фафъ гора, Я си ми слези на поле На поле, мале, фъ харапска-та земе, Да си родишъ малку дете Малку дете млада Бога. Злата си майка слезе	380
Слезе ми майка на поле, Я си ми фъ града ни флева, Чи да си фъ града флезе, Харапска са крале налютилъ Налютилъ разедилъ, Та си сече малку дете Малку дете млада Бога; Чуди са майка на поле Де да ми иде шо да прави, Де да роди малку дете, Та ми заплака завика, Тажну са Богуъ тажи. Жива си Юда дойде Жива Юда самувила, Та хи вели ютговори, Хаде ми, мале, хаде Тука ми долу фъ пещере-та, Малку си дете раждашъ Малку дете млада Бога. Злата е майка фъ пещере, Та са е майка замочила Замочила забахтала, Сама самичка кукувица, Та си е писнала заплакала, Чи хи е рожба люта, Сама си рожба трае, Сама си изметъ чини; Форкна си Жива Юда. Жива Юда самувила Та си фъ пещере флезе, Та си й изметъ чини, Йоше си рожба трае, Трае си рожба малу млогу Малу млогу три нидели. Форкна си Юда фафъ гора Родна си билька бере Родна билька родувита, Та си на майка даде, Лу си ми билька тури, Лу си ми билька накуси Малку си дете роди, Малку дете млада Бога— Чудну ми дете нишенлие, Ясну му сланце изгрелу Ясну му сланце на лику, На рока му Звезна книга Звезна книга позлатена, Та си ми книга пее— Слели ми Юди утъ гора, Деветъ ми Юди самувили.	385
	390
	395
	400
	405
	410
	415
	420
	425
	430
	435

Та му изметъ чинатъ,
 Дуръ си ми веке порасна.
 Злата гу майка устави,
 Та ми са шета пу земе
 Та ми учи млади юнаци 440
 Млади юнаци малки моми,
 Да ни ми фодетъ на Дунавъ,
 Да ни са глуметъ съсъ моми,
 Да ни са глуметъ да ни са смеетъ,
 Чи си Бога каилъ ни става, 445
 Чи му е личенъ-день
 Личенъ-день Вишинъ-день;
 Шеталъ са Бога пу земе
 Малу млогу три години—
 Па си ми фокналъ на небе. 450
 Та му е песна устанала,
 Песна му моми испели,
 Та му си песна пее.

Друга песна 14.

Жива ми Юда фафъ града,
 Я си фъ сарае ни флева,
 Та ми са рукна подрукна,
 Хаде ми вие малки деца,
 Малки деца на деветъ години, 5
 Ни ми сте на Дунавъ фодили.
 Ни са сте съсъ моми глумили,
 Ни са сте йоще смели,
 Лу сте при майка седели,
 Какъ ми е Дефа на небе 10
 Се си при майка седи
 Я си при Юди ни фоди,
 Хаде ми вие на поле
 На поле фафъ пещере,
 Млада са царе роди 15
 Сита ми земе ша заптиса,
 Ша заптиса ша ми плени,
 Млада ми царе утъ небе,
 Млада ми царе млада Бога,
 Роди са малку дете— 20
 Никой ми фъ пещере ни иде,
 Млада си царе кабулъ ни чини
 Лу си ми дума продума:»
 Де ми са малки деца,
 Малки деца утъ града, 25
 Да ми дойдатъ фафъ пещере,
 Да ми селемъ дадатъ,
 Майка ги дарба дарува
 Дарува ги златна ябалка,
 Златна ябалка белу грозде, 30
 Белу грозде сухнату,
 Сухнату грозде дефниту,
 Млада гу Дефа сее,
 Сее гу горе на небе
 На небе фъ бахче-ту, 35
 Де ми са Бога шета.»

Рукна са Юда подрукна,
 Малки ми деца излели,
 Малки ми деца три хиледи,
 Та ми на поле слели 40
 На поле фафъ пещере;
 Малки ми деца доста хитри,
 На майка селемъ дали,
 Малку си дете дарба дарили,
 Дарили гу суху злату, 45
 Суху злату и сребру,
 Бела му свеща палили,
 Я са на майка нажелилу
 Нажелилу натажилу,
 Малки деца ни дарила, 50
 Чи си нема златна ябалка,
 Златна ябалка белу грозде,
 Белу грозде сухнату,
 Сухнату грозде дефниту,
 Плаче ми майка вика. 55
 Жива си Юда флева,
 Та си е пита праши:
 Мале ле Злата мале,
 Що ти са, мале, нажелилу
 Нажелилу натажилу, 60
 Та си ми, мале, плачешъ,
 Плачешъ, мале, и викашъ?
 Бога си, мале, родила,
 Млада Бога Коледа,
 Никой ти фъ пещере ни иде 65
 Да си та, мале, види,
 Я са дошли малки деца,
 Малки деца три хиледи,
 Та са Бога дарили,
 Дарили гу суху злату, 70
 Суху злату и сребру,
 Йоше му свеща палили,
 И ти си, мале, плачешъ:
 Що ти са, мале, нажелилу
 Налелилу натажилу? 75
 Утмалъ хи майка ютговори:
 Юду ле Жива самувила,
 Какъ да си, Юду, ни плакамъ.
 Малки деца Бога сайдисали,
 Та гу са дарба дарили, 80
 Мене селемъ дали,
 Яз' си ги нищу ни даре,
 Нищу ми фъ пещере на устана,
 Та ми са, Юду, нажелилу
 Нажелилу натажилу.» 85
 Жива хи Юда говори,
 Мале ле, Злата мале,
 Я си ми, мале, почекай
 Дуръ да си форкна на небе,
 На небе при Бога, 90
 Дава ми Бога натдава,
 Дава ми златни ябалки,
 Млада ми Дефа дава

Дава ми Дефа натдава, Дава ми белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Малки деца дарувашъ, Та си та фальба фалетъ.»	95
Речъ-та Юда ни утрече Щракна си железни порти Железни порти капии, Щракна си порти заключи, Да ми деца ни излезатъ Дуръ да са варне утъ небе, Утъ небе утъ Бога.	100
Та ми деца писнали Писнали ми заплакали, Злата ги майка мири, Та си хми дума говори, Хаде ми малки деца, Доста ми веке плачете, Доста ми веке викате, Чекайте йоще малу Йоще малу ду вечере, Дуръ да ми сланце зайде, Дуръ да си Юда варне, И язъ ва дарба даре, Дарба ва даре златна ябалка, Златна ябалка белу грозде, Да си ма фальба фалите, Чи самъ родила малку дете Малку дете млада Бога.	110
Малки деца молкнали, Молкнали веке ни плакали Ни плакали ни викали, Я си при дете седнали. Малку хми дете книга пее, Звезна книга позлатена. Дуръ си дойде Жива Юда Жива Юда самувила.	116
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	120
Малки деца молкнали, Молкнали веке ни плакали Ни плакали ни викали, Я си при дете седнали. Малку хми дете книга пее, Звезна книга позлатена. Дуръ си дойде Жива Юда Жива Юда самувила.	125
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	130
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	135
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	140
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	145
Фъ рока хи златна кофница, Фафъ кофница златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Та ги на майка даде. Майка си деца дарева, Хаде ми деца мили, Вие сте мене сайдисали, Съсъ мене млада Бога, Я васъ Бога сайдисалъ, Та си ми прати златни ябалки, Златни ябалки белу грозде, Белу грозде сухнату, Сухнату грозде дефниту, Да си ва дарба даре. Я ви са мольба моле, Лу да си фъ града флезете, Да си ма фальба фалите,	150

Да си ми песна пеете:»
 Царю ле харапска кралю,
 Хаде ми, царю, излези
 Тука ми долу на поле,
 На поле, царе, фафъ пещере. 155
 Злата си майка слела,
 Слела ми майка уть небе,
 Та ми е Бога родила,
 Бога родила малку дете,
 Млада ми царе на земе— 160
 Никой ми фъ пещере ни фоди
 Да си види млада царе,
 Млада царе млада Бога,
 Ние си, царю, утидохме,
 Утидохме, царю, на поле, 165
 Флели сме, царю, фафъ пещера,
 Малку сме дете дарили
 Суху ми злату белу сребру,
 Бела му свеща палихме;
 Злата са майка засмела, 170
 Та си на дарба дарила,
 Дарба хи златни ябалки,
 Златни ябалки белу грозде,
 Белу грозде сухнату,
 Сухнату грозде дефниту.» 175
 Дума хми майка говори
 Малки ми деца песна чули
 Песна ми чули песна запели,
 Та си ми фъ града флели,
 Златна си ябалка носили. 180
 Белу си грозде яли,
 Та ми са фъ града шетать,
 Я ми фъ сарае ни фодеть,
 «Та си ми песна пееть:
 Царю ле харапска кралю, 185
 Хаде ми царю излези
 Тука ми долу на поле,
 На поле, царю, фафъ пещере.
 Злата си майка слела,
 Следа ми майка уть небе, 190
 Та ми е Бога родила,
 Бога родила малку дете,
 Млада ми царе на земе -
 Никой ми фъ пещере ни фоди
 Да си види млада царе, 195
 Млада царе млада Бога,
 Ние си царю утидохме,
 Утидохме, царю, на поле,
 Флели сме царю фафъ пещере,
 Малку сме дете дарили 200
 Суху ми злату белу сребру,
 Бела му свеща палихме;
 Злата са майка засмела,
 Та си на дарба дарила,
 Дарба хи златни ябалки," 205
 Златни ябалки белу грозде,
 Белу грозде сухнату,

Сухнату грозде дефниту.»
Малки ми деца песна пели,
Песна ми пели низъ града, 210
Та ми са шетали утъ каша фъ каша,
Кой си ми песна чуе,
Йоще си дарба дарува
Дарба дарува малки деца.
Та ми са царе разедиль 215
Разедиль налютиль—
Малки гу деца ни саидисали,
Фъ сарае му ни утишли —
Та си прати царна харапине
Та посече малки деца 220
Малу млогу три хиледи.
Стара хми майка заплакала
Заплакала завикала,
Гласумъ плаче ду Бога.
Дуръ ни Бога са нажелилу 225
Нажелилу натажилу,
Та си прати Мора Юда,
Удари гу съ тешка буздугана
Боленъ ми лежи на потстеле,
Боленъ ми е млагу млогу 230
Малу млоту три години,
Дуръ си веке душе придаде.
Та му лесна устанала,
Йоще са песна пее.

Барита: значи кмета.
Кютець: дърво големо, кютюкъ, корень.
Ситици: хамбаре, отъ сита, пшеница.
Поръснали злиници-те: значи докарали зли-те духове.
Чимбилъ: фесъ, курона.
Стара крата: стару деду.
Звезна книга: съдържела песни-те на билари-те.
Водица: значи калаузинъ.
Лузникъ: кой-то служиль царьотъ
Хижне: значи Богъ на каши-те; наши-те дедове каши-те нарицали хижи.
Яри: разедева.
Еснила: значи блеснала като ясно-то сланце.
Потрене: да баттиса, да са расипе.
Есита: значи жива, коя-то дава животъ на оной-зи, кой-то я пие.
Родна: коя-то давала сила на оная жена, коя-то раждала.
Оухнату: значи сухо, стафиди.
Дефниту: кое-то яли Дефове те на небе-то.

М Р Ъ С Н И - Д Е Н Е

Едно время наши-те дедове отъ Коледа до Сурвакъ-день праздноваха "Мръсни-дене". Тога, верували че вървели по каши-те Юди, кои-то ги пращаль Богъ за да праветь-на човеци-те секакво зло, за това въ секо село въ секоя каша колели курбанъ по една царна кукошка, която изевали само жени-те безъ да знаятъ мъжбе-те, кога-то колели кукошка-та една мома пеела следующа-та песна:

Песна 1.

Боже ле мили Боже,
Що си, Боже, сториль
Та си тимбихъ чиниль:

Сива са Бога налютиль,
Та ни си е Сива Бога, 5
Лу си е лютанъ Сивчу.
Яхналь си люта коне,
Люта коне и крилетна,
Криле му са люти змии,
Люти змии люти смоци, 10
Фъ десна му рока златна гривна,
Позлатиль е посребрилъ е,
Па са вие люта змие,
Копналь си люта коне
Люта коне и крилетна 15
Та си слезаль на поле-ту
На поле-ту фъ планина-та,
Да са шета утъ града фъ града,
Утъ града фъ града утъ каша фъ каша —
Де гу са ни саидисали, 20
Чи кой гу ни саидисаль,
Пуща си люта змие
Люта змие люта смока,
Фафъ каша му люта змие.
Съсъ змие зли му жравеци, 25
Та си хаиръ немаль;
Сива са доста налютиль,
Какъ си слезаль фафъ гора-та,
Да е слезаль на поле-ту,
Земе си запустиль. 30
Видела гу Дорга Юда
Дорга Юда самувила,
Та му са мольба моли
Та му дума и говори:
«Боже ле Сива ле, 35
Доста са си налютиль,
Доста са ся разедиль,
Хаде ми на поле ни слевай,
На поле. Боже, и фафъ града,
Чи си сичку запустевашъ! 40
Язь си пращамъ мои сесри,
Мои сесри деветъ Юди
Деветъ Юди самувили,
Де си ти, Боже, курбанъ колетъ,
Де си та фальба фалетъ, 45
Фъ каша му ни флеватъ,
Ни му фарлетъ люта змие
И съсъ змие зли хравеци
Чи си, Боже, каиль станаль,
Ега ти е личень-день 50
Личень-день Сурвакъ-день,
Фафъ каша му флевашъ;
Съсъ тебе Жива Юда
Жива Юда самувила,
Та си носи златна чеше, 55
Фафъ чеше сурна вода
Сурна вода усуреста,
Да си парсне сурна вода
Фафъ каша му живу зраву;
-Де ти, Боже, курбанъ ни колетъ, 60

Де си та фальба ни фалетъ, Ша му фарлетъ люта змие И съсъ змие зли жравеци, Та си веке хаиръ нема, Чи са си, Боже, налютиль,	65
Ега ти е личень-день Личень-день Сурвакъ-день, Фафъ кащи му ни флевашъ; Побегнала Жива Юда Жива Юда самувила,	70
Та ни носи златна чеше, Фафъ чеше сурна вода Сурна вода усуреста, Та си вода ни парснува, Фафъ кащи му ни му зраве, Болну му парве либе, Парве либе малки деца.	75

Дуръ да заколетъ кукошка-та мома-та испъвала горната песна, после запевала следующа-та песна.

Песна 2.

Слезалъ Сива фафъ гора-та Фафъ гора-та планина-та— Намери си Дорга Юда Дорга Юда самувила, Та си гу веке умирала	5
Умирила укротила, Ни ми слева на поле-ту На поле-ту и фафъ града, И фафъ града и фафъ селу— Седналъ ми пудъ даро-ту	10
Пудъ даро-ту фафъ чедара, Та ми чека личень-день Личень-день Сурвакъ-день: Да си слезе Жива Юда Жива Юда самувила,	15
Да са шета низъ поле ту, Низъ поле-ту градове-те, Градове-те и села-та. Шетнали са деветъ сесри, Деветъ сесри деветъ Юди	20
Деветъ Юди самувили, Я фафъ селу ни са дошли, Фафъ селу и фафъ кащи, Ни фарлили люта змие Люта змие люта смока,	25
И съсъ змие зли хравеци; Чи сме курбанъ заклали, Заклали сме царна пуйчица, Та сме Бога фалили, Хай ми, хай ми	30
Сега- веке йоще три дни Йоще три дни личень-день Личень-день Сурвакъ-день. Сива Бога фафъ гора-та, Яхнува си коне лестувица	35

Лестувица шестукрилца,
 Фарлилъ си е люти змии
 Люти змии люти смоци,
 Фарлилъ си е златна гривна;
 Та си кара Жива Юда 40
 Жива Юда самувилла,
 Та си носи златна чеше,
 Фафъ чеше сурна вода
 Сурна вода усуреста,
 Фафъ кащи ни вода парснала, 45
 Фафъ кащи ни живу здраву.

Дуръ да са зготви кукошка-та мома-та пеела следующа-та песна:

Песна 3.

Фала ти Юду,
 Фала ти Доргу,
 Доргу ле самувилу!
 Какъ си ми сива слезалъ,
 Слезалъ ми фафъ гора 5
 Фафъ гора фафъ планина,
 Та ми са налютилъ,
 Налютилъ са разедилъ са,
 Яхналъ си люта коне,
 Люта коне крилетна, 10
 Съ люти гу змии припасалъ,
 Съ люти змии съсъ смоци,
 Припасалъ гу прижегалъ,
 Да ни му са си Доргу молила,
 Ди си е слезалъ на поле, 15
 На поле, Доргу, фафъ града,
 Фафъ града фафъ селу,
 Поле ми, Доргу, запустилъ,
 Кащи ми, Доргу, похреналъ.
 Сега си Юди дошли, 20
 Деветъ Юди самувили,
 Фафъ града ни флели
 Фафъ града фафъ селу,
 Чи са утъ гора видели,
 Видели йоще зрейнали, 25
 На Бога си курбанъ колеме,
 Курбанъ колеме царна пуйчица,
 Та са Юди ни разедили
 Ни разедили ни налютили,
 Люта си змие ни фарлили, 30
 Люта змие люта смока,
 И съсъ смока зли хравеци.
 Сега са веке гостиме,
 Тебе си, Доргу, фалиме,
 Тебе си, Доргу, пееме, 35
 Чи са си Богу молила
 Да си ни слезе на поле,
 На поле, Доргу, фафъ града,
 Фафъ града, Доргу, фафъ селу.
 Утъ тога си ходетъ устаналъ: 40

«Мръсни са дни злниви.»
 Парве ни либе бега
 Бега ни либе фафъ гора,
 Та ми дару сече;
 Йоше ми юнаци бегатъ 45
 Бегатъ юнаци фафъ гора,
 Та ми стаду пасатъ—
 Млада си булка курбанъ коле,
 Курбанъ коле царна пуйчица,
 Та си трапеза слага,
 Да си е либе фафъ кашци, 50
 Да си е либе и девере,
 На трапеза ги канила,
 Я да ми на трапеза седнатъ,
 Ти са си, Юду, налютила,
 Налютила, Юду, разедила, 55
 Та са на Бога плачешъ,
 Чи та фъ града ни саидисали,
 Фафъ града, Юду, фафъ селу:
 Та са Бога налютиль
 Налютиль са разедиль са, 60
 Ни си кара Жива Юда
 Жива Юда самувила,
 Ни си парска сурна вода
 Сурна вода усуреста,
 Ни е живу фафъ кашци, 65
 Ни е живу, ни е здраву.

Кога-то вейке зготвювали кукошка-та саибка-та отъ каша-та срукувала и други жени отъ махала-та, та са събирали жени-те отъ три кашци въ една, та са гощавали; три моми ставали отъ трапеза-та, и пеели слъдоюща-та пьсна:

Песна 4.

Стигналь Коледа пристигналь,
 Стигналь Коледа поминаль,
 Мръсни са дни пристигнали,
 Пристигнали веке поминали.
 Сива е Бога фафъ гора 5
 Фафъ гора фафъ планина,
 Седналь ми веке пудъ дару
 Пудъ дару фафъ чедара.
 Яхналь си коне лестувица,
 Лестувица коне шестукрилца, 10
 Чи са зададе личень-день
 Личень-день Сурвакъ-день—
 Я си чека Жива Юда
 Жива Юда самувила,
 Да си слезе утъ небе-ту 15
 Утъ небе-ту утъ сарае,
 Я да слезе ни ми слева,
 Чи е доста на високу,
 Та ми е заплакала
 Заплакала завикала, 20
 На Бога са тажну тажила:
 «Боже ле Сива ле,
 Пристигналь ти личень-день

Личень-день Сурвакъ-день, Та ма праща Злата майка Да си дойда фафъ гора-та Фафъ гора-та планина-та, Да ма карашъ на поле-ту На поле-ту фъ градове-те, Фъ градове-те и села-та, Да си парскамъ сурна вода Сурна вода усуреста: Какъ да си, Боже, слеза? Доста самъ, Боже, на високу На високу на далеку.»	25 35
Юда си плачба плаче Та е чуе Сива Бога, Та си пита Дорга Юда Дорга Юда самувила: «Доргу ле самувилу, Сега, Доргу, що да праве Що да праве що да сторе? Пристигна ми веке личень-день Личень-день Сурвакъ-день, Я си ни слева Жива Юда Жива Юда самувила, Да си слезе на поле-ту На поле-ту фъ градове-те, Фъ градове-те и фъ села-та, Да си парска сурна вода Сурна вода усуреста.»	40 50
Дорга му вели ютговори: Боже ле Сива ле, Фъ рока ти златна тоега, Фафъ гора си тоега бодни, Да проникне висне дару Висне дару ду небе-ту, Та си слева Жива Юда Жива Юда самувила Пудъ даро-ту фафъ гора-та, Фафъ гора-та на белъ кладнецъ, Да си мие златна чеше, Да си точи сурна вода Сурна вода усуреста.»	55 60
Ни са чуди Сива Бога, Какъ си доржи златна тоега Та си е бодна фафъ гора-та Фафъ гора-та планина-та, Де ми тече ду белъ кладнепъ, Тоега си вода полела, Та са бави три сахате, Висне си дару проникнала Висне дару ду небе-ту. Видела ми Жива Юда Жива Юда самувила, Та си слела утъ небе-ту: Десна хи нога на даро-ту Та си слезе фафъ гора-та, Фафъ гора-та на белъ кладнецъ. Та си мие златна чеше,	65 70 75 80

Та си точи сурна вода Сурна вода усуреста, На Сива си дума и говори:» «Боже ле Сива ле, Хаде, Боже, слевай,	85
Слевай, Боже, на поле-ту, На поле-ту Фъ градове-те, Фъ градове-та и фъ села-та, Застигналь ти личень-день Личень-день Сурвакъ день,	90
Та ти курбанъ колетъ, Та ти са мольба молетъ, Да хми фъ кашци идешъ; Та и мене да си карашъ, Да ги парскамъ сурна вода	95
Сурна вода и суреста, Да са живи и здрави Ду година ду Сурвакъ-день.» Сива хи вели ютговори:» Юду, Юду Жива самувила,	100
Сега слевамъ на поле-ту Та са шетамъ фъ градове-те Фъ градове-те и фъ села-та, Какъ си фъ кашци флевашъ, Де ми са саидисали парве либе,	105
Парве либе Дорга Юда Дорга Юда самувила, Та й са курбанъ клали, Клали й са царна пуйчида, Иоще е са фальба фалили	110
Чи си ма умирила Умирила укротила; Пратила си деветъ сесри, Девета сесри деветъ Юди Деветъ Юди самувили	115
Де си курбанъ колетъ Да си раснешъ сурна вода Сурна вода усуреста, Да са живи и здрави Ду година ду Сурвакъ-день;	120
Де си курбанъ ни колетъ, Парве ми либе ни фалетъ, Да ни раснешъ сурна вода Сурна вода усуреста— Налютили са деветъ сесри	125
Деветъ сесри деветъ Юди, Пуснали си люта змие Люта змие люта смока Фафъ кашца му люта змие И съсъ змие зли хравеци;	130
Сега вода да си парснешъ Да си парснешъ да си раснешъ, Ду година са Мръсни дни Мръсни дни и злинови; Какъ ги праща Дорга Юда	135
Да са шетатъ пу поле-ту, Да са шетатъ фъ градове-те,	

Фъ градове-те и фъ села-та,
 И тие си Каилъ не ставатъ,
 Чи ги си, Юду, ни саидисала: 140
 Де ми са тие фодили
 И ти си, Юду, фодила,
 Расила си сурна вода
 Сурна вода усуреста. 145

Като са нагощавали вейке, въ последний-тъ день на Мръсни-те дни, утринь-та вейке било Сурвакъ-день излевали момите и момчета-та на едно широко место, та играели хоро и пеели следюща-та песна:

Песна 5.

Сива, Сива фафъ гора,
 Фафъ гора пудъ даро-ту,
 Пудъ даро-ту фафъ чедара,
 Седелъ ми е приседель,
 Три дни веке приседель. 5
 Закаралъ си Жива Юда
 Жива Юда самувилa,
 Фафъ рока хи златна чеше,
 Фафъ чеше сурна вода
 Сурна вода усуреста, 10
 Та са шета на поле-ту
 На поле-ту фъ градове-те,
 Фъ градове-те и фъ села-та;
 Дека са курбанъ ни колели,
 Курбанъ царна пуйчица, 15
 Де са налютили деветъ сесри
 Деветъ сесри деветъ Юди
 Деветъ Юди самувили
 Пуснали си люта змие
 Люта змие люта смока 20
 И съсъ змие зли хравеци,
 Де си флели деветъ сесри,
 Жива Юда ни си флева.
 Ни си раси сурна вода
 Сурна вода усуреста: 25
 Я си дойде фъ наше града,
 Та си кащи прошетала
 Прошетала исфодила,
 Расила си сурна вода
 Сурна вода усуреста, 30
 Живи сме, зрави сме,
 Зрави сме ду година,
 Ду година ду Сурвакъ-день.

Друга на хоро.

Песна 6.

Бре юнаци и делии,
 Бре юнаци малки моми,
 Бре ми хору играйте,
 Бре ми са смехъ насмевайте.

Поминали Мръсни дни	5
Поминали заминали, Мръсни са дни злиниви. Засмела са Дорга Юда Дорга Юда Самувила, Рукнала си деветъ сесри	10
Деветъ сесри деветъ Юди, Фаркнали си на небе-ту, Та са веке ни шетатъ. Сива Бога ни са люти, Вугре му Личенъ-день Личенъ-день Сурвакъ-день.	15
Сива Бога на небе-ту, Жива Юда фафъ гора-та, Та са Юда пременила, Пременила наредила, Йоще ми са шедба шета	20
Пу земе-та пу поле-ту, Фъ градове-те, фафъ села-та.	

Гривна: значи железна тоега.

Хравеци: касмете.

Сурна: значи свята.

Злиниви: кои то докарватъ зло на човеци-те.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ С У Р О В Ъ - Д Е Н Ъ

Въ село-то на песнопеецъ-тъ предъ пендесетъ години празноваха нова-та година; кога-то вейке щели да поминатъ Мръсни-те дни една мома известевала нова-та година като пеела следующа-та песна.

Песна 1.

Подрукна са Парва Юда Парва Юда самувила, Подрукна са утъ гора-та Утъ гора-та утъ Белита, Та си вели ютговори:»	5
Царю ле, млада царю, Що си седналъ у дома си У дома си фафъ сарае, Та си йоще ни увирашъ Да соберешъ малки моми, Да ги, царю, пременишъ, Да ги, царю, наредишъ, Да ги карашъ фъ пещере-та, Де ми слезе Сива Бога Сива Бога и сурива.	10
Фъ рока му златна тоега, Ударилъ си царна Бога, Царна Бога Сура Ламица, Та си форкналъ на небе-ту, Та си утъ земе загиналъ, Чи е веке сурва година Сурва година Суровъ-день Суровъ-день Сурувакъ-день, Ду вечере суровъ Бадникъ Суровъ Бадникъ и Бадница.	15
	20
	25

Седелъ ми Сива фъ пещере-та,
 Седелъ ми сега малу
 Сега малу три нидели,
 Я ми веке ни седи.
 Фъ рока му златна тоега, 30
 Златна тоега Златица,
 Яхналь си барза-та коне
 Барза-та коне лестувица,
 Чи ни му е веке змийница,
 Съсъ змии гу ни припасаль, 35
 И съсъ змии и съсъ смоци,
 Я му на глава три пилета,
 Три пиле-та лестувици,
 Та са шета пу земе-та,
 Припуца си барза-та коне 40
 Та си на дори слева,
 Та си качи на потоне
 И си флева фафъ черица,
 Та седнува на йогнище,
 Де си гответъ малки моми 45
 Ду вечере Суровъ Бадникъ,
 Суровъ Бадникъ и Бадница,
 Та седнува на трапеза;
 Де си фтегне десна рока
 Да си куси Суровъ Бадникъ 50
 Суровъ Бадникъ и Бадница,
 Фъ сарае му Сура година
 Сура година Сурова,
 Живи му са малки деца,
 Живи му са ду хилница, 55
 Ду хилница уродица;
 Де ни фтегне десна рока,
 Ни си куси Суровъ Бадникъ
 Суровъ Бадникъ и Бадница,
 Фъ сарае му царна година, 60
 Царна година поцарнела.
 Ти си, царю, йоще ни чуль:
 Поминала царна година,
 Задала са сура година.
 Ни си пратиль фафъ гора-та, 65
 фафъ гора-та фафъ Бели-та,
 Ни си пратиль малки моми
 Да ти секатъ белни вейки
 Белни вейки и сухарци,
 Да си валишъ ясенъ йоганъ, 70
 Да гу валишъ на вечере,
 Да гу гасишъ на ранина,
 Йоще са зора ни задала,
 Йоще ми сланце ни изгрелу
 Да погасне ясенъ йоганъ, 75
 Налютиль са Сива Бога
 Налютиль са разедиль са,
 Три му змии на глава-та,
 Три му змии усойници,
 Фъ десна му рока тенка сабе 80
 Тенка сабе йогневина,
 Фъ лева му рока люта срела

Люта срела пламениста, Пламень дига ду небе-ту; На дори му барза-та коне	85
Барза-та коне лестувица, Исфаркали три пилета Три пиле-та лестувици, Назнали са ду три змии	90
Ду три змии усойници, Ни е коне лестувица Па си е люта змийница; Налютилъ са Сива Бога, Я си сабе ни фарле, Лу си фарле люта срела	95
Люта срела на поле-ту, Та си поле погурева Погурева полумева; Ни са ражда бела пшеница, Ни си пасе сиву стаду	100
Сиву стаду волове-те, Волове-те иници-те Иници-те и крави-те, Та са поле запустилу.	105
Малки моми на поле-ту., Малки моми малки деца, Та си плачетъ и си викатъ, Тебе си, царю, люту клеватъ, Ни си чекалъ Сурва година Сурва година Суровъ-день,	110
Ни си готвилъ Суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Бадница..	

Мома-та дуръ да испела горня-та песна изобикалела село-то, и сички-те са научвали отъ нея че е поминала църна година, и ща зафане вейке нова година, за това са събирали стари-те отъ село-то и приготвювали потребното за дочекуванье-то на нова-та година; и най-първо пращали една мома да ходи по село-то и събере други моми за да идатъ фъ гора-та, да набератъ дърва за Бъдниитъ вечеръ на нова-та година; съсъ моми-те утивали и момчета, тие секли дърва-та, а моми-те ги събирали, и после ги носили въ село-то; мома-та кога-то срукувала моми-те, пеела следюща-та песна..

Песна 2.

Друшки, друшки, мили друшки! Днесъ ми йоще на ранина, Йоще са зора ни задала, Йоще сланце ни изгрелу, Зададе са Парва Юда	5
Парва Юда самувила, Подрукна са утъ гора-та, Утъ гора-та утъ Белита: . "Поминала Царна година! "	10
Та си слезалъ Сива Бога Та си седналъ фъ пещере-та. Фафъ рока му златна тоега, Златна тоега буздугана, Та си ударилъ Царна Бога, Царна Бога Сура Ламица, Ударилъ гу прогонилъ гу Та си фаркналъ на небе-ту,	15

Сега си е Бела година, Бела година сурова.	
Та си ма царе пратилъ, Да ва бера да ва рукамъ Да дойдете фафъ сарае.	20
Собрали са млади юнаци, На рока хми златна балтица, Ша ва каратъ фафъ гора-та, Ша ви секатъ белни вейки	25
Белни вейки и сухарни, Та ги, моми, собирате, Носите ги фафъ сарае Фафъ сарае и на царе;	30
Та си вали ясенъ йоганъ, Ша гу вали на вечере, Ша гу гаси на ранина, Ду де са зора ни задала, Ду де сланце ни изгрелу	35
Да си готви Суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Бадница: Чи ша дойде Сива Бога Да си седне на йогнище, На йогнище на трапеза	40
На трапеза на вечере, Да вечере Суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Бадница.	

Щомъ чуели тая песна (Песна 2), събирали са моми-те и момчета-та фъ каша-та на старийтъ кмета, кои-то били пременени съ най-харни-те си дрехи; Кметъ-тъ ги пращаль въ гора-та да насекатъ дърва и да ги донесатъ за Бъденъ вечеръ; моми-те кога-то утивали въ гора-та пеели следующа-та песна.

Песна 3.

Наварвили млади юнаци Наварвили фафъ гора-та, Фафъ гора-та фафъ Белита, Млади юнаци малки моми, Та ми носетъ златна балтица.	5
Я си на моми думатъ, Е, девойки малки моми, Какъ сте, моми, наварвили Фафъ гора-та фафъ Белита, Да сме, моми, наетъ сторили	10
Да ни сечем белни вейки Белни вейки и сухарни, Що сте, моми, усторили? Какъ са, моми, връщате? Чи ви са царе насмелъ, Ни сте носили белни вейки	15
Белни вейки и сухарци, Насмелъ ви са налютилъ са, Налютилъ са разедилъ са, Та си йоганъ ни валилъ, Ни си готви Суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Баднина.	20
Та са Бога налютилъ,	

Три му са змии на глава-та, Фафъ рока му люта срела Люта срела пламениста Та е фарле на поле-ту, Та си поле погурева, Посахнали пшеници-те Пшеници-те и седби-те, Дуръ да дойде лету пролету Погурели класове-те, Погурели посахнали Посахнали повенали; Витна юнакъ ни ми иде, Ни си носи златна сарпица Да си жнее на полету, Да си жнее пшеници-те, Та сте моми заплакали Заплакали завикали; Плачба ви ду сама Бога, Ду сама Бога сама царе, Па ви плачба ни чуе. Моми хми думатъ и говоретъ: Е, ми луди млади юнаци, Царе ви даде златна балтица, Та ва прати фафъ гора-та Фафъ гора-та фафъ Белита, Аку си каиль ни ставате Да ни сечете белни вейки Белни вейки и сухарци, Сама ви са Бога налютиль; Сама си Бога фафъ гора-та Та са качи на даро-ту, Та ни сече белни вейки Белни вейки и сухарци, Та ги на царе носиме, Та си царе йоганъ вали, Та си готви суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Бадница; Я ви са Бога налютиль, Искаралъ си тенка сабе Тенка сабе йогневица, Какъ сте вие на поле-ту На поле-ту на нива-та Та ва сече залугъ пу залугъ; Кой побегналъ и устаналъ, Да си иде фафъ сарае Фафъ сарае дуръ при царе, Налютиль са разедиль са Съсъ сабе гу посекаль, Та си никой ни устаналъ.	25 30 35 40 45 50 55 60 65 70
--	--

Кога-то са връщали отъ гора-та съсъ дърва-та пеели следоюща-та песна:

Песна 4.

Ей ти царю и везирю,
Пратиль си, царю, млади юнаци,

Млади юнаци луди делии, Да на каратъ фафъ гора-та Фафъ гора-та фафъ Белита, Да ни секатъ белни вейки Белни вейки и сухарци, Я ти е са налютили Налютили разедили Та си на, царю, оставили.	5 10
Сами, царю, фафъ гора-та Та са на дару ни качили, Та си вейки ни секли, Лу са скрили фъ пещере-та, Та сме, царю, заплакали Заплакали завикали; Плачба ни ду сама Бога, Ду сама Бога и ду табе! Та са Бога нажелилу Нажелилу натажилу,	 15 20
Йоще са Бога налютиль, Та си слезе фафъ гора-та Фафъ гора-та фафъ Белита, Покачи са на даро-ту Та ни сече белни вейки Белни вейки и сухарци, Та ти ги, царю, носиме; Я ти са мольба молиме, Какъ си валишъ ясенъ йоганъ, Какъ си седишъ на йогнище, Да си земешъ златна тоега Да си гонишъ млади юнаци, Млади юнаци и делии, Да ни седнатъ на трапеза, Да ни вечеретъ Суровъ Бадникъ, Суровъ Бадникъ и Баднипа,	 25 30 35
Чи ти са Бога налютиль: Ша искара люта срела Ша е фарли на поле-ту На поле-ту на ниви-те, Та си седби погурева, Класете си посахнали Посахнали повенали; Налютиль са Витна юнакъ Налютиль са разедиль са Та си на поле ни слева, Златна сарпица ни подава, Ни си жнее пшеници-те, Лу на гони утъ поле-ту Утъ поле-ту утъ ниви-те.	 40 45

Старий-тъ кмета срукувадъ сички-те старци отъ селото, та хми давалъ отъ дърва-та, кои-то донели моми-те и хми зарачель, кога-то зайде сланце-то да навалеть оганъ на огнище-то, на кое-то огнище да седи старецъ-тъ отъ къщата дуръ да изгрее зорница-та, и да чува добр да не изгасне оганъ-тъ, а моми-те да згответъ вечеря-та, коя-то била печени чисти пити пресни, кукошки и баници, и ги назовавали съ едно имя "Суровъ Бадникъ". Кога-то вейке зготвювали Бадникъ-тъ, турели трапеза-та до огнище-то, и на трапеза-та Бадникъ-тъ, но никой не седнувалъ да вечеря дуръ да изгрея зорница-та, защо-то верували че презъ нъщъа дохождалъ Господъ и като поседевалъ на огнище-то, седнувалъ на трапеза-та и вечерель отъ Бъдникъ-тъ, трапеза-та чуваль старецъ-тъ дуръ да са просъмне; тога моми-те влизали въ худая-та где-то билъ Бъдникъ-тъ и запевали следующа-та песна:

Песна 5.

Ой, ти царю и визирю!
Доста си, царю, седель,
Доста си, царю, чекаль,
Та си седель на йогнище,
Та си валиль ясенъ йоганъ, 5
Йоганъ си, царю, ни погасналь.
Дремка та, царю, нападнала,
Какъ си спиель на йогнище
Самъ си дойде Сива Бога,
Самъ си дуналь ясенъ йоганъ 10
Запалиль си ясна борица,
Та си седналь на трапеза,
Та вечерель ясна Бадница,
Ясна Бадница Суровица,
Вечерель си навечерель са; 15
Бела му китка на глава-та,
Бела китка бели цвете,
Та си китка уставиль,
Китка ти фафъ сарае,
Фъ сарае ти Сура година, 20
Сура година Сурова,
Живи ти са малки деца,
Живи ти са ду хилница,
Ду хилница уродица;
На поле-ту на ниви-те 25
Родила са беда пшеница,
Класе-те са увиснали
Увиснали уполнили;
Дуръ да слезе Витна юнакъ,
Да искарка златна сарница 30
Да си жнее бела пшеница.
Седни ми, царю, на трапеза,
Та си рукни ду млади войводи,
Млади войводи се юнаци,
Та си ги гозба гости— 35
Да си палеть ясна борина,
Ясенъ йоганъ у дома си,
Да си валеть ясенъ йоганъ,
Да хми дойде Сива Бога
Да хми седне на йогнище 40
На йогнище на трапеза;
Да си фтегне десна рока
Да си куси Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница,
У дома хми Сура година, 45
Сура година Сурова,—
Живи хми малки деца,
Живи хми ду хилница,
Ду хилница уродица.
Седи ми, царю, на трапеза 50
Да си на гозба гостишь,
Чи сме, царю, ни вечерели,
Та ни е душе прималела.

Като испевали горня-та песна, старий-тъ седнувалъ на трапеза-та съсь моми-те, а срукувалъ отъ комшии-те няколко си приятели и ги гошавалъ; като седели на трапеза-та пеели следоюща-та песна:

Песна 6.

Царю, царю и везирю,
Седналъ си на трапеза,
На трапеза Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница,
Та си фтегашъ десна рока 5
Та си едешъ и си пиешъ;
Йоще си канишъ кралюве-те
Кралюве-те, бануве-те,
Канилъ ги си на трапеза
Та вечеретъ Суровъ Будникъ. 10
Суровъ Бадникъ и Бадница.
Какъ ва видель Сива Бога,
Коса му са позлатила,
Брада му са посребрила,
Фъ десна му рока ясна борица. 15
Йоще си, царю, ни видель
Чи е седнал на трапеза,
Съсь тебе си рока фтега
Та вечере ясна Бадница.
Ясна Бадница Суровица, 20
Вечерелъ е навечерелъ са—
Та си фаркналъ на небе-ту
На небе-ту фафъ бахче-ту.
Йоще си е зима снегувита,
Фафъ гора си цвете ни никнали, 25
Фафъ бахче-ту цвете бере,
Цвете бере китка вие,
Бела му китка на глава-та,
Бела китка бели цвете;
Па си слезал на земе-та, 30
Та си фоди утъ града фъ града,
Утъ града фъ града утъ селу фафъ селу,
Фъ наше града йоще ни дошелъ
Фъ наше града фафъ сарае.
Чи са чудумъ чуди 35
Да дойде ли, да ни дойде?
Чи са е, царю, разедилъ
Разедилъ са налютилъ са.
Богъ да бие тое-ту парве либе,
Чи си каилъ ни станала. 40
Чи си на трапеза ни седнала
Да вечере Суровъ Бадникъ,
Суровъ Бадникъ и Бадница.
Фъ сарае дошли войводи- те
Воиводи-те баректаре-те. 45
Да запалеть ясна броица.
Я тиа са разедила
Разедила налютила,
Та ги утъ сарае изгонила:
Сега, царю, що та правиш? 50
Бога си китка ни оставиль.
Бела китка бели цвете,

Та ни си е, царю, Сура година,
 Сура година Сурова!
 Ни ти са живи малки деца, 55
 Ни са живи ду хилница,
 Ду хилница уродица.

Като испевали горна-та песна, старецъ-тъ ставаль от трапеза-та, фащаль една от моми-те, и я затварель въ една отъ стаи-те по причина че не оставила момчета-та да запа;еть борна отъ огань-тъ; когато я караль да я затвори моми-те пеели следюща-та песна:

Песна 7.

Боже ле, Сива Боже,
 Царе са, Боже, налютиль
 Налютиль са разедиль са.
 Богъ да бие негуву-ту либе,
 Чи си дошли млади войводи 5
 Млади войводи баректаре,
 Да си палетъ ясна борина,
 Да си палетъ ясенъ йоганъ,
 Я тиа ги изгонила.
 Сега са царе разедиль 10
 Разелиль са налютиль са,
 Та е фана за рока-та,
 За рока-та за коса-та
 Та е фарли фафъ зандана,
 Фафъ зандана малу млогу 15
 Малу млогу три нидели,
 Дуръ да помине Личень-день
 Личень-день Суровъ-день.
 Доста са си, Боже, лютиль!
 Мольба ти са, Боже, молиме: 20
 Какъ си фодиль, пу земе-та
 Шеталь са си утъ града фъ града,
 Утъ града фъ града утъ селу на селу,
 Уставель си на трапеза
 Уставиль, си бела китка, 25
 Бела китка бели цвете,
 И съсь китка Сура година.,
 Сура година Сурова;
 Де си, Боже, китка уставиль,
 Живи са малки деца 30
 Живи са ду хилница,
 Ду хилница уродица;
 Де си китка ви уставиль,
 Ни е, Боже, Сура година,
 Сура година Сурова— 35
 Ни са живи малки деца,
 Ни са живи ду хилница,
 Ду хилница уродица.
 Сега, Боже, да дойдешъ
 Фъ наше града фафъ сарае, 40
 Да си седнешъ на трапеза,
 Да си спуснешъ бела китка,
 Бела китка бели цвете,
 Да е спуснешъ на трапеза,
 Фъ наше града Сура година, 45

Сура година Сурова—
 Да са живи малки деца
 Да са живи ду хилница,
 Ду хилница уродица;
 Задали са войводи-те, 50
 Войводи-те баректаре-те.
 Задали са съсъ ясна борина,
 Та си палетъ ясенъ йоганъ,
 Ясенъ йоганъ ясна борина,
 Валилъ гу е наше царе,
 Валилъ гу е ни погасналь.

Спуснували са три отъ моми-те, та ходили по село-то и срукували момчета-та на "Ясен оганъ" да запалетъ борна и навалетъ дома си изново оганъ, кой-то оганъ имали за святъ: кога-то ходили по село-то пеели следующа-та песна:

Песна 8.

Е юнаци млади войводи,
 Млади войводи баректаре,
 Баректаре войници!
 Царе на сега пратиль,
 Даде ни златна ябалка, 5
 Съсъ ябалка ва покана кани:
 Да земете ясна борина
 Да дойдете фафъ сарае.
 Фафъ сарае Сива Бога,
 Слезаль си утъ небе-ту 10
 Та си дойде фафъ сарае,
 Та гу царе причекаль
 Причекаль гу на трапеза,
 Вечерель е Суровъ Бадник
 Суровъ Бадникъ и Бадница, 15
 Вечерель е навечерель са;
 Какъ си станаль да си иде
 Уставил, си бела китка,
 Бела китка бели цвете,
 Съсъ китка Сура година 20
 Сура година Сурова;
 Йоше си на царе порачель
 Порачель му зарачель:
 Какъ си фарлиль парве либе,
 Какъ гу фарлиль фафъ зандана 25
 Фафъ зандана три нидели
 Дуръ да дойдатъ войводи-те
 Войводи-те баректаре-те,
 Баректаре-те войници-те,
 Да запалетъ ясна борина, 30
 Да си валетъ ясенъ йоганъ
 У дома си на йогнице,
 Съсъ йоганъ Сура година,
 Сура година Сурова.
 Рече Бога ни утрече 35
 Па си стани, утъ трапеза,
 Та си на царе подаде
 Подаде му златна ябалка,
 Та му вели ютговори:

Е ти, царю, и везиру, 40
 Прати си малки моми
 Да си фодетъ утъ каша на каша,
 Да си канетъ войводи-те
 Войводи-те баректаре-те,
 Баректаре-те войници-те, 45
 Да запалетъ ясенъ йоганъ.
 Да си валетъ на йогнице
 На йогнице у дома си.

Кога то са събирали юнаци-те въ каша-та где-то съвершавали празникъ-тъ и колели курбанъ-тъ та са гошавали, старецъ-тъ хми зевалъ борна-та, и я запалелъ отъ огнището, на кое-то оганъ-тъ не изгасналъ; моми-те пели следующа песна:

Песна 9.

Сивчу ле Сива Бога
 Сега Сивчу, ни са лютишъ!
 Змийна ти коне суру агне,
 Що са вили люти змии 5
 Люти змии усойници,
 Що са вили на глава-та
 Варснали са малки птици,
 Варснали са фаркнали—
 Сега, Сива, да са ни лютишъ
 Ни са задала Царна година, 10
 Съсъ година ду три Юди
 Ду три Юди Расеници,
 Та си расетъ на земе-та,
 Расетъ си бела града
 Бела града, люта грома, 15
 Какъ си расетъ на поле-ту
 Седби-те си повенуватъ
 Повенуватъ посахнуватъ:
 Мольба, ти, са царе моли
 Да са веке ни лютишъ! 20
 Чи си дошли войводи-те
 Войводи-те баректаре-те,
 Баректаре-те войници-те,
 Подава хми ясенъ йоганъ
 Та хми пали ясна борина, 25
 Пали хми е дава хми е
 Да си валетъ у дома си
 У дома си на йогнице,
 Вутре ти личенъ-день
 Личенъ-день Суровъ-день. 30

Утринъ-та на Сурвакъ-день събирали са момчета-та и моми-те на едно место широка, то играели хоро и пеели следующа-та пьсна:

Песна 10.

Сива ле Сива Боже,
 Ни е Сива веке Сивчу,
 Сива му лику побелелу
 Побелелу поблесналу,
 Вили са люти змии 5

Вили са на глава-та,
Вили са утвили са,
Ни са веке люти змии
Ду са ясни пилци -
Та си фаркатъ на небе-ту 10
На небе-ту облаци-те,
Облаци-те и магли-те;
Я що му е люта коне
Люта коне налютена,
Ни е веке люта змийна 15
Лу си е суру агне;
Яхналъ гу Сива Бога
Та са шета пу земе-та.
Фъ десна му рока златна чеше,
Фафъ чеше студна вода 20
Та си раси на поле-ту,
Де си капне студна вода
Проникнали седби-те
Седби-те пшеници-те,
Прозебали ситни класе 25
Ситни класе съсъ пшеница;
Сива Бога ни е Сивчу,
Парва му Юда думилела
Та са веке ни люти—
Та си яхналъ барза-та коне 30
Барзата коне Суру агне
Лику му побелел
Побелелу поблесналу
Ду сега е Царна година
Та си веке поминала, 35
Съсъ година ду три Юди
Ду три Юди Расеници,
Ни си расетъ на земе-та
Ни си расетъ бела града,
Бела града люта грома, 40
Ни си расетъ ни си виетъ,
Та си седби ни повенуватъ
Ни повенуватъ ни посахнуватъ:
Фафъ кашци сура година
Сура година и Сурова, 45
Та са живи малки деца,
Живи са ду хилница
Ду хилница уродица.

Като играели хоро до вечерь-та до 7—8 часъ-тъ момчета -та съсъ моми-те фашали за рока-та старецъ-тъ, и отхождали въ една пещера, где то верували че седела Първа Юда, коя-то известила празникъ-тъ; на нея заколювали курбанъ три църни кукошки, и моми-те пеели следоюща-та песна:

Песна 11.

Парва ле Юду,
Парва ле самувилу,
Йот' са, Юду, криешъ?
Йот' са, Юду, таишъ?
Таишъ са, Юду, и са криешъ, 5
Криешъ са, Юду, фъ пещере-та:

Доста са, Юду, криешъ,
 Доста са, Юду, таишъ.
 Я излези утъ пещере-та,
 Чи си иде наше царе 10
 Курбана Юду, ша ти коле,
 Курбанъ, Юду, ду три пуйки
 Ду три пуйки поцърнели;
 Чи та е Бога пратилъ
 Пратилъ та на земе-та, 15
 Та ни хаберъ носишъ
 Чи си е личенъ день
 Личенъ-день Суровъ-день.
 Какъ си пели малки моми,
 Излела ми Парва Юда 20
 Парва Юда самувила.
 Излела ми утъ пещере,
 Та са рукна и подрукна,
 Царю ле млада везирю,
 Що ми, царю, стоишъ 25
 Що ми стоишъ и ми чекашъ
 Та ми курбанъ ни колешъ
 Ду три пуйки поцърнели?
 Па да идешъ фафъ сарае
 Да си срукашъ малки деца 30
 Малки деца, малки моми,
 Да ги пратишъ низъ града гулема
 Да са шетатъ утъ каша на каша,
 Да са шетатъ да суруватъ,
 Да суруватъ и да пеетъ, 35
 Чи си е личенъ-день
 Личенъ-день Суровъ-день.
 Кой си ги дарба дарува,
 Живъ е ду хилница,
 Здравъ е ду година: 40
 На нива му бела пшеница,
 На лозе-ту белу грозде,
 Фафъ бахче-ту Царвена ябалка,
 Фафъ кашци му белу сукну;
 Кой си ги дарба ни дарува, 45
 Ни е живъ ду хилница,
 Ни е здравъ ду година;
 Нива му посахнала,
 Пшеница му са ни рожда,
 И пшеница белу грозде, 50
 Белу грозде Царвена ябалка,
 Царвена ябалка белу сукну.
 Парва Юда дума и говори,
 Та си царе курбанъ коле
 Курбанъ коле ду три пуйки 55
 Ду три пуйки поцърнели,
 Парва Юда сииръ чини
 Сииръ чини и са смее,
 Сорце хи са удражилу
 Чи хи царе курбанъ коле, 60
 Та му даде бела китка,
 Бела китка позлатена:
 Имай, царю, бела китка

Имай е за веволе;	
Чи да сретешъ Сура Ламие	65
Цала та погалнала,	
Погалнала та ду поеса,	
Та си веке загиналъ;	
Искарувашъ бела китка	
Бела китка позлатена,	70
Съсъ китка е усрелевашъ,	
Та са, царю, утемнувашъ	
Уть неволе уть злинива.	
Поварна са царе фафъ сарае,	
Лу си флезе фъ силна града,	75
Изгрелу е ясну сланце,	
Съсъ сланце личень-день	
Личень-день Суровъ-день.	
Та си собра малки деца	
Малки деца, малки моми,	80
Та ги прати да суруватъ	
Да суруватъ и да пеетъ.	

Кога-то ходили по кащи-те деца-та пеели следоюща-та песна:

Песна 12.

Сурва, Сурва, Сурова година,	
Сурова година здрава година!	
Сурва Сива на земе-та	
На земе-та фъ наше града,	
Фъ наше града фафъ сарае,	5
Чи му е личень-день	
Личень-день Суровъ-день;	
Та на прати на бахче-ту,	
Де си е Парва Юда	
Парва Юда самувилла,	10
Та ни набра бела китка	
Бела китка Дриничева,	
Та ни Юда зарачева	
Зарачева порачева:	
Да фодиме уть каша на каша	15
Да пееме Сурва песна,	
Да фалиме Сива Бога,	
Сива Бога Сурва Бога;	
Кой си на дарба дарува,	
Живъ е ду хилница,	20
Зравъ е ду година;	
На нива му бела пшеница,	
На лозе му белу грозде,	
Фафъ бахче му царвена ябалка,	
Фафъ каша му белу сукну;	25
Кой си на дарба ни дарува ,	
Ни е живъ ду хилница,	
Ни е зравъ ду година;	
Нива му посахнала,	
Пшеница му са ни ражда,	30
И пшеница белу грозде,	
Белу грозде Царвена ябалка,	

Царвена ябалка белу сукну:
 Ха, ха, днесъ си е личень-день
 Личень-день Суровъ-день 35
 Суровъ-день Сурвакъ-день:
 Сурва Бога на земе-та,
 Яхналь си коне лестувица,
 Та са шета низъ поле-ту.

Друга Песна 13.

Сурва, Сурва Сурица!
 Де си, Сурва, де си
 На небе ли на земе?
 Да си, Сурва, на небе.
 Мольба ти са молиме, 5
 Да си слезешъ фафъ гора-та
 Фяфъ гора-та фафъ Белина,
 Фафъ Белина на белъ кладнецъ,
 На белъ кладнецъ на чешма-та,—
 Чи е слела Жива Юда 10
 Жива Юда самувилла,
 Слела е на чешма-та
 На чешма-та на белъ кладнецъ,
 На рока хи златна чеше
 Златна чеше, златна ибрица, 15
 Я си йода ни точи,
 Йоше та, Сурва, чека;
 Слезе, Сурва, слезе,
 Чи хи са веке дуделу.
 Поминаль ти личень-день 20
 Личень-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Сурвакъ-день.
 Шедба са сме шетали,
 Фодили сме уть града фъ града
 Уть каша на каша, 25
 Та на са дарба дарували;
 Прасни, Боже, уть гора-та
 Уть гора-та уть Белина,
 Прасни, Боже, на поле-ту
 На поле-ту бела вода, 30
 Бела вода бела есна,
 Де си капне бела капка,
 Фафъ каша са живи зрави,
 Живи са ду хилница,
 Зрави са ду година; 35
 На поле-ту бела пшеница,
 На лозе-ту белу грозде,
 Фафъ каша белу сукну,
 Фафъ бахче-ту Царвена ябалка,
 Царвена ябалка и руица: 40
 Кой си еде чиста леба,
 Кой си пие руйну вину,
 Кой си еде Царвена ябалка
 Царвена ябалка и руица,
 Тебе си, Боже, фальба фали, 45
 Тебе си песна пее.

Силна си, Боже, усилена
Що ти, Боже, у воле-та,
Правишъ, Боже, ни са чудишъ
Ни са чудишъ ни са маешъ. 50

Деца-та са връщали пакъ въ каша-та где-то билъ старецъ-тъ, и моми-те запевали следующа-та ресна:

Песна 14.

Царю, царю господарю,
Шо си седналъ фафъ сарае
Та ни фодишъ фафъ гора-та,
Да си дигнешъ десна рока,
Да е дигнешъ на високу 5
На високу на небе-ту,
Бога си фальба фалишъ.
Подрукна са Жива Юда
Жива Юда самувилъ,
Подрукна са утъ гора-та 10
Утъ гора-та утъ Белина:
Де си, царю, де си?
Фафъ гора е Сурва Бога,
Сурва Бога и Сурица.
Точила самъ наточила 15
Точила самъ бела вода,
Бела вода есна вода
Фъ златна чеше фафъ ибрица,
Та гу самъ служба служила,
Пиль е Бога бела вода 20
Бела вода есна вода,
Пиль е Бога напилъ са,
Фтресна му са десна рока
Фтресна му са люлна му са,
Утури са златна чеше 25
Утури са истури са,
Та си парсна фъ тое града
Фъ тое града фафъ сарае
Фафъ сарае на поле-ту,
На поле-ту, на ниви-те, 30
На ниви-те на лозе-ту,
На лозе-ту фафъ бахче-ту,
Живъ си, царю, ду хилница,
Зравъ си, царю, ду година. 35

Като испевали горна-та песна моми-те, старецъ-тъ закарувалъ моми-те, и утивалъ въ гора-та гдъ-то моми-те запевали долна-та песна, като фалили Бога заедно съсъ старецъ-тъ:

Песна 15.

Боже ле Сурва ле,
Сурва ле и Сурица!
Де си, Боже, на небе-ту,
Русни, Боже, десну йоку
Да си видишъ да си зрейнешъ. 5
Фальба та фали наше царе,
Подигналъ си десна рока,

Подигналь е на високу На високу на небе-ту, Та си, та, фальба фали.	10
Парсналь му си бела вода, Бела вода есна вода, Парсналь му си фафъ сарае Фафъ сарае, на поле-ту, На поле-ту на ниви-те.	15
Подрукна са млада царе Та си дума и говори: Боже ле Сурва Боже! Дойде, Боже, на земе-та На земе-та фафъ гора-та, Фафъ гора-та фафъ Белина, Чи ти е личень день Личень-день Суровъ-день, Суровъ-день Сурвакъ-день, Та си парсналь бела вода, Бела вода есна вода:	20 25
Та ти са мольба моле, Да си дойдешъ ду година. Да си блесне ясну сланце, И съсъ сланце личень-день, Та ти, Боже, курбанъ коле Курбанъ коле деветъ ювна, Деветъ ювна се факлати Се факлати и ругати.	30 35

Първа Юда: била богица на небе-то; нехина та работа била да известява на царюве-те празници-те кога ще бъдат.
Белита: значи свята, каде-то само неженети те ходили, а другъ некой не ходилъ.
Ни увирашь: значи не са приготвяшь.
Църна Бога: той пращаль секакво зло на човеци-те; за това кога-то била Църна година чували са отъ секаква зла работа за да го не налютеть.
Сура Ламица: било особено имя на Църна Бога; кога-то билъ налутень изображавали го като Ламия съ деветъ глави и упашки.
Черица: значи худая.
Хилница: хиляда години.
Уродица: дуръ да стигне много роднини.
Белни вейки: значи святи.
Сухарни: сухи.
Ръсеници: Верували че тези Юди вървели на земя-та и съ ръсенъе-то на някоя вода причинявали на седби-те много злинь.
Ръсеть: значи пърскаць.
Прозебали: значи испуснали.
Сурова: значи здрава.
Дриничева: вейка отъ дрянъ.
Сурица: Богъ на здраве-то.
Сурва: Богъ на година-та.
Белина: наши-те дедове верували че била на край земя, на коя-то слевали Богове-то и са гощавали; Бели-на: значи Божия.
Руица: значи дуне.

З А С У Р О В Ъ Д Е Н Ъ

(Отъ другио певецъ).

Песна 1.

Сива, Сурва усивиль са!
Седналь ми Сива фафъ висина,
Фафъ висина фафъ зелена гора,

Дека му е златенъ кладнецъ,
И утъ кладнецъ жарна вода, 5
Утъ вода-та силанъ йоганъ
Силанъ йоганъ ду небе-ту,
Утъ йоганъ ми Жива Юда —
Какъ са Юда пременила
Пременила наредила, 10
Дрехи хи са позлатени
Та си грее ясну сланце;
Фъ десна хи рока златна каната,
Фафъ каната жарна вода,
Фафъ лева хи рока златна чеше 15
Служба служи Сива Бога.
Малки моми долу на поле-ту,
Сека мома парна пуйка,
Сека мома чиста кулака,
На бога са мольба молетъ: 20
Боже ле, Сива Боже!
Курбанъ ти, Боже колеме,
Днесъ ти е личенъ-день
Личенъ-день Сурвакъ-день;
Днесъ ми слевашъ утъ небе-ту 25
Та ми седишъ фафъ гора-та.
Какъ си пиетъ жарна вода,
Какъ та служи Жива Юда,
Мольба ти са, Боже, молиме,
Да си фарлишъ златна чеше 30
Да си парснешъ жарна вода,
Да на парене долу на поле-ту,
Да сме живи да сме зрави,
Да сме живи за илинче,
Да сме зрави ду суринче. 35
Па сме, Боже, фъ наше града,
Фодиме си утъ каша на каша,
Съсъ насъ иде Жива Юда,
Пременила са наредила са,
Фафъ рока хи златна каната, 40
Златна каната златна чеше,
И фафъ чеше жарна вода,
Дека си ми Юда дойде,
Дека парсне жарна вода,
Сички са фъ каша живи, 45
Сички са фъ каша зрави,
Та си Юда дарба даруватъ,
На тебе си курбанъ колетъ
Царни пуйки, чисти кулаци.
Какъ си моми песна пеетъ 50
На Бога са мольба молетъ,
Жива Юда на белъ кладнецъ,
Лику хи са позлатилу,
И подава златна чеше
Да си пие Сива Бога, 55
Фтегна Бога златна рока
Та си зева златна чеше,
Жарна вода ни си пие,
Лу е парсна долу на поле-ту
Та посипа малки моми 60

И лику хми побелелу,
 Уть лику хми ясна зора,
 Дрехи хми са позлатили,
 Позлатили са побелели са,
 Сива Бога дума си продума 65
 На Юда си вели ютговори:
 Ой, ле Юду жива самувила,
 Служба ма си Юду служила,
 Днесъ ми е личенъ-день
 Личенъ-день Сурванъ-день, 70
 Днесъ уть мене изимъ имашъ
 Да наточишъ жарна вода,
 Фафъ рока ти златна каната
 Златна каната, златна чеше,
 Та си слевашъ на поле-ту. 75
 Де та чекатъ малки моми,
 На мене си курбанъ колетъ,
 Курбанъ ми колетъ царни пуйки,
 Я на тебе китки бератъ,
 Съсъ злату ги повиватъ, 80
 Та та чекатъ на поле-ту,
 Фъ силна града си та каратъ,
 Та си фодишъ уть каша на каша,
 Дарба та даруватъ златни китки,
 Глава ти накичили, 85
 Богица си на нова година.
 Три дни, Юду, на земе-та,
 Йоку меркашъ фафъ гора-та,
 Ега видишъ темни магли
 И си роси дребна роса, 90
 Загърмелу затрещелу,
 Да си фаркнешъ на небе-ту,
 Поминалъ ми личенъ день
 Личенъ-день Сурванъ-день:
 Разедихъ са, Юду, налютихъ са, 95
 Застигнала царна година
 Та е земе поцарнела.
 Жива Юда почувла са,
 Та утиде на златенъ кладнецъ,
 Подаде си златна каната 100
 Та наточи жарна вода—
 И си слезе долу на поле-ту,
 Уть лику хи ясну сланце,
 Фъ гради хи ясна месечина,
 Фъ скути хи дребни звезди, 105
 Фъ десна хи рока златна каната,
 Фъ лева хи златна чеше;
 Малки моми са дусетили
 Чи е жива Юда самувила,
 Сека мома китка хи подава, 110
 Та хи глава накичили:
 Млада Богица на земе-та.
 Жива Юда са засмела,
 Та ги служба служи
 Съсъ чеше хми жарна вода, 115
 Пийте ми, друшки, попейте,
 Какъ си слуше Сива Бога

Та и васъ си служба служи,
 Да сте живи, да сте зрави,
 Да сте живи за илинче, 120
 Да сте зрави ду суринче—
 Йоше хми са лику уеслилу,
 Блесналу хми ясна зора.
 Фафсредъ моми жива Юда
 Та е каратъ фъ силна града, 125
 Жива Юда млада Богица,
 Та са шета утъ каша на каша,
 Малки моми песна пеетъ:
 Гледате ли чуete ли
 Какъ на Бога милувалъ, 130
 Та си прати жива Юда
 Да са шета фъ наше града;
 Кой си има бела китка
 Бела китка и сасъ злату,
 Баксишъ дава на жива Юда, 135
 Турилъ хи е на глава-та,
 Накичиль е млада Богица,
 Наточила жарна вода
 Та гу вода напоева,
 Кой ми пие жарна вода 140
 Живъ ми е за илинче,
 Зравъ ми е ду суринче.
 Пели моми и припели,
 Сички чуеъ фъ силна града.
 Малки моми китки праветъ, 145
 Юнаци ги позлатеватъ,
 Какъ са шета жива Юда
 Малки моми дарба е даруватъ,
 На глава хи бели китки,
 Сасъ злату са повиени; 150
 Жива Юда мощне хитра,
 Кой хи дава златна китка,
 Подава му златна чеше
 Та си пие жарна вода,
 Кой хи китка ни дава, 155
 Подава му студна вода,
 Кой ми пие жарна вода
 Живъ ми е за илинче,
 Зравъ ми е ду суринче,
 Кой ми пие студна вода 160
 Боленъ лежи ду суринче,
 На потстеле му кости гниетъ
 Кости му гниетъ и кокале.
 Тамамъ веке три дни поминали,
 Зазърна са жива Юда 165
 Погледна си фафъ гора-та,
 Спуснала са темна магла,
 Заросила дребна роса,
 Загърмелу затрещелу,
 Застигнала царна година. 170
 Та си фаркна жива Юда,
 Какъ си фърка на вишина
 Моми хи песна испеватъ:
 Ой ти, Юду, млада Богица!

Какъ си фаркашъ на небе-ту	175
Искани си бела китка	
Що е носишъ на глава-та,	
Та си парсни жарна вода,	
Па та ду година чекаме,	
Бели китки ти повиваме,	180
Богица си на земе-та—	
Лу кой ти са мольба моли	
Живъ си е за илинче,	
Зравъ си е ду суринче.	
Жива Юда са удрагнала,	185
Исканала бела китка	
Бела китка утъ глава-та,	
Съсъ китка си вода парсна,	
Жарна вода йогневита,	
Какъ си парена жарна вода	190
Малки моми потемнели:	
Утъ лику хми зора грее,	
Зора веке ни хми грее	
Туку хми са коса позлатила,	
Та си фодетъ пу дома си.	195
Жива Юда на небе-ту	
На небе ту дуръ при Бога.	
Сива Бога налютиль са	
Налютиль са разедиль са,	
Припасаль си люта змие	200
Утъ глава-та ду ноги-те,	
Фафъ роки му люта сабе	
Люта сабе люта грома,	
Пудъ ноги му темни магли,	
Затемнилъ са сарае му,	205
Затемнилъ са потемнилъ са,	
Чи е веке църна година.	
Какъ си виде жива Юда,	
Зъби кърцна кани хи са,	
Чи са пременила наредила,	210
Подаде хи църна махрама	
Та си метна на глава-та.	
Седи веке фафъ сарае	
И са бане фъ езеру-ту.	
Дуръ си поминала църна година,	215
Дуръ са Сива утличиль,	
Утпаса си люта змие	
Та е фърли на земе-та;	
Де паднала люта змие	
И поела пшеници-те	220
Пшеници-те и грозде-ту,	
Веке флева фъ градове-те	
Фъ градове-те, фафъ села-та,	
Та са люту заканила	
Да потруе малки моми.	225
Дуръ е змие призилила,	
Та и Господъ са налютиль,	
И си праща свети Гюрги	
Съ тешка буздугана фафъ рока-та,	
Съ тешка боздугана, съ люта сабе.	230
Свети Гюрги на река-та	

На река-та на белъ кладнецъ,
 Де си точетъ студна вода,
 Де си точетъ малки моми;
 Свети Гюрги съ бела коне, 235
 Юнакъ си е надъ юнаци,
 Та си слезе утъ бела-та коне,
 Та ги пита и ги праши:
 Мари моми малки сесри,
 Чулъ самъ, моми, казали ми, 240
 Чи излела люта змие
 Поела ви пшеници-те,
 И си флева фъ градове-те
 Фъ градове-те фафъ села-та,
 Та са люту заканила 245
 Да затруе малки моми.
 Какъ ми чуетъ моми-те
 Заплакали завикали,
 Утмалъ му дума приговаретъ:
 Юначе ле незнайна делие, 250
 Тука долу си е люта змие,
 Тука долу на река-та,
 Днесъ си флезе фъ наше града
 Таинъ зела деветъ моми,
 Па си вутре рану иде; 255
 Хемъ са йоще кани:
 Три нидели фъ наше града,
 Таинъ хи е деветъ моми,
 Дуръ да моми покърдиса!
 Що са Господъ налютиль 260
 Та е наетъ сториль
 Да затруе малки моми,
 Да запусти наше града?
 Свети Гюрги ми заплака
 Та хми дума и говори: 265
 Фодите, моми, кажите ми
 Дека си е люта змие -
 Господъ си ма пратиль
 Да е сека залугъ пу залугъ,
 Да отемна ваше града. 270
 Моми си му приговаретъ:
 Бре юначе, бре делие,
 Какъ си наетъ сториль
 Да загинешъ младу и зелену,
 Поева та затрува та! 275
 Свети Гюрги ни са плаши,
 Я си копни бела-та коне
 Та утиде на река-та.
 Люта змие на слънце-ту,
 Протегнала десна нога 280
 Та е дремка нападнала,
 Люта змие съсъ три глави.
 Свети Гюрги са подрукна
 Ой, ти змие Сура Ламие,
 Фърлилъ та Бога на земе-та 285
 Белкимъ са удавишъ фафъ река-та,
 Я си излела на поле-ту
 Та поевашъ пшеници-те;

Кой та врагъ нанесе И да флезешъ фъ силна града	290
Дека флела Жива Юда Та пърснала жарна вода, Лу кой пие жарна вода Живъ си е за илинче, Зравъ си е ду суринче:	295
Господъ ти са налютиль, Мене си изимъ дава Да та сека залугъ пу залугъ. Люта змие вели ютговори: Флела самъ фъ силна града,	300
Дека е фодила Жива Юда, Пърснала е жарна вода, Ни самъ фодила, ниту фоду, Лу си фоду утъ къща на къща Дека Юда ни фодила,	305
Дека дарба е са ни дарили, На глава-та хи китка ни турили. Свети Гюрги ни е слуше, Лу искара тешка бездугана Ду три глави хи посица,	310
Та истекли ду три реки: Първа река руйну вину, Втора река бела пшеница, Трета река пресну млеку. Какъ видели малки моми,	315
Фанали му бела-та коне. Фанали гу за юзда-та, Та му са мольба молетъ, Да хми дойде фъ силна града Фъ силна града дуръ при царе, И царе гу дарба дарува.	320
Свети Гюрги вели ютговори: Ни духодамъ, моми, фъ силна града Фъ силна града и при царе, Лу си фоду на небе-ту,	325
На Бога изметъ чинамъ. Ваше царе дарба ма дарува, Ега ми е личенъ-день Личенъ-день Гергювъ-день, Да ми коле суру агне,	330
Суру агне позлатену. Речь-та йоще ни утрече Копни коне ни са виде, Лу си фъркна на небе-ту. Малки моми фафъ сарае	335
Фафъ сарае дуръ при царе, Та му думатъ и говоретъ: Ой ти, царю и везирю, Чуль ли си, царю, виде ли Чи си дойде юнакъ на земе-та?	340
Юнакъ си е утъ небе-ту, И си яха бела коне, И си има тешка буздугана, Та посече люта змие, Истекли са ду три реки:	345

Първа река руйну вину,
 Втора река бела пшеница,
 Трета река пресну млеку,
 Утемна ти силна града.
 Фанахме му бела коне, 350
 Фанахме гу за юзда-та,
 Да ти дойде фафъ сарае,
 Дарба, царю, гу дарувашъ.
 Той ни вели ютговори:
 Ни духодамъ, вели, фъ силна града 355
 Фъ силна града и при царе,
 Лу си фоден на небе-ту
 И на Бога изметъ чинамъ.
 Ваше царе дарба ма дарува,
 Ега ми е личень-день 360
 Личень-день Гергювъ-день,
 Да ми коле суру агне,
 Суру агне позлатену.
 Рече юнакъ ми утрече
 Та си фъркна на небе-ту. 365
 Силна царе какъ ми чуе,
 Йоше му са ни верува,
 Я си яхна барза-та коне,
 Та утиде на река-та.
 Нищу нема на река-та! 370
 Йоше текатъ ду три реки:
 Първа река руйну вину,
 Втора река бела пшеница,
 Трета река пресну млеку.
 Дуръ тога ми царе уверувалъ. 375
 Та са върна фафъ сарае
 Фафъ сарае у дома си.
 Та си чека личень-день
 Личень-день Гергювъ-день.
 Какъ са веке зададе 380
 Личень-день Гергювъ-день,
 Царе ми е фафъ гора-та,
 Де му пасе сиву стаду,
 Избира си прибира си,
 Три дни си избира суру агне, 385
 Тамамъ агне си намери,
 Тамамъ веке да си иде,
 Зададе са Жива Юда
 Жива Юда самувила,
 Подрукна са зарукна са: 390
 Варай, царю, фъ силна града,
 Намери си суру агне,
 Та си фодишъ фафъ сарае,
 Съсъ злату гу позлатевашъ,
 Та гу курбанъ колешъ, 395
 Чи са зададе личень-день
 Личень-день Гергювъ-день,
 Свети Гюрги града ти утемналъ,
 Погубиль е люта змие.
 Я да знаешъ силна царю: 400
 Да ни си ти флезохъ фъ силна града,
 Да ни си та поихъ жарна вода,

Люта змие та затрула,
 Дуръ да дойде свети Гюрги
 Запустиль са силна града! 405
 Я си фани деветъ ювна,
 Деветъ ювна се ругати,
 И на мене курбанъ колешъ,
 Чи да ни ми колешъ,
 Разедихъ са налютихъ са, 410
 На Сурванъ ни ти ида,
 Ни та пое жарна вода.
 Рече Юда ни утрече
 Ни са виде фафъ гора-та.
 Па си царе фъ сиву стаду, 415
 Прибира си избира си,
 Намери си деветъ ювна,
 Деветъ ювна се ругати,
 Утиде си фафъ сарае
 Фафъ сарае у дома си. 420
 На свети Гюрги курбанъ коле
 Курбанъ коле суру агне,
 Суру агне позлатену;
 Три дни йоше поминали,
 Па на Юда курбанъ коле 425
 Курбанъ коле деветъ ювна,
 Деветъ ювна се ругати,
 И хи са мольба моли,
 Юду ле жива самувила,
 Ега си е, Юду, личенъ-день 430
 Личенъ-день Сурванъ-день,
 Какъ си Бога служба служишъ
 Жарна вода фъ златна каната,
 Па ти, Юду, да ми дойдешъ
 Фъ мое града фафъ сарае, 435
 Да ми пърснешъ жарна вода,
 Живъ да си самъ за илинче,
 Здравъ да си самъ ду суринче.
 Курбанъ ми царе коле
 На личенъ-день на Гергювъ-день 440
 На свети Гюрги, на Жива Юда.
 Жива Юда курбанъ си зазърна,
 Та утиде на златенъ кладнецъ
 Та наточи жарна вода
 Жарна вода фафъ златна каната, 445
 И си зева златна чеше.
 Поминали три нидели,
 Зададе са личенъ-день
 Личенъ-день Сурванъ-день,
 Премени са нареди са, 450
 Златни дрехи ду ноги-те,
 Я си китка немала.
 Сива Бога фафъ висина,
 Фафъ висина фафъ гора-та
 Фафъ гора-та пудъ дъро-ту, 455
 Дека седи йоганъ гори
 Йоганъ гори ду небе-ту,
 Силна йогане силна пламене
 Никой фъ гора да ни иде,

Лу кой иде погурева гу— 460
 Фафъ йоганъ ми Жива Юда
 Та си Бога служба служи,
 Подава му златна чеше
 И фафъ чеше жарна вода,
 Три дни си гу служба служи. 465
 Малки моми на поле-ту
 И си бератъ бели китки
 И съсъ злату ги повиватъ,
 Та си чекатъ Жива Юда.
 Жива Юда на Бога са моли 470
 Па да слезе на поле-ту
 И да иде фъ силна града
 Фъ силна града и при царе,
 Сасъ чеше гу служба служи,
 Чи хи курбанъ коле. 475
 Бога хи изимъ даде.
 Та си слезе на поле-ту
 На поле-ту при моми-те;
 Сека мома златна китка
 Та си Юда накичили, 480
 Дуръ хи глава позлатили,
 Богица си на земе-та.
 Юда си ги служба служи,
 Служба хи е жарна вода.
 И утиде фъ силна града 485
 Фъ силна града фафъ сарае,
 Подрукна са зарукна са:
 Варай, царю, силна кралю,
 Излез', царю, на тои-те порти,
 Чи ми курбанъ колешъ 490
 Та та дарба дарувамъ,
 Служба та служе:
 Излез, царю, да са ни бавишъ,
 Вутре рану църна година,
 Та си фодe на небе-ту 495
 Да са бане, да са мие.
 Излезе ми царе на порти-те,
 Какъ си виде Жива Юда
 Съ бели китки на глава-та,
 Съсъ златни дрехи ду ноги-те, 500
 Клане хи са селемъ дава—
 Та хи са мольба моли
 Да му иде фафъ сарае,
 Гозба да е гости,
 Юда му мольба ни чуе, 505
 Подаде му златна чеше,
 Та си пие жарна вода:
 Живъ си, царю, за илинче,
 Здравъ си, царю, ду суринче!
 Па ми, царю, курбанъ колешъ 510
 Деветъ ювна се факлати,
 Ега си е личенъ-день
 Личенъ-день Сурванъ-день.
 Речь-та йоще ни утрече
 И си фъркна на небе-ту. 515

Сива: билъ Богъ на наши-те дедовци, за кога-то веру-вали че билъ Богъ на нова година, и тога му колели курбане за да хми дава здраве и секакво добро, а некогашъ са налютевалъ,итога била Црна година, и му колели курбане за да не хми праща зло.

Жива Юда: била предстателка на животе и на пло-дове; безъ нехину-ту предстателству не билу възможну да са даватъ уть Бога берекете-ту на земе-та.

Илинче: единъ перюдь уть хиледа години.

Суринче: ду нова година.

Богица: значи жена коя то седела при Бога; защо то едно време верували че при Бога въ сарае му седали де-ветъ жени, на кои-то даль Богъ сека да е предстателка на нешу на земе-та.

Почуда са: значи дусетила са.

Искани: значи искарай.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ В Л А С И Н Ъ - Д Е Н Ъ

На 10 февруария едно време въ село-то празноваха за воловете Власинъ-день, кого-то Власа вървали че билъ Богъ предстателъ на волове-то, и колели курбанъ въ секое село по три инче-та найхарни-те. Три моми вървели по село-то та известевали за празникъ-тъ като пеели следоюща-та песна:

Песна 1.

Има царе ф' наше града
Ф' наше града , ф' наше селу,
Седналь си у стара кмета,
На кмета си дума говори:
Варай, варай стара кмета, 5
Вутре си е личень-день
Личень-день Власинъ-день.
Власа ма Бога училь,
Училь ма Бога на небе,
Да си паса волове-те, 10
Волове-те и крави-те,
Какъ си паса сиву стаду;
Училь ма йоще научиль,
Да си ора съ волове-те,
Я крави-те да си цирамъ, 15
Уть крави-те пресну млеку;
Власа ми Бога ирдамжие,
Та ми са Кушере припълнила—
Та самъ давалъ и продавалъ
Пу земе-та волове-те 20
Волове-те и крави-те.
Я ми Бога заръчель:
Лу кой му курбанъ коле,
Та му прави личень-день
Личень-день Власинъ-день, 25
Кушере му са припълнила:
Деветъ му вола фафъ кушере
Деветъ му вола деветъ крави,
Ду година йоще деветъ;
Я кой му курбанъ ни коле, 30
Ни му прави Личень-день
Личень-день Власинъ-день,
Въ кушере му девендесе вола
Девендесе вола девендесе крави,
Ду година му единица! 35
Ай, ти кмета, стара кмета,
Я си срукай малки моми
Малки моми и девойки,

Премени ги нареди ги, Та ги прати низъ града гулема Хаберъ да си чинатъ, Чи е вутре Личень-день Личень-день Власинъ-день. Кой си има ду два вола Ду два вола ду две крави, Да ни фоди на поле-ту На поле-ту и на йоранъ, Я да му са фафъ кушере— Чи си слева Власа Бога Та си флева фафъ кушере, Та си волове деснива— Ду година да са плодетъ, Да му са кушере припълни. Пратилъ на е стара кмета, Хаде, хаде вутре рану Вутре рану Личень-день Личень-день Власинъ-день. Волове са фафъ кушере, Юнакъ ми на поле ни иде, Ни ми пасе волове-те, Ни ми пасе, ни ми уре. Стара кмета курбанъ коле, Кой ми на курбанъ ни иде, Ни му е хаиръ фафъ къщи, Стара гу кмета крева, Та гу фърле фафъ зандана, Чи си Бога ни сайдисалъ. Сега сте веке чули: Вутре е Личень-день Личень-день Власинъ-день. Има царе фъ наше селу, На кмета е думалъ и говорилъ.	40 45 50 55 60 65 70
---	--

Като изпевали горна-та песна и избикалели село-то, старий-тъ кмета закарувалъ деветъ момчета съсъ три-те моми и утивалъ на място-то кадъ-то пасли купени-те крави; дуръ да идатъ до онова място моми-те пеели следоюща-та песна::

Песна 2.

Фъркналъ ми има царе Утъ земе-та на небе-ту, Та на Бога изметъ чини. Власа му Бога дума Дума му и говори: Царю, царю, има царю, Слези ми, царю, иди Иди ми тука долу Тука долу фафъ бахче-ту, Де ми са волове-те Волове-те и крави-те. Фани ми деветъ крави, Деветъ крави се на отбуръ, Докарай ги фафъ сарае, Та ми курбанъ колешъ,	5 10 15
--	---

Днесъ ми е Личенъ-день
 Личенъ-день Власинъ-день.
 Та та, царю, уче,
 Да си градишь кушере-та;
 И ти давамъ триста вола 20
 Триста вола триста крави,
 Да ги карашъ на земе-та
 На земе-та фъ тое града:
 Съ волове-те да ми урешъ,
 Я крави-те да си циришь. 25
 Власа му Бога дума
 Дума му и говори,
 Има царе ни ми знае
 Де да иде, що да прави,
 Чи ни слеваль фафъ бахче-ту— 30
 Видель си волове-те
 Волове-те и крави-те,
 Да ги фане ни са фащатъ
 Чи си фъркатъ на високу.
 Йоти са, царю, чудишь? 35
 Хаде ми слези фафъ бахче-ту,
 Та си фани деветъ крави.
 Ой Боже ле, ой Власе!
 Йота ми, Боже, думашъ
 Да си фана деветъ крави, 40
 Фъркатъ си, Боже, летатъ
 На високу ду небе-ту,
 И да ида нафиле ми.
 Даде му Бога ясна книга
 Ясна книга златна китапе— 45
 Та гу учи да си пее,
 Учи гу веке научи.
 Та си слезе фафъ бахче-ту,
 Искара си златна китапа
 Та си пее ясна песна, 50
 Умирилъ си волове-те
 Волове-те и крави-те,
 Ни ми фъркатъ на високу
 На високу на далеку;
 Та си фаналь деветъ крави, 55
 Деветъ крави се на отбуръ,
 Уткаралъ ги фафъ сарае—
 Та ги курбанъ коле
 Курбанъ коле на Власа Бога,
 Чи му е Личенъ-день 60
 Личенъ-день Власинъ-день.

Като стигнували на место-то каде-то били волове-то и крави-те, кметъ-тъ искаруваль единъ китапъ, а моми-те запевали следующа-та песна:

Песна 3.

Боже ле Жийне ле,
 Рама ти уйна
 Пирмена на дрина,
 Акрамъ ми нина

Изъ иже ми уналъ	5
Стара ми стара звезница	
Ялна ми вола нителна,	
Нителна йощ' ми амница,	
Дум' ми стоити,	
Ним' ми летити.	10
Ясна ми песна моми пели,	
Деветъ ми крави ни фъркатъ;	
Млади юнаци важица спуснали	
Вързали крави привързали;	
Три ми са крави бегали,	15
Три ми крави ни стоели	
Да ги вързатъ съсъ важица;	
Стара са кмета чуди	
Йоти ми крави бегатъ,	
Бегатъ ми йоще летатъ	20
Боже ле Власа ле,	
Сега, Боже, що да праве	
Що да праве що сторе?	
Какъ да ти курбанъ коле?	
Деветъ самъ крави ни фаналъ,	25
Деветъ крави нителни.	
Йоще ми рече ни утрече	
Юда ми летна самувила	
Та му дума говори:	
Е, ти ми стара кмета,	30
Я ми постой почакай	
Дуръ да ми слънце изгрее	
Власа ми Бога слева	
Слева ми Бога уть небе	
Уть небе фафъ гора,	35
Фафъ гора фафъ пещера.	
Я да закарашь малки моми	
Малки моми девойки,	
Да увиетъ бели китки	
Бели китки позлатени,	40
Да му кичетъ ясна глава,	
Де му курбанъ колетъ,	
Ша ми иде да си види;	
Десна му рока фафъ кушере,	
Уть едно ду хиледа	45
Ду година, ду деветъ години:	
Па си фашатъ деветъ крави	
Та ги курбанъ колетъ,	
Ни ми фъркатъ на високу	
На високу на далеку.	50

Предъ да закаратъ крави-те старий-тъ кмета са скривалъ въ една пещера, а моми-те брали цвете та повевали китки и утивали въ пещера-та та му накичовали глава-та и пеели следующа-та песна:

Песна 4.

Боже ле, Власе ле,
 Каиль си, Боже, станалъ
 Да си слезешъ уть небе-ту
 Уть небе-ту на земе-та,

Та си седналь фъ пещере-та;	5
Хаде каиль да станешъ	
Да та кичи малка мома,	
Да ти кичи ясна глава,	
Та да дойдешъ фъ наше селу.	
Стара ти кмета курбанъ коле	10
Курбанъ коле деветъ крави,	
Та си гозба гости,	
И ти, Боже, на трапеза.	
Кой си дойде да та види,	
Да му дадешъ бела китка	15
Да си кити кушере-та,	
Да му са плодни волове-те	
Волове-те и крави-те,	
Уть едно ду хиледа,	
Уть хиледа три хиледи	20
Бога хми дума и говори:	
Китите ма накичите,	
Вутре самъ рану фафъ селу-ту,	
На трапеза си седнувамъ,	
Та ма кмета гозба гости—	25
Лу кой дойде на трапеза,	
Дарба гу дарувамъ,	
Дарувамъ гу бела китка,	
Да си кити кушере-та,	
Да му са плодетъ волове-те	30
Волове-те и крави-те,	
Уть едно ду хиледа,	
Уть хиледа три хиледи;	
Кой си кушере-та ни кити,	
Въ кушере му единица!	35
Ни сайдисаль има царе	
Чи гу училь научиль,	
Курбанъ да ми коле,	
Гозба да гости,	
Трапеза да слага.	40

Кметъ-тъ накичень оставаль въ пещере-та, а момчета-та и моми-те закарували крави-те и откарували въ село-то; закалали ги курбанъ и пели следоюща-та песна:

Песна 5.

Курбанъ коле има царе,	
Курбанъ коле на небе-ту,	
Курбанъ коле малу млогу	
Малу млогу деветъ крави,	
На Бога са мольба моли:	5
Боже ле Власе ле,	
Жива ма Юда учила	
Да си пее ясна книга,	
Да си пее и да пише,	
Учила ма, Боже, научила;	10
И ти, Боже, да ма учишъ	
Да си право кушере-та.	
Да ми дадешъ триста вола	
Триста вола, триста крави,	

Да ги карамъ тука долу	15
Тука долу на земе-та;	
Йоще ми юнаци ни видели,	
Йоще ми волове ни пасли,	
Йоще ми крави ни цирили,	
Та ми на поле ни урали,	20
Ни урали ни ми сели,	
Какъ си уре тое слуга	
На поле-ту фафъ бахче-ту,	
Та си сее бела пшеница;	
Какъ си уче млади юнаци	25
Да си пеетъ ясна песна,	
Да си пеетъ да си пишеть,	
Ша ги уче да си уратъ,	
Да си уратъ да си сеетъ,	
Да си праветъ кушере-та	30
Бога му вели ютговори:	
Е, ти, царю, има царю,	
Мене ма на земе ни сайдисали,	
Личенъ ми день ни правили,	
Личенъ ми день Власинъ-день,	35
Курбанъ ми ни клали	
Какъ ми, царю, колешъ.	
Хаде, Боже, Хаде,	
Кой ми каиль стане,	
Да ти прави Личенъ-день,	40
Да ти курбанъ коле	
Деветъ крави се на отбуръ,	
Ша гу уче да си уре;	
И му давамъ деветъ вола	
Деветъ вола деветъ крави,	45
Давамъ му ги за дамина	
Да ги има фафъ кушере;—	
Я кой си каиль ни стане,	
Ни ти прави Личенъ-день,	
Курбанъ ти ни коле,	50
Ни гу уче да си уре,	
Ни му давамъ деветъ вола	
Деветъ вола, деветъ крави—	
А ку си ма, Боже, мами,	
Па му са кушере упразнила,	55
Чи му кушере ни деснивашъ.—	
Власа Бога каиль станаль,	
Та му дава триста вола	
Триста вола, триста крави.	
На сдуга си тимбихъ чини,	60
Да си флезе фафъ бахче-ту,	
Да гу учи да си уре,	
Да си прави кушере-та,	
Училъ гу слуга научилъ—	
Има царе ми уре	65
И ми уре и ми сее,	
Па си прави кушере-та.	
Закара си триста вола	
Триста вола триста крави	
Та си слезе на земе-та.	70
На Бога си курбанъ коле	

Курбанъ коле деветъ крави, Та му прави Личень-день Личень-день Гергювъ-день—	
Бога му фафъ кушере	75
Та му стаду деснива,— Доста му са стаду плоди, Три му хиледи вола, Три му хиледи крави, Шерни крави белнити,	80
Кой ги види ашикъ станалъ — На царе са мольба моли Да му даде да продаде, Да ги кара фафъ сарае.—	
Я му царе ни дава, Лу са шета пу земе-та. Кой му каилъ станалъ Курбанъ да си коле, Да си прави Личень-день Личень-день Власинъ-день,	85
И да му са съ клетва заклева, Деветъ му вола дава Деветъ вола, деветъ крави, И гу учи да си уре Да си уре да си сее.	90
Та са волове наплодили Пу земе-та пу дюне-та. Ега си е мали сечу, Събиратъ са седемдесе крале Седемдесе крале седемдесе бана,	95
Та си праветъ Личень-день Личень-день Власинъ-день, На Бога си курбанъ колетъ Курбанъ колетъ деветъ крави— Власа Бога фафъ кушере	100
Та хми стаду деснива, Та хми са стаду плоди Уть едно ду хиледа, Уть хиледа три хиледи.	105

Кога-то са гошавали на трапеза-та седнувалъ кметъ-тъ накичен съсъ ктики-те; кога-то са нагошавали секой единъ зевалъ отъ китки-те; а моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 6.

Гозба гости има царе Гозба гости седемдесе крале Седемдесе крале седемдесе бана, Чи му е Личень-день Личень-день Власинъ-день,	5
Курбанъ коле на Власа Бога, Заклалъ ми е девендесе вола Девендесе вола девендесе крави, Златна трапеза сложилъ, На трапеза малки моми, Служба си моми служитъ. Виде ми Власа Бога	10

Виде ми усмихна са, Та си слезе утъ гора-та, Та си седна на трапеза.	15
Я си пита Има царе, Е, ти царю, Има царю, Я ти, царю, да ми кажешъ Кой ми прави Личень-день Личень-день Власинь-день,	20
Кой ми курбанъ коле, И язъ гу дарба дарувамъ Дарувамъ гу бела китка, Да е тури фафъ кушере, Да му са плоди телну стаду Телну стаду воли-ту Волиту кравиту, Утъ едно ду хиледа, Утъ хиледа три хиледи; Кой ми курбанъ ни коле,	25
дарба гу ни дарувамъ, Ни му давамъ бела китка, Кой си нема бела китка, Кушере му са упразнила, Фафъ кушере му единица!	30
Ютговори Има царе Та му дума и говори: Боже ле, Власа ле, Фала ти пу земе-та!	35
Пу земе-та Личень-день Личень-день Власинь-день. Седемдесе крале курбанъ колетъ, Седемдесетъ крале седемдесе бана, Курбанъ колетъ девендесе крави, Та си гозба гостетъ,	40
Сложили златни трапези: Давай, Боже, бела китка, Да са плоди телну стаду Телну стаду волиту, Утъ едно ду хиледа,	45
Утъ хиледа три хиледи— Да си уратъ на поле-ту Да си уратъ, да си сеетъ, Да си циретъ пресну млеку Пресну млеку кравату, Кой ми еде да та фали;	50
Царе му дума говори, Я са Бога засмелъ, Ясна глава си навада Та дарува седемдесе крале, Седемдесе крале седемдесе бана, Дарува ги бела китка, Та си китетъ кушере-та	55
	60

Секой единъ зеваль отъ китки-те, съ кои-то билъ накиченъ кметъ-тъ; после една мома утивала каде-то били говеда-та та накичовала кошере-та и пеела следующа-та песна:

Три са Юди фафъ бахче-ту,
Три са Юди самувили,
Повили си бели китки,
Повили ги позлатили,
Власа Бога накичили, 5
Ясна му глава бели китки,
Та му думатъ и говоретъ
Е, ти, Боже, мили братку!
Вутре ти Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ. 10
На земе, ти, курбанъ колетъ
Курбанъ колетъ девендесе крави,
Девендесе крави се на отбуръ,
Фальба, ти, на земе-та!
Китка та, братку, кичиме, 15
Кичиме та бела китка—
Слей си братку, слей
Слей си, братку, на земи-та,
Сидни, братку, сидни
Сидни, братку, на триниза. 20
Де ми са млади вуйни
Млади воини млади крале,
Кой ти тръзи бела китка,
И ти му, братку, давашъ,
Да е носи у дома си, 25
Да си кити волица-та:
Сега му са деветъ вола
Деветъ вола, деветъ крави,
Ду година му девендесе;
Я да си рока деснишъ 30
Утъ небе-ту на водица,
Водица му са исполнила,
Утъ едно ду хиледа,
Утъ хиледа три хиледи;
Да ни дадешъ бела китка, 35
Бела китка позлатена,
Волица му единица!
Ни си уре на поле-ту
Ни си уре ни си сее,
Поле му са запустилу, 40
Къщи му са усурили
Малки му деца плакатъ
Плакатъ му деца викатъ,
Чи си леба ни едатъ—
Два му вола ни устанали. 45
Водица му са запустила.

Друга пьсна на хоро.

Песна 8.

Ай, Боже ле, Жийне ле,
Фъ наше селу Личенъ-денъ
Личенъ-денъ Власинъ-денъ.
Курбанъ, ти, царе коле,
Курбанъ, ти, коле деветъ крави 5
Деветъ крави, деветъ вола,

Мольба, ти, са моли:
 Десна ти рока на волица
 Та си волове удеснивашъ,
 Ду година, ду три години 10
 Утъ сто ду хиледа,
 Утъ хиледа три хиледи—
 Ай, ти, Боже, ай Жийне,
 Мольба ни, Боже, чуешъ!
 Па ти ду година Личенъ-денъ 15
 Личенъ-денъ Власинъ-денъ,
 Та ти курбанъ колеме,
 Колеме ти деветъ крави,
 Деветъ крави се на отбуръ—
 Хуй, хуй Боже ле, 20
 Боже ле Жийне ле.

Има: билъ нашъ царъ, кой-то изучилъ отъ Бога много занаяти и научилъ наши-те дедове.

Власинъ-денъ: празникъ на Власа Бога.

Единица: само единъ му останалъ.

Деснива: благославя.

Крева: значи съди го.

Жийна: значи Господъ.

Рама и пр. стари са речи.

Дрина: место где-то колетъ курбане-то.

Акрамъ и пр. стари речи.

Изъ иже ми уналъ: отъ село ги купилъ.

Звезница: хоже-та или кметъ-тъ.

Нителна: нестелена.

Амница: съсъ волъ несъбрана.

Дум' ми стоити: Да ми стоетъ.

Ним' ми летити: Да ни фъркатъ.

Далина: значи дамазлъкъ.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Л Е С Т У В И Ч И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Едно время въ село-то на песнопеецъ-тъ пролетъ-та кога-то щели да дойдатъ Лестувици-те, събирали са деветъ моми та са пременуваха и ходили отъ къща на къща, та вързували на малки-те деца на десна-та рока едно бело и цървено конче отъ коприна и пеели следующа-та песна:

П е с н а 1.

Поминала люта зима
 Люта зима снегувита,
 Поминала заминала,
 Та са лету зададе,
 Съсъ лету лестувица 5
 Лестувица пеперица.
 Я знаешъ ли малку дете
 Малку дете и юначе,
 Я знаешъ ли 'ли ни знаешъ
 У де иде лестувица 10
 Лестувица пеперица?
 Летувала на край земе
 На край земе на поле-ту,
 Де си сланце грее,
 Де си сланце ни захожда, 15
 Се си грее налютену
 Налютену разсардену—
 Та си уратъ малки моми
 Малки моми и девойки,
 Двашъ ми са на поле шетатъ, 20

Двашь ми на година сеетъ,
 Та ми жнеетъ бела пшеница,
 Та ми бератъ белу грозде.
 Крайна земе доста фална
 Доста фална плодувита 25
 Плодувита уровита,
 Думали са наши деди
 Наши деди наши сруци.
 Богъ да бие Байна царе
 Закаралъ ги утъ край земе 30
 Та ги каралъ презъ поле-ту
 Презъ поле-ту, презъ море-ту,
 Каралъ ги сега малу
 Сега малу три години,
 Дукаралъ ги на Белъ Дунавъ. 35
 Я си тие доста плакали
 Доста плакали и викали,
 Чи си земе оставили
 Плодувита уровита,
 Та ги дукаралъ на пуста земе 40
 На пуста земе запустена,
 Де си моми ни уратъ,
 Де си моми ни сеетъ;
 Ни си градетъ силна града,
 Лу си седетъ фафъ гора-та 45
 Фафъ гора-та фъ пещере-та
 Фъ пещере-та фъ камене-те.
 Какъ плакали и викали
 Форкнала си лестувица
 Лестувица пеперица, 50
 Та хми дума приговори:
 Ой ле млади юнаци
 Млади юнаци, малки моми,
 Йоти ми сте заплакали
 Заплакали завикали? 55
 Чи си ва царе закаралъ
 Та ва дукаралъ на пуста земе
 На пуста земе запустена,
 Де си моми ни уратъ,
 Де си моми ни сеетъ, 60
 Де си е люта зима
 Люта зима снегувита:
 Хаде ми, юнаци, ни плачейте
 Ни плачейте ни викайте!
 Що да прави ваше царе, 65
 Ваше царе Байна крале,
 Що да прави шо да стори,
 Чи му е Бога зарачелъ
 Зарачелъ му порачелъ,
 Да закара ду млади юнаци 70
 Ду млади юнаци, малки моми
 Да ги кара на Белъ Дунавъ,
 Дека си е пуста земе
 Пуста земе запустена,
 Дека си йоще ни сеетъ, 75
 Дека си йоще ни уратъ,
 Лу си седетъ фъ пещере-та

Фъ пещере-та фъ камене-те,
 Белкимъ са засели пуста земе,
 Да ни си е веке запустена. 80
 Доста ми веке плачейте
 Плачейте и викайте!
 Що ми седналь Дива крале,
 Дигналь си десна рока
 Съсь рока ва фальба фали, 85
 Чи сте слели утъ небе-ту,
 Де ми седеть трима Бога,
 Та си учите ду млади юнаци
 Ду млади юнаци, малки моми
 Да си уратъ на поле-ту, 90
 Да си уратъ да си сееть:
 Та ви царе курбанъ коле,
 Какъ си коле дуръ на Бога
 Дуръ на Бога на небе-ту.
 Какъ хми дума лестувица 95
 Лестувица пеперица,
 Йоше хми са нажелилу
 Нажелилу натажилу,
 Та й думатъ и говореть:
 Лесту ле лестувице, 100
 Що е земе запустена,
 Силна сме града градили
 Та сме земе заселили—
 Та си уратъ малки моми
 И си уратъ и си сееть; 105
 Дива царе курбанъ коле
 Курбанъ коле деветъ ювна,
 Та си на фальба фали:
 Я ни са е нажелилу
 Нажелилу натажилу 110
 Чи сме земе уставили
 Плодувита уровита.
 Курбанъ сме на Бога клали,
 Клали сме деветъ крави
 Деветъ крави елувити, 115
 Елувити се на отбуръ,
 Малки са моми готвили
 Готвили ги умревали ги
 Умревали ги съ бела китка
 Бела китка и куприца, 120
 Готвили ги доста умрениви,
 Кой си еде Бога фали.
 Какъ сме дошли на Белъ Дунавъ,
 На Бога си курбанъ колеме,
 Съсь курбанъ гу фальба фалиме, 125
 Курбанъ колеме даветъ крави
 Деветъ крави елувити.
 Елувити се на отбуръ,
 Та ги гответъ малки моми;
 Туку моми що да праветь, 130
 Чи си флели фафъ бахче-ту
 Да си бератъ бела китка
 Бела китка и куприца,
 Я си китка ни намерили,

Готвили си ни умревали, Та хми са најелилу Нажелилу натажилу, Та заплакали и завикали, Та ни са тажну тажили, Та са намъ најелилу Нажелилу натажилу.	135
Я хми лестувица дума и говори: Е, бре вие млади войводи, Що сте вие заплакали Заплакали завикали.	140 145
Какъ си фодѣ на край земе На край земе, мила ви отечина, Ша си флеза фафъ сарае Фафъ сарае фафъ бахче-ту, Кацнувамъ си бела китка Бела китка и куприца, Летнувамъ си на Белъ Дунавъ, Та си фарлемъ бела китка Бела китка и куприца— Малки моми на Белъ Дунавъ, Йоку виетъ на поле-ту Та си китка умрисать. Я ви си мольба моле, Да пишете бела книга Бела книга царну писму, Да е пратите пу земе-та: Кой си има малки деца, Да увиетъ белу сукну Белу сукну и царвену, Да му варзатъ на рока-та На рока-та на деснива-та, Ега си е веке лету Лету и пролету. Да му варзатъ да му думатъ: Чи ни си е белу сукну Белу сукну и царвену, Туку си е маринка, Устанала утъ край земе; Какъ си фаркамъ на поле-ту На поле-ту на Белъ Дунавъ, Ша си фаркна фъ силна града Фъ силна града фафъ сарае— Де си виде малки деца На рока хми белу сукну Белу сукну и царвену, Белу сукну и маринка, Ша си спусна бела китка Бела китка и куприца, Та е зеватъ малки моми Малки моми и девойки, Та си гответъ и умреватъ. Чули ми ду млади войводи Чули ми лестувица, Та си писали бела книга Бела книга царну пислу: К ой си ималъ малки деца,	150 155 160 165 170 175 180 185 190

Варзаль хми на рока-та
Варзаль хми белу сукну
Белу сукну и царвену.

Кога-то щели да видеть лестовица, моми-те ходили отъ къща на къща и отвързували отъ ръки-те на дъца-та конче-то и го турели въ бахче-то подъ камень; при него турели и една миризлива китка копрець назоваема, коя-то китка зовала майка-та на дъте-то, и отъ нея турели въ мамжи-те, кои-то са готвили на курбане-те; кога-то зевала китка-та майка-та, пеели моми-те следующа-та песна:

П е с н а 2.

Мале ле, мила мале,
Слези ми, мале, на дори,
Флези ми, мале, фъ бахче-ту,
Дигни си, мале, подигни
Подигни златенъ камень, 5
Де си е, мале, маринка,
Белу ми сукну царвену.
Фаркнала ми летнала
Летнала ми лестувица,
Летнала ми уть край земе 10
Уть край земе, слану море,
Летнала ми на Белъ Дунавъ
На Белъ Дунавъ на царну-ту море,
Та си на дару циркала
Циркала, мале, напевала, 15
Фафъ уста хи бела китка
Бела китка и куприца,
Та са чудумъ чуди
Де да иде де да летне
Да си фарли бела китка 20
Бела китка и куприца,
Баксишъ носи уть край земе.
Зачула е Юда самувила
Та хи дума и говори:
Е, ти пиле лестувица, 25
Що ми са чудумъ чудишъ
Та си циркашъ и напевашъ?
Я си фаркни тука долу
Тука долу фъ силна града
Фъ силна града фафъ сарае, 30
Фафъ сарае фафъ бахче-ту.
Царе му мажку дете,
Та та чека сега малу
Сега малу три нидели;
Варзала му стара майка 35
Варзала му на рока-та
Варзала му белу сукну
Белу сукну и царвену
Белу сукну маринка,
Сега гу веке утварзала, 40
Фафъ бахче-ту златенъ камень,
Пудъ камень гу турила—
Та ти са мольба моли,
Какъ си идешъ уть край земе
Уть край земе отечина, 45
Да си хи баксишъ фарлишъ:

Да си земешъ златна маринка,
 Да оставишъ бела китка
 Бела китка и куприца;
 Та ти царе курбанъ коле 50
 Курбанъ коле ду три голабче-та,
 Ша ги гответъ малки моми,
 Умреватъ ги съ бела китка
 Съ бела китка и куприца.
 Чула ми лестувица, 55
 Летнала си фафъ сарае
 Фафъ сарае фафъ бахче-ту,
 Камень дига; ни са дига,
 Да си земе белу сукну
 Белу сукну и царвену, 60
 Белу сукну и маринка,
 Та си рукна Юда самувила,
 Подигна хи златенъ камень,
 Та си зела белу сукну
 Белу сукну и царвену, 65
 Уставила бела китка
 Бела китка и куприца.
 Слезе, мале, слезе
 Слезе, мале, фафъ бахче-ту,
 Подигни си златенъ камень, 70
 Та си земи бела китка
 Бела китка и куприца,
 Отнеси е дуръ на царе,
 Та му са фальба пофали:
 Чи е летнала лестувица, 75
 Летнала е утъ край земе,
 Та си дойде на Белъ Дунавъ;
 Ником' си баксишъ ни носила
 Утъ край земе утъ слану море,
 Летнала си фафъ бахче-ту, 80
 Подигнала златенъ камень,
 Уставила бела китка
 Бела китка и куприца.

Кога-то жена та слевала въ бахче-то и подигнувала камень-тъ, подъ кои-то намирала миризлива-та китка коп-рець, коя-то понапрешъ една мома отъ къща-та оставела като зевала конче-то; моми-те запевали следоюща-та песна:

П е с н а 3.

Лесту ле лестувица!
 Богъ да гу бие Байна царе,
 Чи му са веке дуделу,
 Чи му са земе заселила 5
 Заселила йоще приселила.
 Закариль си наши-те деди
 Наши-те деди наши-те сруци
 Фъ тие ги земе заселилъ;
 Я тие си йоще плакали
 Плакали йоще викали 10
 Чи си земе оставили,
 Доста хми фална земе

Доста фална плодувита
 Плодувита уровита.
 Каж ми, лесту, думай, 15
 Какъ си зима зимувала,
 Какъ си низъ поле летала,
 Виде ли, лесту, ни виде
 Дал' си ми моми уратъ?
 Дал' ми са моми шетатъ? 20
 Двашъ на година да ми сеетъ?
 Двашъ на година да ми жнеетъ
 Да ми жнеетъ бела пшеница?
 Да ми бератъ белу грозде?
 Ил са е земе запустила 25
 Та ни си е йоще фална?
 Циркна ми лестувица
 Та хми вели ютговори:
 Крайна е земе йоще фална!
 Малки са моми на поле 30
 Та си уратъ и си сеетъ,
 Йоще си на поле бератъ.
 Пудъ камень самъ оставила бела китка
 Бела китка и куприца.
 Малка е мома фъ сарае. 35
 Йоще самъ висе ни летнала
 Рукна са мома подрукна:
 Лесту ле лестувица,
 Сега ма веке уставашъ,
 Фъ сарае ми веке ни циркашъ, 40
 Ни циркашъ, лесту, ни пеешъ,
 Я си ми фодишъ на Белъ Дунавъ,
 На Белъ Дунавъ на царну ту море,
 Та си фъ сарае фаркашъ—
 Я ми постой и почекай 45
 Дуръ да си флеза фъ бахче-ту,
 Да си бера бела китка
 Бела китка и куприца,
 Да е фъ сарае носишъ,
 Какъ ми са мома шета 50
 Фъ бахче хи китка давашъ,
 Утъ мене хи селемъ носишъ,
 Чи си е мое рода
 Мое рода утъ край земе,
 Да си види бела китка 55
 Бела китка и куприца,
 Тажну хи са нажелилу
 Нажелилу натажилу,
 Чи си земе оставила,
 Фална земе прочуена 60
 Прочуена зачуена,
 Де си има бела китка
 Бела китка и куприца;
 Какъ си ми мома плаче
 Бабайку хи са нажелилу 65
 Нажелилу натажилу,
 Та си слева фафъ бахче-ту,
 Та си фаща ду три голабче-та,
 На Бога ги курбанъ коле

Та си гу фальба фали, 70
 Чи си е каиль станаль,
 Да са вращать лестувици-те
 Да са вращать уть край земе,
 Да му носеть бела китка
 Бела китка и куприца, 75
 Я що си са малки моми,
 Зготвили си ду три голабче-та
 Зготвили ги умревали ги,
 Та са гозба гостеть. 80

Майка-та като испевали моми-те горна-та песна, зевала китка-та и я относела дома си, та я давала на мъжът си; секоя жена тый правила; тога рукнували единъ старецъ и той закалалъ три голабче-та курбанъ на Бога; тога моми-те пеели следоюща-та песна:

П е с н а 4.

Царю, царю и везирю,
 Що си, царю, курбанъ колешъ
 Курбанъ колешъ ду три голабче-та?
 Я си йоще ни видель
 Бела китка и куприца. 5
 Какъ си летна лестувица
 На широки дори фафъ бахче-ту,
 Подигна си златенъ камень
 Та хи сорце сривналу,
 Чи си виде белу сукну 10
 Белу сукну и царвену,
 Носилу гу мажку дете,
 Носилу гу три нидели,
 Чекалу си лестувица,
 Та си зела белу сукну,
 Уставила бела китка 15
 Бела китка и куприца;
 Я си рукни малки моми,
 Да си згответъ ду три голабче-та,
 Да си згответъ доста умрениви,
 Кой си еде, кой си пие 20
 Бога да си фали,
 Чи си е сториль наеть
 Да си праца лестувица
 Да си носи бела китка
 Бела китка и куприца. 25
 Царе хми дума и говори:
 Ой, ле вие малки моми
 Малки моми и девойки.,
 Лу да виде бела китка
 Бела китка и куприца, 30
 Па си курбанъ коле
 Курбанъ коле деветъ крави,
 Деветъ крави елувити,
 Елувити се на отбуръ.
 Царе си йоще ни продумаль, 35
 Искара си парве либе
 Искара си бела китка
 Бела китка и куприца,
 Та е на царе даде;

Царе му са нажелилу	40
Нажелилу натажилу,	
Чи уставилъ крайна земе	
Що си била доста фална	
Доста фална прочуена	
Прочуена зачуена.	45
Па си курбанъ коле	
Курбанъ коле деветъ крави,	
Деветъ крави елувити,	
Елувити се на отбуръ.	50

Като закалалъ старецъ-тъ курбанъ-тъ три-те голабче-та, онези деветъ моми, срукували и други моми отъ селото, кои-то готвили три-те голабче-та съсъ копрець-тъ, и пеели следоюща-та песна:

П е с н а 5.

Лесту ле лестувица,	
Била си била на край земе	
На край земе на слану море,	
Де са били наши царе	
Наши царе, наши сруци,	5
Та са поле урали,	
Та са поле сели,	
Сели са бела пшеница,	
Йоще никой ни е селъ,	
Училъ ги е Крали Марку.	10
Донела си бела китка	
Бела китка и куприца,	
Та си царе курбанъ коле	
Курбанъ коле голабче-та,	
Зготвили ги малки моми	15
Зготвили ги наготвили ги,	
Фарлили си бела китка	
Бела китка и куприца,	
Зготвили ги умревали ги,	
Зготвили ги доста умрениви,	20
Та са гозба гостеть,	
Та си Бога фалеть,	
Чи та праща утъ край земе	
Да летувашъ на Белъ Дунавъ	
На Белъ Дунавъ на царну ту море.	25
Мольба ти са, лесту, молеть,	
Па да дойдешъ ду година,	
Баксишъ, лесту, да донесешъ,	
Баксишъ, лесту, бела китка	
Бела китка и куприца—	30
Па ти царе курбанъ коле,	
Ни ти коле голабче-та,	
Лу ти коле деветъ крави	
Деветъ крави елу вिति,	
Елувити се на отбуръ;	35
Да ни си китка донесешъ,	
Какъ си гответъ малки моми	
Нажелилу хми са натажилу,	
Чи си гответъ ни умреватъ,	
Ни е курбанъ дуръ на Бога.	40
Какъ си пееть малки моми,	

Летнала си лестувица
Та си цирка и си пее:
Ой ле вие малки моми
Малки моми и девойки, 45
Доста ми царе курбанъ коле,
Доста ми са мольба молите!
Да замине лету и пролету,
Па ша летна на край земе
На край земе на слану море, 50
На край земе да зимувамъ.
Ега веке да си летна
Да си летна да си фаркна,
Ша си летна фъ силна града
Фъ силна града фафъ сарае, 55
Ша си циркамъ на даро-ту
Да ме чуе малка мома
Малка мома утъ сарае,
Да си флезе фафъ бахче-ту,
Да си бере бела китка 60
Бела китка и куприца,
Да ми даде бела китка,
Летнувамъ си на Белъ Дунавъ
На Белъ Дунавъ на царну ту море.
Де си виде мажку дете 65
На рока му белу сукну
Белу сукну царвену,
Майка му са дусетила
Белу му сукну утварзала,
Слела си фафъ бахче-ту, 70
Та гу пудъ камень турила,
И Язь, моми, каиль ставамъ:
Рукнувамъ си Юда самувила,
Та ми камень подигнува,
Та си зевамъ белу сукну 75
Белу сукну и царвену,
Та гу носе на край земе
На край земе на слану море,
Кой гу види да си знае:
Наши деди наши сруци 80
Заселили крайна земе,
Заселили приселили!
Па си веке станали
Друга си земе заселили.
Та хми адетъ устаналь: 85
Ега си е лету и пролету,
Кой си има мажку дете,
Варзува му на рока-та
Варзува му белу сукну
Белу сукну и царвену, 90
Да си знае малку дете,
Чи си дойде бабайку му
Утъ край земе утъ слану море.
Па уставемъ бела китка
Бела китка и куприца, 95
Да гу наиде стара майка,
Да гу носи дуръ на царе.
Собира си малки моми,

Собира ги фафъ сарае,
 Та си курбанъ коле, 100
 Та си моми гозба гости,
 Та си гответъ врана манже,
 И фафъ манже бела китка
 Бела китка и куприца,
 Кой си еде, кой си пие, 105
 Ша ма чека ду година,
 Ша ма чека на Белъ Дунавъ
 На Белъ Дунавъ на царну-ту море.

Като испевали горна-та песна дуръ да са зготви манже-та, седнували, та хми давалъ старецъ-тъ да накусеть отъ оная манже, после ставали та поигравали хоро като пеели следоюща-та песна:

П е с н а б.

Царю ле и везирю,
 Стани си, царю, дигни са,
 Стани си утъ трапеза,
 Да си видишь лестувица
 Какъ си фарка и си лета, 5
 На десна хи нога белу сукну
 Белу сукну и царвену,
 Носилу гу мажку дете
 Мажку дете милна сина,
 Съсъ лестувица Юда самувила 10
 На моми си дума и говори:
 Станите, моми, станите,
 Хору ми, моми, играйте
 Играйте моми хрипайте!
 Лестувица дума продумала 15
 Продумала приговорила:
 Ду година дуръ на лету
 Па ша летне утъ край земе
 Утъ край земе слану море,
 Та ша фаркне на Белъ Дунавъ 20
 На Белъ Дунавъ на царну-ту море —
 Де си види малку дете
 На рока му белу сукну
 Белу сукну и царвену,
 Ша си спусне бела китка 25
 Бела китка и куприца.
 Та си царе курбанъ коле
 Курбанъ коле деветъ крави
 Деветъ крави елувити,
 Елувити се на отбуръ, 30
 Па си ва гозба гости,

Сруци: значи срикове.

Умревали: значи турели въ тѣхъ миризливи нѣца.

Куприца: билька миризлива, копаръ.

Отечина: отечество.

Деснива: десница.

Маринка: стара речъ, на коя-то значение-то не са зная.

Сривнало: значи драго хи станало.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ П Ъ Р В И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Четири дена предь Гергювъ-день некогаш колели курбанъ ягне-та зарадъ заще-то вейке поминала зима-та и дошло лето; три моми още предь слънце-то ходили въ нъкое бахче, и стоели подь тринтафилъ-тъ и испевали следоюща-та песна:

Песна 1.

Юда самувила Филка Милушка
Фъркнува си фафъ бахче-ту
Уть дърю на дърю на бела руже,
Съсъ лику са присмива.
Съсъ уста си песна пее: 5
Боже ле ду Летна Бога!
Поминала люта зима
Люта зима снегувита,
Зададе са тое лету,
Изгрелу си ясну слънце, 10
Вутре рану Първа дене.
Събрали са ураче-те,
Съ ураче-те малки моми,
Събрали са фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ летница, 15
На тебе си курбанъ колетъ
Ясну пиле, суру ягне,
Чи ти е личенъ-день
Личенъ день Първинъ-день,
Фала ти, Боже, на земе-та, 20
Фала ти е рану предь зорница
Предь зорница, предь слънце-ту!
Чи прогони люта зима
Люта зима снегувита,
Зададе са тое лету; 25
Ураче-те курбанъ колетъ,
Малки моми фафъ бахче-ту
Та си бератъ бели китки
Вели китки усениви,
Китки праветъ злату ги повиватъ, 30
Та си кичетъ ясну пиле,
Какъ си фърка на небе-ту
Да ти дойде фафъ сарае,
Пиле ти са мольба моли
Да си пратишъ берекете 35
Вела пшеница, белу грозде;
Моми жнеетъ бела пшеница
И ти праветъ чисти кулаци,
Юнаци си грозде бератъ
И ти праветъ руйну вину— 40
На Руе дене фафъ гора-та
Фафъ гора-та фафъ Летница
Личенъ ти день Руинъ-день—
Та си едатъ чисти кулаци,
Та си пиетъ руйну вину 45
Тебе си Боже фала фалетъ.
Рану ми припева филка Юда
Филка Юда и Милушка,
И си фъркна фафъ сарае,
Пробудила царе и везире: 50
Варай царю и везиру,
Стани, царю, стига спиешъ!

Помина си люта зима Люта зима снегувита, Лету ми са зададе	55
И съсъ лету личень-день Личень-день Първинь день, Та на Бога курбань колешь Предь зорница йоще предь слънце-ту.	60

Като испевали песна-та, една-та отъ техъ ходила низъ село-то и пеела следующа-та песна:

Песна 2.

Чули ли сте мили друшки Мили друшки малки моми? Прилетнала филка Юда Филка Юда и Милушка Фафъ бахче-ту на дъроту	5
На дъроту на бела руже, Летна Бога фала фали: Изгрелу е ясну слънце Прогонилу люта зима Люта зима снегувита.	10
Песна пее дурь ду Бога! И си летна фафъ сарае Рану йоще предь зорница, Пробудила царе и везире, Чи е веке личень-день	15
Личень-день Първинь день. Събиратъ са ураче-те, Съ ураче-те малки моми, Събиратъ са фафъ гора-та Фафъ гора-та фафъ Летница,	20
Та си фащатъ ясну пиле, Стаду пасе фафъ гора-та И фафъ стаду суру ягне, На Бога ги курбань колетъ. Фодите, моми, фафъ гора-та,	25
Фодите ми щетайте са— Срета на сретева Първа Юда, На глава та златна типсие, Фафъ типсие бели китки Бели китки усениви,	30
Съсъ злату ги повивае Кичиме си ясну пиле, Да си фъркне на небе-ту На небе-ту и при Бога, Та му са мольба моли	35
Да си прати берекете Бела пшеница, белу грозде. Мили друшки малки моми, Мольба ви са моле Стига веке при майка си!	40
Я ми излезите на сукака Та ва карамъ фафъ сарае, Утъ сарае фафъ гора-та: Премениль ва царе наредиль ва Съ бели дрехи ду ноги-те,	45

Със златна махрама глава-та.

Кога-то испевала мома-та песна-та, излевали други девет моми и утивали въ къща-та на най-старий-тъ, който билъ въ село-то, тамо играели хоро,и пеели следюща-та песна:

Песна 3.

Излели са деветъ моми
Деветъ моми деветъ друшки
Мощне крихумъ на ранина,
Ниту майка да ги види,
Ниту майка ниту сесра. 5
На сукака малка мома,
Подава хми бела ръка,
Играе ми малка мома
Уткара ги фафъ сарае.
Де ги чека царе и везире, 10
На дори ми хору играетъ
Малу млогу три сахате.
Царе си е на дивана-та,
На либе си приговори:
«Искарай ми бели дрехи 15
Бели дрехи златни махрами,
Дарба си дарувамъ малки моми.
Малки моми фафъ гора-та
Та си бератъ бели китки
Бели китки усениви 20
Със злату ги повиватъ,
Та ми китетъ ясну пиле,
На Летна Бога курбанъ коле
Да ми прати берекете
Бела пшеница, белу грозде.» 25
Искара си бели дрехи
Бели дрехи златни махрами,
Пременили са малки моми
Пременили са наредили са,
Бели дрехи ду ноги-те, 30
Златни махрами на глава-та,
Та си фодетъ фафъ гора-та,
Играетъ ми песна пеетъ:
«Юду ле Първа самувилу,
Вутре, Юду, личенъ-день 35
Личенъ-день Първинъ-день,
И царе ти курбанъ коле
Ясну пиле суру ягне.
Бога та, Юду, пратилъ
Да прогони люта зима 40
Люта зима снегувита,
Угрева си ясну слънце.
Ураче те фафъ гора-та
И си фашатъ ясну пиле
Ясну пиле, суру агне— 45
Знаешъ, Юду, ни забарешъ,
Ега царе курбанъ коле
На Бога са мольба моли
Да му прати берекете
Малки моми съ бели китки 50

Съ бели китки усетеви Та си китетъ ясну пиле, Люта зима снегувита Фафъ гора си китка ни устана, Бела китка исъхнала;	55
Фафъ тое бахче слънце грее Прогонюва люта зима Йоще китки ни исъхнали; Царе на пратилъ фафъ гора-та Китки да береме,	60
Я си китки ни устанали — Та ти са мольба молиме, Да си флезешъ фафъ бахче-ту, Да наберешъ бели китки Бели китки усениви,	65
Дарба, юду, на дарувашъ: Фъ наше града люта зима, Кой ти китка померисаль Лету му станалу, Слънце му изгрелу.»	70
Пели моми и припели, Първа Юда фафъ бахче-ту, Та си бере бели китки Бели китки усениви И си глава укичила;	75
И турила фафъ типсие, Та са шета низъ гора-та И си тера малки моми, Гласумъ рука низъ гора-та: «Иди си зима бегай си Лету веке пристигналу, Ша изгрее ясну слънце» - Дума Юда китки фърле Сичка гора померисала, И си найде малки моми,	80
Дарба ги дарува бела китка Бела китка усенива. Деветъ моми фафъ сарае Фафъ сарае дуръ при царе— Ни са дошли ураче-те, Йоще пиле ни фанали Ясну пиле суру агне— Царе ги гозба гости, И му седеть фафъ сарае.	85
	90
	95

После са събирали много моми и момче-та, та ходили въ гора-та, дъ са били овце-те, и закарували ягне-та за курбанъ; кога-то са връщали деветъ-техъ моми излевали та ги причекували и накитевали ягне-та като испевали тая песна:

Песна 4.

Задали са юнали, Задали са малки моми Утъ тае гора утъ Белъ Дунавъ Юнаци ми носеть ясну пиле, Малки моми суру агне, Ясну пиле утъ белъ Дунавъ,	5
---	---

Суру агне утъ гора-та.
 Излезите мили друшки
 Мили друшки малки моми
 Юнаци ми пречекайте, 10
 И юнаци малки моми.
 Деветъ моми на широки дори
 Та си виетъ бели китки,
 Бели китки усениви
 Съсъ се злату ги повили, 15
 Та си китетъ ясну пиле
 И гу китетъ песна припеватъ:
 «Варай, пиле ясну пиле,
 Китка ти, пиле, на глава-та!
 Какъ та царе курбанъ коле 20
 И си фъркашъ на небе-ту,
 Аку са на Бога мольба молишъ,
 Да си прати берекете
 Бела пшеница, белу грозде,
 Криле ти са позлатили, 25
 Йочи ти са йогневили,
 Носиме та фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фафъ летница,
 Та та царе курбанъ коле—
 Ти си фъркашъ на небе-ту, 30
 Суру агне си закала
 Та на гозба гости—
 Аку ти са криле ни позлатили,
 Йочи ти са ни йогневили,
 Фърлеме та фафъ Белъ Дунавъ, 35
 Удави са пиле фафъ вода-та!
 Йоще песна моми ни припели
 Ясну пиле са позлатилу,
 Криле му са позлатили,
 Йочи му са йогневили— 40
 Слезе ми, дарю и везирю,
 Премени са нареди са
 Златна дреха ду ноги-те,
 На скути златна храмина,
 Фафъ ръка ти златна ужина, 45
 Чи си, царю, курбанъ колешъ
 Ясну пиле, суру агне,
 Ясну пиле са позлатилу,
 Криле му са позлатили.
 Йочи му са йогневили.» 50
 Царе моми ни верува,
 Я си слова на широки дори,
 Та си виде ясну пиле:
 Криле му са позлатили,
 Йочи му са йогневили. 55
 И си праща деветъ моми
 Да му идатъ на хамама,
 Да са банетъ да са миетъ,
 Чи на Бога курбанъ колетъ.
 Царе си е фъ худае-та, 60
 Премени са нареди са
 Златна дреха ду ноги-те,
 На скути златна храмина,

Фафъ рѣка му златна ужина-
 Слезаль царе на дори, 65
 И си чека малки моми.
 Излеватъ си утъ хамама,
 Утъ лику хми слѣнце грее!
 И царе са чудумъ чуди
 Що са моми побелели, 70
 Утъ лику хми слѣнце грее.

Курбане-те ги колели близо до гора-та дето имало и пещеря; седели тамо три дни; кога-то навървели моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 5.

Навървилъ ми царе
 Навървилъ ми фафъ гора-та.
 Фафъ гора-та фафъ летница,
 Пу нег' идатъ ураче-те,
 На глава-та златна типсие, 5
 Фафъ типсие суру агне;
 Пу техъ идатъ малки моми,
 На глава-та златна типсие,
 Фафъ типсие ясну пиле,
 Слѣнце йоще ни изгрелу 10
 Царе си е фафъ гора-та.
 Запади са малка мома
 Та си флезе фафъ летница,
 Спуснала си железни капии,
 На капии седемдесе ключерници, 15
 Та ни дава ником' да флезе
 И на царе на везире.
 «Царе хи са мольба моли:
 Що ми терашъ малка мома
 Що ми терашъ и ти давамъ? 20
 Йотори ми железни порти,
 Да си флеза фафъ летница,
 Слѣнце веке ша изгрее
 Та ми са Бога налютева».
 «Ютговори малка мома: 25
 Давай, царю, и натдавай,
 Нишу ти, царю, ни терамъ,
 Лу ти терамъ суру ягне
 Да на гостишь фафъ Летница.
 Давамъ, моме, суру ягне, 30
 Йотори ми железни порти.
 Аку си ма, царю, ни мамишь,
 Ша ти дойде Първа Юда
 Съсъ тоега фафъ рѣки-те,
 Ударила железни порти 35
 Искапали ключерници-те.»
 Рече мома ни утрече
 Зададе са Първа Юда,
 Налютила са разедила са:
 Варай, царю и везирю, 40
 Днесъ ми е, царю, Личенъ-день
 Личенъ-день Първинъ-день,
 Прогонихъ си люта зима

Люта зима снегувита, Ти ма, царю, ни саидисувашъ:	45
Слънце веке си изгрева Йоще курбанъ ни ми колешъ И ни флевашъ фафъ летница, Та ти са Бога разедева Разедева налютева,	50
Ни са връщашъ фафъ сарае. «Ютговори царе и везире: Варай, Юду, Първа самувила, Що да праве що да сторе, Запади са малка мома	55
Та си флезе фафъ летница, Заклучи ми железни порти, Спуснала е седемдесе ключерници, Ни ми дава да си флеза, И на мене на везире,	60
Та са чуде що да праве Що да праве що да сторе, Чи ми тера суру ягне Да ги госте фафъ летница. Язъ хи давамъ суру ягне,	65
Па ми порти ни утаре, Лу ми дума и говори: Аку си ма, царю, ни мамишъ, Ша ти дойде Първа Юда Съсъ тоега фафъ ръки-те,	70
Ударила железни порти Искапали ключерници-те. На порти е Първа Юда Съсъ тоега фафъ ръки-те, Та удари железни порти	75
Искапали ключерници-те. Флезе царе фафъ летница, И съсъ царе ураче-те Ураче-те малки моми, Та на Бога курбанъ коле	80
Курбанъ коле ясну пиле: Какъ си фъркашъ ясну пиле На небе-ту и при Бога, Малки моми песна му припевать, На Бога са мольба молишъ,	85
Да си прати берекете Бела пшеница, белу грозде; Малки моми пшеница ми жнеетъ На Бога си кулаци праветъ, Чисти кулаци утъ бела пшеница;	90
Юнаци си грозде бератъ Па на Бога руйну вину, Ега си е Личенъ-день Личенъ-день Руинъ-день, Та си едатъ чисти кулаци	95
И си пиетъ руйну вину.» Малки моми песна пеетъ Йоще са пиле позлатева, Та си фъркна на небе-ту, И си фърка и си пее	100

«Иди си зима бегай си
 Чи е лету пристигналу,
 Ша изгрее ясну слънце »
 Фъркна пиле ни са виде.

И изгрелу ясну слънце, 105
 Какъ гу виде царе и везире,
 Фала слънце си пофали.
 Та утиде си фафъ бахче-ту,
 Фафъ ръки му златну уралу
 И бахче-ту приурава, 110
 Та си сее бела пшеница,
 И си сее белу грозде,
 Па са враща фафъ Летница:
 Малки моми дарба дарува,
 Дарба ги дарува златна алтана, 115
 Па алтана ясну слънце
 Какъ изгрелу съ ясни зари—
 И хми дава суру ягне
 Фафъ летница да са гостеть
 Чи е зима поминала, 120
 Люта зима снегувита,
 И е лету пристигналу.
 Малки моми са чудумъ чудеть
 Какъ си гответъ суру ягне,
 Йоганъ нема фафъ летница. 125
 Прилетнала Първа Юда
 Та хми дума и говори:
 «Ой, ле вие малки моми,
 Йоти са, моми, чудумъ чудите?
 Та ни готвите суру ягне, 130
 Да са гостите фафъ летница:
 Зима веке поминала
 Та е лету пристигналу.
 Шо ни, Юду, думашъ,
 Думашъ, Юду, и говоришъ: 135
 Фафъ летница йоганъ ни устаналъ!
 Суру ягне ни готвиме,
 Фафъ гора са ни гостиме,
 Поминалъ ти веке Личенъ-день
 Личенъ-день Първйнь-день.» 140
 Налюти са Първа Юда
 Та хми вели ютговори:
 «Я ми турите златна траница,
 Фафъ траница суру ягне,
 Я задувамъ ветрове-те 145
 Ветрове те фуртуни-те
 И си фърлемъ бела снега,
 Па са зима повърнала
 И си лету побегналу.»
 Малки моми заплакали, 150
 Турили си златна траница,
 Фафъ траница суру ягне,
 Та ми седеть и ми пееть:
 «Слънце ле ясну слънчице,
 Изгрей ми, слънце, фафъ гора-та, 155
 Йоганъ, слънце, да ни валишъ,
 Чи е веке Личенъ-день

Личенъ-день Първинъ-день,
 Суру ягне да си готвиме,
 Фафъ летница да са гостиме— 160
 Седели сме фафъ гора-та
 Та ни са веке дуделу—
 Йоше песна ни припели
 Изгрелу е ясну слънце,
 Изгрелу е мощне налютену, 165
 Пудъ траница сильнъ йоганъ,
 Та си гответъ суру ягне,
 Фафъ летница ми са гостеть.
 Дуръ са веке помръчилу,
 Излеватъ ми утъ летница, 170
 Та са шетатъ низъ гора-та,
 Песна пеетъ дуръ ду Бога
 «Иди си зима иди си
 Чи е лету пристигналу.»

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ М А С И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Едно время въ село-то на песнопеецъ-тъ пролетъ-та на 23 Априлія на день на Гергювъ-день колели курбанъ на Бога; секой единъ готвиль по едно ягне дома си и са гощавали; а отъ село-то закалали деветъ овна, кои-то ги колели на поле-то въ поднозие-то на гора-та где-то са събирали много моми та ги готвили, но оганъ не навалели, но три моми кришомъ да ги не види некой навалели оганъ-тъ подъ казане-те, и са скривали въ гора-та; другите моми подстикали оганъ-тъ и играели около казане-те та пеели следоюща-та песна:

Песна 1.

Боже ле Боже йогница!
 Зимна са Бога налютиль,
 Зимна Бога Снегина,
 Налютиль са разедиль,
 Тешка са зима задала 5
 Тешка зима снегувита,
 Бела снега на поле-ту—
 Малки са моми ни излели
 Ни утишли на седенки.
 Сега зима поминала, 10
 Застигналъ си млада Масина
 Млада Масина млада Асуица,
 Та сме утъ града излели,
 Ни сме, Боже, на поле-ту,
 Я сме, Боже, фафъ гора-та; 15
 Деветъ сме моми и девойки,
 Се сме една на майка,
 Носиме, Боже, фафъ гора-та
 Сека моми царна пуйса,
 Фъ десна рока ясна книга, 20
 Царна пуйса позлатена,
 Ясна книга посребрена,
 Позлатиль ги наше царе
 Наше царе млада Има,
 Какъ си форкналъ на небе-ту 25
 На небе-ту и при Бога—
 Слель си Има на земе-та,
 Съсъ кмета си говорилъ
 Говориль си и си думаль,

Думалъ му и гу канилъ	30
Курбанъ да ти коле,	
Стара вета да гувее:	
Да ти коле царни пуйки	
Царни пуйки позлатени.	
Сега на пратилъ стара кмета,	35
Пратилъ на тука долу	
Тука долу на поле-ту	
На поле-ту ду гора-та,	
Песна ти, Боже, пееме:	
«Стара ти кмета курбанъ коле	40
Курбанъ коле царни пуйки,	
Готвиме ги царанъ пуйникъ,	
Готвиме сега малу	
Сега малу три нидели,	
Та си фъ гора седиме —	45
Йоще сме, Боже, ни ели,	
Ни сме ели ни сме пили,	
Сега ни са веке приелу,	
Сега ни са веке припилу,	
Та са чудумъ чудиме—	50
Йоще ти курбанъ колеме	
Колеме ти царни пуйки,	
Готвиме ги царанъ пуйникъ,	
Я си йоганъ немаме:	
Порачель ни стара кмета	55
Порачель ни зарачель,	
Да си йоганъ ни валиме.	
Боже ле, Боже Йогница,	
Мольба ти са. Боже, молиме:	
Ссдишь, Боже, на високу	60
На високу на небе-ту	
На небе-ту фафъ сарае,	
Де си ти е ясенъ йоганъ,	
Всекни си, Боже, ясенъ йоганъ	
Да запалишь ясну сланце,	65
Да изгрее на земе-та	
На земе-та на поле-ту,	
Да са готви царанъ пуйникъ,	
Готви са фъ трениците,	
Да си фсекне силанъ йоганъ	70
Да готвиме царни пуйки	
Царни пуйки позлатени,	
Заклалъ ги стара кмета,	
Да седнеме на трапеза	
Да седнеме да ядиме,	75
Да ядиме царанъ пуйникъ,	
Да пиеме руйну вину	
Руйну вину тригодишну;	
Какъ си грее ясну сланце	
Да си гони люта зима	80
Люта зима снегувита,	
Чи ни са, Боже, ду дела!	
Ни сме прели на седейки,	
На седейки и на тлънки—	
Пееме ти, Боже, ясна песна,	85
Съсъ песна та фалиме.	

Па си чекаме фафъ гора-та
 Да изгрее ясну сланце,
 Да уреме на поле-ту,
 Да купаеме на лозе-ту— 90
 Живу пиле да си форкне
 Да си форкне низъ поле-ту—
 Лу ни са, Боже, дуделу
 Та си фъ гора ни седиме.
 Има царе си зарачель 95
 Зарачель е и порачель:
 Да са шетнем низъ поле-ту
 На поле ти курбанъ колеме,
 Курбанъ ти колеме суру агне
 Суру агне усуресту 100
 Усуресту пепелиту,
 Суру агне едно на майка,
 Пееме ти ясна книга
 Та си та фальба фалиме!
 Чи си йоганъ светнувашъ 105
 Ясну си сланце упалешъ,
 Та изгрева на небе-ту
 Та си грее на поле-ту
 На поле-ту фафъ гора-та;
 Пееме ти ясна песна 110
 Ясна песна ясна книга,
 Писаль е наше царе
 Наше царе млада Има—
 Какъ си седелъ на небе-ту
 На небе-ту три години 115
 На Бога изметъ чини—
 Блага Бога ублагналь си,
 Та си гу дарба дарува
 Дарува гу ясна книга
 Ясна книга позлатена, 120
 Фъ ясна книга ясна песна;
 Иоше му Бога зарачель:
 Какъ си слева на земе-та,
 Аку си му на сорце неволе,
 На Бога курбанъ да коле, 125
 Да му пее ясна песна,
 Ясна песна ясну сланце,
 Хемъ да му са мольба моли,
 Та му нишу ни станалу,
 Неволе му растанала. 130
 Бога му заракъ зараче,
 Царе му дума приговорилъ:
 Боже ле, мили Боже,
 Дарувашъ ма ясна книга,
 Я си йоше ни знамъ 135
 Да си пее ясна книга,
 Ясна книга ясна песна,
 Да ми е неволе на сорце,
 Неволе ми са ни растанала.
 Дуръ тога гу Бога училъ 140
 Училъ гу научилъ—
 Та си пее ясна книга
 Ясна книга ясна песна.

Йоще му заракъ зараче:	
Ега слезе на земе-та	145
На земе-та на поле-ту,	
Да си найде деветъ моми	
Деветъ моми и девойка,	
Деветъ моми една на майка,	
Да ги кара фафъ сарае,	150
Да ги има за неволе:	
Да ги учи ясна песна	
Дуръ на Бога да са молеть.	
Утъ небе-ту царе на земе-та,	
Фъ десна му рока ясна книга ,	155
Блеснала си зернала си	
Какъ си зернува ясна зора.	
Шетналъ са царе низъ града,	
Закаралъ си стара кмета,	
Та си тера деветъ моми,	160
Деветъ моми една на майка,	
Та си намера намерилъ,	
Та на има фафъ сарае—	
Та на учи ясна песна,	
Училъ на, Боже, научилъ.	165
Сега ни, Боже, мольба чуешъ!	
Мольба ти са молиме на поле-ту	
На поле-ту на ливаде,	
Да са готви царанъ пуйникъ.	
Та си чекаме малка мома,	170
Чекаме е фафъ гора-та	
Сега малу три нидели,	
Йоще си мома ни дойде,	
Йоще ни хаберъ ни носи	
Дал' ми изгрела ясна зора	175
Ясна зора и зорница,	
Съсъ зора ясну сланце,	
Дал' си поминала люта зима	
Люта зима снегувита,	
Зададе са ясну лету	180
Ясну лету и топливу—	
Зима са веке дудела	
На юнаци и на моми,	
На иргене на иргенки.	185

Утрина-та рано още до кога-то не изгрело слънце-то предъ зора-та ходили много моми въ гора-та да чекать пролеть-та, а онези три-те моми, кои-то навалели оганъ-тъ кришомъ, ходили въ гора-та и испевали следоюща-та песна:

Песна 2.

Малка мома фафъ сарае	
Фафъ сарае на небе-ту,	
Та си утъ сарае ни излела	
Сега малу шесть месеца,	
Ни ми следа фафъ гора-та	5
Чи е гора побелела	
Побелела уснегнала.	
Зимна са Бога налютилъ,	
Зимна Бога Снегина,	

Налютиль са разедиль, Та си юнакъ пратила Фафъ рока му бела каната, Та си фарле бела снега Та си гора побелиль, Дуръ си гора запустиль.	10 15
Малка мома Дурга Юда Дурга Юда Самувила Сега веке си излезе Та са шета низъ гора-та, Дарба хи е фафъ роки-те, Дарба хи е бели цвете Бели цвете урпица билька, Билька фарле низъ гора-та Та си рука ду небе-ту: Чуйте ми деветъ моми	20 25
Деветъ моми и девойки, Курбанъ сте, моми, колели Царни пуйки позлатени, Курбанъ сте колели на Йогница, Пели му сте яспа песна, Съсъ песна му са сте молили, Да изгрее ясна звезда, Ясна звезда ясна зорница, Да изгрее ясну сланце—	30 35
Седите ми на поле-ту Сега малу три нидели Та сте йоще ни видели. Зададе са Барва Юда Барва Юда Барвица месецъ, Барва са Юда накичила, Накичила са бели цвете Бели цвете бели китки; Фафъ роки-те златна тоега Златна тоега костевица, Та си гони люта зима Люта зима снегувита Бегай, зиму, бегай Чи си лету дойде Лету веке пролету—	40 45 50
Рече Юда ни утрече Фарлила си златна тоега Златна тоега костевица, Изгрела ми ясна зора, Съсъ зора ясну сланце. Па си флезе Барва Юда Флезе ми фъ пещере-та Фъ пещере-та фафъ бахче-ту, Та си бере бели цвете Бели цвете бели китки, Фафъ кошница бели цвете Бели цвете билька урпица, Та си вели ютговори: Фодите ми деветъ моми Деветъ моми и девойки Фодите ми фафъ бахче-ту, Чи си ва дарба дарувамъ	55 60 65

Бели китки бели цвете, Да си глава накичите, Да са фалъба фалите Чи е лету застигналу Лету йоще и пролету, Съсъ лету Барвица месецъ.»	70
Чули ми деветъ моми Деветъ моми и девойки Чи си пее малка мома, Малка мома Дурга Юда Дурга Юда Самувилa, Шетнали са фафъ гора-та Та е намера намерили: На глава хи бели цвете Бели цвете бели китки, Фафъ рока хи златна кошница, Фафъ кошница бели цвете Бели цвете бели китки Бели цвете и урпица.	75
Шета са Дурга низъ гора-та Та си фарле бели цвете Бели цвете бели китки, Я си йоку на мернува Да погледа малки моми Малки моми и девойки; Дуръ хи са моми замолили Да хми даде бели цвете Бели цвете бели китки.	80
Дуръ тога ги погледнала Та ги дарба дарува, Та хми глава накичила, Па хми дума и говори: Ой ми вие деветъ моми Деветъ моми и девойки, Я ми са, моми, накичите Съ бели цвете на глава-та Съ бели цвете съ бели китки.	85
Доста ми сте фафъ гора седели— Слезите ми тука долу Тука долу на поле-ту На поле-ту фъ Бела града Фъ Бела града фафъ Калица, Де ва чека Има царе, На дори ми веке слелъ; Намерилъ си суру агне, Суру агне усуресту Усуресту пепелиту, Суру агне едно на майка, Та ва чека фафъ сарае, На Бога гу курбанъ колете, Ясна му песна пеете Та си фадите ясна зора, Ясна зора ясну сланце Чи изгрелу на земе-та, Съсъ сланце иде бела пшеница Бела пшеница белу грозде; Та са земе позлатила	90
	95
	100
	105
	110
	115
	120

Позлатила посребрила, Фафъ сарае чисту злату Чисту злату белу сребру: Сички гу фальба фалетъ, Сега гу вие фалите, Сега му вие курбанъ колете.	125
Деветъ са моми накичили, На глава хми бели цвете Бели цвете бели китки. Слели моми тука долу Тука долу на поле-ту На поле-ту фъ Бела града Фъ Бела града фафъ Калица, Де ги чека Има царе; На дори му суру агне, Суру агне и суресту Суру агне пепелиту,	130
Я си на дори курбанъ ни коле, Лу ги кара фъ пещере-та; Малки са моми нажелилу Нажелилу иатажилу Чи ги кара фъ пещере-та, Я си ги царе смирева Та хми дума и говори: Ой ле вие деветъ моми Деветъ моми и девойки, Що ви са жельба нажелилу Нажелилу натажилу? Йоти ми вие ни молчите Да ни ви са Бога налютилъ Да ни ви са Бога разедилъ? Чи на дори курбанъ да колете, Ни си фоди суру агне Ни си фоди на небе-ту На небе-ту и при Бога, Чи си Бога каилъ ни става Да му са курбанъ коле Фафъ сарае и на дори. Дуръ си моми замолчели, Та хми веке ни дума Ни дума ни говори. Та си моми курбанъ колетъ Курбанъ колетъ суру агне, Суру агне усуресту Усуресту пепелиту, И му пеетъ ясна песна, Та ги царе гозба гости Малу млогу три нидели. Па ги царе ни пратилъ, Я ги кара фафъ сарае, Та хми прави златну уралу, Та си уратъ фафъ бахче-ту, Та си сеетъ бела пшеница Бела пшеница, белу грозде; Три месеца поминали, Зажнали ми бела пшеница, Забрали ми белу грозде.	135
	140
	145
	150
	155
	160
	165
	170
	175
	180

Утъ тога ми хадетъ устаналь
Та са пее тае песна,
Та си фоди малка мома
Да са шета низъ гора-та
Да си рука да си дума
Иди си зима иди си
Да си дойде лету
Лету и пролету.

185

Другий-тъ день събирали са онези деветъ моми въ къща-та на хоже-та, та месили чисти пити за курбанъ-тъ и пеели следующа-та песна:

Песна 3.

Боже ле мили Боже,
Фала ти, Боже, на земе!
Училъ си, Боже, наше царе
Наше царе млада Има
Да си уре на поле-ту 5
Да си уре да си сее,
Да си жнее бела пшеница;
Па гу си Боже училь,
Да си меси чиста пита
Чиста пита чиста леба. 10
Седелъ Има що ми седелъ,
Вакатъ му веке дойде
Да си слезе на земе-та,
Да си учи малки моми
Малки моми и девойки— 15
Ни му, Боже, стигналу
Чи си училь да си уратъ
Да си уратъ да си сеетъ,
Да си жнеетъ бела пшеница,
Да си бератъ белу грозде; 20
Я ги йоще училь,
Да си месетъ чиста пита
Чиста пита чиста леба,
Да си праветъ руйну вину
Руйну вину тригодишну, 25
На моми си думалъ
Думалъ и говориль:
Еле вие деветъ моми
Деветъ моми и девойки,
Богумъ си курбанъ колете, 30
Стара му вета гувеее,
Та са гозба гостите -
Я си немате чиста пита
Чиста пита чиста леба
Да си за Бога подавате, 35
Та ви са Бога налютиль
Налютиль разедиль:
Сега ва, моми, уче,
Да месите чиста пита
Чиста пита чиста леба, 40
Какъ си курбанъ колете
И за Бога да подавате.
Туку ви са мольба моле,

Да ни ми са йоще годите, Да ни ми са йоще жените.	45
Да ни ми юнакъ либите Дуръ да дойде фратна Юда Фратна Юда Самувила, Юда ва дарба дарува, Та ви дава златни криле,	50
Да фаркнете на високу На високу фафъ гора-та Фафъ гора-та фъ пещере-та; Фъ пещере-та Бога Йогница, Та му изметъ чините	55
Малу млогу три години, Чи си каиль станаль. Курбанъ коле стара кмета Курбанъ коле суру агне. Суру агне усуресту	60
Усуресту пепелиту, Я си йоганъ ни фсекналь Да си готви суру агне. Да си ва гозба гости; На Йогница са нажелилу	65
Нажелилу натажилу, Йоганъ фсекна на небе-ту Йоганъ падна на поле-ту, Та си йоганъ навалиль, Готвили сте суру агне	70
Та са сте гозба гостили, Та сте яли и сте пили. Рече царе ни утрече Форкна си фъ Бела града Фъ Бела града фафъ Калица.	75
Деветъ моми устанали, Деветъ моми и девойки, Устанали на поле-ту, Йоще си е личень-день.	80

Друга песна 4.

Зададе са фратна Юда Фратна Юда Самувила Та са рукна и подрукна: Деветъ моми и девойки Лу де да сте тука да сте.	5
Дурга Юда дарба ва дарила Та ви глава накичила, Накичила ва бели цвете Бели цвете бели китки, Та си зима поминала	10
Тешка зима снегувита, Зададе са лету пролету. Излели сте на поле-ту На Бога си курбанъ колете Та гу фальба фалите,	15
Йоганъ фсекналь на небе-ту Попалиль си ясну сланце	

Та изгрелу на земе-та,
 Съсь сланце ясну лету,
 Та сте хаберъ чинили 20
 Фъ Бела града дуръ на царе,
 Та е царе курбанъ колелъ
 Курбанъ колелъ суру агне,
 Суру агне усуресту
 Усуресту пепелиту. 25
 Сега ма Бога пратилъ
 Да си ва дарба даре:
 Лепнувамъ ви златни криле,
 Та си фаркате на високу
 На високу фафъ гора-та 30
 Фафъ гора-та фъ пещере-та,
 Де ми седи Йогница Бога,
 Седналъ ми фъ пещере-та
 Сега веке три нидели—
 Дуделу му са самъ самичекъ. 35
 Никой му изметъ ни чини;
 Брата му са налютилъ,
 Ни му праща милна сесра
 Да му точи студна вода
 Да си гу служба служи. 40
 Фъ уста му ясенъ йоганъ;
 Седите му фъ пещере-та
 Сега малу три години,
 Точите му студна вода
 Та гу служба служите, 45
 Та му йоганъ угасевате
 Да ни пали ясну сланце,
 Да ни са сланце налютилу
 Мощне люту да изгрее
 Да присуши ду Белъ Дунавъ. 50
 Да повенатъ пшеници-те:
 Поминали три години
 Та са веке годите
 Та си юнакъ либите.
 Рече Юда ни утрече 55
 Лепна хми златни криле,
 Лепна хми на мишници,
 Фаркнали си на високу
 На високу фафъ гора-та
 Фафъ гора-та планина-та. 60

Въ тойзи си день събирали са деветъ моми, и премену-вали други три малки моми до на 15: години, и ги откарували въ гора-та въ некая пещеря, гдето утиваль по-напрешъ хоже-та; моми-те седели тамо три дни съсь хоже-та, и после са връщали дома си; кога-то карали три-те моми пеели следоюща-та песна:

Песна 5.

Е, ти стара кмета,
 Чуль ли си ни си чуль?
 Йогница Бога фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фъ пещере-та,
 Де ми седи самъ самичекъ; 5
 Чи му са брата налютилъ,

Ни му праща милна сесра
 Да му точи студна вода;
 Сега са веке налютиль,
 Чи му са нажелилу 10
 Нажелилу натажилу,
 Йогань вие уть уста-та
 Да попали ясну сланце,
 Дурь да сланце налюти,
 Дурь да сланце разеди 15
 Да присуши ду белъ Дунавъ,
 Да повенатъ пшеници-те
 Пшеници-те и седби-те.
 Пратиль си фратна Юда
 Фратна Юда Самувила, 20
 Та ти са мольба моли,
 Да си пратишь деветъ моми
 Деветъ моми и девойки
 Да му седетъ фъ пещере-та
 Малу млогу три години, 25
 Да му точетъ студна вода,
 Ясенъ му йоганъ фафъ гора-та
 Та си йоганъ погасева,
 Ни са пали ясну сланце
 Ни са пали ни са люти. 30
 Чуль ми е стара кмета,
 Та си собралъ малки моми
 Малки моми и девойки,
 Премениль ги наредиль,
 Та ги пратиль фафъ гора-та 35
 Фафъ гора-та фъ пещере-та
 Та хми дума и говори:
 Хаде вие малки моми,
 Малки моми и девойки,
 Хаде ми идите фафъ гора-та, 40
 Седите ми фъ пещере-та
 Малу млогу три години,
 На Бога си точите студна вода
 Та гу служба служите;
 Я да ни ви са нажелилу 45
 Нажелилу натажилу,
 Язь ви самъ юнаци намериль,
 Лу да са уть гора варнете,
 Ша ва годе, ша ва жене—
 Сички ва фальба фалетъ 50
 Чи си дойде фратна Юда
 Фратна Юда Самувила
 Та си ва дарба дари,
 Та ви лепна златни криле;
 Да ни сте каиль станали 55
 Да фаркнете фафъ гора-та
 Да седнете фъ пещере-та,
 И Бога са налютиль,
 Ясенъ си йоганъ фсекналъ
 Ясну си сланце попалиль, 60
 Та си грее мощно люту
 Мощне люту налютену
 Дурь да присуши ду белъ Дунавъ,

Дурь да повенатъ пшеници-те;
 Сега веке да ва види, 65
 Ни са веке люти,
 Лу си пие студна вода
 Та си йогань погасева;
 Ни са люти ясну сланце
 Я си грее мерну умериту 70
 Дурь да зрейнатъ пшеници-те.

Кога-то влизали три-те моми фь пещера-та, каде-то биль старий-тъ хоже пеели следоюща-та песна.

Песна 6.

Е, ти Боже мили Боже,
 Ти са си, Боже, налютиль
 Налютиль йоше разедиль,
 Чи та брата ни сайдисаль,
 Ни ти пратиль милна сесра 5
 Да ти точи студна вода
 Да та служба служи,
 Да си йогань погасевашь
 Що са вие фафь уста-та:
 Никой ми, Боже, ни знаель! 10
 Видела та фратна Юда
 Фратна Юда Самувила,
 Форкнала си фь Бела града,
 Та си на царе думала
 Думала говорила, 15
 Да собере девета моми
 Деветъ моми и девойки,
 Да ги прати фафь гора-та
 Фафь гора-та фь пещере-та.
 Има царе шо да прави, 20
 Собраль си малки моми
 Малки моми и девойки,
 Та ги кара фафь гора-та;
 Я да ни си моми баветь,
 Срега ги сретила фратна Юда 25
 Фратна Юда Самувила,
 Лепнала хми златни криле,
 Та си, Боже, фаркнали,
 Сега флевать фь пещере-та;
 Я ти, Боже, излези 30
 Излези, Боже, на порти-те
 На порти-те на капиите,
 Да си фанешь малки моми,
 Да ги фанешь за рока-та,
 Чи ми са, Боже, плашетъ 35
 Та ни флевать фь пещере-та:
 Па ти са мольба молиме
 Да ги, Боже, ни бавишь,
 Чи хми веке вакать дойде
 Да са годеть, да са женеть, 40
 Хай ми, хай ми
 Бога ми излезе
 На порти-те на капии-те,
 Та си фана малки моми

Малки моми и девойки, Фана ги за рока-та, Та му изметъ чинатъ. Студна му вода точетъ Та си гу служба служетъ, Та си йоганъ погасева,	45 50
Ни ми грее ясну сланце Ни ми грее налютену Налютену нажежену, Та ми тече ду Белъ Дунавъ Та са краветъ пшеници-те, Ни ми са йоще повенали Повенали посахнали; Излели ми малки моми Излели ми на поле-ту Та ми жнеетъ бела пшеница.	55 60
Мольба ти са, Боже, молиме, Да си моми ни бавишь: Да ти седетъ малу млогу Малу млогу три години— Па да ги пратишь фъ Бела града, Да си видетъ стара майка, Чи хи са веке нажелилу Нажелилу натажилу.	65

Три-те моми седели фъ пещере-та съсъ хоже-та три дни, и тога пакъ утивали деветъ моми, та ги закарували и пеели следующа-та песна.

Песна 7.

Царю, царю млада Има, Подай са, царю, излези Да си видишь малки моми Малки моми и девойки. Седели са три години	5
Фафъ гора-та фъ пещере-та, На Бога си изметъ чинили, Точили му студна вода Та гу служба служили, Та ни са налютиль,	10
Ни са, царю, разедиль, Лу си пиель студна вода Та си йоганъ погасеваль— Ни ми грелу ясну сланце Ни ми грелу налютену	15
Налютену нажежену Да присахне ду белъ Дунавъ, Да повене пшеници-те. Варнали са малки моми Малки моми и девойки,	20
Я ми са плачба плачетъ: Ни си юнакъ намериль Да ги годишь да ги женишь; Чи си каиль ни ставать Да си либетъ юнакъ надъ юнаци Да ни си е млада войвода!	25

Да ни хми, дарю, намеришъ,
 Ега си е личень-день
 Личень-день ду година,
 Курбанъ ти ни колетъ: 30
 Ни ти колетъ суру агне
 Суру агне усуресту
 Усуресту пепелиту.
 Яхна царе барза-та коне,
 Та са шетна низъ поле-ту 35
 Та причека малки моми
 Малки моми и девойки.
 Фъ сарае му трима войводи,
 Трима войводи се юнаци,
 У годи ги ужени ги. 40
 Та ми седетъ фафъ сарае,
 Млади си юнаци либетъ,
 На царе изметъ чинатъ,
 На трапеза служба служатъ. 45

Иогница: биль Богъ кой-то давалъ топлина-та като пращаль оганъ на сланце-то.

Зимна: биль Богъ кой-то съдиль на зима-та, пращаль и снегове-те и студъ-тъ.

Снегина: биль слуга на Зимна Бога, и го пращаль по гори-те да фърле снегъ-тъ.

Масина: значи Богъ на лето-то или Летна Бога.

Асуица: месецъ на наши-те дедове, и отъ него зафа-щала пролетъ-та.

Църна пуйса: било пиле големо, кое-то наши-те де-дове хранили дома си, и го имали за курбанъ, както са сега кукошки-те.

Ясна книга: значи най-свята.

Има: биль нашъ царъ, кой-то училь чловеци-те да уратъ, да сеетъ, и други занаяте; а той са научиль отъ Юди-те на небе-то.

Треници: казане.

Тлънки: тканье.

Църнь пуйникъ: нарицали оная манже, коя-то готвили на курбанъ-тъ съсъ пиле пуйса.

Дурга: била отъ Богици-те на небе-то.

Урпица: билька миризлива, коя-то излева най-напрешъ пролетъ-та, и кога-то я видетъ чловеци-те казувать че е вейке пролетъ.

Бърва Юда: била Богица на небе-то и съдила на пролетъ-та.

Бървица месецъ: определенъ биль за празнуванье на Бърва Юда.

Костевица: значи коккалена.

Кошница: кофнида.

Мернува: мерка.

Бела града: биль прочуень че доходали Юди-те въ него, та учили Има царя занаяте-то

Калица: значи Бель.

З А М А С И Н Ъ Д Е Н Ъ (О Т Ъ Д Р У Г И О П Е В Е Ц Ъ)

Едно время пролетъ-та на 1-ый Априлия колели кур-банъ отъ село-то три крави, а секой единъ готвиль кукошки и са гошавали; крави-те като ги турели да са гот-ветъ, ни валили оганъ, но една малка мома много тайно никой да не знае навалела оганъ, а други моми подвързани съ очи те за да не гледатъ играли хоро около казане те, и испевали следоюща-та песна:

Песна 1.

Боже ле Йогне Боже,
 Поминала тешка зима
 Тешка зима снегувита,
 Застигналь е Магата
 Магата Асуита. 5
 Излели сме фафъ гора-та
 Деветъ моми се девойки,
 Чи сме една у майка,
 Сека мома църна пуйка,

Сека мома ясна книга, И се злату позлатени, Позлатилъ ги Има царе, И съсъ царе си говорилъ, Курбанъ да ти коле	10
Църни пуйки позлатени— Курбанъ, Боже, ти колеме Църни пуйки позлатени, Пееме ти ясна песна, Фафъ гора-та седиме	15
Малу млогу три нидели; Яди ни са пие ни са, Колеме ти църни пуйки, Готвиме ги ядиме ги, Лу си йоганъ немаме.	20
Мольба ти са молиме, Какъ си седишъ на небе-ту Фъ йогнени те сарае, И да фсекнешъ люта йогане Да попалишъ ясну слънце, Да изгрее на земе-та	25
На земе-та фафъ гора-та, Силна йогне да си фсекне Да готвиме църни пуйки, Да ядиме да пиеме; И да си прогони тешка зима	30
Тешка зима снегувита, Чи ни са веке дудела. Пееме ти, Боже, фалиме-та! И чекаме фафъ гора-та Да изгрее ясну слънце, Да уреме низъ поле-ту, Да копаме низъ лозие-та, Що е живу да просфетне Да са шета низъ поле-ту.	35
Ни седиме веке фафъ гора-та, И на праща Има царе Да са шетаме низъ поле-ту, На поле-ту курбанъ ти колеме, Колеме ти суру агне Що е едно у майка, И ти пееме ясна книга, Та та фальба фалиме! Чи съсъ тое светла йогне Ясну слънце са попале И изгрева на земе-та На земе-та фафъ гора-та; Ясна песна ти пееме Ясна песна ясна книга, Що е писа Има царе Ега беше на небе-ту На небе-ту три години И на Бога изметъ прави— Вишну Бога ублагилъ са, Та гу дарба дарева Ясна книга позлатена И фафъ книга ясна песна;	40
	45
	50
	55
	60
	65

Какъ си слева на земе-та, На душе му неволе, На Бога курбанъ да коле, Да му пее ясна песна,	70
Що е ясна кату слънце, И да му са мольба моли. И неволе му растанала; Вишну гу дарба дарева, Има царе му продумала	75
Боже ле Вишну Бога, Давашъ ми ясна книга И ма дарба даревашъ: Що да праве ясна книга? И да ми е неволе,	80
Ни си пее ясна песна, И неволе ми са растанала. Вишну Бога си гу ючи, Та си пее ясна книга. И му заръкъ заръче,	85
Какъ си слева на земе-та, Да си найде деветъ моми, Деветъ моми една у майка, Да ги има фафъ сарае И да му са за неволе:	90
Да ги ючи ясна песна И на Бога да са молетъ, Та му са неволе растанала. Олезалъ царе утъ небе-ту, Фафъ ръки му ясна книга,	95
У зарила са усенила са, Я са шетна низъ града Та си тера деветъ моми Що са една у майка — Насъ е намера намерилъ,	100
И на ималъ фафъ сарае Та на ючи ясна песна: Мольба, Боже, ша ни чуешъ! И чекаме малка мома Фафъ гора та три нидели,	105
Хаберъ да ни носи: Узарила са звезда зорица И изгрелу ясну слънце, Поминала тешка зима Тешка зима снегувита,	110
Зададе са утопливу лету.	

На другий-тъ день утрина та още рано предъ да изгрее слънце то предъ зорница та ходили много моми въ гора-та и чекали пролетъ-та, и мома-та, коя-то валела тайно оганъ-тъ, пакъ тайно ходила въ гора-та, и испева-ла следоюща-та песна:

Песна 2.

Излева си мома утъ сарае,
Малка мома Дургана Юда,
Та са шета низъ гора-та,
Баксишъ носи фафъ ръки-те,

И си носи билька коприца,	5
Билька фърле низъ гора-та	
Гласумъ рука ду небе-ту:	
Чуете ли деветъ моми	
Що сте курбанъ колели	
Църни пуйки позлатени?	10
На Иогне сте курбанъ колели,	
Пели му сте ясна песна	
Та му са сте мольба молили,	
Да изгрее звезда зорница,	
Да изгрее ясну слънце,	15
Фафъ гора-та ми седите	
Та сте йоще ни видели.	
Зададе са Първа Юда	
Първа Юда Първи месецъ,	
Накичила са бели китки	20
Бели китки и цървени;	
Златна тоєга фафъ ръки-те	
Прогонила тешка зима	
Тешка зима снегувита	
Бегай, зиму,бегай	25
Чи си дойде веке лету!	
Рекла йоще ни утрекла	
И изгрева звезда зорница,	
И изгрева ясну слънце.	
Първа Юда фафъ сарае,	30
Подава хи златна пенчира,	
Фафъ пенчира бели китки	
Бели китки и цървени,	
И ми дава билька коприца	
Дарба моми да ва даре:	35
Билька да си фърлемъ низъ гора-та	
Да са накичите, моми, да са ухивате,	
Та и гора да са ухиви,	
Чи е лету застигналу,	
Застигналъ е Първи месецъ.	40
Какъ ми чуєть деветъ моми,	
И излели угъ гора-та	
Та си тератъ малка мома	
Малка мома Дургана Юда -	
Намера е намерили	45
Съ бели китки на глава-та,	
Фафъ ръки-те златна пенчира,	
Фафъ пенчира бели китки,	
Какъ са шета низъ гора-та	
И си фърле билька коприца;	50
Моми хи са мольба молетъ	
Да хми даде бели китки	
Бели китки и цървени.	
И мома ги дарба дарєва,	
Та хми дума и говори:	55
«Накичите ми са малки моми	
Бели китки на глава-та.	
Я фафъ гора да ни седите,	
Да слезете долу на поле-ту	
Фъ Кайле града,	60
И ва чека Има царе.	

Намера намериль суру агне, Суру агне едно у майка, И ва чека фъ Кайле града, На Бога гу курбанъ колете,	65
И му пеете ясна песна, Ясну слънце фалите! Какъ изгрева на земе-та И съсъ негу сичку иде, Бела пшеница белу грозде,	70
Злату праща на земе-та, Чисту злату белу сребру: И какъ фальба да са ни фали! Курбанъ да му са коле. Девета моми са накичили	75
Бели китки на глава-та Бели китки и цървени Фафъ рьки-те билька коприца Сичка земе са уфисала! Слели моми на поле-ту	80
На поле-ту фъ Кайле града, Де ги чека Има царе. И ги кара фафъ земна пещере, Та на Бога курбанъ колеть	85
Курбанъ колеть суру агне, Суру агне едно у майка, И му пеетъ ясна песна, И царе ги гозба гости Малу млогу три нидели.	90
И хми прави златну уралу, Та си уратъ фафъ бахче-ту. И си сеетъ бела пшеница Вела пшеница белу грозде: Йоще три нидели поминали,	95
И си жнеетъ бела пшеница, И си бератъ белу грозде — Та си месетъ чиста леба, И си праветъ руйну вину. Уть тога е хадетъ устаналъ,	100
Да са пее тае песна, И да фоди малка мома Да са шета низъ гора-та, Та н гласумъ да си рука «Иди си, зима, иди си Да си дойде лету.»	105

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ У Г А В И Т А - Д Е Н Е

Пролетъ-та около Гергювъ-день колели курбане; деветъ моми утивали фъ гора-та при стадо-то, и фащали деветъ ювна или ягне-та за курбанъ-тъ; тези моми испевали следующа-та песна:

Песна 1.

Пасешъ, стаду, фафъ гора-та, Я ни слевашъ на поле-ту На поле-ту на ниви-те; Чи фъркнала Сура Ламие Погасила сичку поле:	5
---	---

Погасила пшеници-те
 И реки те присушила!
 И на стаду са заканила,
 Чи е стаду фафъ гора-та
 Та ни слева на поле-ту, 10
 Чекай, стаду, почакай
 Дуръ да дойда фафъ гора-та,
 Ша та руна на поле-ту
 Да са давишъ фафъ белъ Дунавъ!
 Мощне са си, стаду, уплашилу 15
 Та ни слевашъ на поле-ту.
 Фала, стаду, на Гручу войвода,
 Чи е слезалъ утъ небе-ту
 Съсъ йогнена сабе фафъ ръки-те,
 Та погуре Сура Ламие, 20
 Ни са виде що станала.
 Свърти са, стаду, запрей са,
 Да ти видим' деветъ ювна,
 Деветъ ювна се факлати
 И факлати се югичи, 25
 Да си слезатъ на поле-ту
 На поле-ту и фафъ града
 И фафъ града фафъ сарае,
 Бъденъ си е веке вечеръ.
 Царе ми седи на йогнище, 30
 На Бога си йоганъ вали,
 Самъ е царе палитъ,
 Палитъ си е на игна Бога,
 Та му курбанъ коле
 Деветъ ювна се факлати, 35
 Моми си курбанъ сечеме,
 Та си готвиме манже бъдница
 Дуръ са йоганъ сейналь,
 Па са гозба гостиме,
 Бога си фала фалиме! 40
 Чи е пратилъ Гручу войвода
 На поле-ту на ниви-те,
 Сура Ламие ни саидисалъ,
 Погуре е погуби е:
 Три са реки истекли 45
 Проникнали пшеници-те,
 Реки-те са протекли
 И фафъ гора пресну млеку,
 Та на Бога ва курбанъ колеме.
 Та са стаду свърте 50
 И свърте са и запре са.
 Излели са деветъ ювна,
 Деветъ ювна се факлати
 Се факлати се югичи,
 Та ги моми закарали 55
 Фъ сарае ги уткарали
 Фафъ сарае и при царе.
 Царе си е на порти-те,
 Пременилъ са наредилъ са,
 Та причека малки моми. 60
 Съсъ ръка си злату вие
 Та си злати деветъ ювна,

Позлати ги нареди ги, Рогове-те позлатени, И хми метна златна махрама.	65
Припели са моми запели са, И излезе първу любу Та си ги дарба дари Уть бахче-ту бели цвете	70
Бели цвете златни китки, Та си моми накичили, Та са моми пременили: Вутре си е цветенъ месецъ И съсъ месецъ слънце изгрелу	75
Та си грее фафъ сарае, Та са царе пригетовилъ Йоганъ да си вали, Курбанъ да си коле, Запели са малки моми.	80

Кога-то закарували овни-те и дохождали въ къща-та на старий-тъ селенинь, кой-то ги причекувалъ като билъ премененъ съ най-харни те дрехи, испевали следюща-та песна:

Песна 2.

Ой, ти царю и везирю, Препаша си, царю, златна махрама, На Бога си мольба молишъ, На йогнище йоганъ валишъ.	5
Сейна йоганъ дуръ на Бога, Златну дърю на йогнище; Йоще йоганъ са ни валилъ, Сама Бога да си слезе Сама Бога на йогнище, Да си вали сейна йоганъ,	10
Палить му си на йогнище, Та му курбанъ колешъ Деветъ ювна се факлати Се факлати и югичи, Подавашъ ни златна ноже,	15
Та ги сечеме залугъ пу залугъ, На йогнище ги готвиме, Сейна оганъ сейна манже, Кой ми еде и ми пие Причекалъ си цветенъ месецъ:	20
Пшеница му фафъ хамбаре, Руйну вину фафъ дреница, Пресну млеку фафъ ведрица, Пресну сирене фафъ цедила.	

Старий-тъ селенинь Палить назоваемъ припасувалъ са съ едно чисто платно, и турелъ дърва та на оганъ-тъ, после излевали моми те, и тога той кришомъ турелъ оганъ, и са запалели дърва та, тога рукнувалъ моми те и хми ка-зувалъ че самъ Бога повелилъ на слънце то какъ си грее да запали оганъ-тъ; той на огнище-го колелъ курбанъ-тъ, а моми те го секли залогъ по залогъ и го готвили като испевали следюща-та песна:

Песна 3.

Боже, Боже, мили Боже,
 Царе ти са Боже моли,
 Да си слезеш на йогнище,
 Дека си е златну дърю,
 Да си валишъ сейна йоганъ, 5
 Хеле му си мольба услушелъ.
 Самъ си, Боже, ни слезалъ,
 Я си прати ясну слънце
 Та си грейна на йогнище,
 Та си вали сейна йоганъ, 10
 Палитъ ти е млада царе;
 Седналъ си на йогнище
 Та ти курбанъ коле
 Деветъ ювна и факлати,
 Се факлати се югичи, 15
 Нее ти курбанъ сечеме
 Сечеме гу залугъ пу залугъ,
 Готвиме гу сейна манже,
 Сейна йоганъ сейна манже;
 Я ти са мольба молиме, 20
 Кой си яди и си пие
 Да причека цветенъ месецъ:
 Пшеница му фафъ хамбаре,
 Руйну вину фафъ дреница.
 Пресну млеку фафъ ведрица, 25
 Пресну сирене фафъ цедила;
 Кой ни еде и ни пие,
 Съсъ клетва гу приклевашъ:
 Какъ е царе на йогнище
 Та си йоганъ вали, 30
 Той да си е у дома си,
 Да си свие бели ръки
 Да ги свие и да плаче
 И да плаче и да вика,
 Чи си месецъ ни причекалъ, 35
 Цветенъ месецъ Угавита;
 Чи си нема бела пшеница
 Бела пшеница фафъ хамбаре.
 И си нема руйну вину
 Руйну вину фафъ дреница; 40
 Стаду му е фафъ гора-та,
 Задули са ветрове-те
 Ветрове те самувили-те,
 Съ ветрове-те Сура ламие
 Поела му сиву стаду, 45
 Та си нема пресну млеку
 Пресну млеку фафъ ведрица,
 Пресну сирене фафъ цедила.
 Пели моми припели са,
 Готвили си сейна манже 50
 Седнали си на трапеза.
 Подрукна са царе зарукна са,
 Бре юнаци малки моми,
 Кой ми дойде фафъ сарае
 Фафъ сарае на йогнище, 55
 Гозба да гу госте.
 Да ми еде сейна манже:

Пшеница му фафъ хамбаре,
Руйну вину фафъ дреница,
Пресну млеку фафъ ведрица,   60
Пресну сирене фафъ цедила.

ЗА УГАВИТА - ДЕНЕ (Саще отъ другъ певецъ)

Едно время въ село-то на песнопеець-тъ, една стара баба кога-то вейке било пролетъ утивала въ гора-та съсь моми и испевала следующа-та песна:

Песна 1.

Кали Кали Баваница!
Слезе Кали фъ наше града.
Цвете ранишъ китки виешъ,
Сега Кали афъ бахче-ту
Цвете берешъ китки виешъ,   5
Да са Кали веке ни бавишъ.
Фафъ гора са малки моми
Малки моми и девойки,
Де та чекатъ сега малу
Сега малу три нидели,   10
Слезе Кали накичи ги;
Чи са наетъ сторили:
Три нидели са седели,
Йоще три нидели да седеть,
Па да си ги Кали ни накичишъ,   15
Да хми дадешъ бели цвете
Бели цвете утъ бахче-ту,
Ни са вращатъ у дома си,
Чи хми са зима дудела!
На седенки ни излели,   20
Платну си ни белили,
Тенки си дари ни ткали;
Чи ги праща стара майка
Се фафъ гора фафъ планина
За йоганъ си дърва бератъ.   25

Въ гора-та баба-та накичела моми те съсь китки, а тие пеели следующа-та песна:

Песна 2.

Слела е Кали Баваница,
На глава хи златна тремина,
Фафъ тремина бели цвете,
Съсь ръки си китки вие
Накичила малки моми   5
Малки моми и девойки —
Низъ гора си цвете сее,
Рукнала са подрукнала:
Иди си, Зима, иди
Легу, Зима, да си дойде,   10
На моми са зима дудела,

Мощне си люта снегувита!
 На седенки ни излели,
 Платну си ни белили,
 Тенки си дари ни ткали. 15
 Песна ми, Зима, чуешъ,
 Чи самъ слела утъ небе-ту
 Низъ гора си цвете сее,
 Малки самъ моми накичила,
 Та са лету зададе: 20
 Скрый са, Зима, фафъ сарае,
 Заклучи си марсоле-те
 Марсоле-те ледници-те,
 Ледници-те снегове-те,
 Чи си веке ни съдила. 25

Филка Милушка: верували едно время че тия дохождала отъ небе-то със Богово дозволение и прогонювала зима-та.

Руже: тринтафилъ

Летна Бога: верували че той билъ съдилъ на слънцето, и му повелелъ да изгрева и да става лето.

Първа дене: билъ определенъ на Първа Юда предстателка на пролетъ-та.

Летница: било направено въ гора-та, въ коя-то колели курбане-те само на Летна Бога.

Усениви: много миризливи.

Руе: билъ Богъ предстателъ на лозие-та.

Руинъ-день: празникъ на Руе, и колели курбанъ нашите дедове кога-то искарували ново вино; на това празд-никъ играели хоро съсъ свирки и тъпане.

Йогневили: значи йоганъ искарувать.

Храмина: прескутникъ.

Ужина: ножъ, съ кой-то колели курбане-те.

Ясно пиле: колели курбанъ само презъ лето то; ясно са зовело, защо то го фащали само кога-то греело слънце то, инакъ не го колели курбанъ, и не билъ приетъ на Бога.

Траница: казанъ

Руна: значи бутамъ.

Югиче: овни-те кой-то карали стадо-то кога-то пасло въ гора-та.

Дреница: значи съдътъ, въ кой-то стоело вино-то.

Угавита: летенъ ветеръ топлий.

Йогне Богъ; верували наши-те дедове че той съдилъ на слънце-то и на топлина-та, понеже той му давалъ светило и топлина за да грея на земя-та.

Магата: билъ най-големий-тъ месецъ на година-та.

Асуита: билъ празникъ големъ на Бога определенъ.

Има: билъ царь на наши-те дедове, за кого-то верували че лафувалъ съ Бога, и той написалъ ясна книга по Богово внушеніе, и я далъ на човеци-те да са молеть на Бога.

Дургана: била Богине на небе-то.

Коприца: била билька миризливи, съ коя-то моми-те причекували лето-то.

Първа Юда била Богине на небе-то; била мома отъ коя-то и слънце греело, после станала звезда.

Първи месецъ: билъ определенъ въ празднуване на Първа Богине.

Пенчира: значи нищо плетено за цвете като кошница..

Ухивате: радувате.

Кайле: билъ градъ големъ, въ кой-то седелъ Има царе; много пъте тука слевали змеюве-те отъ небе-то и ги гоща-валъ Има царе.

Уфисала: размирисала.

Кали: била предстателка на лето-то.

Баваница: била Юда, коя-то преминовала време-то.

Ранишъ: значи къцашъ.

Тремина: панерь, саханъ.

Марсоле: капешки-те, кои-то замръзнувать зимно вре-мя какъ си капеть.

Ледница: значи ледове.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ С И Р И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Кога-то наши-те дедове празднували Сиринъ-день ходили седемъ моми въ гора-та где-то били стада-та на сички-те селене; за това ги събирали сички-те въ гора-та на едно место, и моми-те испевали следующа-та песна:

Песна 1.

Зададе са личень-день
 Личень-день Сиринь-день,
 Съсъ день иде Сира-Бога,
 И съсъ Бога Гора Юда
 Гора Юда башъ чобанка, 5
 Слели ми са фафъ гора-та,
 Дека си е Ноню юнакъ
 Та си пасе сиву стаду.
 Сира Бога фъ пещере-та,
 Гора Юда фафъ гора-та, 10
 Афъ десна ръка златна кавала,
 Афъ лева ръка златна тоега,
 На юнакъ вели ютговори:
 Варай, Ноню, чобанъ Ноню,
 Три години, Ноню, фафъ гора-та 15
 Три години стаду пасешъ,
 Па ти стаду умалева!
 Та ми са си, Ноню, плакалъ,
 Тъжба ми са си, Ноню, тъжилъ,
 Чи ти са стаду ни плоди, 20
 Лу ти йоще умалева.
 Та ми Ноню думиле,
 Та ми са, Ноню, нажели
 Нажели ми са натъжи ми са,
 На Бога са мольба моле, 25
 И на Бога на бабайку,
 Ега си гу служба служе
 И си пие студна вода,
 Вода съ ръка да пърсне
 Да си пърсне на тое-ту стаду, 30
 Та да ти са стаду наплоди.
 Бога ми мольба ни чуе,
 Туку ми са разедилъ,
 Разедилъ ми са налютиль ми са,
 Утмалъ ми дума приговори: 35
 Ой, ле моме Гора Юда,
 Йоти ми са мольба молишь?
 Три години Ноню фафъ гора-та
 И си пасе сиву стаду,
 Какъ си ми е личень-день 40
 Личень-день Сиринь-день,
 Юди самодиви фъ пещере-та
 Излели са фафъ гора-та,
 Намерили чобанъ Ноню,
 Терали му суру агне, 45
 Суру агне ни хми дава,
 Терали му пресну млеку,
 Пресну млеку ни хми дава!
 Юди ми курбанъ ни колеть,
 Пресну млеку ни ми едатъ, 50
 Та ни ми е веке личень-день
 Личень-день Сиринь-день:
 Пресну млеку ни сирили,
 Ни ми яли фафъ гора зелена.
 Юди слели на поле-ту, 55
 На поле са юнакъ намерили
 Чи си пасе сиву стаду,

Малу стаду треста овци,
 Едно си му суру агне.
 Юди му велетъ и говоретъ: 60
 Ой ле юнакъ младъ чобанинъ,
 Знаешъ ли 'ли ни знаешъ?
 Вутре си е личень-день
 Личень-день Сиринъ-день,
 И на Бога курбанъ колеме,   65
 Та ти са мольба молиме,
 Да ни дадешъ суру агне,
 Да ни дадешъ пресну млеку,
 Суру агне курбанъ колеме,
 Пресну млеку сириме,   70
 На Сира Бога са молиме,
 Да ти плоди сиву стаду:
 Триста овци ми пасешъ,
 Три хиледи да ми пасешъ.
 Младъ чобанинъ вели ютговори: 75
 Ой ле вие Юди Самодиви,
 Що си паса сиву стаду,
 Едно ми е суру агне,
 Самъ си гу курбанъ коле,
 Вутре си е личень-день   80
 Личень-день Сиринъ-день,
 Да ви дамъ суру агне,
 Ша идете фафъ гора-та
 Фафъ гора та фъ пещере-та,
 Язъ уставамъ на поле-ту,   85
 На Бога си курбанъ ни коле,
 Та ни ми е личень-день
 Личень-день Сиринъ-день.
 Ега си ма бабайку пратилъ
 Да му паса сиву стаду,   90
 Съсъ клетва ма приклевалъ:
 Ега си е, сину, личень-день
 Личень-день Сиринъ-день,
 Суру агне да си имашъ,
 Аку ни гу курбанъ колешъ,   95
 Пресну млеку да ни сиришъ
 Умалналу ти сиву стаду,
 Ни си веке младъ чобанинъ.
 Тука долу на река-та
 На река-та пещере-та,   100
 Аку си ми каилъ ставате,
 Да седите на поле-ту
 Дуръ да ми изгрее ясну слънце
 И съсъ слънце личень день;
 Фъ пещере-та курбанъ да колете,   105
 Да ви сире пресну млеку,
 Дукарувамъ суру агне,
 Та си гу курбанъ колете,
 Макаръ да ми е само фафъ стаду,
 За едно ми Бога деветъ дава.   110
 Юди ми каилъ станали,
 Та чекали на поле-ту
 Дуръ изгрелу ясну слънце,
 И съсъ слънце личень-день

Личень-день Сиринь-день.	115
Чобанинь си фана суру агне, И си цира сиву стаду, Напълни си ведрица-та Напълни си пресну млеку, Утишли ми фъ пещере-та.	120
Юди ми курбанъ колетъ Курбанъ колетъ суру агне, Чобанинь ми сири пресну млеку. Та ми чобанинь думиле, Стаду му са на поле ни плоди,	125
На година едно суру агне! Какъ ма, мома, служба служишъ На стаду му вода пърснахъ— Ега ми са чобанинь върнахъ, Стаду му три хиледи!	130
Я ма Ноню ни саидисалъ, Фафъ гора ми курбанъ ни коле, Какъ ма Ноню ни саидисалъ, Та и язъ гу ни саидисувамъ: Вутре рану стаду му са примамилу, Та си бега утъ гора-та, Ни е Ноню башъ чобанинь. Какъ ми дума Бога и бабайку, Ти ми, Ноню, думилевашъ, Та му са мольба моле,	135
Да ми слезе фафъ гора-та Фафъ гора-та фъ пещере-та, Та му, Ноню, курбанъ колешъ. Бога ми е фафъ гора-та Фафъ гора-та фъ пещере-та,	140
Дека си са Юди Самодиви, Вутре си е личень-день Личень-день Сиринь-день, Та си Бога мене пратилъ Да ти терамъ суру агне — Юди Самодиви каилъ ни станали Да ти тератъ суру агне — Слънце веке изгрева Задава са личень-день Личень-день Сиринь-день,	145
Та ма чека Сира Бога; Три години ти са стаду ни плодилу, Се ти стаду умалевалу; Да ми дадешъ суру агне, Стаду ти са наплодилу: Стаду ти е три хиледи, Станалу ти триста хиледи! Ютговори чобанъ Ноню: Бегай, Юду, побегнала, Искарувамъ люта срела Та та усрелевамъ на сърце-ту, Колку ми е стаду умалналу, Йоше ми терашъ суру агне Да ми стаду подмамишъ! Сира Бога да е каилъ ставалъ, Да му коле суру агне,	150
	155
	160
	165
	170

Наплодилъ ми сиву стаду.
Разеди са Гора Юда
Разеди са, налюти са, 175
Ни утиде фъ пещере-га,
Я си свири златна кавала
И си фърли златна тоега,
Сиву стаду са распелелу.
Чобанъ Ноню ми заплака 180
Та хи вели ютговори:
Запрей ми, Юду, сиву стаду,
Та ти фашамъ суру агне,
Та ти цирамъ пресну млеку.
Юда му вели ютговори: 185
Хемъ ми давалъ, хемъ ни давалъ,
Стаду ти са веке распелелу,
Касметъ ималъ чобанъ Круна
Чобанъ Круна на поле-ту.
Сиву стаду долу на поле-ту, 190
Та гу пасе чобанъ Круна.
Та утиде Гора Юда
Та му вели ютговори:
Помабогъ ти чобанъ Круна!
Вутре си е личень-день 195
Личень-день Сиринъ-день,
Та си на Бога курбанъ коле
Курбанъ коле фъ пещере-га:
Давашъ ли ми суру агне
Давашъ ли ми ли ни давашъ? 200
Ютговори чобанъ Круна:
Варай, Юду, Самодива,
Давамъ ти суру агне,
И ти давамъ девендесе ювна,
Руди ювна се факлати, 205
За мене ги курбанъ колешъ,
Да ми са плоди сиву стаду.
Рече йоше ни утрече
Та си фана суру агне,
Предели хи девендесе ювна, 210
Руди ювна се факлати,
И хи цира пресну млеку,
Напълни хи ведрица-га.
Та му Юда вели ютговори:
Варай, Круна, младъ чобанинъ, 215
Ни самъ, Круна, Юда Самодива,
Лу самъ Гора Юда Самувила;
Що ти дойде сиву стаду,
Стаду си пасалъ чобанъ Ноню
Потерахъ му суру агне, 220
Потерахъ му, ни ми даде!
Засвирихъ си съсъ златна кавала
И си фърлихъ златне тоега,
Та му стаду побегналу
Та ми слезе на поле-ту, 225
Запаса ми съсъ тое-ту стаду,
Чи си даде суру агне;
Само ти агне фафъ стаду,
Я гу даде на Юди Самодиви

Та гу курбанъ колетъ;	230
Какъ си служи Сира Бога, Сира Бога бабайку ми, Вода пърсна на тое ту стаду, Стаду ти триста хиледи!	
Закарай ми девендесе ювна	235
Та ми фоди фафъ гора-та Фафъ гора-та фъ пещере-та, Да си видишь Сира Вога, Да му сиришь пресну сирене, Та ти брани сиву стаду.	240
Чобанъ Круна ни са чуди, Устави си сиву стаду, Само стаду на поле-ту, Та закара девендесе ювна, Съсъ нег' си е Гора Юда,	245
Та утиде фафъ гора-та Фафъ гора-та фъ пещере-та. Подрукна са Гора Юда: Тате ле Сира Боже, Я пречекай, тате, чобанъ Круна,	250
Чи ти кара суру агне, Суру агне девендесе ювна, И ти носи пресну млеку, Припълнилъ ми цедила-та. Богъ да бие чобанъ Ноню,	255
Ималъ си е сиву стаду Малу млогу триста хиледи, Ни ми даде суру агне! Разедихъ са налютихъ са, Засвирихъ си златна кавала	260
И си фърлихъ златна тоега, Та му стаду распелехъ, Стаду му са разбегалу Та си слелу на поле-ту Стаду пасе чобанъ Круна;	265
Потерахъ му суру агне, Та ми даде суру агне, Йоше и девендесе ювна Давендесе ювна се факлати: Мольба ти са, тате, моле,	270
Да му плодишь сиву стаду, Чобанъ Круна башъ чобанипъ, Кой му види сиву стаду Кой му види да завиди! Сира Бога вели ютговори:	275
Ой ти моме Гора Юду, Кому думахъ и казувахъ! Чобанъ Ноню ни ма саидисалъ, Та и язъ гу ни саидисахъ, Сиву му стаду умалелу:	280
Я ти са си разедила Разедила налютила, Распеле му сиву стаду, Загина му съсъ кураба. Чобанъ Ноню фафъ гора-та	285
Та си плаче и си вика,	

Сърце му са каменилу,
 Белъ ми камень фафъ гора-та!
 Рече Бога ни утрече
 Зададе са личеиъ-день 290
 Личенъ-день Сиринъ-день,
 Чобанъ Круна курбанъ коле
 Курбанъ коле суру агне,
 Йоше коле девендесе юавна
 Девендесе ювна се факлати; 295
 Седемъ Юди Самодиви
 Какъ ми зели ведрица-та
 Ведрица-та съ пресну млеку
 Та ми сиретъ пресну сирене;
 Дуръ са веке Бога засмелъ, 300
 Златна му ръка фафъ ведрица
 Та усири пресну сирене.
 Подали му седемъ Юди
 Седемъ Юди Самодиви.
 Та си вели ютговори: 305
 Круна ми е башъ чобаинъ!
 Йоше стаду ша му са наплоди:
 Колку леса фафъ гора-та
 Толку му са сури агне-та!
 Рече йоше ни утрече 310
 И си фъркна на небе-ту.
 Чобанъ Круна на поле-ту,
 Та си пасе сиву стаду,
 Три нидели стаду пасе.
 Стаду му са наплодилу, 315
 Стаду му поле засенилу,
 Колку леса фафъ гора-та
 Толку му са сури агне-та.
 Та ми слезе долу и фафъ града,
 Та си фана триста чобане, 320
 Та си му стаду пасатъ.
 Прочуль са Круна зачуль са,
 Царъ ми стана на земе-та.
 Сира, Боже, мили Боже!
 Ни сме, Боже, Юди Самодиви, 325
 Лу сме, Боже, седемъ моми,
 Брате ни са башъ чобане
 И си пасатъ сиву стаду,
 Та на са пратили фафъ гора-та,
 Чи ти е личенъ-день 330
 Личенъ-день Сиринъ-день,
 Дали ни са суру агне,
 Та ти гу курбанъ колеме,
 Брате ни са чобанъ Круна,
 Ни са брате чобанъ Ноню, 335
 Се ти колетъ суру агне.
 Мольба ти са, Боже, молиме,
 Какъ си пиешъ студна вода,
 Какъ та служи Гора Юда
 Фафъ гора си вода пърсни, 340
 Дека ни са мили брате,
 Та хми са стаду наплодилу,
 Ду година ти курбанъ колеме

Суру агне, деветъ ювна, Деветъ ювна се факлати.	345
Тука си е пещере-та, Фъ пещере-та ду белъ кладнецъ, Днеска ти е личенъ-день Личенъ-день Сиринъ-день, Та ми седишъ фъ пещере-та,	350
Та си пиешъ студна вода Студна вода утъ белъ кладнецъ, Гора Юда служба та служи, Подава ти златна чеше: Аку си ми чеше забуришъ,	355
Да намериме златна чеше И фафъ чеше студна вода. Мольба ни, Боже, чуешъ Та си чеше уставиъ,	360
Да пърскаме сиву стаду, Що гу пасатъ мили брате, На Круна са башъ чобане, Та хми са стаду наплодилу: Ду година ти курбанъ колетъ	365
Суру агне деветъ ювна Деветъ ювна се факлати. Три дни сме, Боже, фафъ гора-та Та ни са е дуделу, Та на чекатъ мили брате.	370
Ша идеме фъ пещере-та, Белкимъ си уставиъ златна чеше, Белкимъ си е намера намериме: Чи ни са брате разедили Разедили налютили,	375
Уставетъ на фафъ гора-та Да хми пасемъ сиву стаду.	

З А С И Р И Н Ъ - Д Е Н Ъ (О т ъ д р у г и о п е в е ц ъ)

Въ село Кочень предъ сто години на Гергювъ-день седемъ моми ходили въ гора-та близо до некая пещеря, и заколювали курбанъ на Бога едно агне, после една отъ техъ кришомъ ходила въ пещеря-та, и оставела една чеше пълна съ вода, и като излежала отъ пещеря-та, испевала следоюща-та песна:

Песна 1.

Подрукна са малка мома Малка мома Юда Самудива, Хаде моми мили друшки Да ва карамъ тука долу	5
Тука долу въ пещере-та. Днесъ ми слезалъ Сира Бога, И съсъ Бога Гора Юда Гора Юда башъ чобанка, Съсъ кавала фафъ ръка-та, Та ми флела фъ пещере-та.	10
Какъ са шеталъ Бога фафъ гора-та Срета сретилъ трима юнака Трима юнака башъ чобане, Чи си пасатъ сиву стаду, Та ги пита и ги праши:	15

Варай- вие трима юнака,
 Знаете ли, ли ни знаете?
 Днесъ ми е личен-день
 Личенъ-день Сиринъ-день,
 Я ми курбанъ ни колете,   20
 Та ви са стаду умалилу.
 Трима юнака велеть и говореть:
 Курбанъ ти, Боже, колеме.
 Сесри ни са фафъ гора-та,
 Дека си е пещере-та,   25
 Та си ти курбанъ колеть.
 Засме хми са Сира Бога
 Сира Бога Гора Юда,
 Та си флезе фъ пещере-та
 Засвирила Гора Юда   30
 Та си свири и си пее,
 И си точи студна вода,
 Студна вода утъ белъ кладнецъ,
 Та си Бога служба служи
 И му са мольба моли,   35
 Какъ си пие студна вода
 И фафъ чеше да устави,
 Вода фъ чеше да устави
 И съсъ вода златна чеше;
 Бога хи мольба услушель,   40
 Та оставиль студна вода
 И съсъ вода златна чеше.
 Чеше ми оставиль
 На небе си фъркналь.
 Флезите ми фъ пещере-та   45
 Белкимъ си чеше намерите.
 Какъ ми чули малки моми
 И си флели фъ пещере-та,
 Та си терать златна чеше,
 Йоще чеше ни намерили.   50
 Дуръ си дойде Юда Самудива
 Та ми седна на белъ кладнецъ
 На белъ кладнецъ пудъ дъро-ту:
 Пудъ дъро-ту златна чеше.
 Та хми чеше подаде,   55
 И фафъ чеше студна вода,
 Уставиль е Сира Бога.

После седемъ-техъ моми утивали въ пещеря-та и кога-то една отъ техъ щела да намери чеше-та, утивали на некое селско стадо, и испевали следующа-та песна:

Песна 2.

Трима брате башъ чобане,
 Де сте брате лу де да сте,
 Запрейте си сиву стаду
 Да ни пасе фафъ гора-та.
 Сира Бога баксишъ пратиль   5
 Баксишъ пратиль златна чеше,
 И фафъ чеше студна вода,
 Съсъ насъ иде Гора Юда
 Гора Юда Самудива,

Та си носи златна чеше,	10
Със вода ви пърска сиву стаду,	
Та ви са стаду наплодилу;	
Златна хи ръка фафъ ведрина	
Усире си пресну сирене.	
Какъ ми чули трима брата	15
Трима брата башъ чобане,	
Запрели са сиву стаду	
Да ни пасе фафъ гора-та.	
Закарали деветъ ювна	
Деветъ ювна и факлати,	20
Причекали седемъ моми.	
Курбанъ колетъ деветъ ювна	
Курбанъ колетъ на Гора Юда,	
Йоще хи са мольба молетъ:	
Варай Юду Гора Самудива,	25
Свирни Юду със кавала,	
Събери ни сиву стаду,	
Сама, Юду, да ги цирашъ,	
Да ни цирашъ пресну млеку,	
Да напълнишъ ведрица-та,	30
Златна ти ръка фафъ ведрида	
Да усиришъ пресну сирене,	
Да си гостишъ той друшки	
Той друшки наши сесри;	
Да ни пърскашъ сиву стаду	35
Да гу пърскашъ със студна вода,	
Що е носишъ фафъ златна чеше,	
Да ми са стаду наплоди,	
Та да си та, Юду, фалиме.	40

Като стигнали вейке до стадо-то, една-та отъ техъ, която имала чеше-та и кавала, утивала сама въ стадо-то, и го пърскала със вода-та отъ чеше-та и си доила овците; а други-те пеели следующа-та песна:

Песна 3.

Засвири ми Гора Юда	
Гора Юда Самудива,	
Засвири ми със кавала,	
Та ми гора заечила.	
Свирка чули пилета-та,	5
Събрали са фафъ гора-та	
Та си веке ни фъркатъ,	
Я си слушетъ Гора Юда	
Какъ си свирни и си пее.	
Събра си ми сиву стаду,	10
Ни ми пасе фафъ гора-та,	
Примами си сиву стаду	
Със кавала и със песна.	
Дусети са Гора Юда,	
Устави си кавале-те.	15
Та си искара златна чеше	
Със вода си пърска сиву стаду,	
И си пърска и говори:	
Трима брата башъ чобане,	
Стаду ви е три хиледи,	20
Ду година триста хиледи!	

Курбанъ ми колете малу млогу Малу млогу деветъ ювна Деветъ ювна и факлати, Ду година девендесе ювна	25
Девендесе ювна и факлати. Рече йоще ни утрече Искара си ведрица-та Та си цира сиву стаду, Пресну млеку фафъ ведрица,	30
Та си спусна златна ръка Златна ръка фафъ ведрица Та усири пресну сирене. Та си рукна мили друшки, Та си ги гозба гости.	35
Три дни Юда фафъ гора-та, Я са веке ни виде. Трима брата стаду пасатъ, Ега дойде Гора Юда Стаду хми е три хиледи;	40
Йоще година ни поминала, Та хми са стаду наплодилу Малу млогу триста хиледи! И тие си курбанъ колеть Ега си е личень-день	45
Личень-день Сиринъ-день Малу млогу девендесе ювна Девендесе ювна и факлати; Ега си е личень-день Личень-день Гергювъ-день,	50
Събиратъ си малки моми Малки моми мили сесри, Моми носетъ чисти кулаци, На кулаци пресну сирене, Та подаватъ и са гостетъ.	55

Круна: билъ юнакъ чобанинъ и царъ на наши-те де-дове; той закаралъ дедове те, и ги докаралъ по тая земя; съсь него си докаралъ и стадо-то, та го наплодилъ по тая земе.
Съсь кураба: значи съ купане-та.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Г Е Р Г Ю В Ъ - Д Е Н Ъ

Песна коя-то испевали на Гергювъ-день когато носили цветень лебъ.

Песна 1.

Малку дете изъ селу ходи, Фъ рока му бела книга Бела книга и калема И калема мурекепа, Де си има малка мома,	5
Фъ къщи хи флева: Излез' ми, моме, излези, Писалъ та самъ на книга-та, Та си ма дарба дарувашъ, На раму ми хлуна меташъ,	10
Утре си е личень-день Личень-день Гергювъ день.	

Фоди ми, моме, фъ гора,
 Да си берешъ бели китки
 Бели китки бели цвете, 15
 На Гиорги си кулакъ месишъ,
 Фафъ кулакъ бели цвете
 Та ми стоишъ на река-та,
 Цветенъ кулакъ подавашъ.
 Чи е Гиорги мощне юнакъ, 20
 Вутре ми излезалъ на река-та,
 Излела му сура ламие,
 Искаралъ си тешка буздугана
 Посекалъ е залугъ пу залугъ,
 Истекли са ду три реки: 25
 Първа река бела пшеница.
 Втора река руйну вину,
 Трета река пресну млеку.
 Какъ видели малки моми,
 Фанали му бърза-та коне, 30
 Та му глава накичили
 Вели китки бели цвете.

Кога-то месили кулаци-те за Гергювъ-день, една мома фърлела цвете, а други пеели тая песница:

Песна 2.

Фърлей ми, моме, фърлей
 Фъ чиста леба бели цвете
 Бели цвете бели китки;
 Брала ги си фъ гора ни брала,
 Гиорги та йоще ни видель, 5
 Вутре му личенъ-день
 Личенъ му день Гергювъ день.
 Самъ та е на река намериль,
 Яхналь си та на бърза та коне,
 Закаралъ та фафъ сое сарае; 10
 Иотключиль е' съндъци-те
 Та си та дарба дарува:
 Сейна ти махрама метналь,
 На махрама Ясна Звезда.
 Па са връщашъ на река-та, 15
 Цветенъ ти лебъ даваме,
 Та гу на стаду носишъ,
 Стаду си захранювашъ,
 Стаду ни дава пресну млеку.
 Па си, моме, на хору, 20
 Та си хору изождашъ;
 Сейна ти махрама на глава-та,
 Кой та види на хору-ту,
 Рока дига на тебе
 Съсъ рока ти фала фали. 25

Хлуна: било платно копринено.

Сейна: що са ласкае като оганъ.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ В И Т И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Песна 1.

Ветъръ ми, мале, дуге
 Ветъръ, мале, фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фъ планина-та;
 Ни е, мале, Димна Юда
 Димна Юда Самувила, 5
 Лу си е, мале, Витна Юнакъ.
 Три му са сърпа фафъ рока-та,
 Позлатилъ ги, мале, съсъ се злату,
 Рукналъ са, мале, подрукналъ са:
 - Чуйте ми селене и кметове! 10
 Вутре ми е личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Витинъ-денъ,
 Поле-ту е побелелу,
 Седби те са пожълтели
 Пожълтели да са жнеетъ. 15
 Три ми моми пратите
 Фафъ гора-та фъ планината,
 Три са моми утъ три майки,
 Сека мома една на майка,
 Да ми колетъ три ювна 20
 Три ювна и ругати;
 Язъ хми баксишъ давамъ
 Три ми сърпа позлатени,
 Да ми слезатъ на поле-ту,
 Сърпа туретъ на седби-те: 25
 Дуръ тога са моми излели
 Та си жнеетъ на поле-ту.
 Научили са, мале, селене-те
 Селене-те кметове-те
 Чи самъ една на майка, 30
 Ша ма пратетъ фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фъ планина-та,
 Дарба ма дарува Витна юнакъ
 И ми дава златна сърпа.
 Премени ма, мале, нареди ма. 35
 Рече мома ни утрече
 На порти си похлопали:
 Моме ле една на майка,
 Премени са нареди са,
 Вутре си е личенъ-денъ 40
 Личенъ-денъ Витинъ денъ.
 Хадетъ има фъ наше-селу:
 И три моми утъ три майки,
 Сека мома една на майка,
 Да си идатъ фафъ гора-та, 45
 На юнакъ курбанъ колетъ
 Три ювна и ругати—
 И той си ви баксишъ дава
 Три си сърпа позлатени.
 Три са моми пременили 50
 Пременили наредили,
 Три са ювна закарали
 Три ювна и ругати,
 Та си фодетъ фафъ гора-та
 Фафъ гора-та фъ планина-та— 55
 Шетали са що са шетали
 И са слели на река-та.

Срета ги сrete Витна юнакъ,
 Три му са сърпа фафъ роки-те,
 Сърпе му са позлатени; 60
 Три му са снопе на раму-ту,
 Класете са позлатени,
 Три му са класа на глава-та,
 Секи класа безценъ камень,
 Утъ камень си слънце грее; 65
 Селемъ му са моми дали!
 Три му са ювна заклали
 Три ювна и ругати;
 И той си ги дарба дари,
 На сека мома златна сърпа. 70
 Слели са моми на поле-ту,
 Златенъ са сърпъ турили,
 Зажнали са пшеници-те.
 Утишли си фафъ селу-ту,
 Рукнали са подрукнали: 75
 Чуйте ни малки моми,
 Слели сме утъ гора-та
 Утъ гора-та утъ планина-та
 Слели сме на поле-ту, 80
 Златенъ сме сърпъ турили
 Зажнали сме пшеници-те:
 Хаде си моми на поле ту
 Да си жнеете пшеници-те,
 Чи са веке побелели,
 Днеска е личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Витинъ-денъ.

Песна 2.

Сички са, Радю, на поле,
 Сички са, Радю, на жетва,
 Лу ти си, Радю, у дома си.
 Чуль ли си 'ли ни си чуль?
 Витна е юнакъ утъ гора слезаль 5
 Слезаль е, Радю, на поле,
 Та си иргене-те пита
 Дека е, Радю, иргенинъ?
 Йоше на поле ни излезаль!
 Лани самъ съ негу поста шириль 10
 Длега е поста ду пладне,
 Ичь са е Радю ни умориль,
 Ичь са е Радю ни кахъриль,
 Ичь си е моми ни гледалъ.
 Па си му дойдохъ на нива, 15
 Сега си гу дарба дарувамъ,
 Чи е Радю мъченъ юнакъ.
 Излези, Радю, на поле
 На поле, Радю, на нива-та,
 Чи си та Витна чека. 20
 Болънъ е Радю на потстеле,
 Я ми е станаль утъ потстеле.
 Зелъ си е Радю сърпа,
 Та си излезе на поле.
 Поста е Радю шириль 25

Длега е поста ду пладне.
 Виде гу Витна юнакъ,
 Па си ми слезе на поле
 На поле на нива,
 Поста си съ Радю шири: 30
 Ду пладне е бела пшеница,
 Ду вечере са златни класе.
 Събира Радю прибира,
 Чорбажие Радю фафъ селу,
 Кмета е Радю фафъ селу. 35

З А В И Т И Н Ъ - Д Е Н Ъ (О т ъ д р у г и о п е в е ц њ)

Кога-то вејке ужнавали, въ секо село колели курбанъ по три крави, и сички-те излевали на едно место нарочно за това определено, та яли и пили, а моми-те подавали по трапези-те варена пшеница съсъ медъ варена, и пеели следоюща-та песна:

Песна 1.

Братку ле Янче ле,
 Вчера бе, Янче, на поле
 На поле, Янче, на жетвица,
 Жнали са малки моми
 Малки моми девойче-та, 5
 Жнали са, Янче, прижнали.
 Тамамъ си веке навървили,
 Сретила ги Небна Юда
 Небна Юда Самувила,
 Та хми е, Янче, заръчела 10
 Заръчела, Янче, поръчела,
 Да ми варетъ бела пшеница;
 Чи си, Янче, фафъ гора-та
 Фафъ гора та на стаду-ту,
 Три си крави закаралъ, 15
 Ялуви са Ялосани,
 Та ги на Бога курбанъ колешъ,
 Мольба му са, Янче, молишъ:
 Ду година, Янче, на лету
 Да са веке ни люти, в 20
 Лу да праща ситенъ дъждець
 Ситенъ дъждець дребна роса.
 Три дни сме, Янче, йоганъ валили,
 Па са йоганъ ни запалилъ!
 Дуръ си слезе Игне Бога, 25
 Ясна му борна фафъ рока.
 Борна си, Янче, подаде
 Та си йоганъ запали,
 Та си вари бела пшеница;
 Сипналъ си бела румна, 30
 Благнала бела пшеница
 Благнала за юнаци;
 Фтегни си, Янче, бела рока
 Земи си, Янче, бела пшеница,
 Да ти са уста ублагнали, 35
 Да си колешъ курбане-те,
 Гозба, Янче, да на гостишъ.
 Туку йоганъ да ни валишъ:

Аку слезе Игне Бога,
 Фъ рока му ясна борна, 40
 Да ти вали ясенъ йоганъ,
 Да си готвишъ курбане-те,
 Курбанъ ти е на небе-ту
 На небе-ту дуръ при Бога;
 Дъжна са Бога ни люти, 45
 Белъ си кладнецъ ни заключе,
 Лу си праща ситенъ дъждецъ
 Ситенъ дъждецъ дребна роса;
 Аку ни ти слезе Игне Бога
 Съ ясна борна фафъ роки-те, 50
 Ни ти вали ясенъ йоганъ,
 Ни ти е курбанъ на небе-ту
 На небе-ту дуръ при Бога,
 Па ти са Бога лютиль:
 Белъ си кладнецъ заключе, 55
 Ни си праща ситенъ дъждецъ
 Ситенъ дъждецъ дребна роса,
 Песна ти, Янче, ни пееме.
 Разеди са, Янче, налюти са,
 Съблече си бели дрехи, 60
 Упаса си махрама-та.
 Искара си златну ношче
 Та си коле курбане-те,
 Заклалъ си е ду три крави,
 Подроби ги залугъ пу залугъ, 65
 Та ги тури фъ златна бретина;
 Я си йоганъ ни вали,
 На Бога са мольба моли:
 Боже ле Игне Боже,
 Мольба ти са, Боже, моле, 70
 На моми си йоганъ валиль,
 Запали гу съ ясна борна,
 Та ти са пшеница варили,
 Подаватъ е на трапези-те;
 Па си, Боже, слези 75
 Съ ясна борна фафъ роки-те,
 Та ся ми йоганъ валишъ,
 Да си готве курбане-те,
 Да си госте юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те, 80
 Момите ми песна пеетъ:
 Чи са Бога ни люти,
 Ни заключе ду белъ кладнецъ,
 Лу си праща ситенъ дъждецъ
 Ситенъ дъждецъ дребна роса. 85
 Мольба са Янче моли,
 Загърмелу затрескалу,
 Йоганъ светна на небе-ту
 Йоганъ са вали на ливаде,
 Та си Янче курбане-те упекаль— 90
 Та си гозба гости юнаци-те.
 Юнаците и моми-те.
 Юнаците камень фърлетъ
 Камень фърлетъ борба са боретъ,
 Я моми-те песна пеетъ 95

Бога си фальба фалетъ,
И съсъ Бога младу Янче
Чи си курбанъ коле.

Онова день моми-те играели хоро на онова место като са добре нагощавали, и испевали следующа-та песна:

Песна 2.

Ой Боже ле, ой Дожне ле!
Прироси' ни зароси' ни
Ситенъ дъждець дребна роса,
Пшеници-те са зеленили,
Класе те улебнали. 5
Янче е на поле-ту,
Слезе ми утъ небе-ту
Съ Небна Юда Самувила;
Янче ми сърпа носи,
Юда ми са накичила, 10
Привила си лебни класе
Лебни класе на глава-та,
Та ти Янче курбанъ коле
Мольба ти са моли,
Да са веке ни лютишъ! 15
Се' ти е кладнець утключенъ
Та си росишъ ситенъ дъждець
Ситенъ дъждець дребна роса -
Ду година младу Янче
Ша ти коле курбане-те, 20
Ни ти коле ду три крави,
Я ти коле малу млогу
Малу млогу девендесе;
Игне Бога йоганъ сфетналъ
Та си йоганъ навалилъ, 25
Та си Янче гозба готви,
Та си на гозба гости:
Песна ти, Боже пееме,
Хору ти, Боже, израеме,
Та си та фальба фалиме. 30

Песна 3.

На хоро

Прероси, Боже, зароси,
Пусни си, Боже, облаци-те
Облаци-те и магли-те
Фъ наше града на поле-ту
На поле-ту на ниви-те, 5
Да са роди бела пшеница;
Носиме ти фъ зливни-те
Фъ зливни-те фъ златни-те
Подаваме на юнаци,
Тое фальба на земе-та! 10
Висналъ си фъ наше града,
Протегналъ си десна рока,
На поле-ту бела пшеница,

На лозе-ту белу грозде
 Белу грозде и цървену, 15
 Афъ бахче-ту ябълки-те
 Ябълки-те курреси-те,
 Ду година бела пшеница
 Носиме ти фъ кривини-те,
 Мощно ги сме припълнили,
 Подаваме на юнаци, 20
 Йоше та фальба фалиме,
 Тое фальба на земе-та!
 У, хо, хо, ду година
 Ду година на поле-ту
 На поле-ту на ниви-те, 25
 Съсъ златенъ сърпъ на жетвица,
 Съсъ курица на лозе-ту,
 Съсъ турбица афъ бахче-ту,
 Береме си ябълки-те,
 Ябълки-те курреси-те: 30
 На юнаци цървени ябълки,
 На момици курреси-те.

Витна: биль Богъ на жетва-та.
 Витинъ-день: биль празникъ на Витна когато ужнавали пшеници-те.

Румна: значи шикеръ.
 Благнала: станала блага.
 Бретина: значи казанъ отъ злато.
 Зливини: сахане.
 Висналь си: подалъ си роки-те.
 Курреси: орехи.
 Кривини: типсии.
 Курица: кошница.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Е Н Ю В Ъ - Д Е Н Ъ

Проигралу ясну слънце
 Проигралу на личенъ-день
 На личенъ-день Енювъ-день,
 И си вие тенка сабе
 Позлатена посребрена. 5
 Слела му Злата Майка
 Тука долу фафъ гора-та,
 Та си бае ясни бильки
 Ясни бильки лечевити,
 Да ги бератъ Юди Самудиви; 10
 Да си фодетъ пу земе-та
 Пу земе та фъ сарае-те,
 Да си лечетъ царюве-те,
 Царюве-те кралюве-те,
 Фальба Юди да си фалетъ, 15
 Чи ми седетъ фафъ гора-та
 Та на Бога изметъ чинатъ -
 Ясну сълнце майка брани,
 Йоше си е проигралу
 Привилу си тенка сабе. 20
 Под рукна са стара майка:
 Чуйте Юди Самудиви,
 Лу де да сте тука да сте,
 Да берете ясни бильки

Ясни бильки лечевити,	25
Днесъ ми е личенъ-день	
Личенъ-день Енювъ-день,	
На бильки самъ мощно баела:	
Ясну ми слънце вода пърсна,	
Жива вода утъ белъ кладнецъ,	30
Та си бильки напърсна.	
Ког' си лечба лечите	
И си става утъ потстеле,	
Та си ва фальба фали,	
И ви курбанъ коле	35
Сега малу деветъ крави.	
Йоще му майка фафъ гора,	
Задали са деветъ Юди	
Деветъ Юди Самудиви	
Съсъ хармина на роки-те	40
Та си бератъ ясни бильки	
Ясни бильки лечевити—	
Та си фодетъ пу земе-та	
Пу земе-та фъ сарае-те.	
Боленъ царе фъ цариграда	45
Сега малу три години.	
Ка' са Юда научила	
Чи е боленъ наше царе,	
Мощне хи са дукривилу,	
Подаде му ясна билька	50
Ясна билька лечевита,	
Та гу дигна утъ потстеле—	
Курбанъ коле деветъ крави.	
Юда му вели ютговори:	
Що си намъ курбанъ колешъ	55
Та ни фалишъ Злата Майка!	
Баела е ясни бильки;	
И ни фалишъ ясну слънце,	
Чи е пърсналъ жива вода	
Жива вода утъ белъ кладнецъ,	60
Та са бильки лечевити.	

Енювъ-день: биль големъ день на наши-те дедове, защо тога слевали звезди-те по земя-та, и баели на бильки-те та ставали за лекъ; отъ тога е останало на онова день стари-те баби да бератъ бильки.

Бае: да хми пее нещо, съ кое то пение давала хми сила за лекуване.

Лечевити: лечни.

Жива вода: верували че тия била отъ небе-то, и който я пиель давала му животь.

Хармина: значи кофнида.

З А Е Н Ю В Ъ - Д Е Н Ъ (О т ъ д р у г и о п е в е ц ъ)

Слела ми Друида утъ гора	
Утъ гора Друида утъ планина,	
Та си ми дойде фафъ селу.	
Фафъ селу е Друида у кмета,	
Та си са рукна подрукна:	5
Ой ле ми стара кмета!	
Бога ма, кмета, пратиль	
Фъ тае гора фъ планина-та,	
Та си му изметъ чинамъ	

Сега малу три месеца. 10
 Я си ми никой ни дойде
 Ни уть града, ни уть селу,
 Ниту царе, ни ту кмета,
 Да си ма царе види,
 Да си ма кмета пита 15
 Що си му терамъ уть селу.
 Дойдохъ ти, кмета, фафъ селу:
 Уть сега, кмета, ду ниделе,
 Да ми найдешъ малки моми
 Малки моми песнопольки, 20
 Да ми ги фъ гора пратишъ.
 Ка' си на Бога изметъ чинамъ,
 Ка' си са каче на дърю,
 Да си ми песна пеетъ,
 Та ми са дърю Златева, 25
 Целни са вейки целниви,
 Целе си малки моми:
 Уть лику хми ясну слънце,
 Фъ гръди хми ясна месечина,
 Фъ скути хми дребни звезди. 30
 Върна са Друида завърна
 Та си фафъ града утиде,
 Фафъ града при царе,
 Та му вели ютговори:
 «Фъ гора самъ, царю, фафъ планина 35
 Сега малу три месеца,
 Я си фафъ гора ни дойде
 Да си ма, царю, питашъ
 Да си ма, царю, прашишъ
 Що си фафъ гора чинамъ. 40
 Дойдохъ ти, царю, фъ сарае,
 Тимбихъ ти, царю, чинамъ:
 Ду ниделе фафъ гора да дойдешъ,
 Да дойдешъ, царю, съсъ първу любу;
 Хемъ да си карашъ руди йовни 45
 Руди йовни факли йовци,
 Та ми ги курбанъ колешъ,
 Язъ си та дарба даре
 Другида вейка целнива—
 Млада си враче, царю, станаль, 50
 Врачишъ, царю, и си лечишъ,
 Та са пу земе фалишъ!
 Рече му Юда ни утрече
 Па си ми фъ гора фъркна.
 Рану ми царе приранилъ 55
 Рану ми царе предъ слънце
 Предъ слънце царе на лъница,
 Та ми са шета фафъ града,
 Та ми са шета уть къща на къща,
 Да си ми найде малки моми 60
 Малки моми песнопольки;
 Събралъ си е малки моми
 Та си ги кара фъ сарае.
 Пели му моми припели,
 Деветъ са моми песнопольки; 65
 Чи хми е песна ду небе.

Закара си първу любу
 Та си ми фоди фафъ гора
 Фафъ гора царе на стаду,
 Та си закара руди йовни 70
 Руди иовни факли иовци,
 Та си утиде фъ Друйна-та гора.
 Флезе ми царе фафъ пещере,
 Я са е пещере запустила,
 Бегала Юда побегнала. 75
 Мольба са царе моли:
 Варай ми Друиду,
 Лу де да си тука да си,
 Чи ти самъ Друиду фафъ пещере,
 Та си ти курбанъ коле, 80
 Мольба са царе моли,
 Я му са мольба ни фанала!
 Стара са кмета зададе
 Та си ми кара руди йовни
 Руди йовни факли йовци, 85
 Кара си малки моми
 Малки моми песнепольки.
 Стара е кмета мощне хитаръ,
 Закаралъ си малка мома
 Малка мома съсъ рогна свирка, 90
 Хемъ си му песна пее
 Хемъ си свирка свири,
 Рукна са кмета подрукна:
 Вайра ми, Друиду,
 Лу де да си тука да си, 95
 Чи ти самъ, Друиду, фафъ пещере,
 Та си ти курбанъ коле.
 Рече ми кмета ни утрече
 Друида са Юда зададе,
 Златна хи вица на глава, 100
 Ветаръ ми две фафъ гора
 Вица са вие на глава,
 Бела хи китка на лику,
 Флезе ми Юда фафъ пещере,
 Та си на царе вели ютговери: 105
 Ка' си ми, царю, моми закара
 Де ти е, царю, рогна свирка?
 Каче са, царю на дъру,
 Пела е мома запела
 Съсъ песна са дъру ни злати, 110
 Целну си дъру ни става
 Дуръ си мома ни свири!
 Хеле ми дойде стара кмета,
 Сетиль са кмета дусетиль,
 Малки си моми закаралъ, 115
 Рогна си свирка донесалъ.
 Рече му Юда ни утрече
 Та са на дъру покачи,
 Песна ми пее на дъру;
 Царе хи курбанъ коле, 120
 И съсъ царе стара кмета,
 Руди йовни факли йовци
 Слезе ми Юда утъ дъру,

Та си ми йоганъ вали, Зготвила Юда наготвила.	125
Снела ми Юда трапеза, Седнали моми на гозба, Седнала Юда на вечере Та си ми моми гости—	
Я ми е царе ни седналъ, Ниту царе ниту кмета—	130
Гостила си Юда малки моми Чи са на Бога песнопольки. Песна му пеетъ фафъ гора Сега малу три години—	135
Тога са моми фафъ града Фафъ града моми фафъ селу, Та си юнакъ залибили— Яли са веке прияли.	
Па си е Друида на дърю, Запели са, моми припели, Я си са дърю ни злати. Дуръ си излесе малка мома	140
Та си ми песна пее, Та си ми съсъ свирка свери, Пела е мома свирила	145
Та са е дърю позлатилу, Целни са вейки целили, Целила си Друида малки моми: Утъ лику хми ясну слънце,	150
Въ скути хми дребни звезди, Въ гръди хми ясна месечина. Къцна си Друида вейка утъ дърю Та си ми царе дарба дарува, Дарба дарува стара кмета:	155
Иди си, царю, фафъ града, Седи ми, царю, фъ сарае, Сега си, царю, млада враче, Врачишъ, царю, и си лечишъ, Фала ти, царю, пу земе!	160
Малки са моми фафъ гора Фафъ гора, царю, при мене, Та ми изметъ праветъ Сега малу три години, Малки са Друиди станали:	165
Дуръ тога са фафъ града, Та си юнаци залюбили. Царе му са нажелилу Нажелилу натъжилу: Какъ да са върна фафъ града?	170
Стари ма майки люту клели Чи хми са моми загинали. Хаде ми, царю, хаде, Стари са майки засмели, Дръжналу хми на сърце	175
Чи хми са моми фафъ гора, Малки хми моми малки Друиди. Слезалъ е царе утъ гора, Самъ си е царе самичекъ, Стари гу майки чекали,	180

Питали гу прашили гу:
 Де ни са, Царю, малки моми?
 Де ни са, царю, загинали?
 Ни ви са моми загинали,
 Туку са моми фафъ гора 185
 Фафъ гора фафъ пещере,
 Де си е Друида Юда:
 Три са години седели
 Та си Друиди станали.
 Та ша си дойдатъ фафъ града 190
 Фафъ града у дома си,
 Та ша си любета юнаци.
 Стари са майки засмели,
 Дръжналу хми на сърце
 Чи хми са моми фафъ гора 195
 Малки хми моми малки Друиди,
 Седналъ ми царе фъ сарае,
 Друида му вейка на рока,
 Чи си е станалъ млада враче,
 Та сирачи и си лечи. 200
 Дуръ са моми завърнали,
 Малки са моми малки Друиди,
 Малки са Друиди малки врачинки,
 Та си фафъ града врачетъ.
 Утъ тога са врачинки устанали, 205
 Та си врачетъ и си целетъ.

Друида: била Богица, коя-то седела въ гора-та и лекувала секакви болести.
 Вица: украшение на глава-та.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ В И Ш И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Кога-то вейке свършевали жита-та, колели курбане на Бога и на слънце-то, на кои-то курбанъ събирали са няколко моми и истпевали следующа-та песна:

Песна 1.

Фала ти Йогне Боже!
 Фала ти ясну слънце!
 Чи изгревашъ на земе-та
 Покренувашъ сичка земе
 И си пращашъ тои зари. 5
 Какъ та гледатъ малки моми
 И излеватъ утъ дома си,
 Та си каратъ волове-те,
 На шие хми златну уралу,
 И си уратъ низъ поле-ту 10
 И си сеетъ бела пшеница,
 Фафъ роки-те златна фурка
 И си предатъ свилена куприна,
 Низъ море-ту златни курабици
 Ега греешъ, ясну слънце, 15
 Сичка земе покренувашъ,
 Ега спиешъ ясну слънце,
 Сичка земе е заспала,

Покривашъ е църна магла Та са нищу ни гледа. Фала на тое-та сесра! Йоще рану и предъ тебе, Кату млада невеста Прибулена съсъ златну булу Златну булу узарену, и си грее на земе-та; Какъ изгрева йоще рану Небна Юда Самувила, Прогонюва и злини-те, Прогонюва църна змее Що са шета пу земе-та, Малки моми позлинева, И испива млади юнаци Кату морна пиевица! Какъ изгрева на небе-ту, Млади гимижии низъ море-ту И си каратъ курабци-те, Малки моми низъ полету И си уратъ и купаеъ, И на звезда песна пеетъ, Утъ земе-та хи са кланетъ, Съсъ роки хи селемъ даватъ! Гледа звезда подсмива са, Задава са бела зара Съсъ зара са тебе моли: Братку ле ясну слънце, Блесни, братку, на земе-та, Да ти фъркатъ малки птици, Да ти пеетъ да та фалетъ Що е мъртву проживелу! Съсъ зари си, братку, на земе-та, И си пращашъ бела пшеница, Бела пшеница белу грозде. На люде-ту злату пращашъ, Чисту злату белу сребру, Та ти, братку, курбанъ колетъ, Хемъ та фальба фалетъ. Чуешъ, слънце, тое сесра, Чуешъ, слънце, и са подсмивашъ. И си фодишъ при Иогне Бога, Ни са чудишъ ни са махашъ, Йотключувашъ йогнена съндъка, Искарувашъ йогнена дреха, Пременовашъ са нарсдевашъ са Кату млада зете на земе-та, И изгревашъ на земе-та; Да ни греешъ, ясну слънце Ни сме жнали бела пшеница, Ни сме брали белу грозде, И са земе запустила— И на Бога курбанъ колеме Суру агне едно у майка, Та и тебе курбанъ колеме Деветъ крави елувити, Майка ти ги вечере зготвила,	20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75
--	--

Белкимъ, слънце, ни са налютевашъ—
 Зима веке застигнала,
 Па да греешъ на земе-та,
 Да ни си е тешка снегувита;
 Малки моми пу зборуве 80
 Да си предатъ тенки дари,
 И млади юнаци на пупрелка,
 Я стари-те у дома си
 И да пиетъ руйну вину
 Руйну вину тригодишну. 85
 Греј ни, слънце, изгреј ни!
 Та и ние дарба та дареваме.
 Ега веке млади невести,
 Фафъ земнина старъ дервишинъ
 И ни дава златенъ пѣрстенъ, 90
 Дарба гу даруваме тенки дари
 Тенки дари и гюмлеци,
 Злату позлатени свила посвилени:
 Ткаеме за млади юнаци,
 Ткаеме ги се' зима-та 95
 У дома си на зборуве-те,
 Какъ изгревашъ на полунъ-день.

Църна змей: билъ Богъ на секакво зло, и ходилъ по земя-та се нъще дуръ да препее петелтъ, кого срещалъ закачало го секакво зло и несчасие.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ   З А Р Е В Ъ - Д Е Н Ъ

Заревъ ми иде утъ гора зелена,
 Стари ми ветаръ дуналъ,
 Подрукналъ са Заревъ утъ гора:
 Чуйте ми, моми, фафъ селу,
 Гуслу ми стигна на нива 5
 На нива, моми, фъ хармане.
 Идите, моми, у стара кмета,
 Де си е златна лупата,
 Та си ми вийте бела пшеница,
 Я си ви дуге стари ветаръ 10
 Та си пшеница виете,
 Мене си курбанъ колете
 Деветъ ювна съ привити рога
 Съ привити рога и факлати:
 Йоше ми месецъ ни поминалъ, 15
 Личенъ ми день Заревъ-день.
 Чули са моми фъ селу-ту
 Чи си е гуслу на нива
 На нива фъ хармане.
 Събрали са моми набрали, 20
 Пременили са моми наредили,
 Та си ми фодетъ у стара кмета,
 У стара, кмета, у дома му,
 Та му на порти стоетъ
 Та си му песна пеетъ: 25
 Варай ми кмета устарела,
 Я си искарай златна лупата,
 Прирукналъ са Заревъ утъ гора-та,
 Задулъ си е стари ветаръ,

Гуслу си е на нива 30
 На нива фъ хармане,
 Та си пшеница виеме.
 Дуръ да са, кмета, върнеме,
 Да си идешъ на стаду
 И да си фанешъ деветъ ювна, 35
 Девета ювна съ привити рога
 Съ привити рога и факлати,
 Ега си е личень-день
 Личень-день Заревъ-день
 На Заревъ ги курбанъ коleme. 40
 Излезе си стара кмета
 Та си хми даде златна лупата,
 И си ги прати на гуслу
 На гуслу на нива.
 Виетъ си моми завили 45
 Бела пшеница утвели—
 Дуръ си е веке личень-день
 Личень-день Заревъ-День,
 Па си са фъ селу върнали.
 Стара ги кмета причека, 50
 Златну му въже фафъ рока,
 Вързалъ си деветъ ювна,
 Деветъ ювна съ привити рога
 Съ привити рога и факлати;
 Златну си въже додаде, 55
 Та си ги моми закарали,
 Та си са моми на хармана.
 Курбанъ си колеть деветъ ювна,
 Деветъ ювна съ привити рога,
 На Заревъ ги курбанъ колеть: 60
 Чи си е дуналъ стари ветаръ,
 Бела си пшеница утвели.
 Играли са моми наиграли,
 На хору са юнакъ ни фаналъ,
 Юнакъ си на харманъ ни излезалъ; 65
 Лу си седи у дома си,
 У дома си хору изожда,
 Самъ си е хору въртель,
 Белкимъ му са ядове разидеть—
 Чи е фафъ селу хадеть устаналъ: 70
 Ега си моми курбанъ колеть,
 Юнакъ са на хору ни фаща.

Заревъ: билъ юнакъ Боговъ изметчие; за него верували че кога-то слевалъ на земя-та узревало грозде-то по лозие-та, и че той помагалъ на хармане-то като дуелъ ветеръ да виетъ момите пшеница-та.
 Гусло: значи вършене.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Д Р А В И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Едно время въ село-то, предъ сто години, кога-то наши-те дедове чували още харно стари-те хадете отъ дедове-те си, кога-то зафащали да сеетъ по Августа ръже-те, моми-те накичвали урало-то съсъ разни цвете, кое-то урало относели на едно место, каде-то са събирали селене-те, и каде-то старийтъ кмета колель курбанъ три крави за споменъ на оноизи, който изнамериль урало-то и научиль человеци-те да уратъ и да сеетъ пшеница; кметъ-тъ колель курбанъ-тъ близо до урало-то, а моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 1.

Драве ле юначе ле,
Благна ти, Драве, майка
Що та е, Драве, родила
Родила та, Драве, дуила,
Та си ми, Драве, порасналъ. 5
Юнакъ си веке надъ юнаци,
Та си ми фодишъ фафъ гора
Та си ми треви пасешъ!
Дуръ ти са веке дуделу,
Та си, Драве, заплакалъ 10
Заплакалъ си, Драве, завикалъ:
Боже ле, мили Боже!
Що са самъ, Боже, родиль?
Що ма си, Боже, юнакъ далъ
Да си ма фалетъ на земе? 15
Я да си фодешъ фафъ гора
Трева, Боже, да си паса,
Па ми са душе ни сити!
Та ми са юнаци насмели,
Чи са фафъ гора баве 20
Три дни си дома ни фодешъ,
Дома, Боже, при майка;
Стара ма майка клела
Клела ма, Боже, наговарела,
Чи е самъ, Боже, нисаидисалъ: 25
Земи ма, Боже, дигни ма
Дигни ма, Боже, на небе,
Фъ сарае ти, Боже, седе,
Та ти изметъ чинамъ.
Рече ми Драве ни утрече 30
Та си е гора заечила
Заечила затрескала,
Чи си иде Юда Самувила
Та му дума и говори:
Драве ле юначе ле, 35
Що си ми, Драве, плачешъ?
Що ми са тъжну тъжишъ?
Я си при майка иди,
Та хи са мольба моли,
Да ти шиешъ бели дрехи 40
Бели дрехи ду земе-та,
Та да та, Драве, премени;
Да та за рока фане,
Да та дукара фафъ гора
Фафъ гора, Драве, фафъ пещере, 45
Та да са рукне подрукне:
Боже ле, мили Боже!
Видишъ ли, Боже, гледашъ
Чи ми е Драве фафъ гора
Фафъ гора фафъ пещере? 50
Мольба са, Боже, моле,
Да си пратишъ тое слуга
Тое слуга Лапа юнака
Лана юнака Грую войвода,
Да си гу фане за рока, 55
Да гу дукара на небе
На небе, Боже, при тебе,

Та ти изметъ чини
 Малу млогу деветъ години.
 Аку си, Боже, каилъ, ставашъ,   60
 Па гу при мене пращашъ,
 Да ми са, Боже, годи,
 Да ми са, Боже, жени.
 Йоше си майка ни утрекла
 Гръмналъ си Бога тресналъ,   65
 Та ша ми дойде Лана юнакъ
 Лана юнакъ Грую войвода;
 Лу да та фане за рока,
 Ша ми та кара на небе
 На небе фафъ сарае,   70
 На Бога си изметъ чинишъ
 Малу млогу деветъ години.
 Та си та пита и праши,
 Що да та, Драве, учи -
 Да си ми слезешъ на земе,   75
 Да ми учишъ юнаци-те.
 Ти му са, Драве, мольба молишъ,
 Да ти йотключи бахче-ту,
 Де си е Жива Юда
 Жива Юда Самувила,   80
 Какъ си уре фафъ бахче-ту,
 Какъ си уре и си сее,
 И тебе, Драве да си учи,
 Да та учи да та научи:
 Какъ си слевашъ на земе-та,   85
 Да си учишъ юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те,
 Та ти е фала на земе.
 Рече му Юда ни утрече
 Слезе си, Драве, фафъ града   90
 Фафъ града при майка,
 Та си на майка думашъ
 Думашъ, Драве, говоришъ:
 Мале ле стара мале,
 Какъ самъ, мале, фафъ гора,   95
 Трева си мале, паса,
 Та ми са, мале, дуделу—
 Та самъ, мале, заплакалъ
 Заплакалъ самъ завикалъ.
 Дуръ си дойде Юда Самувила   100
 Та ми вели ютговори:
 Драве ле юначе ле,
 Що си ми плачешъ и викашъ?
 Хаде си иди при майка,
 Та хи са мольба моли,   105
 Да си ти изимъ даде,
 Да ти шие бели дрехи
 Бели дрехи ду земе-та;
 Да та кара фафъ гора-та
 Фафъ гора-та пещере-та—   110
 Бога си праща Лана юнака,
 Лана юнака Грую войвода,
 Да та кара на небе-ту;
 Та си та Бога учи

Да си урешъ фафъ бахче-ту, 115
 Да си сеешъ бела пшеница.
 Благна ти, Драве, майка,
 Чи си е каилъ станала
 Да та кара фъ пещере-та. 120

До кога-то кметъ-тъ колелъ курбанъ-тъ пеели горня та песна, а после кога-то сечели месо-то, и го турели въ казане-те да са готви пеели следующа-та песна.

Песна 2.

Закарала стара майка
 Закарала милна сина
 Милна сина Драве юнакъ,
 Чи гу е пременила
 Пременила наредила, 5
 Пременила гу съ бели дрехи
 Съ бели дрехи ду земе-та,
 Та гу фъ гора уткарала,
 Фафъ гора фафъ пещере,
 Та са рукна и подрукна: 10
 Боже ле, мили Боже!
 Видишъ ли, Боже, гледашъ
 Чи ми е Драве фафъ гора
 Фафъ гора фафъ пещере?
 Мольба са, Боже, моле, 15
 Да си пратишъ тое слуга
 Тое слуга Лана юнака
 Лана юнака Грую войвода,
 Да гу фане за рока-та,
 Да гу дукара на небе-ту 20
 На небе-ту дуръ при тебе,
 Та ти изметъ чини
 Малу млогу деветъ години.
 Аку си, Боже, каилъ ставашъ,
 Па гу при мене пращашъ, 25
 Да ми са, Боже, годи
 Да ми са, Боже, жени
 Йоше си майка ни утрекла
 Гръмналъ си Бога тресналъ,
 Та си дойде Лана юнакъ 30
 Лана юнакъ Грую войвода,
 Та си гу фана за рока,
 Та гу кара на небе-ту;
 Я си Драве ни фърка,
 Та си чуди Лана юнакъ 35
 Лана юнакъ Грую войвода
 Що да прави шо да стори.
 Устави гу фафа гора-та
 Фафъ гора-та пещере-та,
 Та си фъркна на небе-ту, 40
 На Бога са плачба плаче
 Чи си Драве ни фърка
 Ни си фърка на небе-ту.

Дуръ да са зговетъ манжи-те моми-те и жени-те слагали трапези-те и пеели следующа-та песна.

Песна 3.

Лана ми на небе-ту,
Богумъ са плачба плаче,
Та му дума и говори:
Боже ле, мили Боже,
Сега, Боже, що да праве 5
Що да праве що да сторе?
Прати ма, Боже, фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Да закарамъ Драве юнакъ
Та гу фанахъ за рока-та, 10
Я си, Боже, ни фърка
Ни си фърка на небе-ту,
Па си гу, Боже, уставихъ
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Та си плаче и си вика. 15
Бога му са нажелилу
Нажелилу натъжилу,
Та си рукна Жива Юда
Жива Юда Самувила,
Та хи дума и говори: 20
Юду ле Жива Самувила,
Какъ си имашъ златни криле,
Да си дадешъ на Лана юнакъ
На Лана юнакъ Грую войвода;
Да си слезе фафъ гора-та 25
Фафъ гора-та фъ пещере-та,
Де си е Драве юнакъ,
Да си фъркне на небе-ту;
Чи гу е майка зарекла
Зарекла гу и убрекла, 30
Да ми седи фафъ сарае,
Та да ми изметъ чини
Малу млогу даветъ години.
Що да прави Жива Юда
Жива Юда Самувила, 35
Искара си златни криле,
Та ги даде на Лана юнакъ
На Лана юнакъ Грую войвода.
Слезе си фафъ гора-та
Фафъ гора-та фъ пещере-та, 40
Де ми седи Драве юнакъ;
Какъ си плаче и си вика
Лепна му златни криле,
Лепна му ги на мишница—
Та гу фана за рока-та 45
Та си фъркна Драве на небе-ту
На небе-ту фафъ сарае.
Порти му са йотключили,
Чи са Драве ни годиль,
Ни са годиль ни са жениль, 50
Ни замамилъ малка мома,
Та ми гюнефъ ни сториль.
Та си на Бога изметъ чини
Сега малу деветъ години.
Та му са веке дуделу, 55

Утъ Бога си изимъ тера:
 Майка ми, Боже, поръчела
 Поръчела, Боже, заръчела,
 Да си седе малу млогу
 Малу млогу деветъ години,   60
 Та да ти изметъ чинамъ:
 Деветъ години поминали
 Поминали заминали,
 Па си ма, Боже, ни прашашъ
 Да си ида при майка,   65
 Да са годе да са жене:
 Що ми са си, Боже, налютиль?
 Що ми са си, Боже, разедиль?
 Изметъ ти самъ веке чиниль,
 Какъ ти изметъ чиниль   70
 Лана юнакъ Грую войвода.

Кога-то седнували на трапеза-та да са гостеть, на връхъ-тъ турели урало-то накичено съсъ разни цвете-та, а моми-те пеели следующа-та песна.

Песна 4.

Дума си Драве говори
 Дума си Драве на Бога,
 Чи му са Бога разедиль,
 Чи му са Бога налютиль,
 Бога му вели ютговори: 5
 Драве ле юначе ле,
 Ни ти са самъ, Драве, налютиль,
 Ни ти са самъ, Драве, разедиль.
 Изметъ ми си Драве чиниль
 Сега малу деветъ години: 10
 Що да та Драве, уче
 Що до та, Драве, науче?
 Да си слезешъ на земе-та,
 Да си учишъ млади юнаци
 Млади юнаци малки моми,   15
 Да си та фальба фалетъ.
 Ка' си ма, Боже, питашъ:
 Нищу ти, Боже, ни сакамъ—
 Да ми йотключишъ бахче-ту,
 Да ма учи Жива Юда   20
 Да си ора фафъ бахчету-ту,
 Да си ора да си сее,
 Чи ми са фъ гора дуделу
 Да си паса една трева!
 Бога ти изимъ даде,   25
 Та ти бахче-ту йотключи,
 Та си та Юда учила
 Учила та научила,
 Та си урешъ и си сеешъ;
 Три ми са месеца бавишъ,   30
 Та си на земе слевашъ:
 Научиль си ду млади юнаци
 Млади юнаци малки моми.
 Сега си на поле уратъ,

Сега си на поле сеетъ, 35
Тебе си фалъба фалетъ!
Тебе си курбанъ колетъ!
Малки са моми фъ къщи,
Бела си пшеница варетъ,
Сега са веке задали, 40
На трапеза си пшеница подаватъ.

Кога-то подавали моми-те пшеница-та, секой единъ зевакъ пшеница, и скъцувалякь отъ цвете-то на урало-то, кои-то цвете чували у дома си до друга-та година за да хми дава Господь берекетъ по ниви-те, пеели тога следующа-та песна:

Песна 5.

Малки са моми на трапеза,
Варена пшеница подаватъ
Тебе си, Драве, фалетъ!
Тебе си Драве молетъ:
Кой си пшеница посега, 5
Съсъ пшеница бели цвете
Бели цвете бели китки,
На нива хми берекете,
На класе хми тое рока
Тое рока и деснива, 10
Да са роди бела пшеница,
Да са класе улебнали,
Да хми са хамбаре приполнили—
Ду година ти курбанъ колетъ,
Подаватъ си бела пшеница. 15

Най-сетне моми-те са фашали на хоро та играели около трапеза-та и урало-то, и пеяли следующа-та песна:

Песна 6.

Драве ле, Боже ле,
Фала ти на земе!
Курбанъ ти фафъ селу,
Кмета си курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три крави 5
Ду три крави елувити—
Йоку ти на поле,
Рока ти на нива,
Да са роди пшеница,
Да са лебни класе-те, 10
Да са полни хамбаре-те:
Уй ми, уй ми, Драве,
Уй ми, уй ми, Боже,
Йоще ти фала ду година!
Излели са ду три кмета, 15
Курбанъ ти са деветъ крави,
Деветъ крави елувити;
Моми са пременили
Пременили наредили,
Та си пшеница подаватъ. 20

Драве: билъ царь и юнакъ, за кого-то верували че изнамериль урало-то.
Лана юнакъ: билъ първий-тъ слуга на Бога.

ЗА ДРАВИНЪ - ДЕНЪ (ОТЪ ДРУГИО ПЕВЕЦЪ)

Песна 1.

Подрукна са Злата Майка
Подрукна са на небе-ту:
Ясни ми звезди асрици,
Вутре ми е личенъ-день
Личенъ-день Дривинъ-день.   5
Малки моми на земе-та
Събрали са фафъ селу-ту
Фафъ селу-ту у стара кмета,
Китки виетъ на уралу,
Прикичйли гу накичили,   10
Дривенъ си фальба фалетъ,
Чи е юнакъ надъ юнаци:
Училъ ги е научилъ ги
Да си уратъ съсъ уралу,
Бела пшеница да сеетъ.   15
Сдържите са, ясни звезди,
Сдържите са, фафъ мое сарае,
Та ми точите чисти кравни
Чисти кравни булевити,
Дривенъ ми е фафъ сарае,   20
Та си гу гозба гостите,
Съсъ кравни гу фальба фалите
Събрали са ясни звезди
Събрали са фафъ сарае,
Заточили чисти кравни   25
Чисти кравни булевити,
Дривенъ ми е фафъ сарае
Та си гу гозба гостетъ.
Па са звезди подрукнали:
Чуйте, моми, на земе-та!   30
Съберите са фафъ селу-ту
Фафъ селу-ту у стара кмета,
Повийте ми бели китки
Та си уралу накичите;
Фафъ селу-ту Дривенъ юнакъ   35
Та ми седналъ на уралу,
Въ десна му рока чисти кравни
Чисти кравни утъ небе-ту,
Седналъ ми на трапеза
Та си ва гозба гости,   40
Чи му е личенъ-день
Личенъ-день Дривинъ-день.
Събрали са малки моми
Малки моми у стара кмета,
На дори му златну уралу,   45
При уралу малки моми,
Накичили гу съ бели китки.
Спусналъ ми са йогненъ облакъ
И съсъ облакъ Дривенъ юнакъ,
Дрехи му са позлатили,   50
Та ми седналъ на уралу
На уралу на трапеза;
Искара си чисти кравни

Та си моми гозба гости.
 Уста му са позлатили 55
 Та хми вели ютговори:
 Моми ле малки сруйки,
 Я' ми хору поиграйте,
 На тришь ми хору завъртите
 Завъртите на уралу: 60
 Ду година ми урете
 Урете ми на поле-ту,
 Сеете ми бела пшеница,
 Па ми сте на ситна жетва.

Следующа-та песна испевали тога като играели около урало-то.

Песна 2.

Мили друшки малки сруйки,
 Днесъ ми е личень-день
 Личень-день Дривинь-день.
 Слезалъ ми Дривенъ юнакъ,
 Та ми седналъ на уралу, 5
 Подалъ ни е чисти кравни,
 Гостилъ на е на трапеза,
 Златну ми уралу посривалъ,
 Чи ша ми хору играете:
 Тришь ми хору завъртите 10
 На уралу на трапеза,
 Ду година сте на ситна жетва.

Злата Майка: верували че тия съдила на звездите и тие я имали като майка.

Асрици: значи пламенести като пламень-тъ на огань-тъ.

Дривинь-день: билъ големъ празникъ на наши-те дедове кога-то зафащали хармане-те.

Дривенъ: за него верували, че той слезалъ отъ небе-то и научилъ човеци-те да уратъ, и после да вършееть пшеница-та.

Сдържите: съберите са.

Булевити: значи много бели.

Сруйки: значи друшки.

Ситна: съ големи класе.

Посривалъ: значи укичовалъ съсъ разни цвете-та, кои-то набирали моми-те.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ И З О Ч Н А - Д Е Н Е

Кога-та немало дъждъ тримина селени отъ най-стари-те събирали моми, и преименовали съ китки една момичка сиракъ отъ баща и отъ майка, та я карали по село-то и пеели следующа-та песна:

Песна 1.

Боже ле, Игне Боже,
 Фальба ти, Боже, на земе-та!
 Чи си, Боже, рану умисли
 Рану йоще на Изочна-дене,
 Та йотключи ясни сарае, 5
 Де ми спие ясну слънце,
 Чи утъ тебе изимъ нема
 Да си грее тука долу
 Тука долу на земе-та.
 Та изгрелу ясну слънце, 10
 Изгрелу е тука долу
 Тука долу на поле-ту,

Дугодилу ясни зари
 Ясни зари фъ наше града,
 Фъ наше града на ниви-те 15
 На ниви-те на пшеници-те;
 Грелу ми е що е грелу
 Сега малу три нидели,
 Поле са узеленилу,
 Пшеница пораснала, 20
 Класе-те са расленили.
 Разеди са Дъжна Бога
 Разеди са налюти са,
 Чи са моми ни излели
 Да закаратъ малка мома, 25
 Малка мома бизъ бабайку
 Бизъ бабайку и бизъ майка,
 Пременили е' наредили е,
 Съсъ китки е' накичили;
 Та е каратъ низъ града гулема, 30
 Фоди мома утъ къща на къща
 Та си е' дарба даруватъ,
 Студна е вода полеватъ
 Утъ глава-та ду ноги-те;
 Сега моми каилъ ни станали 35
 Да закаратъ малка мома,
 Та са Бога налютиль,
 Дребна си роса ни роси;
 Йоще е наетъ сторилъ:
 Три години поминали, 40
 Дуръ тога си роса роси!
 Пшеници-те веке повенали
 Повенали посъхнали.
 Я ти са мольба молиме,
 Да заключишъ сарае-те, 45
 Три дни слънце да ми спие,
 Да ни грее тука долу
 Тука долу на поле-ту:
 Умилиль са Дъжна-Бога
 Да йотключи ду белъ кладнецъ, 50
 Де му са облаци-те
 Облаци-те и магги-те,
 Утъ кладнецъ си вода пиетъ,
 Та са роса приросили
 Приросили на поле-ту, 55
 Класе те са улебнали;
 Ега дойде Небна Юда
 Небна Юда Самувила,
 Фъ десна хи ръка златна сърпа,
 Фъ лева хи ръка лебни класе, 60
 Та ти, Боже, курбанъ колеме,
 Бела ти пшеница носиме,
 Песна ти, Боже, пееме
 Чи е жетва застигнала;
 Малки моми на поле-ту 65
 Та си жнеетъ и си пеетъ,
 Съсъ песна та фальба фалетъ!
 Пели моми ни утпели
 Мольба хми е на небе-ту.

Разеди са Игне Бога	70
Разеди са налюти са, Та си прати угласина Та са рукна и подрукна: Слънце ле ясну слънце, Лу де да си тука да си!	75
Потръгни си ясни зари Да ни греешъ на земе-та, Чи е поле присъханалу, Присъхнали пшеници-те, Класе-те са расленили.	80
Разедилъ са Дъжна Бога Чи си греешъ сега малу Сега малу три нидели, Та си кладнецъ заключилъ, Прогонилъ е облаци-те	85
Облаци-те и магли-те, Та си вода ни пиетъ, Ни си росетъ дребна роса. Рече угласина ни утрече, Чулу ми ясну слънце,	90
Та си зари потръгналу, Та си флезе фафъ сарае, Та си еде и си пие. Флелу си фъ худае-та Дека му е първу люблю,	95
Та хи спие на скута, Три дни ми слънце спие, Три дни ми слънце ни изгрева. Дъжна Бога каилъ ни станалъ, Ни йотключе ду белъ кладнецъ,	100
Туку са йоще разедилъ: Заключилъ е облаци-те Облаци-те и магли-те, Та ми роса ни росили Сега малу три месеца!	105
Излели са малки моми Излели са низъ полету Та си виетъ бели роки Та си плачетъ и си викатъ, Па хми Бога мольба ни чуе!	110
Излелъ ми е старъ биларинъ Та си на звезда курбанъ коле, Йоще хи са мольба моли: Звезду ле ясна зору, Какъ си греешъ на високу	115
На високу на небе-ту, Виде ли, звезду, ли ни виде Кой е, звезду, гюнефъ чинилъ Гюнефъ сторилъ дуръ на Бога?	120
Та са е мощне налютилъ, Заключилъ е облаци-те Облаци-те и маглите, Та са ни росили сега малу Сега малу три месеца:	125
Кой е гюнефъ сторилъ, Царе е веке наетъ сторилъ	

Да му сече руса глава.
 Курбанъ коле старъ биларинъ
 На звезда са мольба моли,
 Та са звезда прорукнала: 130
 Старъ биларинъ мой клавице,
 Що ми са мольба молишъ
 Та ми курбанъ колешъ?
 Никой ми гюнефъ ни сторилъ!
 Фъ ваше града хадетъ устаналъ: 135
 Ега са Бога налютева
 Та ни роси дребна роса—
 Събиратъ са малки моми
 Та са шетатъ низъ града гулема,
 Де си има малка мома, 140
 Малка мома бизъ бабайку
 Бизъ бабайку и бизъ майка,
 Пременили малка мома,
 Пременили е наредили е,
 Съсъ китки е накичили; 145
 Та е каратъ низъ града гулема,
 Фоди си мома утъ къща на къща
 Та си е' дарба даруватъ
 Студна е вода полеватъ
 Утъ глава-та ду ноги-те, 150
 На Бога е курбанъ!
 Та са на Бога нажелилу
 Нажелилу натъжилу,
 Йотключилъ е белъ кладнецъ,
 Напили са облаци-те 155
 Облаци-те и маглице-те,
 Заросили дребна роса;
 Сега моми каилъ ни станали,
 Малка мома ни закарали,
 Та са е Бога налютилъ, 160
 Сега века наетъ сторилъ:
 Три месеца роса ни росилъ,
 Йоше три години да ни роси!
 Дуръ и поле да исъхне,
 Пшеници-те да похренатъ. 165
 Иди ми старъ биларинъ,
 Събери ми малки моми,
 Та ми са шетай низъ града гулема
 Утъ къща на къща,
 Да ми терашъ малка мома, 170
 Малка мома бизъ бабайку
 Бизъ бабайку и бизъ майка,
 Пременивашъ е' наредувашъ,
 Съсъ китки е накичовашъ,
 Съсъ вода е полевашъ, 175
 Фтреснала са потреснала
 Та си е малка пиперица,
 На Бога са мольба моли:
 Боже ле Дъжне Боже,
 Смили са мене, Боже, 180
 Смили са нажели са,
 Рекина самъ утъ бабайку
 Утъ бабайку и утъ майка,

Нишу ми, Боже, фъ къщи!	
Та си фоден низъ града	185
Уть къща на къща,	
Та си ма дарба даруватъ	
Лебець, Боже, и нисуда,	
Полеватъ ма студна вода:	
Полей ги, Боже, ситенъ дъждець	190
Ситенъ дъждець дребна роса,	
Белкимъ са класете улебнали,	
Да си жнеетъ малки моми.	
Ка' си пее малка мома	
На Бога са нажелилу	195
Нажелилу натъжилу,	
Заросиль е ситенъ дъждець	
Ситенъ дъждець дребна роса;	
Задала са Небна Юда	
Небна Юда Самувила,	200
Фъ десна хи рока златна сърпа,	
Фъ лева хи рока лебни класе.	
Рече звезда ни утрече	
Закрила са на небе-ту,	
Та са веке ни видела.	205
Старъ биларинъ фафъ града гулема,	
Събралъ си е малки моми,	
Та са шета низъ града гулема	
Та си фоди уть къща на къща,	
Дуръ си намери малка мома,	210
Малка мома бизъ бабайку	
Бизъ бабайку и бизъ майка.	
Премениль е сама царе,	
Премениль е наредиль е,	
Малки е моми накичили;	215
Излела е млада невеста	
Млада невеста уть сарае.	
Изнела е тестис-та	
Подела е малка мома:	
Уть глава-та ду ноги-те,	220
Фтреснала са малка мома	
Фтреснала са потреснала	
Та си е малка пиперица,	
На Бога са мольба моли:	
Боже ле Дъжне Боже,	225
Смили са мене Боже,	
Смили са нажели са,	
Рекина самъ уть бабайку	
Уть бабайку и уть майка,	
Нишу ми, Боже, фъ къщи!	230
Та си фоден низъ града	
Уть къща на къща,	
Та си ма дарба даруватъ	
Лебець, Боже, и нисуда,	
Полеватъ ма студна вода:	235
Полей ги, Боже, ситенъ дъждець	
Ситенъ дъждець дребна роса;	
Задала са Небна Юда	
Небна Юда Самувила,	
Фъ десна хи рока златна сърпа,	240

Фъ лева хи рока дебни класе.
 Пела мома припела,
 Царе е дарба дарува,
 Три хи алтана лепналъ
 На глава-та на гърлу-ту,— 245
 Па ми фоди уть къща на къща,
 Та си песна припева,
 На бога са мољба моли.
 Дуръ са на Бога нажелилу
 Нажелилу натъжилу, 2 50
 Йоклучиль е ду белъ кладнецъ,
 Спуснали са облаци-те
 Облаци-те и магли-те,
 Напили са студна вода,
 Заросили ситенъ дъждець 255
 Ситенъ дъждець дребна роса,
 Приросили долу на поле-ту,
 Класе-те са улебнали.
 Зададе са Небна Юда
 Небна Юда Самувила, 260
 Фъ десна хи рока златна сърпа,
 Фъ лева хи рока лебни класе,
 Привила си лебни класе
 Привила ги на глава-та;
 Шетнала са низъ града 265
 Та ми фоди уть къща на къща,
 Събира си малки моми,
 Да излезатъ на поле-ту,
 Да си жнеетъ пшеници-те.
 Даде Господъ и натдаде, 270
 Протегналъ си десна ръка
 Протегналъ е на поле-ту,
 Та си прироси ситенъ дъждець
 Ситенъ дъждець дребна роса.
 Заръчела Небна Юда 275
 Небна Юда Самувила
 Заръчела поръчела:
 Ега са върнатъ уть поле-ту
 Уть поле-ту уть жетвица,
 На Йогне си курбанъ колетъ— 280
 Чи са йоще рану умисли
 Та йотключи ясни сарае,
 Та искара ясну слънце
 Да си грее на поле-ту
 На поле-ту на ниви-те, 285
 Та си поле узеленилу,
 Пшеница е пораснала,
 Класе-те са расленили.

Игне: биль Богъ на огань-тъ съдилъ и на слънце-то.

Дугодилу: значи управилу, упрелу.

Расленили: Значи дали много берекетъ.

Дъжна: биль Богъ на дъждь-тъ.

Улебнали: лебъ фанали.

Небна Юда: седела на небе-то, а слевала и на земя-та и учила човеци-те за звезди-те що са на небе-то.

Угласина: тилелинь.

Клавинъ: магиосникъ.

Похренатъ: извенатъ.

Пиперица: пиперуда.
Омили са: помилуй ме.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Г Р О З Д И Н Ъ - Д Е Н Ъ

Гроздицу ле Самудива,
При Бога ми седишъ,
При Бога на небе ту,
Та си флевашъ фафъ бахче-ту,
Та си берешъ белу грозде, 5
На Рую си вину точишъ
Та гу служба служишъ
И му са мольба молишъ:
Боже ле, Рую Боже,
Изметъ ти, Боже, праве 10
Сега малу три години,
Та ти бера белу грозде,
Та ти точе руйну вину
И та служба служе:
Сега ми изимъ давашъ 15
Да си флеза фафъ бахче-ту,
Да искарамъ ду три лози?
Крали Марку фафъ сарае,
Ша ги носи долу на земе-та,
Фъ сарае си лозе сее; 20
Та си бере белу грозде,
Та си прави руйну вину;
Ега бере белу грозде
Мене си курбанъ коле:
Ега бере на Гроздинъ -день 25
Лоза му на глава-та,
Ега прави руйну вину
Тебе си курбанъ коле,
Чеше му фафъ рока-та
И фафъ чеше руйну вину. 30
Бога ти изимъ даде,
Та искара ду три лози,
Подаде ги на Крали Марку,
Донесе ги долу на земе-та,
Та ги сее фафъ сарае; 35
Направилъ ти личень-день
Личень-день Гроздинъ-день,
Та ти курбанъ коле—
Пу земе-та белу грозде
Белу грозде руйну вину. 40
Фальба та Гроздице фалиме!
Днесъ ти е личень-день,
Та ти курбанъ колеме;
Деветъ са моми на лозе-ту,
На глава си лоза повили, 45
Та ти са мольба молеть:
Да си спуснешъ десну крилу
Десну крилу на лозе-ту
Да гу бранишъ утъ неволе!
Ду година ти хору играеме 50
И съсъ лоза на глава-та,
На лоза-та белу грозде:

Хуй, хуй, Гроздице,
Мольба ни чуешъ!
Спусна си десну крилу
Присени си лозе-ту.

55

Рую: верували че той изнамерилъ вино-то, и му колели курбанъ като на Бога.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ П А З И Р Ъ - Д Е Н Ъ

Едно время предъ сто години въ село-то Баня колели курбанъ три крави, кои-то купували селски; това правили есень-та около Димитровъ-день, казували че тога тие излели отъ Край-земя, и заминали презъ Дунавъ като по сухо, защо-то Водинъ юнакъ или Водна Бога заповедалъ та са замръзналъ Дунавъ, и поминали по него нито единъ да загине, или ногите да си укваси, за това' тогашний-тъ войвода поръчелъ и писалъ сека година онойзи день да празднувать и да колеть курбанъ; отъ тога' останало хадеть и въ секо село колели курбанъ по три крави; сички-те излевали близо до некая река и тамо старий-тъ кмета закалалъ три-те крави; кога-то колель курбанъ-тъ сички-те били обружени съсь сабя, пушка, пищоли и хатагане; въ време-то кога-то колель курбанъ-тъ сички-те фърлели пушки, а моми и хънки пеяли следоюща-та песна.

Песна 1.

Боже ле Водне ле
Боже ле Водине ле
Крайна са земе заселила
Заселила приселила;
Та ми поле заурали 5
Заурали приурали.
Плачба са веке заплакали
Де да уратъ, де да сеетъ,
Де да пасатъ волове-те,
Волове-те сиву стаду, 10
Плачба си е дуръ при крале;
Я са крале чудумъ чуди
Що да прави шо да стори.
Закаралъ си млади юнаци
Млади юнаци малки моми, 15
Та ги кара низъ поле-ту,
Та си поле исфодиль,
Прикаралъ си ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми
Та си дойде на белъ Дунавъ. 20
Дутекалъ Дунавъ притекалъ,
Та си Дунавъ ни плива;
Та са чудумъ чуди
Що да прави шо да стори:
Та ми седи на Дунавъ 25
Сега' малу три месеца.
Зададе са Юда Самувила
Та му дума и говори:
Е, ти кралю Крайна кралю,
Що ми седишъ на белъ Дунавъ 30
Що ми седишъ и ми чекашъ
Ни си фодишъ фафъ сарае?
Чи утъ Бога изимъ немашъ
Да заминешъ ду белъ Дунавъ
Да заминешъ да испливашъ. 35
Аку ти са земе заселила
Заселила приселила—
Да закарашъ млади юнаци

Млади юнаци малки моми Да си идешъ фафъ гора-та Фафъ гора-та на Бавана Та си гора заселювашъ; Фафъ гора си града градишъ, Града градишъ кула висишъ, Та са годишъ и са женишъ.	40 45
Първе ти либе доста дюлберъ, Та са съсъ либе сфодювашъ, Та ти ражда мъжку дете Мъжку дете нишенлие Нишенлие чудувиту, Мъжку дете Сада крале; Дуръ да си дете порасне, Да порасне на двасте години, На гора са заселила Заселила приселила.	 50 55
Сада крале ни са годи Ни са годи ни са жени; Лу си наетъ сторилъ, Да закара млади юнаци Млади юнаци малки моми, Да си тера друга земе Друга земе запустена Запустена ни заселена, Де са йоще ни урали Ни урали ни посели.	 60 65
Рече Юда ни утрече Та ми са крале повърна. Ни ми седи фафъ сарае, Лу утиде фафъ гора-та Фафъ гора-та на Бавана. Пуста гора запустена, Юда ми йоще ни стъпнала, Пиле ми йоще ни фъркналу; Та си крале града гради, Та си гора засели,	 70 75
Ни е пуста запу стена. Бендиса си малка мома, Малка мома мощне гюзелъ Мощне гюзелъ мощне дюлберъ, Утъ лику хи ясну слънце, Въ гръди хи ясна месечина, Въ скути хи дребни звезди, Родила му мъжку дете Мъжку дете нишенлие Нишенлие чудувиту, Чи си има златни криле Та си фърка на високу; Раста ми Сада крале Раста ми порасна ми, Юнакъ веке да са годи Да са годи да са жени.	 80 85 90
Я са гора заселила Заселила приселила! Ни си пасатъ волове-те Волове-те сиву стаду.	 95

Плачъ утиде фафъ сарае,
 Фафъ сарае дуръ на крале.
 Заплакали млади юнаци
 Млади юнаци малки моми,
 Заплакали завикали, 100
 Чи са фъ гора закарали,
 Та са карали малу млогу
 Малу млогу три нидели,
 Сто юнака погинали
 Сто юнака малки моми. 105
 Та ми крале заплака
 Заплака ми завика ми!
 Та са чуди шо да прави,
 Чи ни знае де да иде,
 Та гу дремка нападнала. 110
 Тебе са, Боже, нажелилу
 Нажелилу натъжилу,
 Та си прати Юда Самувила
 Юда Самувила фафъгора-та
 Фафъ гора-та фафъ сарае, 115
 Та са рукна и подрукна:
 Е, ти, кралю, шо ми плачешъ
 Що ми плачешъ и ми викашъ?
 Сега имашъ мъжку дете
 Мъжку дете нишенлие. 120
 Да му, кралю, тимбихъ чинишъ:
 Днесъ ниделе да са готви,
 Чи ша иде на белъ Дунавъ,
 На Бога си курбанъ коле
 Курбанъ коле ду три крави, 125
 Та му са мольба моли
 Та му дума и говори:
 Боже ле Водне ле
 Боже ле Водине ле,
 Какъ ти, Боже, курбанъ коле 130
 Спусни си десна рока
 Десна ти рока на белъ Дунавъ,
 Да са Дунавъ замръзне
 Да замръзне да поледне,
 Да си Дунавъ замина, 135
 Да замина съсъ юнаци
 Съсъ юнаци и съсъ моми,
 Да си ида на поле-ту
 Що си ми е пугу запустену—
 Де си йоще ни уратъ, 140
 Де си йоще ни сеетъ,
 Да ми уратъ малки моми
 Да ми уратъ да ми сеетъ —
 Та си граде нова града.
 Па си зевамъ златна кондиле 145
 Златна кондиле мурекепа,
 Та писувамъ бела книга
 Бела книга църну писму,
 Заклевамъ си ду млади юнаци
 Ду млади юнаци малки моми 150
 Заклевамъ ги приклевамъ ги:
 Ега' си веке лету помине,

Задава са люта зима
 Люта зима снегувита,
 Да излеватъ на белъ Дунавъ 155
 Да ти курбанъ колетъ
 Да ти колетъ ду три крави,
 Чи си спусналь десна рока
 Десна ти рока на белъ Дунавъ,
 Та са Дунавъ замръзналь 160
 Замръзналь са поледниль са,
 Та самъ Дунавъ заминаль,
 Та самъ поле заселиль.
 Какъ ми курбанъ коле
 Та са мольба моли, 165
 Замръзналь са ду белъ Дунавъ
 Замръзналь са поледниль са;
 Сада крале заминува,
 Заминуватъ ду млади юнаци
 Млади юнаци малки моми. 170
 Богъ да бие Дивна крале,
 Закаралъ си силна войске,
 Силна войске се' юнаци
 Се' юнаци инатчии,
 Фафъ рока хми люта срела 175
 Люта срела златенъ камень,
 Та са борба боретъ,
 Йоше малу борба си надборили—
 Да излезе малка мома
 Да са рукне и подрукне 180
 Иди си, лету, иди,
 Да си дойде веке зима
 Зима веке снегувита—
 Йоше речъ-та ни утрекла,
 Задули са ветрове-те 185
 Ветрове-те фургуни-те
 Студни ветрове снегувити,
 Задала са люта зима
 Люта зима снегувита,
 Дивна крале ни са училъ 190
 Ни са училъ ни си трае,
 Та си е крале замръзналь,
 Силна му войске замръзнала,
 Силна му войске млади юнаци
 Сухи сухаре са подървили! 195
 Сада крале на поле-ту,
 Та си гради силна града,
 Та си поле заселева;
 Урали ми малки моми
 У рали ми и ми сели. 200
 Рече Юда ни утрече
 Па си, Боже, фъркна.
 Крале си каилъ станалъ,
 Та си рукна милна сина
 Та му дума и говори: 205
 Сину ле Сада кралю,
 Доста ми, сину, седишь фафъ гора-та
 Фафъ гора-та на Бавани!
 Чи са гора заселила

Заселила приселила;	210
Юнаци са карба закарали	
Юнаци малки моми.	
Закарай, сину, млади юнаци	
Млади юнаци малки моми	
Та ми иди тука долу	215
Тука долу на белъ Дунавъ,	
Де си е пусту поле	
Пусту поле запустену,	
Та гу, сину, заселевашъ.	
Сада му вели ютговори:	220
Тате ле мили тате,	
Що ми, тате, думашъ	
Думашъ, тате, и говориш	
Мене ми Юда думала	
Думала, тате, говорила,	225
Ду ниделе ша излеза.	
Рече Сада крале ни утрече,	
Та си събра млади юнаци	
Млади юнаци малки моми,	
Закара си ду три крави—	230
Та си яхна бърза-та коне,	
Копна коне низъ полету	
Та си поле прикара,	
Тръгналъ си млади юнаци	
Млади юнаци малки моми	235
Та ми е на белъ Дунавъ.	
Белъ ми Дунавъ дутекалъ	
Дутекалъ ми притекалъ,	
Да гу плива ни са плива,	
Да заmine ни са заминува,	240
Та са чуди що да прави:	
Чи да са назадъ върне,	
Каралъ му са бабайку му	
Бабайку му и майка му.	
Я си слезе утъ бърза-та коне,	245
На Бога си курбанъ коле,	
Курбанъ коле ду три крави,	
Та му са мольба моли	
Та му дума и говори:	
Боже ле Водне ле,	250
Боже ле Водине ле,	
Какъ ти, Боже, курбанъ коле	
Курбанъ коле ду три крави,	
Спусни си десна рока	
Десна ти рока на белъ Дунавъ,	255
Да си Дунавъ замръзне	
Да замръзне да поледне,	
Да си Дунавъ замина,	
Да замина съсъ юнаци	
Съсъ юнаци и съсъ моми,	260
Да си ида на поле-ту	
Що си ми е запустену,	
Де си йоще ни уратъ,	
Де си йоще ни сеетъ,	
Да ми уратъ малки моми	265
Да ми уратъ да ми сеетъ,	

Та си граде нова града.
 Та си зевамъ златна кондиле
 Златна кондиле, мурекепа,
 Та писувамъ бела книга, 270
 Бела книга църну пислу,
 Заклевамъ си ду млади юнаци
 Ду млади юнаци малки моми,
 Заклевамъ ги приклевамъ ги:
 Ега си веке лету помине, 275
 Задава са люта зима
 Люта зима снегувита,
 Да излеватъ на белъ Дунавъ,
 Да ти курбанъ колетъ,
 Да ти колетъ ду три крави, 280
 Чи си спусналъ десна рока
 Десна ти рока на белъ Дунавъ,
 Та са Дунавъ замръзналъ,
 Замръзналъ са поледнилъ са,
 Та самъ Дунавъ заминалъ, 285
 Та самъ поле заселилъ.
 Сада ми крале курбанъ коле,
 Курбанъ коле мольба са моли,
 Замръзналъ са ду белъ Дунавъ,
 Замръзналъ са поледнилъ са, 290
 Та си Дунавъ заминува,
 Заминали ду млади юнаци
 Млади юнаци малки моми.
 Богъ да бие Дивна крале,
 Дивна крале подивилъ са! 295
 Закаралъ си силна войске,
 Силна войске се юнаци
 Се юнаци инатчии—
 Фафъ рока хми люта срела
 Люта срела, златенъ камень, 300
 Съсъ крале са борба бори,
 Та са боретъ малу млогу,
 Малу млогу три месеца,
 Налютиль са Дивна крале
 Йоше малу си надборилъ, 305
 Йоше малу Сада ми крале падналъ!
 Дуръ излезе малка мома
 Та са рукна и подрукна
 Иди си, лету, иди,
 Да си дойде веке зима 310
 Зима веке снегувита.
 Йоше рече ни утрече
 Задули са ветрове-те
 Ветрове-те фуртуни-те,
 Студни ветрове снегувити, 315
 Задала са люта зима
 Люта зима снегувита;
 Дивна крале ни са училъ
 Ни са училъ ни си трае,
 Дуръ си веке замръзнала 320
 Силна му войске замръзнала,
 Силна му войске млади юнаци
 Сухи сухаре са подървили!

Сада крале борба си надбори!
Сада крале на поле-ту, 325
Награди си силна града
Силна града нишенлие,
Та си поле заселева;
Урали ми малки моми
Урали ми и ми сели. 330
Седна ми крале фафъ сарае,
Та си зева златна кондиле
Златна кондиле, мурекепа,
Та писува бела книга,
Бела книга църну нисму, 335
Заклева си ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми,
Заклева ги приклева ги: 340
Лу да си лету помине,
Да са задяде люта зима
Люта зима снегувита,
Да излеватъ на белъ Дунавъ,
Да ти, Боже, курбанъ колетъ, 345
Да ти колетъ ду три крави.
Утъ тога хадетъ устаналу
Фъ наше града и фафъ селу,
Та излева млада царе
Млада царе стара кмета 350
На река-та на белъ Дунавъ,
Ни излева самъ самичекъ,
Я закарува ду млади юнаци
Ду млади юнаци малки моми,
Та ти, Боже, курбанъ коле, 355
Курбанъ ти коле ду три крави,
Та си гости ду млади юнаци
Млади юнаци малки моми,
Да си помнетъ да си знаеть:
Чи си спусналь десна рока 360
Десна рока на белъ Дунавъ,
Та са Дунавъ замръзналь
Замръзналь са поледниль са—
Заминаль си Сада крале,
Съсь крале ду млади юнаци 365
Ду млади юнаци малки моми,
Та си поле заселиль,
Що си билу запустену.

До где-то старий-тъ кмета да заколе три-те крави, и да са згоответь манжи-те, моми-те и хънки-те испевали горня-та песна; после слагали трапези-те и три отъ техъ утивали въ село-то да срукать селени-те на курбанъ-тъ, кои-то утивали на река-та като си зготвюваль секой единъ какво-то можель и сакаль; три-те моми обиколевали село-то и пеяли следующа-та песна.

Песна 2.

Чуйте ми млади юнаци
Млади юнаци малки моми,
Млади юнаци съ млади хънки!
Излелъ ми е млада царе
Млада царе стара кмета 5
Та ми слезе на река-та

На река-та на белъ Дунавъ,
 На Бога си курбанъ коле,
 Курбанъ коле ду три крави,
 Да са знае сега малу 10
 Сега малу ду хилица:
 Седели сме на край-земе
 На край-земе фафъ гора-та
 Фафъ гора-та на Бавана,
 Де са сме доста заплодили, 15
 Та сме земе заселили
 Заселили приселили!
 Карба са закарали млади юнаци
 Млади юнаци малки моми.
 Та са на Бога нажелилу 20
 Нажелилу натъжилу,
 Пратилъ си Юда Самувила,
 Пратилъ е фафъ сарае
 Да си дума на войвода,
 Да си прати Сада крале 25
 Да гу прати на белъ Дунавъ.
 На белъ Дунавъ пунту поле
 Пунту поле запусену,
 Де ми никой ни седналъ,
 Лу ми седналъ Дивна крале, 30
 Та си поле заптисалъ;
 Я ми йоще ни уралъ,
 Я ми йощени сель,
 Лу са шеталъ низъ гора-та
 Низъ гора-та планина-та. 35
 Дуръ са на Бога нажелилу
 Нажелилу натъжилу:
 Поле си е доста уравиту,
 Я си е пунту запусену!
 Та си наетъ сторилъ, 40
 Да са поле засели.
 Сада крале на белъ Дунавъ,
 Я са чудумъ чуди,
 Какъ да плива ду белъ Дунавъ
 Какъ да плива да зимине. 45
 Па му Бога ардамъ усторилъ,
 Спусналъ си десна рока
 Та си Дунавъ замръзналъ,
 Та си Дунавъ поледнилъ,
 Та си Дунавъ заминалъ 50
 Заминалъ си Дунавъ поминалъ,
 Надборилъ си Дивна крале,
 Та си поле заселилъ.
 Я си писалъ и написалъ
 Написалъ си бела книга, 55
 Бела книга църну писму:
 Млада царе стара кмета,
 Ега си е люта зима,
 Да си слева на белъ Дунавъ,
 Да си слева курбанъ да коле, 60
 Курбанъ да коле ду три крави,
 Та да си гозба гости,
 Да си гости млади юнаци

Млади юнаци малки моми—
 Та ма прати фафъ селу-гу 65
 Хаберъ да ви чинамъ.
 Сега веке да дойдете
 Да дойдете на белъ Дунавъ,
 Де ва чекатъ малки моми
 Малки моми млади хънки, 70
 Сложили са трапези-те,
 Чи ва царе гозба гости.

Мома-та като избиколевала село-то и испевала горня-та песна, сички-те селени млади и стари, жени и баби и моми зевали си манжи-те, кои-то готвили дома си, и утивали на река-та, та седнували на трапеза-та, моми-те правили хизметъ и теячи следующа-та песна.

Песна 3.

Еште ми, юнаци, пийте ми,
 Еште ми, юнаци малки моми
 Еште ми крава ветица,
 Пийте ми руйну вину 5
 Руйну вину тригодишну;
 Пратилъ гу Рую юнакъ,
 Пратилъ гу утъ Край-земе
 Утъ Край-земе утъ море-гу,
 Пратилъ гу съсъ Юда
 Съсъ Юда Самувила, 10
 Та хи заръкъ заръчелъ:
 Да кажешъ Юду, на Сада,
 Заселилъ си пунту поле
 Пунту поле запустену,
 Та си уратъ малки моми 15
 Та си уратъ и си сеетъ.
 Я за мене на умъ ни му иде,
 Да ми сее бела лоза,
 Да са роди белу грозде
 Белу грозде и цървену, 20
 Да си прави руйну вину
 Руйну вину тригодишну;
 Утъ Бога ни е просту,
 Халалъ му Бога ни чини,
 Какъ си курбанъ коле 25
 Та си гости млади юнаци
 Млади юнаци малки моми,
 Я да си ги служба ни служи
 Да ги служи руйну вину
 Руйну вину тригодишну; 30
 Та си на мене думилелъ,
 Та му пращамъ руйну вину
 Руйну вину тригодишну.
 Я да му, Юду кажешъ:
 Да си каилъ ни стане 35
 Да ни сее бела лоза,
 Да си роди белу грозде
 Белу грозде и цървену,
 Да си прави руйну вину
 Руйну вину -тригодишну, 40
 Фалилъ ма е на Край-Земе
 Та ми курбанъ колелъ;

Сега веке да ма ни фали,
 Ша си прате Мора Юда
 Мора Юда Самувила, 45
 Да му сече руса глава,
 Чи ма е ни саидисалъ:
 Какъ си града градилъ
 Сега веке три години,
 Курбанъ ми йоще ни заклалъ! 50
 Мольба ми са йоще ни молилъ!
 Туку си, Юду, йоще трае,
 Йоще са, Юду ни люте
 Ни са люте разедевамъ».
 Какъ си дойде Юда Самувила, 55
 Подаде си руйну вину
 Руйну вину тригодишну,
 Та му дума приговори—
 Сада крале са дусетиль,
 Чи си лоза ни поселъ. 60
 На Юда са мольба моли,
 Да си иде на Край-земе
 Да си флезе фафъ бахче-ту,
 Да си къцне бела лоза,
 Ега си е лету пролету, 65
 Да му донесе фафъ сарае.
 Юда ми каиль станала,
 Та утиде на Край-земе,
 Та си флезе фафъ бахче-ту,
 Къцнала си бела лоза - 70
 Зададе са лету пролету,
 Та донесе бела лоза,
 Донесе е на Сада крале;
 Та си сее бела лоза
 Лоза сее фафъ бахче-ту. 75
 Та си праща бела книга,
 Бела книга църну писму,
 Съсъ книга напева:
 Е ле ми млади войводи!
 Какъ самъ поле заселилъ 80
 Сега веке три години,
 Малки са моми урали
 Урали са и са сели,
 Сели са бела пшеница;
 Я самъ веке забуриль 85
 Чи сме били на Край-земе,
 Та сме сели бела лоза,
 Та сме пили руйну вину
 Руйну вину тригодишну,
 Фальба сме фалили Рую юнакъ, 90
 Та му сме курбанъ колели,
 Чи на е веке научиль
 Да правиме руйну вину;
 Сега дойде Юда Самувила
 Юда Самувила утъ Край-земе, 95
 Донесе ми бела лоза,
 Та самъ поселъ фафъ бахче-ту,
 Та са роди белу грозде
 Белу грозде и цървену,

Направилъ самъ руйну вину	100
Руйну вину тригодишну— Я ви са мольба моле, Да ми дойдете фафъ сарае, Да си ва служба служе	
Руйну вину тригодишну;	105
Да си ва дарба даре, Да ва даре бела лоза Бела лоза утъ бахче-ту, Да сеете бела лоза,	
Да са роди белу грозде	110
Белу грозде и цървену, Да правите руйну вину Руйну вину тригодишну; Да ми седнете на трапеза, Да служите млади юнаци	115
Млади юнаци малки моми, Да фалите Рую юнакъ, Да си му курбанъ колете; Кой ни дойде фъ мое града Фъ мое града фафъ сарае,	120
Ша си прате ду млада войвода Да му сече руса глава. Писа крале ни утписа, Та си прати бела книга, Бела книга църну писму.	125
Какъ видели войводи-те Какъ видели бела книга, Бела книга църну писму; Яхнали си бърза-та коне, Та ми фъ града дошли,	130
Фъ града дошли фафъ сарае, На крале селемъ дали. Та ги крале гозба гости, Та ги служи руйну вину Руйну вину тригодишну.	135
Па си флезе фафъ бахче-ту, Та си къчна бела лоза, Та си ги дарба дари; Посели са войводи-те Посели са бела лоза,	140
Родилу са белу грозде Белу грозде и цървену, Та си вину направили Руйну вину тригодишну, На Рую си курбанъ колетъ	145
Та си гу фальба фалетъ. Сега ни са веке ни дукривилу Чи сме уставали Крайна-земе Та сме дошли на белъ Дунавъ: Урали сме на Крайна-земе	150
Урали сме и сме сели, Сели сме бела пшеница, Сели сме бела лоза, Та сме пили руйну вину Руйну вину тригодишну;	155
Па сме дошли на белъ Дунавъ,	

Та сме сели бела пшеница,
 Та сме сели бела лоза,
 Та са ражда белу грозде
 Белу грозде и цървену, 160
 Пиеме си руйну вину
 Руйну вину тригодишну.
 Уть тога хадетъ устаналу,
 Сада крале хадетъ уставиль:
 Млада царе стара кмета 165
 Да си слева на река-та
 На река-та на белъ Дунавъ,
 Курбанъ да си коле,
 Да си коле ду три крави,
 Малки моми да ги гответъ; 170
 Я що си е наймалка-та мома,
 Да си фоди фъ Стамболъ града
 Фъ Стамболъ града фафъ сарае,
 Песна да си пее,
 Съсъ песна юнаци събира 175
 Юнаци събира малки моми,
 Та ги кара на река-та
 На река-та на белъ Дунавъ,
 Та си ги гозба гости—
 Да ни хми са нажелилу 180
 Нажелилу натъжилу
 Чи си земе оставили;
 Крайна-земе доста топленига,
 Се си лету и пролету!
 Ни си иде люта зима 185
 Люта зима снегувита,
 Какъ си иде на белъ Дунавъ
 На белъ Дунавъ на поле-ту—
 На белъ Дунавъ Юда Самувила
 Та си рука и говори 190
 Иди си, лету, иди,
 Чи си иде люта зима
 Люта зима снегувита
 И да си е люта зима,
 Я си е поле уравиту, 195
 Та са ражда бела пшеница,
 Йоше са ражда белу грозде
 Белу грозде и цървену.
 Кат' да си сме на Край-земе:
 На Край-земе ду белъ Дунавъ, 200
 Ду Дунавъ църну море,
 И на поле ду белъ Дунавъ,
 Ду белъ Дунавъ църну море,
 Доста хитъръ Сада крале
 Доста хитъръ доста иманъ, 205
 На поле-ту река тече,
 Убимелъ си и река белъ Дунавъ,
 Ду река море са вие
 Слану море низъ море-ту,
 Убимелъ си море църну море, 210
 А що си ми града наградилъ,
 Града си убимелъ силна Котлица—
 Чи си юнаци заплакали

Заплакали завикали, Малки моми сълзи заронили, Чи си земе оставили, Фална земе пофалена! Чуйна земе прочуена! Де си сеетъ малки моми И си сеетъ и си урагъ,	215
Сеетъ си бела пшеница Бела пшеница, бела лоза, Та си ражда белу грозде Белу грозде и цървену. На крале му Ясна душе!	220 225
Чи си река убимелъ Убимелъ е ду белъ Дунавъ, Йоще си море убишлъ Убимелъ гу църну море, Наградилъ си силна града	230
Силна града нишенлие, Града си убимелъ силна Котлица— Та си юнаци ни плачетъ, Малки моми сълзи ни ронетъ. Уставилъ си бела книга,	235
Бела книга царну писму, Та си писалъ и заръчелъ И заръчелъ и поръчелъ: Ега си е личень-день Личень-день Пазиръ-день,	240
Да си слева млада царе Да си слева на река-та, На Бога си курбанъ коле, Курбанъ коле ду три крави, Та си гу фальба фали—	246
Чи си каилъ станалъ Та си спусналъ десна рока, Замръзналъ си ду белъ Дунавъ, Замръзналъ си Дунавъ поледнилъ си. Утъ тога си хадетъ устаналъ,	250
Да си слева млада царе Да си слева на река-та, Курбанъ да си коле, Да си коле ду три крави, Да си гости ду млади юнаци Ду млади юнаци малки моми.	255

Като испевали горня-та песна, ставали отъ трапеза-та та играяли хоро и пеяли следующа-та песна:

Песна 4.

Боже ле Водне ле, Водне ле Водине ле! Царе си писалъ Писалъ царе и нашерилъ Бела книга царну писму:	5
Ега си е личень-день Личень-день Пазиръ-день, Млада царе фафъ сарае,	

Млада са царе пременува	
Пременува наредува;	10
Та си слева на река-та,	
На река-та курбанъ коле,	
Курбанъ коле ду три крави,	
Та си гостя юнаци-те	
Юнаци-те и моми-те:	15
Уй, уй, Боже ле,	
Уй, уй, Водне ле,	
Водне ле Водине ле!	
Сега ми царе на река-та,,	
Сега ти курбанъ коле	20
Та ти са мольба моли,	
Да гу бранишъ угъ неволе!	
Да е живъ ду година!	
Да си дойде Личень-день	
Личень-день Пазиръ-день—	25
Па да слезе на река-та,	
Да ти курбанъ коле,	
Да ти коле ду три крави;	
Малки моми ду година,	
Три си крави позлатили,	30
Позлатили хми рогове-те;	
Млада царе малка мома,	
Какъ ми седи фафъ сарае,	
Та си плете белу сукну	
Белу сукну и свилену,	35
Белу сукну позлатева,	
Белу сукну златна махрама;	
Сама мома фафъ гора-та	
Фафъ гора-та на стаду-ту,	
Та си фаща бела крава	40
Бела крава и шерена	
Та хи мета златна махрама,	
Та си крава позлатила;	
Та е кара на белъ Дунавъ	
На бедъ Дунавъ на река-та;	45
Сама си мома на река-та,	
Дуръ да дойде бабайку хи	
Курбанъ, Боже, да ти коле.	
Мома ти са мольба моли,	
Мольба, Боже, да хи чуешъ!	50
Да е живъ млада царе .	
Да е живъ ду година,	
Ду година ду Личень-день	
Ду личень-день Пазиръ-день.	

Водна: биль Богъ, който съдилъ на води-те.

Бавана: била гора прочуена на Край-земя, въ която гора седели Юди-те, кои-то правили хизметъ на Бога,

Хилица: хиледа години.

Уравиту: берекетлие.

Ветица: значи курбанъ.

Иманъ: умънь, съсь умъ.

Убимель: назоваль,

Котлица: градъ големъ обграденъ съсь кули и кале-та.

Пазиръ-день: са зоваль онойзи день, кога-то зафащаль Димитровский месецъ.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ   К О Л Ч У В Ъ - Д Е Н Ъ

Въ село-то на песнопеецъ-тъ Баня, както казва, едно время зима-та на день на святи Никола, секой единъ селенинь утиваль на река-та "Кара-су" и фащаль риба, или си купуваль отъ пазаръ-тъ, та си зготовю-валь и гощаваль кого сакаль отъ махала-та; тѣй пра-виль секой единъ селенинь; но отъ селска страна самъ кметъ-тъ са преименуваль съ харни-те и за въ праздникъ дрехи, и закаруваль три до деветъ моми та утиваль на "Кара-су" и съ дърво направено като курабче ловиль риба, а моми-те стоели на край реката и пеяли следоюща-та песна.

Песна 1.

Колчу ле юначе ле,
Хина ми крале фафъ сарае,
Та си либи първе либе
Първе либе дялберъ Мила,
Либси си е малу млогу 5
Малу млогу три мисеца;
Я си е веке ни либи,
Чи му са нажелилу
Нажелилу натъжилу.
Шетналъ са фафъ гора-та 10
Фафъ гора-та планина-та,
Та си ловиль дребна лова
Дребна лова факли еребици;
Утъ гора-та на море-ту,
Та ми седналъ на бречина, 15
Та си седелъ и са чудиль.
Де си виде перка риба
Чи си плива на море-ту;
Та си наетъ сториль
Да си фане перка риба, 20
Да е носи на майка си,
Да му готви вечере-та,
Фтегна рока да е фане,
Я са риба потеглила,
Та си е крале ни виде 25
Де утиде де си плива,
Та заплака и завика.
Де гу чуе Юда Самувила,
Та си слезе на море-ту,
Та му дума и говори: 30
Царю ле Хина кралю,
Що си седналъ на море-ту
Та си плачешъ и си викашъ?
Та ни фодишъ фафъ сарае
Фафъ сарае при майка си. 35
Сега та майка чека
Да ти готви вечере-та,
Да ти сложи трапеза-за,
Да ми седнешъ да вечерешъ,
Я ти си седналъ на бречина 40
Та ми плачепгъ и ми викашъ:
Хаде, кралю, иди си!
На майка са нажелилу
Нажелилу натъжилу.
Вчера самъ била фафъ сарае, 45
Та та е люту клела
Клела та люту приклевала
Ичъ хаиръ да ни видишъ!
Чи са си доста забавиль:

Три дни си фъ гора седель	50
Та си лова ловиль.	
Юду ле Юду Самувилу,	
Фъ гора самъ, Юду, ни седель,	
Дребна самъ лова ни ловиль,	
Я са самъ доста шеталь	55
Низъ поле-ту и гора-та,	
Та самъ море ни видель:	
Какъ са шетахъ фафъ гора-та	
Та си видехъ слану море,	
Та си седнахъ на бречина.	60
Море самъ доста бендисаль,	
Я са море ни плива;	
Чи самъ видель перка риба,	
Та самъ рока спусналь,	
Я са е риба скрила;	65
Та са чудумъ чуде	
Що да праве що да сторе:	
Сорце ми на море-ту	
Та си при майки ни фоде,	
Ни хи носе дребна лова	70
Да ми готви вечере-та.	
Юда му вели ютговори:	
Царю ле Хина кралю,	
Нищу си, царю, ни видель	
Та ти е сорце на море-ту;	75
Я да си море испливашъ	
Да си идешъ на поле-ту,	
Да си видишъ пусту поле	
Пусту поле запустену	
Какъ си йоще ни урали	80
Ни урали ни са сели—	
Крале ми е дивенъ подивенъ,	
Чи са шета пу гора-та	
Та си трева пасе,	
Какъ си пасе сиву стаду!—	85
Я си е поле доста уралну,	
Чи да си, кралю, урешъ,	
Чи да си, кралю, сеешъ,	
Двашъ ми, кралю, жнеешъ.	
Ай ти Юду Самувилу!	90
Мое са земе заселила,	
Та ми са юнаци закарали,	
Та ми са плачба плакали;	
Сега са чуде що да праве,	
Чи си поле ни устана—	95
Та ми, Юду, думашъ	
Чи да си море испливамъ,	
Ша си виде пусту поле	
Пусту поле запустену,	
Я са море ни плива!	100
Ни самъ видель перка риба	
Де утиде що станала—	
И язъ, Юду, да си пливамъ	
Ша са даве фафъ море-ту:	
Сега, Юду, що да праве	105
Що да праве що да сторе?	

Какъ да ида на поле-ту?
 Чи си море ни пливамъ.
 Юда му вели ютговори:
 Царю ле, Хина кралю, 110
 Язъ ти, царю, думамъ
 Що да правишъ що да сторишъ.
 Кураба Бога на небе-ту
 На небе-ту на езеру-ту,
 Та си прави курабе-те, 115
 Какъ си фодеть Дефове-те
 На небе-ту при Бога,
 Да му изметъ чинатъ,
 Ясна звезда са налютева
 Налютева разедева, 120
 Та хми изимъ ни дава
 Да си флезатъ фафъ сарае,
 Я ги праща на езеру-ту
 Да са банетъ да са миетъ,
 Езеру-ту си е доста сланиту 125
 Да са плива ни са плива;
 Кураба бога каиль става
 Та си праща милна сина,
 Милна сина Колчу юнакъ
 Та ги кара съсъ курабе-те, 130
 Та са банетъ фъ езеру-ту,
 Та са банетъ и са миетъ
 Дуръ да хми лику изгрее,
 На лику хми ясна звезда.
 Та си флеватъ фафъ сарае, 135
 На Бога си изметъ чинатъ.
 Я знаешъ ли що да правишъ?
 Кураба Бога каиль ни ставаль
 Да си прати милна сина,
 Милна сина Колчу юнакъ,
 Да гу прати на земе-та 140
 На земе-та на море-ту,
 Да гу прати съсъ курабе,
 Да си учи седемъ крале
 Седемъ крале седемъ бана,
 Да си пливатъ на море-ту, 145
 Та си никой ни пливаль,
 Никой си море ни испливаль,
 Никой си лова ни ловиль,
 Дребна лова перка риба.
 Да си идешъ, царю, фафъ сарае, 150
 Вутре си е личень день,
 Та та чека стара майка
 Да ти зготви вечере-та,
 Да ми седнешъ на трапеза
 Да ми вечере вечерешъ. 155
 Ега си слънце изгрее,
 Ега си звезда блесне,
 Да си рукнешъ ду три масторе
 Ду три масторе иргенче-та,
 Що са мома ни мамили 160
 Що са мома ни лъгали,
 Да ги пратишъ фафъ гора-та

Да ти секатъ дърю финисеву,
 Да ти праветъ малку курабче
 Малку курабче и ковчече, 165
 Да си флезешъ фафъ курабче,
 Та си пливашъ фафъ море-ту
 Та си ловишъ перка риба;
 На Бога си курбанъ колешъ
 Курбанъ колешъ перка риба, 170
 Та си гостишъ юнаци-те
 Юнаци-те и моми-те—
 На Бога са мольба молишъ
 Да си прати милна сина,
 Милна сина Колчу юнакъ, 175
 Да гу прати на море-ту
 На море-ту съсъ курабе
 Малу млогу девендесе,
 Да та учи да си пливашъ
 Да си пливашъ на море-ту, 180
 Да си правишъ курабе-те;
 Та да идешъ на поле-ту
 Що си е пунту запусену,
 Да уткарашъ млади юнаци
 Млади юнаци малки моми, 185
 Да си уратъ да си сеетъ.
 Бога ти, царю, мольба чуе
 Та си праща милна сина,
 Милна сина Колчу юнакъ,
 Праща си гу съсъ курабе 190
 Съсъ курабе на море-ту,
 Та та учи да си пливашъ
 Дуръ да идешъ на поле-ту.
 Какъ си градишъ нова града
 Нова града нишенлие, 195
 Да си правишъ личенъ-день
 Личенъ-день Колчувъ-день,
 На Колчу курбанъ колешъ
 Курбанъ колешъ перка риба,
 Та си гостишъ ду млади юнаци 200
 Млади юнаци малки моми—
 Туку, царю, на година
 Курбанъ да си колешъ;
 Чи да си курбанъ ни колешъ,
 Разедилъ са Кураба Бога 205
 Разедилъ са налютилъ са,
 Какъ си пливашъ на море-ту,
 Праща си Юди Самувила
 Юда самувила Юда ветровита,
 Та си две силанъ ветаръ 210
 Силанъ ветаръ и фуртуни,
 Та ти са курабе удавилъ,
 Падналъ си фафъ море-ту,
 Бела ти снага фафъ море-ту.
 Рече Юда ни утрече 215
 Та си фъркна на море-ту,
 Ни е виде Хина царе
 Де утиде, де си фъркна—
 Самъ си царе на бречина,

Та си стана утиде си 220
 Утиде си при майка.
 Майка гу люту съдила
 Съдила гу и думала:
 Сину ле Хина кралю,
 Бре шо са си бавилъ 225
 Сега веке три нидели?
 Аку си лова ни наловилъ
 Йоти ми са си ни върналъ?
 Я самъ ядове набрала.
 Крале хи нищу ни говори, 230
 Лу хи даде дребна лова,
 Чи си е личенъ день,
 Та му зготви вечере-та;
 Седна ми царе на трапеза
 Та ми вечере вечере. 235
 Йоше ми слънце ни изгрелу,
 Йоше звезда ни блеснала,
 Та си рукна ду три масторе
 Ду три масторе иргенче-та,
 Йоше мома ни мамили, 240
 Йоше мома ни лъгали,
 Та ги прати фафъ гора-та,
 Утсекли му дъру финисеву
 Та гу фъ сарае донели;
 Та си правили малку курабче 245
 Малку курабче и ковчече,
 Правили гу направили.
 Малку курабче на море-ту,
 Малку курабче и ковчече,
 Хина крале фафъ курабче, 250
 Та си плива на море-ту
 Та си лови перка риба.
 Ловилъ ми е малу млогу
 Малу млогу три нидели,
 Пу море са шедба шета, 255
 Я са веке ни плаши—
 Да му е курабе утъ небе-ту
 Утъ небе-ту и утъ Бога,
 Ша исплива море сланиту
 Та ша иде на поле-ту - 260
 Та си фана перка риба,
 Та са върна фафъ сарае.
 Курбанъ коле перка риба
 Курбанъ коле на Кураба Бога,
 Та си гости юнаци-те 265
 Юнаци-те и моми-те,
 На Бога са мольба моли:
 Ой Боже ле, мили Боже,
 Прати си, Боже, милна сина,
 Милна сина Колчу юнакъ, 270
 Прати гу, Боже, на море-ту
 На море-ту съсъ курабе,
 Малу млогу девендесе курабе,
 Да ма учи да си пливамъ
 Да си пливамъ на море-ту, 275
 Да си праве курабе-те,

Да си иде на поле-ту Що си е пунту запустену, Да откарамъ млади юнаци Млади юнаци малки моми,	280
Да си уратъ да си сеетъ; Да си пратишъ, Боже, тое сина, Да си иде на поле-ту, Ша си праве личенъ-день Личенъ-день Колчувъ-день,	285
На Колчу си курбанъ коле Курбанъ коле перка риба, Та си госте ду млади юнаци Ду млади юнаци малки моми. Царе са мольба моле,	290
Бога му мольба чуе, Та си прати милна сина, Милна сина Колчу юнакъ, Прати си гу на море-ту, Прати си гу съсъ курабе	295
Малу млогу девендесе; Царе ми е на море-ту Та си флезе фафъ курабе, Училъ гу Колчу научилъ Научилъ гу да си плива	300
Да си плива на далеку, Дуръ излезе на поле-ту Съсъ юнаци и съсъ моми; Наградилъ си нова града— Та си прави курабе-те,	305
Та си учи юнаци-те Да си пливатъ пу море-ту, Да си праветъ курабе'те, Па си лови дребна лова Дребна лова перка риба,	310
Заправилъ е личенъ-день Личенъ-день Колчувъ-день, Та си курбанъ коле Курбанъ коле перка риба, Та си гости юнаци-те	315
Юнаци-те и моми-те. Малки моми песна си испели, Съсъ песна си царе фалили! Чи си е море плавала Чи си кууабе правилъ,	320
Та си фодилъ пу земе-та Та си юнаци научилъ, Да си праветъ курабе-те Да си пливатъ пу море-ту. Утъ тога' е песна устанала,	325
Та са пее фъ наше града Фъ наше града, фъ наше селу.	

Дуръ да налови риба старий-тъ и дуръ да са върнатъ въ село-то моми-те пеяли горня-та песна; кога-то утивали въ село-то жени-те зготвювали риба-та въ една къща; секой единъ си готвилъ дома си риба, но пакъ имали хадеть първо секой единъ утиваль въ къща-та гдето са готвила риба-та, коя то фащаль кметъ-тъ, и като ялъ отъ нея малко колко за накусъ, утиваль дома си, та срукуваль отъ комшии-те и са гошаваль; една мома утивала по комшии-те та срукувала като пеяла следюща-та песна:

Песна 2.

Е, ми вие мили брате
Мили брате мили сесри!
Вие сте йоще ни чули
Ни сте чули ни видели? 5
Днесъ си е личень-день
Личень-день Колчувъ-день.
Слезе Колчу утъ небе-ту
Утъ небе-ту утъ сарае,
Слезе Колчу фъ наше града.
Закара си Хина царе, 10
Закара гу низъ поле-ту
Та гу кара на море-ту,
Та му дума и говори:
Царю, царю, Хина кралю,
Какъ си, царю, фафъ сарае, 15
Ни знаешъ ли, царю,
Ни знаешъ ли ни си чулъ?
Вугре ми е личень-день
Личень-день Колчувъ-день,
Та ми са си, царю, заклевалъ 20
Заклевалъ приклевалъ,
Чи си ми курбанъ колешъ,
Курбанъ колешъ перка риба,
Та си гостишъ юнаци-те
Юнаци-те и моми-те: 25
Сега ми, царю, седишъ
Та са чудумъ чудишъ
Да идешъ ли на море-ту
Да идешъ ли да ни идешъ,
Аку ми са чудумъ чудишъ 30
Курбанъ да ми ни колешъ,
Разедиль са бабайку ми,
Бабайку ми Кураба Бога,
Разедиль са налютиль са,
Какъ си пливашъ на море-ту, 35
Праца си Юда Самувила
Юда Самувила Юда ветровита,
Та си две силанъ ветаръ
Силанъ ветаръ и фуртуни
Та ти са курабе удавиль, 40
Падналь си фафъ море-ту,
Бела ти снага фафъ море-ту!
Хаде, царю, на море-ту
Да си ловишъ дребна лова
Дребна лова перка риба. 45
Царе ми утиде на море-ту,
Та си флезе фафъ курабче,
Та гу кара Колчу юнакъ,
Налови си дребна лова
Дребна лова перка риба; 50
Сега си е фафъ сарае
Та си курбанъ коле,
Та си гозба гости—
Та ма прати хабержийка

Да ва кане да ва рукамъ:	55
Кой си фъ сарае ни дойде,	
Да си плива на море-ту	
Що си правилъ курабче-ту,	
Дунала е Юда Самувила	
Дунала е силанъ ветаръ	60
Та си курабче подробила,	
Та са курабче удавилу,	
Падналь си фафъ море-ту;	
Кой си дойде фафъ сарае,	
Кой- си седне на трапеза	65
Да си гу царе гости,	
Хаиръ има и утъ Бога	
И утъ Бога утъ Кураба,	
Чи си праща Колчу юнакъ,	
Какъ си плива на море-ту,	70
Какъ си плива съсъ курабче,	
Разедила са Юда Самувила	
Юда Самувила Юда ветровита,	
Дунала си силанъ ветаръ	
Силанъ ветаръ и фуртуни,	75
Йоше са курабе ни удавилъ,	
Йоше си фафъ море-ту ни падналь,	
Пристигналь си Колчу юнакъ,	
Спусналь си десна рока	
Та си курабче утемналь.	80
Ни са дави фафъ море-ту	
Фафъ море-ту фафъ вода-та.	

Кога-то щели вейке да са събиратъ въ къща-та на онойзи който калесуваль няколко момчета и моми, мома-та отъ къща-та турела трапеза-та, та седнували, та яли и пили, а три моми пеяли следующа-та песна.

Песна 3.

Еште ми юнаци пийте ми,	
Еште ми перка риба,	
Пийти ми руйну вину	
Руйну вину тригодишну,	
Па си фальба фалите	5
Фалите си Хина крале!	
Чи си е курбанъ колелъ,	
Курбанъ колелъ на Кураба Бога,	
Та му са мольба молилъ,	
Да си прати милна сина!	10
Милна сина Колчу юнакъ,	
Да гу прати на море-ту,	
Да гу учи да си плива,	
Да исплива море сланиту,	
Та да иде на поле-ту	15
Що си ми е запустену,	
Дека никой ни ми фодиль	
Дека юнаци ни урали,	
Дека моми ни сели.	
Йоше Бога каиль ни ставаль,	20
Да си прати милна сина,	
Да гу прати на море-ту;	
Лу си прати Юда Самувила,	

Та му дума и говори:	
Царю ле, Хина кралю,	25
Що са, кралю, мольба молишъ.	
На Бога си курбанъ колешъ?	
Бога ти мольба ни чуе.	
Чи си каилъ ни ставаше	
Да са клетва приклевашъ;	80
Ега идешъ на поле-ту,	
Да си карашъ млади юнаци	
Млади юнаци, малки моми,	
Да си градишъ нова града,	
Чи си правишъ личень-день,	35
Личень-день Колчувъ-день,	
На Бога си курбанъ колешъ,	
Курбанъ колешъ: перка риба,	
Та си гостишъ юнаци-те	
Юнаци-те и моми-те;	40
Да са, царю, заклевашъ,	
Чи си правишъ личень-день.	
Личень-день Колчувъ-день,	
Да си слезешъ на море-ту,	
Да са рукнешъ и подрукнешъ,	45
Е, ти море, море сланиту	
Съсъ тебе са, море, заклевамъ	
Да си прати Бога милна сина,	
Милна сина Колчу юнакъ,	
Да гу прати на море-ту,	50
Да ма учи да ма научи,	
Да си праве курабе-те,	
Да си пливамъ пу море-ту;	
Та да ида на поле-ту,	
Да си граде нова града;	55
Аку ни си праве личень-день,	
Личень-день Колчувъ-день	
Какъ си пливамъ пу море-ту,	
Да си дуне силанъ ветаръ	
Да потроши курабче-ту,	60
Да са удави фафъ вода-га,	
Да си падна фафъ море-ту,	
Да ми гние бела снага.	
Какъ му дума Юда Самувила,	
Какъ му дума и говори;	65
Хина ми царе каилъ станалъ.	
Та утиде на море-ту,	
Та са рукналъ и подрукналъ,	
Съсъ клетва са на море приклевалъ.	
Та ми Бога каилъ станалъ;	70
Та си пратилъ милна сина,	
Милна сина Колчу юнакъ,	
Пратилъ гу на море-ту,	
Та си училъ Хина царе;	
Училъ гу веке научилъ,	75
Да си прави курабе-те,	
Да си плива пу море-ту.	
Испливалъ си море сланиту	
Видель си пусту поле,	
Пусту поле запустену,	80

Видель гу бендисалъ гу; Па са върна фафъ сарае; Та закара млади юнаци Млади юнаци, малки моми, Уткара ги на поле-ту,	85
Та си поле засели, Засели гу; присели гу, Награди си нова града, Нова града нишенлие; Заурали млади юнаци,	90
Заурали на поле-ту, Засели малки моми, Засели бела пшеница. Та заправи Хина царе Заправи си личенъ-день,	95
Личенъ-день Колчувъ-день, Налови си дребна лова, Дребна лова перка риба; Та си курбанъ коле, Та си гозба гости.	100
Та ви заръкъ заръче, Какъ са е клетва заклевалъ, Заклевалъ са приклевалъ, Чи си прави личенъ-день, Личенъ-день Колчувъ-день;	105
И ви е са клетва заклевате, Заклевате, приклевате. Той си на Бога курбанъ коле, Чи гу училъ научилъ, Да си прави курабе-те,	110
Да си плива на море-ту; Я вие си крале фалите, Та му курбанъ колете; Чи ва училъ научилъ, Да си правите курабе-те,	115
Да си пливате пу море-ту; И си ва дукара на поле-ту, Що си билу запустену, Запустену ни заселену; Дека юнакъ ни фодилъ,	120
Дека Юда ни стъпнала, Дека пиле ни фъркналу; Да сте били на Край-земе, Доста са земе заселила Заселила, приселила,	125
Та са сте карба карали; Единъ другумъ са сте били, Били са сте, секли са сте; Съсъ срела са сте срилили, Съсъ камене са сте зафърлели;	130
Та са сте на царе плакали. Та и царе що да прави; Фърлелъ ва фафъ зандана, Пращалъ ва на юрдие На юрдие, на поле-ту,	135
Утъ де са сте ни върнали.	

Друга песна испевана вечерта.

Песна 4.

Летнала Юда прилетнала,
Летнала Юда Самувила,
Летнала си утѣ небе-ту;
Чи си е Бога пратилъ,
Пратилъ си е утѣ сарае, 5
Та ни съсъ Юда заръчелъ,
Заръчелъ ни поръчелъ:
Ега си е личенъ-день,
Личенъ-день Колчувъ-день,
Да си фалим' Колчу юнакъ; 10
Да му колем' курбане-те,
Курбане-те перка риба,
Да си гостим' юнаци-те
Юнаци-те и моми-те;
Я съсъ Колчу да си фалим', 15
Да си' фалим' Хина крале;
Да му курбанъ колем';
Чи на научилъ: на море-ту
Да пливаме да фодиме.
Закаралъ на утѣ Край-земе, 20
Дукаралъ на на поле-ту,
Що си билу запустену;
Та сме поле заселили
Заселили, приселили.
Хуй, хуй, Хина кралю, 25
Фала ти на земе-та!
Ясна ти душе на небе-ту!

Колчу: билъ юнакъ синъ на Бога, кой-то слезалъ на земя-та, и научилъ човеци-те да праветь ку раби и да ходеть по море-то.

Хина: билъ нашъ царь отъ Крайна-та земя, кой то първъ пѣть зафаналъ да ходи по море-то, и отъ него после са научили човеци-те да праветь кураби.

Бречина: крайо-тъ на море-то.

Перка: риба голема въ море-то.

Сланито: много големо.

Финисево: било дърво много яко, отъ кое-то правили курабе-те: такво дърво нема тука.

Ковчече: съндъче.

Л И Ч Е Н Ъ - Д Е Н Ъ Л А Д О В Ъ - Д Е Н Ъ

Песна 1.

Ясна ми звезда на белъ Дунавъ,
На белъ ми Дунавъ на банилу,
Та ми са звезда бане.
Лазаръ си пѣть побъркалъ,
Та ми е слезалъ на Дунавъ. 5
Пита си звезда праши е:
Ясну ми звезду Есница,
Що ми си слела на белъ Дунавъ?
Сега ми е веке на вечере.
Та ми са, звезду, банешъ! 10
На вечере кличъ заминалъ
Мерналъ си йоку на Дунавъ,
Та си та съ йоку усрелилъ.

Лазаре мили стратиче,
 Замини пъте отмини, 15
 Та си мене ни питай,
 Ни питай, Лазаре, ни праши.
 Вутре самъ, Лазаре, млада невеста.
 Чи ми са жени ясну слънце;
 Тебе на свадба калесалъ. 20
 Тебе си бакшишъ пратилъ;
 Самъ ти е криле приплевалъ,
 Сесра ми ги позлатила;
 Вутре си рану фъркашъ;
 Вутре си рану на небе, 25
 На небе, Лазаре, на свадъба.
 Песна 2.

Фъркна ми Лазаръ
 Уть небе Лазаръ на земе,
 Та ми е гора прифъркналъ,
 Спадналъ е Лазаръ дупадналъ
 Фъ царева града, фъ цареви дори 5
 Рукна са Лазаръ подрукна:
 Царица млада гусица,
 Люлешъ ми дете фафъ люлька;
 Земи си дете на роки,
 Снеси ми дете на дори. 10
 Съсъ мене си Юда иде,
 На дете си хору играе;
 Та си му шапка уплита,
 Съ бисеръ му е обниза;
 Златна ми чеше на рока, 15
 Чудна ми йода фафъ чеше;
 Йода ти дете служе,
 Силънъ ми царъ станалъ,
 Силънъ е царъ фаленъ войвода.

Песна 3.

Златилъ са Лазаръ позлатилъ,
 Фърка ми Лазаръ прифърка,
 Та си ми фърка пу земе
 Уть града фъ града, уть селу на селу,
 Богу са мольба моли: 5
 Боже ле Росне ле,
 Ду се' бе, Боже, фъ сарае;
 Дребни ти ключе на рока,
 Белъ ти е кладнецъ заключенъ,
 Дребна е роса ни росила; 10
 Чи си е люта зима,
 Люта е зима снежна.
 Лету са, Боже, зададе;
 Седби са, Боже, увенали.
 Пусни си ключе уть рока, 15
 Белъ ти са кладнецъ утключилъ,
 Дребна ми роса заросила,
 Дребънъ ми дъждъ на поле;
 Та ми са седби узеленили;
 Трева ми на поле никнала; 20

Ясну ми пиле пасе,
Ясни му са криле златили,
Пера си на поле фърле,
Пера си моми събиратъ,
На глава си китка виетъ,   25
Фалетъ ма, Боже, зафалетъ.
Лу си е Лазаръ пристигналь
Лу си е Лазаръ прилетналь;
Дребна е роса приросила,
Дребънъ ми дъждъ на поле.

Песна 4.

Сигналь ми Лазаръ пристигналь,
Фъ наше е града прилетналь.
Съ Лазаръ ми иде Юда Самувилу,
Та си ми хору играе,   5
На моми си ладну ладува,
Кой си юнакъ мома люби.
Мама си мома будеше:
Стани ми, моме стани,
Лазаре, моме, да видишъ.
Лазаръ ми е, моме, Юда,   10
Та си на мома ладува,
Кой си юнакъ мома люби;
И на тебе, моме, да си ладува.
Стана си мома утиде
Де си ми Юда хору играе,   15
Шарени поли развива;
Малка си мома дугледа:
Фоди ми, моме, на хору!
Ду година са, моме, годишъ,
Годишъ са, моме, женишъ са;   20
Царевъ ми сина любишъ,
Фъ сарае ми, моме, седишъ.
Ега си ти ду година дойда,
Мъжку си дете държишъ;
Златна му шапка шиешъ,   25
Та му е съ бисеръ нижешъ.

Песна 5.

Заспалу ми малку дете,
Заспалу ми фафсредъ гора,
Фафсредъ гора фафъ златна люлька,
На юдну месту самувилску,
фафъ самувилски сарае,   5
фафъ сарае на белъ кладнець.
Де си дойде Юда Самувилу,
Та си пие студна вода,
Вода пие роки мие;
И си седна пудъ дъро-ту.   10
Та дугледа златна люлька,
И фафъ люлька малку дете;
Чи гу дремка нападнала,
Та си спие фафъ люлька-та;
Ветаръ дуе и гу люле.   15

Бдева гу Юда буди гу:
 Я ми стани, малку, дете,
 Та си иди фъ тое града;
 Вугре си е личень-день,
 Жичеиь-день Ладовъ-день. 20
 И излела Лада Юда,
 Сина кара млада Лазаре
 Утъ града фъ града, утъ селу на селу,
 Фъ царски дорове лазарува
 И на Лазаре ладува, 25
 Чи да земе малка мома
 Що ми седи фъ царски дори;
 Хору Юда проиграва,
 Шити поли си развива.
 Рече Юда ни утрече, 30
 Малку дете са разбуди;
 Туку си е малку, ни станува!
 Излели му златни криле,
 Та си фъркна фъ царски дори;
 Де играе Лада Юда 35
 Утъ земе-та ду небе-ту.

Песна 6.

Низъ църну море курабе плива,
 Низъ църну море низъ белъ Дунавъ,
 Фафъ курабе Юда Самувила,
 Та са рукна и подрукна:
 Варай деветъ Юди Самувили! 5
 Седите ми фафъ гора-та,
 Чули ли сте знаете ли
 Чи е свадба на небе-ту?
 Три нидели свадба праветъ
 Сички звезди са събрали, 10
 Събрали са Юди Самувили
 Фафъ сарае при мо-ета брата;
 Чи ми са жени Ясну слънце,
 Булка му е звезда Даница,
 Та му е хатъръ устаналу, 15
 Сички му са на свадба,
 Я вие му ни идете!
 Та ма прати йоще рану,
 Курабе ми даде
 Да си дойда фафъ гора-та, 20
 Та да си ви хаберъ чинамъ.
 Аку си гу, Юди, сайдисате
 И на свадба да му дойдете;
 Булка му дарба ва дарува
 Златни халтици, лепи зариви. 25
 И са чули деветъ Юди
 Деветъ Юди Самувили.
 Утидоха на църну-ту море,
 На църну-ту море на белъ Дунавъ;
 Флезоха ми фафъ курабе, 30
 Съсъ курабе на небе-ту;
 Чи курабе чудна нишенлие,
 Курабе е мощне крилетна,

Та си фърка малку пиле.
 Събрали са сички Звезди, 35
 Събрали са сички Юди,
 Та си женетъ Ясну Слънце,
 Три нидели песна му пеетъ.
 И излезе млада булка,
 Млада булка звезда Даница, 40
 Булу хи ясни йоганъ,
 Лику хи са ужерилу,
 Дарба си дарува Ясни Звезди,
 Дарба си дарува Юди Самувили
 Златни халтици, ясни зариви; 45
 И що му е сесра му ясна месечина,
 Та си слева на белъ кладнецъ,
 Та си точи жерисала вода,
 Що е пие Бога на небе-ту,
 Що е пие Злата Майка, 50
 И е пиетъ ни умиратъ,
 Служба служи ясна месечина
 Служба служи Юди Самувили;
 Какъ ми пили тае вода,
 Утъ лику хми ясну слънце, 55
 Фъ гръди хми ясна месечина,
 Фъ скути хми дребни звезди,
 Фъ роки хми ясна книга.
 Пременили са наредили са,
 На глава-та ясни зариви, 60
 На ноги-те златни халтици.
 Слели веке на земе-та;
 Дека идатъ книга пеетъ.
 Събрали са седемдесе' крале,
 Седемдесе' крале, седемдесе' бана, 65
 И на Юди курбанъ колетъ;
 Чи си пеетъ ясна книга,
 Що е нема на земе-та!

Кличъ: значи злина.

Стратиче: войникъ.

Гусица: господарка.

Росна: билъ Богъ, който пращаль на земя-та роса-та.

Ладува: касметъ нарица.

Бдева го: значи разбужда го.

Ладовъ-день: билъ праздникъ на момци-те и на моми-те, кои-то праздникъ празнували съсъ свирки и хора.

Халтици: значи чорапе.

Зариви: било нещо, кое-то носили Юди-те на ушите въ знакъ че не са още оженети.

О Б Р Я Д И

Изваршвани кога проваждали дете-то първъ път въ училище-то.

Едно время, казваше дедо ми, че въ наше-то село Абланица кога-то некой първъ път шель да пусне дете-то си на хоже-та, срукуваль въ къща-та си деца-та кои-то утивали на хоже-та и деветъ моми; най-пишинъ онова дете кое-то шело да иде на хоже-та закалало три църни кукошки курбанъ на Жива Юда коя-то, верували, че давала умъ и разумъ на деца-та да са учеть да пеетъ; после онези кукошки ги зготювали деветъ-техъ моми, рукнували и хоже-та, та го гощавали заедно съсъ деца-та; кога-то дете-то колело кукошки-те, моми-те пеели следоюща-та песна:

Песна 1.

Юду, Юду, Жива Самувила!
На небе си, Юду, седела,
На небе, Юду, при Бога;
Та е Бога каиль станаль,
Училъ та е ясна книга, 5
Училъ та е малу млогу,
Малу млогу деветъ години.
Научила си ясна книга,
Ясна книга и ратина,
И ратина и звезница, 10
И звезница и земица,
Па си учила книга петица.
Сега Бога канилъ станаль,
Да си слезешъ на земе-та;
Да си учишъ наше царе 15
Да си пее, да си пише;
Та ти Бога баксишъ дава
Ясна книга и ратина,
И ратина и звезница,
И звезница и земица, 20
Йоще ти дава и петица,
И ти дава златна каница
Златна каница златна кондиле.
Та си слезе на земе-та,
Та си учишъ наше царе 25
Наше царе има крале,
Научи гу да си пее
Да си пее, да си пише.
Той си шета пу земе-та;
Лу кой ти курбанъ коле, 30
Курбанъ коле ду три пуйки;
Царе гу учи да си пее
Да си пее, да си пише.
Има царе редъ му дойде,
Та си дойде фъ наше селу 35
Фъ наше селу: фъ наши къщи,
Ша ми учи малку дете.
Малку дете курбанъ коле,
Курбанъ коле ду три пуйки,
Та ти са, Юду, мольба моли: 40
Какъ си учила Има царе,
Да си учишъ малку дете
Да си пее ясна книга,
Ясна книга и ратина,
И ратина и звезница. 45
И звезница и земица,
Йоще и книг петица;—
Йоще, Юду, да си учишъ малку дете
Да си пише на златна каница,
И на царе да си праща бела книга, 50
Бела книгу църну писму.
Ега си порасне малку дете,
На царе е млада войвода;
Фъ десна му рока златна кондиле
И на царе първа рескица.

Като са нагошавади хоже-та и деца-та, две деца фащали дете-то за роки-те и го откарували въ къщата дето училъ хоже-та деца-та; дуръ да идатъ въ къща-та моми-те пеели следующа-то песница:

Песна 2.

Събрали са треста Звезди,
Треста Звезди треста Юди,
Събрали са фафъ сарае,
Дека си е Жива Юда;
Пременили е наредили е. 5
Я си Юда заплакала,
Уставила стара майка,
Стара майка, милни сесри.
Хаде, Юду, нимой плачешъ!
Чи ша идешъ на небе-ту, 10
На небе-ту и при Бога.
Бога е каиль станаль,
Та та учи да си пеешъ,
Да си пеешъ, да си пишешъ
При Бога седишъ малу млогу, 15
Малу млогу деветъ години.
Па си слевашъ на земе-та
Та си учишъ малки деца
Да си пеегъ, да си пишегъ.
Кой са учи да си пее, 20
Да си пее ясна книга,
Ясна книга и ратина,
И ратина и звезница
И звезница и земица, 25
И земица и петица,
Хемъ да пише бела книга,
Бела книга църну писму,
На царе е млада войвода;
Фъ десна му рока златно кондиле
Па си е и първа рескица 30
Та гу царе фальба фали.
Я той си, Юду, тебе фали;
Та ти курбанъ коле,
Курбанъ ти коле ду три пуйки
Чи му си ардамъ сторила; — 35
Научила гу си да си пее,
Да си пее да си пише.
Дума хи продумали Ясни Звезди,
Ясни Звезди Ясни Юди;
Засмела са Жива Юда, 40
Та ми веке ни плаче;—
Я ти, дете, що ми плачешъ
Чи си при майка ни седишъ?
Майка ти вечере готви;
Ега си слънце зайде, 45
На дори ша та чека,
Ша та чека съсъ емрица;
Чи са учишъ да си пеешъ,
Да си пеешъ да си пишешъ;
Фала ти фъ наше селу. 50

Кога-то вейке стигнували до къща-та гдето училъ хоже-та, седнувало дете-то при други-те деца, а една отъ моми-те му

давала книга-та, пакъ хоже-та казуваль що да пее; моми-те испевали следою щата песница:

Песна 3.

Малку дете курбанъ клалу,
Курбанъ клалу църни пуйки,
Курбанъ клалу на Жива Юда,
Жива Юда курбанъ виде,
Сърце хи са усмийналу. 5
Та си фана Има царе,
Дукара гу фъ наше селу,
Та ми седна на заище.
Фтегна рока Жива Юда,
Фтегна рока фъ златна хлута, 10
Та искара ясна книга,
Подаде е на малку дете:
Седни ми, дете, поседи,
За тебе си царе дойде,
Да та учи да си пеешь, 15
Да си пеешь да си пишешъ;
Аку си ти сърце тръгналу,
И язъ ти ардамъ чинамъ
Да са учишъ малу млогу,
Малу млогу деветъ години. 20
Царе та веке научиль,
Да си пеешь ясна книга,
Ясна книга и ратина,
И ратина и звезница,
И звезница и земица, 25
И земица и петица,
Хемъ да пишешъ бела книга,
Бела книга църну писму;
Та му си млада войвода.
Та му фодишъ на юрдие, 30
На юрдие на поле-ту;
И му си първа рескица,
Та му пращашъ бела книга,
Бела книга църну писму,
Що си сториль на юрдие, 35
На юрдие, на поле-ту.
Та си фаленъ и пофаленъ!
Уй ми, уй ми, Жива Юда,
Жива Юда фъ наше селу!
Дукарала Има царе, 40
Та си учи малку дете
Да си пее да си пише.

Вечеръ-та кога-то слънце захождало утивали деветъ-техъ моми и закарували дете-то, та го докару-вали дома му при майка му, коя-то го причекувала на порти-те; моми-те, испевали следоюща-та песница:

Песна 4.

Мале ле стара мале,
Що си, мале, днесъ правила?
Да ли си вечере готвила,
Вечере, мале, чиста емрица?

Чи си ти иде мъжку дете.	5
Жива е Юда слела	
Утъ небе-ту фъ наше селу;	
Дукарала Има царе.	
На дете си дава ясна книга,	
Та гу учи Има царе	10
Да си пее, да си пише:	
Дуръ да си дете порасне	
Сега малу деветъ години;	
Ша си пее ясна книга,	
Ясна книга и ратина,	15
И ратина и звезница,	
И звезница и земица,	
И земица и петица;—	
Па ша иде дуръ при царе,	
Да си му е млада войвода,	20
Млада войвода, първа рескица,	
Фала ти, мале, на земе-та!	
Родила си юнакъ надъ юнаци,	
Та на царе млада войвода.	
Та му фоди на юрдие,	35
На юрдие на поле-ту;	
На царе си праща бела книга,	
Бела книга църну писму	
Що станалу на юрдие,	
На юрдие на поле-ту.	30

Майка-та на дете-то давала на моми-те бакшишъ по дваесте пари и по една чиста питичка и си ути-вали по дома си

Бележки отъ задни-те песни за хадеть-тъ на учение-то на дете-то.

Жива: верували че тия научила челоуици-те да пееть и да пишетъ.

Ясна книга: съдержала песни-те, кои-то пеели наши-те дедове кога-то колели курбане-то на Богове-то.

Ратина: съдержала песни-те кои-то пеели кога-то влизали на юрдие да са биеть съсъ душмане-те си.

Звезница: съдержала песни-те, съ кои-то магиосници-те говорили съ звезди-те и казували какво ща бъде.

Земица: съдержала песни-те, кои-то учили по коя земя ходили наши-те дедове и на коя земя са заседнали.

Петица: съдержала петъ китапе, кои-то съдержели песни-те за Богове-то и Богици-те.

Каница: било направено отъ коже и писували на него, както сега писувать на книги-те.

Има: билъ нашъ царъ много прочуень, че той са покачилъ на небе-то, и са научилъ да пея и да пише;

а после той научилъ други-те съ помощъ-та на Жива Юда.

Рескица: значи писаръ; отъ рески црави.

Емрица: значи пита.

Усмийналу: значи усмихнало

Заище: мектепъ, училище, къща, въ коя-то са учеть деца-та.

Хлута: Значи джепъ.

П Р И Т У Р К А I .

Кога-то веке заминувала зима-та и пристигнувало лето-то, излевали вънъ отъ село-то моми-те, юнаците и пеяли следующа-та песна:

Песна 1:1.

Люта е зима лютна!

Ситна са Бога налютилъ,

Налютилъ са разедилъ са.

Та си е слуга рукналь,

Слуга му Слана юнака,

Та си му дума говори:

Слуга ле Слана ле,

Знаешъ ли, Слана, ни знаешъ?
 Богъ да гу бие бана крале,
 Бана крале бана царина! 10
 Крайна му Земя плодита,
 Плодита йоще топлита;
 Люта ми зима ни видель,
 Люта ми зима бела снега;
 Та си мене ни сайдисалъ, 15
 Ичъ ми курбанъ ни колель,
 Вета ми гнига ни пель,
 Вета ми книга, вета песна,
 Чи му самъ нищу ни сторилъ.
 Я му са земе наплодила; 20
 Триста ми града градилъ,
 Триста ми града силни,
 Силни ми града съсъ кулини;
 Доста му са земе заселила.
 Млади ми юнаци на поле, 25
 Млади ми юнаци малки моми;
 Млади ми юнаци съсъ стаду,
 Сиву ми стаду пасатъ;
 Малки ми моми на йоранъ,
 Та ми уратъ и ми сеетъ. 30
 Я ми са карба закарали,
 Доста хми карба на поле,
 Триста юнаци паднали,
 Триста юнаци съ малки моми,
 Чи хми стаду ни пасе; 35
 Чи хми поле ни устана,
 Пусту поле запустену.
 Стара е майка фъ сарае,
 Плачба са плаче на бана
 Чи му са земе заселила, 40
 Та ми поле ни устана
 Де да ми стаду пасе;
 Де да ми моми уратъ,
 Де да ми моми сеетъ.
 Чудумъ са бана чуди 45
 Що да ми прави, де да ми иде?
 Чи си ми йоще ни знае
 Де ми е земе пуста,
 Пуста ми йоще запустена;
 Чудумъ са чуди малу млогу, 50
 Малу млогу три месеца;—
 Дуръ ми е боленъ легналъ,
 Легналъ ми боленъ на потстеле.
 Фъркнала Юда летнала,
 Летнала Юда утъ гора, 55
 Утъ гора Юда утъ Юдица.
 Летнала Юда фъ сарае,
 Та му дума говори:
 Бана ле бана кралю,
 Бре, ми си, кралю, млада, 60
 Млада си йоще зелена,
 Я ми си боленъ легналъ.
 Боленъ си, кралю, на потстеле.
 Бре, що ми са чудумъ чудишъ?

Зеръ ми йоще ни знаешъ 65
 Де си е пуста земе,
 Пуста земе запустена?
 Я си закарай млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми,
 Та си ми слези на Дунавъ, 70
 На Дунавъ на море.
 На Дунавъ курбанъ колешъ.
 Курбанъ колешъ ясну пиле,
 Ясну ми пиле утъ море,
 Курбанъ колешъ, мольба са молишъ: 75
 Мале ле, Юду ле,
 Юду ле Самувилу,
 Лу де да си, тука да си!
 Да ми дойдешъ на Дунавъ.
 На Дунавъ на море; 80
 Да ми дадешъ подадешъ,
 Да ми дадешъ люта срела,
 Люта срела, златна свирка.
 Съсъ срела са борба боре,
 Борба ми люта съ Ламие, 85
 Да си е борба надборе;
 Чи ми е Дунавъ заптисала,
 Дунавъ ми йоще море;
 Я съсъ свирка да си свире,
 Какъ си свире да си пливамъ, 90
 Да си стигна на поле-ту;
 Де ми Юда ни летнала,
 Де ми юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу,
 Я ми е пусту запустену. 95
 Юнакъ ми стаду ни пасе;
 Малка ми мома ни уре,
 Ни ми уре ни ми сее.
 Лу да си курбанъ заколешъ
 Лу да са мольба молишъ; 100
 Летнала Юда фъркнала,
 Та ти срела подава,
 Съсъ срела златна свирка;
 Съсъ срела са борба боришъ
 Та си Ламие надборювашъ; 105
 Я си съсъ свирка свиришъ
 Та си ми Дунавъ пливашъ,
 Дуръ да си море испливашъ;
 Да ми на поле стигнешъ,
 Пусту ми поле запустену. 110
 Дива ми крале подивена.
 Ни ми е града градилъ;
 Чи ми седи фъ пещере-та,
 Фъ пещере-та фъ камене-те;
 Ни ми е на поле уралъ, 115
 Ни ми е на поле сель;
 Чи ми са шета низъ гора
 Та ми трева пасе,
 Какъ ми пасе сиву стаду!
 Богъ да гу бие доста хиниетинъ, 120
 Доста ми хиниетинъ инатчие.

Лу да си, Бана, чуе
 Чи му си на поле стъпилъ;
 Чи ша му поле заселишъ.
 Силна си войске собира, 125
 Силна му войске млади юнаци,
 Та си слева на юрдие,
 Та ми са борба бори;
 Доста ми юнакъ надъ юнаци,
 Йоше малу борба та надборилъ. 130
 Па да са рукнешъ подрукнешъ:
 Юду ле, Юду Самувилу,
 Лу де да си, тука да си!
 Йоше си рекалъ ни утрекалъ,
 Ша ти дойда на юрдие, 135
 Та са борба боре;
 Та ти ирдамъ чинамъ
 Дуръ да си крале надборе;
 Дуръ да му земе заптисашъ,
 Да си му земе заселишъ; 140
 Силна ми града да градишъ,
 Силна ми града на поле.
 Йоше му Юда ни рече,
 Трикнулу пиле на дори.
 Трикнулу пиле припелу; 145
 Та си Юда летнала,
 Летнала Юда фъркнала,
 Бана ми Юда ни виде.
 Лу ми са зора зорнала,
 Зорнала зора леснала, 150
 Леснала зора блеснала;
 Млади са юнаци задали,
 Млади юнаци малки моми.
 Та ми са дори исполнили.
 Та му са плачба плачетъ, 155
 Чи ми поле ни устана,
 Де да хми стаду пасе,
 Де да ми моми уратъ.
 Заплака царе завика!
 На майка си дума говори: 160
 Мале ле, мила мале,
 Йотключи, мале, съндъци,
 Та си ми руху искарай,
 Златну ми руху серманлие.
 Ду сега самъ фъ сарае, 165
 Фъ сарае, мале, при тебе;
 Утъ сега си брата уставемъ,
 Да ми фъ сарае седи,
 Фъ сарае, мале, при тебе.
 Ша ида, мале, на шедба, 170
 На шедба, мале, на поле,
 Де си е поле запустену;
 Де ми Юда ни летнала,
 Де ми юнакъ ни стъпилъ.
 Де ми пиле ни фъркналу; 175
 Да си на поле седна.
 Да си граде силна града.
 Млади ми юнаци стаду пасатъ;

Малки ми моми на поле, На поле ми, мале, уратъ, Уратъ ми, мале, сеетъ. Чи ми са веке дуделу. Доста ми юнаци фъ сарае, Та ми са плачба плачетъ, Чи си поле ни устана; Та ми са карба закарали. Майка му дума говори: Хаде си, сину, иди ми, Белкимъ си поле заселишъ, Белкимъ си борба надборишъ. Богъ да е бие Сура Ламие, Чи ми е поле заптисала, Та ми никой ни фоди. Премени са бана нареди са, Златну си руху метна, Златну руху серманлие. Бърза-та коне яхна, Бърза-та коне шестукрилца, Та си юнаци закара Малу млогу сто хиледи; Съсъ юнаци малки моми Малу млогу сто хиледи; Та си ги кара на поле. Фодилъ ми бана фодилъ, Фодилъ ми бана на поле Малу млогу три месеца; Стигналь ми веке на Дунавъ. Майка му са најелилу, Нажелилу натъжилу. Та си прати младу татарче, Съсъ татарче бела книга, Бела книга църну нисму: Сину ле бана кралю, Бре ми си, сину, навървилъ, Я ти самъ, сину, ни казала; Чи та самъ, сину, видела. Чи са си, сину, применилъ, Применилъ, сину, наредилъ; Метналь си златну руху, Златну руху сарманлие; Та са е майка засмела, Засмела, сину, насмела; Дуръ сега на майка наумъ дойде. Та ти праща младу татарче, Съсъ татарче бела книга, Бела книга църну писму: Бре та, сину, де ша идешъ? Де си земе уставешъ? Крайна е земе плодита, Плодита, сину, топлита; Йоще си, сину, ни видель. Ни си видель люта зима. Люта зима снегувита. Дуръ да ми дойде Заревъ-день, Заревъ-день Заревъ-месець;	180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235
---	--

Двашъ ми юнаци на поле,
 На поле на егнилу,
 Сури ми агнета фъ кушере;
 Двашъ ми са моми на поле,
 На поле на жетва, 240
 Та ми жнеетъ бела пшеница;—
 Та ми бератъ белу грозде;
 Млади юнаци на точилу,
 Та си пиетъ руйну вину,
 Руйну вину тригодишну, 245
 Вину пиетъ хору ми играетъ;
 Малки моми песна пеетъ,
 Песна хми е руевита.
 Мене са, сину, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу, 250
 Чи си земе уставешъ,
 Плодна земе плодувита,
 Та си фодишъ на поле,
 Пуст у поле заустену;
 Де ми Юда ни летнала, 255
 Де ми юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу;
 Де си е люта зима,
 Люта зима снегувита.
 Снигна Бога на небе-ту, 260
 Та си праща милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Да си вие бела снега
 Дуръ да поле побелне.
 Доста ми си, сину, фодилъ, 265
 Доста ми са си шеталъ
 Низъ поле-ту ду белъ Дунавъ,
 Ду белъ Дунавъ ду море-ту!
 Върни са, сину, повърни са,
 Върни са, сину, да си дойдешъ, 270
 Да си седнешъ фафъ сарае,
 Фафъ сарае при майка;
 Да си та майка годи,
 Да си та майка жени.
 Чи да пливашъ ду белъ Дунавъ, 275
 Да гу пливашъ да испливашъ,
 Да си стъпишъ на поле-ту;
 Доста ти са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу
 Ни си лета църну пиле, 280
 Църну пиле лестувица
 Дуръ ти, сину, ша ми плачешъ,
 Ша ми плачешъ, ша ми викашъ!
 Бана крале книга пее,
 Бела книга църну писму, 285
 Я ни му са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу.
 На татарче ни продума,
 Лу му писа бела книга,
 Бела книга църну писму: 290
 Мале ле, мила мале,
 Сега самъ, мале, на белъ Дунавъ,

Вугре, мале, ша гу пливамъ.
 Десну самъ йоку мигналъ,
 Десну ми йоку на поле-ту, 295
 Та самъ поле бендисалъ.
 Да ми Бога ардамъ устори
 Да си поле заселе,
 Доста ми поле уралну;
 Ша си граде нова града, 300
 Нова града нишенлие,
 Нова града нова Котлива.
 Фсредъ поле-ту ду белъ Дунавъ.
 Ни е Дунавъ река са вие^
 Река са вие кату змие. 305
 Та ми тече фафъ море-ту,
 Река ми е ду белъ Дунавъ,
 Море ми е църну море,
 Кат' си ми е на Край-земе
 Да ни си ми пиле фърка;
 На Бога са мольба моле, 310
 Ега ми е лету пролету,
 Да ми фърка църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
 Катъ да си самъ на край земе—
 Да ни ти са, мале, нажелилу, 315
 Нажелилу натъжилу;
 Мене са ни нажелилу,
 Ни нажелилу ни натъжилу.
 Писа бана бела книга,
 Бела книга църну писму, 320
 Писа книга, прати си е,
 Та си слезе утъ бърза-та коне.
 Малки моми заплакали,
 Малки моми млади юнаци,
 Заплакали,завикали 325
 Чи видели младу татарче,
 Чи си иде утъ Край-земе,
 Де си оставили стара майка,
 Стара майка милна сесра,
 Милна сесра милна брата. 330
 Та хми бана вели ютговори:
 Ой ми вие милни сесри,
 Милни сесри, милни брате!
 Йоти ми сте заплакали,
 Заплакали завикали 335
 Чи си е поле запустену?
 Та си Юда ни лета,
 Та си юнакъ ни шета,
 Та си пиле ни фърка;
 Туку си е мощне уралну. 340
 На поле си урете,
 Бела пшеница сеете,
 Чиста си пита месите,
 Чиста пита, чиста леба.
 Кой ва дивенъ види, 345
 Фальба си ва фали,
 Курбанъ си ви коле,
 Чи сте слели утъ небе-ту,

Та ги сте на поле учили
 Да си уратъ, да си сеетъ, 350
 Да си месетъ чиста пита,
 Чиста пита, чиста леба;
 Да ни ми са фафъ гора-та
 Какъ си ми е сиву стаду!
 Дума хми бана говори, 355
 Малки са моми засмели,
 Малки моми млади юнаци,
 Засмели са насмели са.
 Сега бана на белъ Дунавъ,
 На белъ Дунавъ на море-ту. 360
 Де ги виде Сура Ламие,
 Зафучела затрещела,
 Писнала ми люта змие,
 Писнала ми свирнала ми,
 Та ми са поле тресналу, 365
 Тресналу ся люлналу са!
 Тръгна са бана утъ белъ Дунавъ,
 Съсъ бана млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми.
 Та на Бога курбанъ коле, 370
 Курбанъ коле ясну пиле,
 Ясну пиле утъ море-ту,
 Курбанъ коле мольба са моли,
 Та си дума и говори:
 Мале ле Юду ле, 375
 Юду ле Самувилу,
 Лу де да си, тука да си!
 Да ми дойдешъ на Дунавъ,
 На Дунавъ на море-ту,
 Да ми дадешъ подадешъ, 380
 Да ми дадешъ люта срела,
 Люта срела, златна свирка;
 Съсъ срела са борба боре,
 Борба ми люта съсъ Ламие,
 Да си е борба надборе. 385
 Чи ми е Дунавъ заптисала,
 Дунавъ ми йоще и море-ту;
 Я съсъ свирка да си свире,
 Какъ си свире да си пливамъ,
 Да си стигна на поле-ту; 390
 Де ми Юда ни летнала,
 Де ми юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу,
 Я ми е пусу запустену;—
 Юнакъ ми стаду пи пасе, 395
 Малка ми мома ни уре.
 Ни ми уре ни ми сее.
 Бана ми курбанъ заклалъ,
 Бана ми са мольба молилъ.
 Та си летна Юда Самувила, 400
 Летна си Юда фъркна си,
 Та му срела подаде,
 Съсъ срела златна свирка:
 Съсъ срела са борба боришъ.
 Та са рукна и подрукна: 405

Е, Ламию, Сура Ламию!
 Я ми излез' утъ пещере,
 Утъ пещере на поле-ту,
 Съсъ тебе са борба боре:
 Я ма борба надборювашъ,   410
 Ни си пливамъ ду белъ Дунавъ;
 Я си та борба надборювамъ,
 Та си пливамъ ду белъ Дунавъ.
 Разеди са Сура Ламие,
 Разеди са налюти са,   415
 Та ми утъ пещере излезе
 Та ми са борба бори;
 Бана ми срела фърли
 Та ми Ломие усрели,
 Падна Ламие на поле,   420
 Та ми дума ни продума!
 Свирна ми бана съсъ свирка,
 Малу ми млогу свири,
 Малу ми млогу три сахате;
 Дуръ ми са Дунавъ тръгна,   425
 Пъте му Дунавъ усторилъ,
 Та си ми Дунавъ исплива;
 Та си на поле стигна,
 Пусту ми поле запустену.
 Дива ми крале подивена.   430
 Йоще ми града ни градилъ,—
 Я ми седи фъ пещере-та,
 Фъ пещере-та фъ камене-те.
 На поле ми ни уралъ,
 Ни ми уралъ ни ми селъ;   435
 Лу ми са шета низъ гора
 Та ми трева пасе,
 Какъ ми пасе сиву стаду!
 Я Богъ да гу бие доста хиниетинъ,
 Доста хиниетинъ инатчие.   440
 Три му войводи на поле;
 Лу ми са войске видели,
 Войске ми млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми,
 Разедили са налютили,   445
 Бърза-та си коне яхнали,
 Та ми фъ пещере флели,
 Фъ пещере фафъ сарае,
 На крале хаберъ чинили,
 Чи си е бана стигналъ,   450
 Стигналъ си бана на поле,
 Та си е поле пленилъ.
 Дива ми крале мощне подивенъ,
 Та ми са мощне разеди,
 Разеди са налюти са.   455
 Та си собра силна войске,
 Силна войске млади юнаци.
 Та излезе на юрдие,
 Та ми са борба бори;
 Борба ми е доста силна,   460
 Та ми трае сега малу,
 Сега малу три месеца;

Дива крале ша надбори
 Та са чуди шо да прави?
 Де му наумъ дойде, 465
 Та са рукна и подрукна:
 Юду, Юду Самувилу,
 Лу де да си, тука да си!
 Рече ми йоще ни утрече
 Дойде му Юда на юрдие, 470
 На Юрдие на поле,
 Та му ардамъ чинила;
 Юда са борба бори,
 Та ми крале надбори.
 Бана ми веке на поле, 475
 Бана ми поле пленилъ,
 Пленилъ ми поле, заптисалъ.
 Юда му слуга заръчела,
 Заръчела поръчела,
 Думала му говорила: 480
 Бана ле, бана царина,
 Сега си поле заптисалъ,
 Сега си поле заселилъ.
 Я си ми бана ни знаешъ
 Чи си е поле студну, 485
 Студну е поле снегиту,
 Люта е зима лютна!
 Идешъ ми бана утъ Край-земе,
 Де си е поле плодиту,
 Плодиту йоще топлиту, 490
 Люта си зима ни виделъ.
 Я ти бана да пишешъ
 Бела ми книга църну писму,
 Да пишешъ, бана, да напишешъ:
 Йоще си лету ни миналу, 495
 Да си берешъ млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми,
 Да закарашъ деветъ крави,
 Та да слезешъ на белъ Дунавъ,
 На белъ Дунавъ на море-ту, 500
 Да си курбанъ колешъ,
 Снигна Бога да си фалишъ;
 И да муса мольба молишъ,
 Да ни праща мълна слуга,
 Милна слуга Слана юнка, 505
 Да ни гу праща на поле-ту,
 Да си вие бела снега;
 Я да гу праща фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де ми стаду ни пасе, 510
 Де ми моми ни уратъ,
 Ни ми сеетъ бела пшеница.
 Юда му слуга заръчела,
 Заръчела поръчела,
 Та си ми фъ града летнала. 515
 Богъ да гу бие бана крале,
 Ни е писалъ бела книга,
 Бела книга царну писму;
 Та ми курбанъ ни коле,

Та ма фалъба ни фали, Ни ми са молъба моли. Доста са самъ налютилъ! Вугре рану да ми слезеш, Да ми слезешъ на поле-ту, Да си виешъ бела снега.	520 525
Да си поле побелне; Да ни пасе сиву стаду. Да ни уратъ малки моми, Да ни уратъ да ни сееть. Дуръ да бана на иманъ дойде, Да си пише бела книга, Бела книга царну писму, Чи ми курбанъ коле, Чи ми коле деветъ крави, Та ма фалъба фали, Та ми са молъба моли.	 530 535
Разеди са Слана юнакъ, Разеди са налюти са, Приметна си бела дреха, Бела дреха снегувита. Та си слезе на поле-ту, Де ми уратъ малки моми, Юнаци ми стаду пасать, Та си вие бела снега, Снега вие малу млогу, Малу млогу три месеца. На бана са нажелилу, Нажелилу натъжилу; Та ми плаче и ми вика! Я ни знае що да прави. Що да прави що да стори? Дуръ си наетъ сторилъ Да си иде на Край-земе, На Край-земе фафъ сарае, Фафъ сарае при майка.	 540 545 550 555

Деветъ момче-та и деветъ моми утивали въ гора-та та закарували деветъ крави и ги докарували въ каша-та на кмета: въ това время моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 1:2.

Бана ле, бана царина, Що ти е кахъръ легналь, Та ти са нажелилу, Нажелилу натъжилу? Чи си уставилъ Крайна-земе, Крайна-земе плодита, Плодита йоще топлита, Та си ми поле заселилъ Пусту поле запустену; Де ми е люта зима; Де ми са Бога люти, Та си праца милна слуга, Милна слуга Слана юнака, Да си вие бела снега, Та си е поле побелель.	 5 10 15
---	---

Я ти, кралю, ни знаешъ
 Чи ти е Юда заръчела,
 Заръчела, кралю, поръчела?
 Да си пишешъ бела книга,
 Бела книга църну писму: 20
 Лу да си лету помине,
 Курбанъ да си колешъ,
 Да си колешъ деветъ крави,
 Снигна Бога да си фалишъ;
 И да муса мольба молишъ; 25
 Да си праща милна слуга,
 Да гу праща фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Да си вие бела снега;
 Я на поле да е лету< 30
 Да е лету и пролету;
 Да си грее ясну слънце?
 Какъ си грее на Край-земе;
 Юда ти, кралю, заръчела,
 Я ти си Юда ни сайдисалъ! 35
 Снигна са Бога налютиль,
 Та си пратилъ милна слуга,
 На поле си снега вие,
 Та ти стаду ни пасе,
 Ни ти уратъ малки моми. 40
 Чуль ми бана зачуль,
 Та си писалъ бела книга,
 Бела книга църну писму
 Пратилъ си гу пу земе-та,
 Юнаци ми съ клетва приклевалъ: 45
 Лу да си лету замине,
 Курбанъ да си колетъ,
 Да си колетъ деветъ крави,
 Деветъ крави се на отбуръ,
 Да си фалетъ Снигна Бога 50
 И да му са мольба молетъ,
 Да са веке ни люти,
 Да ни вие бела снега,
 Да ни вие на поле-ту;
 Лу да вие фафъ гора-та, 55
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де ми стаду ни пасе,
 Де ми моми ни уратъ.
 На поле си града граде,
 Силна града нишенлие, 60
 Кат' да си е на Край-земе.
 Писа ми крале бела книга,
 Бела книга църну писму.
 Премени са, нареди са,
 Приметна си златна дреха. 65
 Та си срука млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми,
 Та ги прати фафъ гора-та,
 Да му дукаратъ деветъ крави.
 Курбанъ коле на поле-ту, 70
 Десна си рока дига
 Та си фали Снигна Бога!

Та му са мольба моли, Да ни си е люта зима, Люта зима снегувита;	75
Я на поле ясну слънце, Какъ си грее на Край-земе. Да си грее на поле-ту; Да ни му са нажелилу, Нажелилу натъжилу,	80
Та да иде на Край-земе, На Край-земе при майка; Та да си е поле запустену, Пусту ми поле устаналу; Та да си Юда ни лета, Та да си пиле на фърка.	85

Кога-то вейке щели да докаратъ крави-те, старий-тъ кмета съсъ други старци са пременувахи и закарували крави-те та утивали на една река, каде-то са събирали сички-те селени жени моми и деца, и там' колели курбанъ-тъ а моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 1:3.

Засели са Крайна-земе, Засели са, присели са! Триста ми града на поле, Триста ми града силни, Силни ми града съсъ кулини.	5
Млади ми юнаци на поле, Млади ми юнаци малки моми; Млади юнаци съсъ стаду, Сиву ми стаду пасатъ; Малки ми моми на йоранъ, Та ми уратъ и ми сеетъ. Та ми са карба закарали, Доста хми карба на поле, Триста юнаци паднали, Триста юнаци малки моми,	10 15
Чи хми стаду ни пасе; Чи ми поле ни устана, Пусту поле запустену, Да си ми йоще уратъ! Бана ми крале виде. Та ми наетъ сторилъ, Да си тера пуста земе, Пуста земе запустена Де ми стаду ни пасатъ, Де ми йоще ни уратъ.	20 25
Та си закара млади юнаци, Млади юнаци малки моми, Та си дойде на белъ Дунавъ, На Дунавъ на море; Де си надбори Сура Ламие, Та си Дунавъ исплива. Па ми са борба бори; Дива ми крале на поле, На поле на юрдие, Я си гу борба надбори, Та му земе плени,	30 35

Та си му поле заптиса.
 Йоше ми града ни градилъ,
 Йоше ми моми ни урали.
 Ти са си, Боже, налютиль, 40
 Налютиль разедилъ,
 Та си пратилъ милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Да си вие бела снега,
 Да си вие на поле-ту, 45
 Та ми вие малу млогу,
 Малу млогу три месеца.
 Дуръ са на бана нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Та си наетъ сторилъ 50
 Да си иде на Край-земе,
 На Край-земе при майка,
 Макаръ да му са майка насмела.
 Хеле ми Юда летна,
 Летна ми Юда фъркна, 55
 Та му дума говори:
 Бана ле бана кралю,
 Що ми са, бана, чудишъ
 Та ти кахъръ легналъ?
 Доста ти веке кахъре, 60
 Кахъре йоше ядове!
 Чи ти на поле люта зима,
 Люта зима снегувита,
 Та си града ни градилъ,
 Та са моми ни урали. 65
 Я си пиши бела книга,
 Бела книга църну писму,
 Чи на Бога курбанъ колешъ,
 Курбанъ колешъ деветъ крави,
 Бога си фальба фалишъ; 70
 Та му са мольба молишъ,
 Да ни праща милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Тука долу на поле-ту,
 Да ни вие бела снега; 75
 Лу да вие фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де си стаду ни пасе,
 Де си моми ни уратъ.
 Бога ти мольба чуе; 80
 На поле ти ясну слънце,
 Какъ си грее на Край-земе.
 Я да са варнешъ при майка,
 Майка ти са насмела:
 Ни си, бана, юнакъ! 85
 Дива си кралю ни надборилъ!
 Чуль ми е царю зачуль,
 Чуль ми е Юда Самувилу.
 Та си града ни гради,
 Малки моми ни искаралъ 90
 Да си уратъ на поле-ту.
 Лу си прати бела книга,
 Бела книга църну писму

На юнаци на войводи, Курбанъ да си колетъ.	95
Па си събра млади юнаци, Млади юнаци малки моми Та ги прати фафъ гора-та, Фафъ гора-та на стаду-ту, Закарали деветъ крави,	100
Деветъ крави се на отбуръ; Та ми слезе баш на белъ Дунавъ, На белъ Дунавъ на църну-ту море На Бога си курбанъ коле, На Бога на Снегина,	105
Курбанъ коле деветъ крави, Та гу фальба фали,— Та му са мольба моли, Та му дума и говори:	110
Боже ле Снегна ле, Що ми са си, Боже, налютиль, Налютиль разедилъ? Лу самъ стъпилъ на поле-ту, Та си пратилъ милна слуга, Милна слуга Слана юнака,	115
Тука ми долу на поле, Виль ми е снега завиль, Та ми вие сега малу, Сега малу три месеца. Зеръ ми е, Боже, ни стигналу,	120
Чи самъ майка оставилъ, Съсъ майка милна брата, Милна брата милна сесра; Сое самъ града оставилъ, Сое ми града сое земе,	125
Сое земе плодита, Плодита йоще топлита; Ни ми е люта зима, Люта зима снегувита Я си ми слънце грее,	130
Ясну ми слънце на поле. Дуръ да ми дойде Заревъ-день, Заревъ-день, Заревъ-месець Двашъ ми юнаци на поле, На поле на егнилу,	135
Сури ми агне-та фъ кушере; Двашъ ми са моми на поле, На поле на жетва, Та ми жнеетъ бела пшеница; Та ми бератъ белу грозде;	140
Млади юнаци на точилу, Та си пиетъ руйну вину, Руйну вину тригодишну, Вину ми пиетъ хору играетъ; Я си ми моми песна пеетъ,	145
Песна хми е руевита. Земе самъ, Боже, оставилъ, Чи ми е Бога заръчелъ, Да си седна на пуста земе, Де ми Юда ни летнала,	150

Де ми юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу
 Та ми, са, Боже, ни нажелилу.
 Йоше самъ, Боже, ни плакалъ.
 Ни самъ плакалъ, ни самъ викалъ,— 155
 Сега самъ, Боже, заплакалъ,
 Чи ми са зима дудела!
 Млади ми юнаци фафъ сарае,
 Млади ми юнаци малки моми,
 Фъ сарае, Боже, на плачба, 160
 Млади ми юнаци ни излели
 Да ми пасатъ сиву стаду;
 Малки моми на поле-ту
 Йоше ми йоранъ ни урали,
 Ни урали, ни ми сели, 165
 Ни ми сели, ни ми жнали;
 Чиста леба ни месили,
 Чиста леба, чиста пита;
 Я ми са фафъ гора-та,
 Диви са подивили 170
 Фафъ гора си трева пасатъ!
 Хаде ми, Боже, хаде;
 Сега ти курбанъ коле,
 Курбанъ ти коле деветъ крави,
 Деветъ крави се на отбуръ, 175
 Та ти са мольба моле:
 Ду сега са си, Боже, лютиль,
 Утъ сега веке да са ни лютишь.
 Да ни пращашъ Слана юнакъ
 Тука долу на поле-ту; 180
 Лу да си гу, Боже, пращашъ
 Тука, Боже, на високу,
 На високу фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де ми стаду ни пасе, 185
 Де ми моми ни уратъ.
 Аку си, Боже, каилъ станешъ,
 Да ми грейне ясну слънце,
 Да ми грейне на поле-ту,
 Ду година ти курбанъ коле, 190
 Та си та фальба фале;
 Я да си е на поле-ту
 Лету йоше пролету,
 Какъ си е на Край-земе,
 Да ни си е люта зима, 195
 Люта зима снегувита,—
 Дуръ да дойде Заревъ-день,
 Заревъ-день, Заревъ-месець,
 Двашъ ми юнаци на поле,
 На поле на егнилу, 200
 Сури ми агне-та фафъ кушере;
 Двашъ ми моми на поле,
 На поле на жетва,
 Да ми жнетъ бела пшеница;
 Да ми бератъ белу грозде; 205
 Млади ми юнаци на точилу,
 Да си пиетъ руйну вину,

Руйну вину тригодишну,—
 Йоше ти, Боже, курбанъ коле,
 Курбанъ коле деветъ ювна, 210
 Деветъ ювна карабаше,
 Карабаше и факлати;
 Събирамъ си малки моми,
 Малки моми и девойки,
 Та ти пеетъ вета книга, 215
 Вета книга, вета песна,
 Що самъ йоше ни пелъ
 Лу ми Юда заръчела,
 Заръчела поръчела.
 Бана ми курбанъ коле, 220
 Курбанъ коле, мольба са моли;
 Дуръ са на Бога нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Та си прати Юда Самувилу
 Да си слезе фафъ гора-та, 225
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де ми седи Лета Бога—
 Пещере му на Край-земе,
 На Край-земе лету пролету,
 Я на поле люта зима, 230
 Люта зима снегувита—
 Та му дума Юда и говори:
 Боже ле Лете ле,
 Доста ми си, Боже, седелъ
 Тука, Боже, на Край-Земе! 235
 Сега ма пратилъ Снигна Бога,
 Та ти са мольба моли,
 Да си слезешъ тука долу,
 Тука долу на поле-ту,
 Що си ми е пусту, запустену.
 Заселилъ гу бана крале, 240
 Що ми йоше ни видель
 Люта зима снегувита,
 Та му са доста нажелилу,
 Нажелилу натъжилу
 На Бога си курбанъ коле, 245
 Курбанъ коле деветъ крави,
 Та му са мольба моли
 Да си грейне ясну слънце,
 Да си грейне на поле-ту,
 Да си му е лету, пролету. 250
 Лета Бога вели ютговори:
 Е, ти, Юду Самувилу,
 Ни си фоду на поле-ту!
 Какъ си е бана курбанъ колелъ,
 На Бога са мольба молилъ,
 Да си грейне ясну слънце, 255
 Да си грейне на поле-ту,
 Да си му е лету, пролету,—
 Дуръ си ми бана курбанъ ни коле,
 Да ми коле ду три голабчета,
 Да ми са мольба моли 260
 И да прати малка мома,
 Да е прати фафъ гора-та

Да си бере бела китка,
 Да си ми глава накичи,
 Ни си слевама на поле-ту! 265
 Ни изгревама ясну слънце,
 Да си му е лету, пролету.
 Рече Бога ни утрече
 Та са варна Юда Самувилу,
 Варна са Юда при Бога. 270
 Думала му Юда говорила:
 Летна Бога каилъ ни ставалъ
 Да си слезе на поле-ту,
 Да си греине ясну слънце,
 Та да си е лету, пролету. 275
 Снигна Бога нищу ни продумалъ,
 Ни продумалъ ни ютговорилъ;
 Чи ни знае що да прави,
 Що да прави, що да стори.

Кметъ-тъ и други-те като закалани курбанъ-тъ и седнували да са гостеть, една мома доходала отъ селото и пеела следующа-та песна:

Песна 1:4.

Царю ле бана ле,
 Курбанъ си бана колель,
 Курбанъ деветъ крави,
 Курбанъ ти на Снигна Бога,
 Да ни ти са, бана, люти; 5
 Да ни праща милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Да ни праща на поле-ту
 Да си вие бела снега
 И той си каилъ станалъ. 10
 Я и той що да прави,
 Що да прави що да стори?
 Пратилъ ма фафъ гора-та.
 Фафъ гора-та на Край-земе,
 Фафъ гора-та фъ пещера-та, 15
 Де ми седи Лета Вога;
 Та му са самъ мольба молила,
 Да си слезе на поле-ту,
 Да си греине ясну слънце,
 Да си ти е лету, пролету,
 Чи си на Бога курбанъ колель 20
 Я той ми са налютилъ,
 Та ми дума продума:
 Е, ти Юду Самувилу,
 Какъ си е бана курбанъ колель,
 На Снигна са Бога мольба молилъ, 25
 Я си мене ни сайдисалъ!
 Ни си слевама на поле-ту
 Дуръ ми курбанъ ни заколе, —
 Да ми коле ду три голабчета.
 Хемъ да прати малка мома, 30
 Да е прати фафъ гора-та
 Да си бере бели цвете,
 Да си вие бела китка,

Да ми глава накичи
 Какъ си вие бела китка 35
 Да си рука низъ гора-та
 Иди си, Зима, иди си,
 Чи си веке лету дойде.
 Та си веке каилъ ставамъ
 Да си слезе на поле-ту, 40
 Съсъ мене ясну слънце,
 Лу да грейне да си блесне,
 Съсъ мене лету, пролету
 Та си бана града гради.
 Млади юнаци на поле-ту, 45
 На поле-ту стаду пасатъ;
 Малки моми на поле-ту,
 Та ми йоранъ уратъ,
 И ми сеетъ бела пшеница,
 И ми сеетъ и ми жнеетъ; 50
 Та си месетъ чиста пита,
 Чиста пита, чиста леба.
 Сега, царю, що са ни чудишъ?
 Гозба, царю, да са ни гостишъ!
 Я да фанешъ ду три голабчета, 55
 На Лета Бога курбанъ да колешъ;
 И да пратишъ малка мома
 Да си иде фафъ гора-та,
 Да си бере бели цвете,
 Да си вие бела китка, 60
 И да флезе фъ пещере-та
 Да си кити Лета Бога, —
 Да са рукне и подрукне
 Иди си Зима, иди си,
 Чи си лету дойде. 65
 Йоше речъ-та да ни утрече
 Ша си грейне ясну слънце,
 Ша си грейне на поле-ту,
 Та си ти е лету, пролету.
 Та си градишъ нова града, 70
 Да ни ти е поле запустену;
 Да ни плачатъ млади юнаци,
 Млади юнаци малки моми.
 Чуль ми бана Юда Самувила
 Та са гозба ни гости 75
 Я устави малки моми
 Да си гответъ деветъ крави,
 Деветъ крави се на отбуръ.

Като испевала мома-та горня-та песна, три момчета дохождали, кои-то носили три голабчета и ги давали на кметъ-тъ; той ги закалалъ курбана а моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 1:5.

Боже ле Лете ле,
 Чуденъ си, Боже, нишенлие!
 Да ни си, Боже, на небе-ту,
 Земя са веке запустила!
 Чи си имашъ златни ключе, 5
 Ютключевашъ йогнена сарае,

Де ми седи ясну слънце,
 Та му, Боже, заръчешъ,
 Заръчешъ, Боже, поръчешъ,
 Де да грейне на земе-та. 10
 Слънце та, Боже, чуе
 Та си нийде ни изгрева,
 Лу изгрева на Край-земе,
 На Край-земе, на поле-ту,
 Йоше рану предъ зора-та. 15
 Юраче-те на поле-ту,
 Купаче-те на лозе-ту,
 Курабе-те на море-ту,
 Сиву ми стаду пасе,
 Та са е земе заселила, 20
 Ни е пуста, запу стена;
 Де ми слънце ни грее,
 Пусту ми поле устаналу,
 Пусту ми поле, запустену;
 Ни ми уратъ юраче-те, 25
 Ни ми копатъ копаче-те,
 Ни ми пливатъ курабе-те,
 Ни ми пливатъ на море-ту,
 Сиву ми стаду ни пасе.
 Я ти, Боже, зеръ ни знаешъ? 30
 Бана крале на белъ Дунавъ
 Пусту ми поле заптисалъ,
 Пусту ми поле, запустену.
 Я ми йоше града ни градиль,
 Малки моми ни излели, 35
 Ни излели на поле-ту,
 Да ми уратъ, да ми сеетъ,
 Чи е люта зима снегувита.
 Бога ми са налютиль,
 Та си пратиль милна слуга, 40
 Милна слуга Слана юнака,
 Та си виелъ бела снега
 Малу млогу три месеца;
 Сега веке ни си вие,
 Чи му е курбанъ колелъ. 45
 Та на тебе курбанъ коле,
 Курбанъ коле три голабче-та,
 Та ти са молъба моли,
 Да си слезешъ на поле-ту,
 Съсъ тебе ясну слънце 50
 Да си грейне, да си блесне;
 Да си гради нова града;
 Малки моми на поле-ту
 Да си уратъ, да си сеетъ;
 Да ни си е поле запустену. 55
 Какъ си фъркатъ ду три голабче-та,
 Да си фъркне църну пиле,
 Церну пиле лестувица,
 Да си летне утъ Край-земе,
 Йоше тука ни летнала; 60
 Да е види бана крале,
 Ни му са веке нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,

Чи уставиљ сое земе,
Сое земе, сое града; 65
Стара майка, милна брата,
Милна брата, милна сесра.

Като закалалъ кметъ-тъ и трите голабче-та и испевала мома-та горня-та песна рано още предъ слънце-то, кога-то шело да изгрея слънце-то, сички-те си подигали роки-те каде небе-то и ги удрели отъ радостъ че е слънце-то изгрело, а моми-те пеели следоюща-та песна:

Песна 1:6.

Боже ле Лете ле,
Фала ти, Боже, на земе!
Чи си сарае ютключилъ,
Та си на слънце заръчелъ,
Да си изгрее на поле, 5
Чи на са зима дудела;
Тешка е зима люта,
Люта е зима снегувита!
Млади юнаци плакатъ
Чи на егнилу ни фодетъ, 10
Сиву си стаду ни пасатъ;
Малки са моми плакали
Чи на поле ни излели,
Та са на поле ни урали;
Плакали моми викали 15
Чи си земе уставили,
Плодита земе, топлита,
Де си ми пиле фърка,
Църну ми пиле лестувица.
Фала ти, Боже, фала! 20
Царе ти курбанъ коле
Ду година ти Личень-день,
Дичень-день Гергювъ-день.
Гергювъ-день, Боже, Суровъ-день,
Суровъ-день още Летовъ-день. 25
Слънце ле, ясну слънце!
Да си ми слънце греешъ,
Злату на земе полевашъ,
Злату ми, слънце, сребру
Росна ми китка заросева, 30
Малки са моми китетъ,
Та си на поле уратъ,
Уратъ ми, слънце, купаеъ;
Де ми, слънце, ни греешъ,
Темна темница вланала! 35
Малки са моми у дома си,
Роки кършетъ, сълзи ронетъ,
Де хми е земе пуста,
Пуста хми земе, запустена!

Като испевали горня-та песна, найстарий-тъ отъ кметове-те, кои-то билъ найхарно пременетъ, утивалъ въ гора-та и са скривалъ въ некая пещера, после по него ходила една отъ моми-те въ гора-та та брала китки и пеела следоюща-та песна:

Песна 1:7.

Снигна са Бога налютиль,
Налютиль разедилъ,
Та си е пратилъ милна слуга,
Милна слуга Слана юнака,
Да си вие бела снега, 5
Вилъ ми е снега малу млогу,
Малу млогу три месеца
Тешка е зима снегувита,
Та ми слънце ни грее,
Ясни си зари крие, 10
Крие си зари фъ сарае;
Ясну си лику подава,
Подава си лику на поле
На поле на Край-земе,
На Край-земе лету, пролету; 15
Де си е бана на поле,
Пусту е поле запустену;
Сега ми слънце грейна,
Грейна ми слънце блесна,
Та е на поле лету,
Лету е йоще пролету.
Бана ми на белъ Дунавъ, 20
Десна си рока дигналъ
Та си ми слънце фали.
Даде ми златна тоега,
Та си ма фъ гора прати
Да си бере бели цвете, 25
Да си гоне люта зима,
Люта зима снегувита.
Иди си, Зима, иди си
Иди си, Зима, на небе,
Де си е Снигна Бога 30
Чека та Бога чека,
Дребни му ключе на рока,
Да си зандана ютключи,
Да та фъ зандана заключи;
Иди си, Зима, иди си, 35
Чи си ми лету дойде,
Лету ми йоще пролету.
Хаде ми, Зима, хаде!
Хуй, ни ми зима, хуй!
Лета ми Бога слезалъ, 40
Слезалъ ми на поле;
Златна тоега пратилъ,
Пратилъ тоега на бана,
Бана ми тоега даде
Да си та, Зима, гоне; 45
Да си та намера намере,
Ша та удре на глава,
Да си ти глава подробе!
Па си ти, Зима, думамъ:
Иди си, Зима, иди си! 50
Ни ми е поле песту,
Песту поле запустену.
Какъ си е Краша-земе
Плодита, топлита,
Двашъ ми на поле уратъ, 55

Двашъ ми пшеница сеетъ,
 Двашъ ми жетва жнеетъ,
 Двашъ ми юнаци на егнилу,
 Сури ми агнета фафъ кушере,—
 Какъ си е Крайна-земе,   60
 И пунту ми поле запустену.
 Ша ми фъркне църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
 Ша ми фъркне утъ Край-земе,
 Да ми види бана крале,   65
 Засмель са и са насмель, -
 Забурилъ си сое земе,
 Сое земе, сое майка,
 Сое майка, милна брата,
 Милна брата, милна сесра.   70

Като пеяла мома-та горня-та песна, утивала друга мома, коя-то като срещнувала оная коя-то брала цвете-то и пеяла, запеваля следоюща-та песна;

Песна 1:8.

Чуешъ ли, Зима, чуешъ,
 Чи си е Лета Бога фафъ гора?
 Слель ми е веке утъ небе,
 Та ми е седналь фафъ пещера
 Пратиль си вчера испратиль,   5
 Пратиль си златна тоега,
 Златна тоега на бана,
 Да си та, Зима, гони,
 Туку си бана ни дойде.
 Бана си курбанъ коле,   10
 Курбанъ коле голабче-та,
 Лета си Бога фали
 Та си е мене пратиль
 Даде ми златна тоега,
 Да си та, Зима, гоне.   15
 Я що ми, Зима, думашъ?
 Ша фъркнешъ ли, Зима, на небе.
 На небе, Зима, при Бога,
 Да та заключи фъ зандана,
 Де ти е милньнъ брата,   20
 Милньнъ брата Слана юнакъ?
 Ил' да та удре пу глава,
 Да си та глава одробе,
 Да ми плачешъ, заплаче шъ?
 Зима хи Юда говори: 25
 Моме ле, малка моме,
 Язъ си, моме, ни фодe,
 Ни фодe, моме, на небе.
 Снигна ми Бога заръчель,
 Да си утъ поле ни стана,   30
 Чи си е поле пунту,
 Пунту е поле, запустену,
 Клету е поле, поклету!
 Юда на поле да са ни шета,
 Юнакъ на поле да ни стъпне,   35
 Пиле на поле да ни фъркне,

Мома на поле да ни уре,
 Юнакъ стаду да ни пасе;
 Я ти, моме, що ми думашъ,
 Що ми думашъ и говоришъ. 40
 Хаде си слези на поле.
 Сесра ми тука долу,
 Сесра ми малка Ветрица,
 Силънъ ми ветъръ ша дуне, 45
 Силънъ ми ветъръ студънъ;
 И язъ си, моме, искарувамъ
 Златна тиника утъ пещере,
 Та си вие бела снега
 Дуръ да са гора побелее, 50
 Дуръ да си, моме, замръзнешъ!
 Млада си йоще зелена;
 Я си ми слези на поле.
 Малка са мома налютила
 Налютила разедила, 55
 Златна тоега искарала
 Та си хи глава удробила.
 Писна ми Юда, заплака!
 Дуръ си ми Бога чуе,
 Та ми утъ пещере излезе 60
 Та си при -мома дойде.
 Мома му глава накичи,
 Бела му китка на глава,
 Та си е фъ гора лету,
 Лету е фъ гора, пролету. 65
 Зима ми Юда виде,
 Виде ми Юда фъркна,
 Фъркна ми Юда на небе,
 На небе фъ сарае,
 Де ми е Снигна Бога; 70
 Та си е пита, говори:
 Юду ле Зима ле,
 Каилъ ли си, Юду,
 Каилъ ли си, ни си каилъ,
 Да та фърле фафъ зандана, 75
 Де ти е милънъ брата,
 Милънъ брата Слана юнака,
 Ил' да ми изметъ чинишъ?
 Я ти са мольба моле
 Да си ни слевашъ на Дунавъ, 80
 На Дунавъ на поле;
 Ду сега е поле пунту,
 Пунту е поле, запустену;
 Утъ сега веке ни е;
 Бана си поле заселилъ, 85
 Заселилъ поле, приселилъ;
 Какъ си е крайна-земе
 Плодита йоще топлита,
 Па си е пунту поле
 Плодиту йоще топлиту;— 90
 Дуръ да си летне църну пиле,
 Църну пиле лестувица;
 Да ни му са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,

Чи си земе оставилъ. 95
 Зима му дума говори:
 Боже ле Снигна ле,
 Я си, Боже, каилъ ни ставамъ
 Да ма фъ'зандана фърлишъ,
 Де ми е милънъ брата, 100
 Милънъ брата Слана юнакъ;
 Изметъ ти, Боже, чинамъ.
 Туку си каилъ ни ставамъ
 Да си е бана на поле,
 Да си ми поле засели, 105
 Що ми е поле пугу,
 Пугу ми поле, запугену;
 Да си фъркне църну пиле,
 Църну пиле лестувица;
 Лу да си е тешка зима, 110
 Тешка зима снегувита;
 Да си моми ни уратъ,
 Да ми стаду ни пасе.
 Дуръ да са на бана дудее
 Да остави пугу поле, 115
 Да остави да си бега,—
 Па да си иде на Край-земе;
 Де му е стара майка,
 Стара майка, милна брата,
 Милна брата, милна сесра. 120
 Снигна са Бога разеди,
 Разеди са налюти са,
 Та йотключи зандана-та,
 Та си фърли Зима Юда,
 Та ми веке ни излезе. 125
 Плаче ми Юда вика ми
 Да е чуе Снигна Бога,—
 Белкимъ му са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Да е прати на земе-та, 130
 На земе-та на поле-ту;
 Туку Бога ни е чуе,
 Лу ми седи фафъ сара е.

Старець-тъ заедно съсъ мома-та слевалъ тамо гдето колели курбанъ-тъ; старецъ-тъ билъ накиченъ съсъ бели цвете, които му ги набрала мома-та; щомъ го видели селени-те паднували на земя-та та му селемъ давали, а мома-та пеела следюща-та песна:

Песна 1:9.

Пана ле бана кралю,
 Курбанъ си бана колелъ,
 Колелъ си голабче-та,
 Лета си Бога фалилъ,
 Мольба му са си молилъ, 5
 Да ни ми седи на Край-земе,
 Я да си дойде на поле,
 Да си е лету, пролету.
 Дойде ми Бога фафъ гора,
 Йоше ми каилъ ни станалъ 10
 Да си слезе на поле.

Даде ми бана златна тоега,
 Прати ма бана фафъ гора,
 Бели самъ цвете брала,
 Бела самъ китка вила; 15
 Срета ма Юда сретнала,
 Сретнала ма Зима Юда,
 Зима Юда Самувила;
 Доста са Юда налютила,
 Налютила разедила, 20
 Чи ма е чула фафъ гора
 Чи самъ гласумъ гласнала
 Иди си, Зима, иди си,
 Лету си веке дойде,
 Лету йоще пролету. 25
 Хаде ми, Зима, хаде;
 Хуй, ни ми зима, хуй!
 Лета ми Бога слезаль,
 Слезаль ми на поле;
 Златна тоега пратилъ, 30
 Пратилъ тоега на бана;
 Бана ми тоега даде,
 Да си та, Зима, гоне.
 Какъ ми е Юда чула,
 Силънъ ми ветъръ дунала, 35
 Силънъ ми ветъръ, фуртуни;
 Бела ми снега зафърле
 Да си ма фъ гора замръзне,
 Да си ма ледъ поледне;
 Я самъ, бана, писнала, 40
 Писнала самъ, заплакала.
 Чуль ма е Лета Бога,
 Чуль ма е Бога зачуль,
 Та ми фъ гора дойде,
 Та му самъ глава накичила. 45
 Виде ми Юда дугледа,
 Та си ми фъркна на небе;
 Сега ми Юда фъ зандана,
 Де хи е милънъ брата,
 Милънъ брата Слана юнакъ. 50
 Лета си Бога върна
 Да си ми фъ пещере флезе,
 Да си на поле ни слезе;
 Па му са самъ мольба молила
 Да си съсь мене дойде; 55
 Чи да гу, бана, видищъ,
 Дарба ма, бана, дарувашъ,
 Дарувашъ ма деветъ пенеза,
 Деветъ пенеза деветъ алтана;
 Язъ си ти китка давамъ, 60
 Китка си йоще ни видель.
 Китка е утъ Край-земе,
 Утъ Край-земе утъ поле,—
 Де ми са моми урали,
 Де са юнаци шетали 65
 Та ми са стаду пасли.
 Йоще ми Бога думалъ
 Чи си веке ни дума.

Снигна е Бога на небе, На небе фъ сарае;	70
Сега му курбанъ колешъ, Вета му книга пеешъ, Вета книга, вета песна, Да ни ми са налюти, Да ни ми са разеди,	75
Да си йотключи зандана, Да си испусне Слана юнака, Слана юнака, Зима Юда, Па да ги на поле прати Да си виетъ бела снега,	80
Да си е люта зима, Люта зима снегувита; Курбанъ си, бана, колелъ, Колелъ си деветъ крави, На Снигна са си мольба молилъ,	85
Да си ни прати Слана юнака Да си вие бела снега; Па му курбанъ колешъ, Вета му книга пеешъ, Вета книга, вета песна,	90
Та са веке ни люти. Сега ми на небе чека, На небе фъ сарае, Да си му курбанъ колешъ, Да му пеешъ вета книга,	95
Вета книга, вета песна.	

Като испевала мома-та горня-та песна, сички-те са собирали та давали на мома-та по 5—10 пари, а тия хми къцнувала отъ китка-та, съ коя-то билъ на-киченъ старецъ-тъ, и пеяла следюща-та песна:

Песна 1:10.

Бана ле Бана, Юнаци млади иргене, Моми ле мили друшки, Била самъ била,	5
Днесъ ми три нидели, Била самъ на Край-земе. Стара ма майка питала, Питала ма прашила, Да л' си е поле пугу, Пугу ми поле, запустену?	10
Да л' ми са моми на поле, Малки моми, млади юнаци? Да л' си ми моми уратъ, Юнаци ми стаду пасатъ? Я' хи самъ дума продумала,	15
Продумала приговорила: Мале ле стара мале, Пугу ми поле, запустену, Я ми е поле плодиту; Туку е люта зима,	20
Люта зима снегувита Сега, мале, три месеца; Та ми са моми ни излели,	

Ни излели на поле-ту, На поле са йоше ни урали.	25
Та са на бана нажелилу, Нажелилу натъжилу; Плаче ми бана фъ сарае, Чи си е града ни градилъ.	
Чула ми стара майка, Та си ми флезе фъ бахче-ту, Бели цвете ми брала, Бели цвете улетни, Та ми ги даде, подаде.	30
Та ми вели ютговори: Иди си, моме, иди, Иди си, моме, на поле, На поле на Дунавъ; Качи са, моме, на гора, На гора на планина;	35
Намера, моме, намирашъ, Лета ми Бога ша найдешъ,— Чи ми фъ сарае седи, Сарае му златна пещере, Та си му глава кичишъ, Та си е лету на поле, Лету йоше пролету.	40
Слева си Бога на поле, Де ми е бана седналь; Де ми са малки моми, Малки моми, млади юнаци; Лу да си китка видетъ, Ни хми са желну желилу, Ни хми са тъжну тъжилу, Я си та дарба даруватъ, Даруватъ та деветъ пенеза, Деветъ пенеза деветъ алтана; Та си хми китка давашъ, Китка си фъ къща носетъ.	45
Бела хми китка на порти, Ега хми са нажелилу, Нажелилу натъжилу, Чи си земе оставили, Плодита земе, топлита, Да си ми китка видетъ, Ни ми са веке желили, Ни ми са веке тъжили, Ка' да си са на Край-земе, Ка да ми моми двашъ уратъ.	50
	55
	60
	65

Като раздавала мома-та на сички-те отъ китка-та и испевала горня-та песна, дохождалъ хоже-та отъ село-то съсъ книга въ рока-та му; кметъ-тъзакалалъ единъ овенъ, а хоже-та отварелъ книга-та и моми-те пеяли следующа-та песна:

Песна 1:11.

Снигна ле Боже ле, Знаешъ ли, Боже, ни знаешъ Чи ти е бана думалъ, Думалъ ти йоше говорилъ? Лу да си зандана ютключишъ,	5
---	---

Да си заторишъ милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Да гу на поле ни прашашъ
 Да си вие бела снега,
 Я да си е лету, пролету; 10
 Да си грее ясну слънце,
 Какъ си грее на Край-земе;
 Да си уратъ малки моми,
 Да си уратъ, да си сеетъ;
 Млади юнаци на егнулу, 15
 Фъ кушере сури агнета;
 Па ти курбанъ коле,
 Та ти пее вета книга,
 Вета книга, вета песна;
 Мольба, ти са, Боже, молилъ, 20
 Мольба му си, Боже, чуелъ!
 Сега ти курбанъ коле,
 Курбанъ коле деветъ ювна,
 Та си пее вета книга,
 Вета книга, вета песна; 25
 Я ти са мольба моли
 Да са веке ни лютишъ,
 Да са веке ни разедишъ,
 Да си зандана ни ютключишъ,
 Да испуснешъ милна слуга, 30
 Милна слуга Слана юнака,
 Да си дойде на полету
 Да си вие бела снега;
 Да испуснешъ Зима Юда,
 Зима Юда Самувила, 35
 Да си дуне сильнъ ветъръ,
 Сильнъ ветъръ и фуртуни,
 Чи са на бана нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Та ти курбанъ ни коле, 40
 Ни ти пее вета книга,
 Вета книга, вета песна.
 Стара е вета старита,
 Стара е вета утъ Край-Земе,
 Утъ Край-Земе и утъ царе. 45
 Има е царе на небе,
 Седелъ ми сега малу,
 Сега малу деветъ години,
 Та му е Бога даде;
 Кой ми курбанъ коле, 50
 Да си пее вета книга,
 Вета книга, вета песна.
 Курбанъ му е на небе,
 На небе при Бога:
 Боже ле Боже ле, 55
 Вета е вила ветише,
 Хруй ми сефита,
 Сефита, удита,
 Вей ми санита,
 Урумъ ми тата, 60
 Тата ми финита,
 Трай ми далита,

Вета е вила ветише.
 Я' ти Боже, вета книга,
 Вета книга, вета песна 65
 Лета е Бога на поле,
 Сега е лету, пролету;
 Утрумъ ми рану предъ слънце
 Малки ми моми на поле,
 Та ми уратъ и ми сеетъ; 70
 Млади юнаци на поле,
 На поле на егнилу,
 Та ми стаду пасатъ;
 Какъ си ти слуга плаче,
 Слуга ти Слана юнакъ, 75
 Сесра му Зима Юда,
 Зима Юда Самувила,
 Аку ти са, Боже, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Чи хми са фъ зандана дуделу,— 80
 Прати ги, Боже, тука долу,
 Тука долу фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та планина-та,
 Де си е гора запустена,
 Де ми моми ни уратъ, 85
 Де ми стаду ни пасе.
 Бана ми курбанъ коле,
 Бана са мольба моли;
 Дуръ си ми Юда летна,
 Летна ми Юда фъркна, 90
 Летна ми Юда на Дунавъ,
 Та са рукна, подрукна:
 Бана ле бана ле,
 Доста курбанъ колешъ,
 Доста са мольба молишъ! 95
 Курбанъ ти на небе,
 На небе при Бога,
 Мольба ти Бога чуе!
 Йоше си зандана заключилъ,
 Седемдесе катанци ударилъ, 100
 Да ми ни излезе милна му слуга,
 Милна му слуга Слана юнакъ,
 Милна му сесра Зима Юда,
 Зима Юда Самувила;
 Дуръ да застигне Заревъ-день, 105
 Заревъ-день, Заревъ-месець,
 Двашъ ми на поле да жнеешъ;
 Двашъ юнаци на поле,
 На поле на егнилу,
 Де ми са руди агнета. 110
 Сега веке гозба да гостишъ,
 Да ми гостишъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми;
 Да ни ми са йоше желетъ,
 Да ни ми са йоше тъжетъ, 115
 Чи си земе оставили,
 Плодита земе, топлита.
 Вутре ми рану уратъ;
 Ни си е поле пусту,

Пусту ми поле, запустену, Я си е мощне плодиту, Плодиту йоще топлиту; Юда ми веке легнала, Юнакъ ми веке стъпилъ;	120
Църну ми пиле ни фъркналу, Църну ми пиле лестувица; Белкимъ си Богумъ милънъ, Милънъ йоще думилънъ, Та си ти пиле фъркне, Църну ми пиле лестувица.	125
	130

Като закалалъ кметъ-тъ курбанъ-тъ и испевала мома-та горня-та песна, спущали са деветъ моми и отхождали въ село-то та срукували человети-те на курбанъ; кои-то съсъ манже утивали та са гошавали на чеири-те или у друго место, кое-то било нарочно за това определено. Кога-то срукували моми-те пеяли следующа-та песна:

Песна 1:12.

Чуйте ми млади юнаци, Млади юнаци, малки моми! Лета е Бога слезалъ, Слезалъ е Бога на поле, Та си е лету, пролету,	5
Утрумъ ми рану ясну слънце. Малки ми моми на йоранъ, На йоранъ, на копанъ; Млади ми юнаци на егнилу, Суру ми ягне фащатъ, Та ми курбанъ колеть;	10
Какъ си е лету, пролету Тука ми долу на Край-Земе, Па си, е лету на поле; Ни ми е поле пуну,	15
Пуну ми поле, запустену, Лу си е веке плодиту; Юда ми на поле летнала, Юнакъ ми на поле стъпилъ; Йоще ми пиле ни фъркналу, Църну ми пиле лестувица;	20
Я си е Бога каилъ станалъ, Да си ми летне църну пиле, Църну пиле лестувица, Да си ми летне, да си ми фъркне.	25
Бана му сърце дръгналу, Та си курбанъ колель; Сега са гозба гости,— Та си на бана пратилъ Тука ми веке фафъ града, Фафъ града фафъ селу, Да си ва покана кане. Кой ми на гозба дойде, Вутре ми рану йоще предъ зора, Лу да ми слънце изгрее,	30
Ша ми слезе на поле; Юнаци ми стаду пасатъ; Я ми са моми на йоранъ, На йоранъ, на копанъ.	35

Да ми видетъ диви юнаци, Фальба са юнаци пофалили Чи ми стаду пасатъ, Тие ми стаду ни видели! Да ми видетъ диви моми, Фальба са моми пофалили	40 45
Чи си уратъ на поле-ту, Чи си уратъ и си сеетъ; Па си месетъ чиста леба, Чиста леба, чиста пита. Та ми думатъ и говоретъ:	50
Бре, ни са моми утъ земе, Я ми са моми утъ небе, На небе са моми Баици, Та ми слели на земе, Да си учетъ малки моми	55
Да си уратъ, да си сеетъ; Да си месетъ чиста леба, Чиста леба, чиста пита; Да ни са фъ гора шетатъ, Да ни си трева пасатъ!	60
Чули ми юнаци, малки моми, Та ми на Дунавъ слели, Да си ги бана гости Дуръ си ми слънце грейне, Дуръ си ми слънце зайде.	65

Моми-те като испевали горня-та песна, сички-те отъ село-то слевали на онова место каде-то била гозба-та, и тамо са гошавали до вечерь-та; на трапези-те моми пеяли следующа-та песна:

Песна 1:13.

Дойде ми бана на поле, Пусту ми поле, запустену, Запустену, затренену. Дива ми крале подивенъ, Чи ми на поле ни уре,	5
Чи ми на поле ни сее Дивенъ е крале подивенъ, Чи ми са фъ гора шета Та ми трева пасе, Какъ ми пасе сиву стаду!	10
Я си е мощне хиниетинъ, Хиниетинъ инатчие, На бана глава ни повада, Селемъ му йоще ни дава, Я си бере силна войске,	15
Та ми на поле излезе, На поле на юрдие, Та ми са борба бори; Юнакъ е Дива надъ юнаци, Та си му борба трае	20
Дуръ да си бана надбори; Хеле му Бога ардамъ сторилъ,— Пратилъ си Юда Самувила Та си му срела даде; Съсъ срела си борба надбори,	25

Та му фъ сарае седна.
 Майка му са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу;
 Прати му бела книга,
 Бела книга църну писму: 30
 Мили ми сину бана кралю,
 Бре, си оставилъ Крайна Земе!
 Крайна е Земе плодита,
 Плодита, топлита;
 Ти си ми, сину, ни виделъ, 35
 Ни ми си виделъ люта зима,
 Люта зима-снегувита.
 Де си ми, сину, утиде,
 Пусту е поле, запустену,
 На поле е люта зима, 40
 Люта зима снегувита;
 Та ми моми ни уратъ,
 Юнаци ми стаду ни пасатъ.
 Тука ми, сину, на Край-Земе, 45
 Дуръ да ми дойде Заревъ месецъ,
 Двашъ ми юнаци на поле,
 На поле на егнилу,
 Двашъ ми кушере на поле,
 Фафъ кушере сури агнета; 50
 Двашъ ми са моми на поле,
 На поле на жетва,
 Двашъ ми жнеетъ бела пшеница;
 Белу ми грозде бератъ;
 Юнаци ми са на точилу, 55
 Руйну ми вину пиетъ,
 Руйну ми вину тригодишну.
 Нажелилу ми са натъжилу,
 Чи си земе уставилъ,
 Та си на поле утиде, 60
 Пусту ми поле, запустену:
 Де ми Юда ни летнала,
 Де ми юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу;
 Де си е люта зима, 65
 Люта зима снегувита.
 Хаде ми, сину, върни са,
 Да си фъ сарае седишъ,
 Фъ сарае, сину, при майка;
 Чужда е земе усилна, 70
 Усилна, неволна.
 Майка му дума говори,
 Я ми са бана ни жели,
 Ни са жели ни са тъжи,
 Чи си ми йоще ни виделъ, 75
 Ни ми виделъ люта зима,
 Люта зима снегувита.
 Та си на майка говори:
 Мале ле, мила мале,
 Пусту ми поле доста уралну. 80
 Сега самъ фъ сарае седналъ,
 Пещере ми сарае;
 Я си граде нова града,

Нова града нишенлие,	
Нова града нова Котлива.	85
На поле ми Дунавъ тече,	
На поле са река вие,	
Вие са река кату змие,	
Та ми тече фафъ море-ту,	
Река ми е ду белъ Дунава	90
Море ми е църну море,	
Кат' си ми е на Край-Земе;	
Кат' да си самъ на Край-Земе,	
Та ни ми са, мале, нажелилу,	
Нажелилу натъжилу;	95
Ни си ида на Край-Земе,	
Да си седна фафъ сарае,	
Фафъ сарае и при тебе.	
Прати си бана бела книга,	
Бела книга църну писму,	100
Прати си книга на майка.	
Та си събра масторе-те,	
Масторе-те дюлгере-те,	
Да му градетъ нова града,	
Нова града нова Котлива.	105
Снигна са Бога налютилъ,	
Налютилъ са разедилъ,	
Чи му курбанъ ни колелъ;	
Та си прати милна слуга,	
Милна слуга Слана юнака,	110
Съсъ юнака Зима Юда,	
Зима Юда Самувила,	
Та ми вие бела снега,	
Виль ми снега малу млогу,	
Малу млогу три месеца,	115
Та ми е люта зима,	
Люта зима снегувита;	
Бана ми утъ сарае ни излезе,	
Нова ми града ни гради.	
Та му са веке нажелилу,	120
Нажелилу натъжилу;	
Та си писна, заплака,	
Заплака, завика!	
Дуръ са на Бога нажелилу,	
Та си прати Юда Самувила	125
Та му дума говори:	
Бана ле кралю,	
Дуръ си на Бога курбанъ ни колешъ,	
Да му са мольба молишъ,	
Лета ми Бога ни слева,	130
Ни слева Бога на поле,	
Ясну ми слънце ни грее,	
Ни ми е лету на поле,	
Ни ми е лету, пролету;	
Нова си града ни градишъ,	135
Нова града нишенлие;	
Та ти са, кралю, дуделу,—	
Дуръ да си веке идешъ	
На Край-земе, при майка.	
Чуе ми бана Юда,	140

Чуе ми Юда Самувила;
 Та си на Бога курбанъ коле,
 Вета му книга пее,
 Вета книга, вета песна.
 Снигна са Бога нажелилу, 145
 Нажелилу, натъжилу,
 Та си зандана йотключи
 Милна си слуга заключи,
 Милна си слуга Слана юнака;
 Милна му сесра заключи, 150
 Милна му сесра Зима Юда,
 Зима Юда Самувила.
 Слезе ми Лета Бога,
 Слезе ми Бога на поле,
 Ясну ми слънце блесна, 155
 Блесна ми слънце грейна,
 Та ми е лету на поле,
 Лету ми йоще пролету.
 Малки ми моми на йоранъ,
 На йоранъ, на копанъ; 160
 Млади юнаци на поле
 Сиву ми стаду пасатъ;
 Дуръ да ми дойде Заревъ-день,
 Заревъ-день, Заревъ-месецъ,
 Двашъ ми юнаци на поле, 165
 На поле на егнилу,
 Двашъ ми са сури агнета,
 Сури агнета фафъ кушере;
 Двашъ ми са моми на поле,
 На поле на жетва, 170
 Двашъ ми пшеница жнеетъ;
 Белу ми грозде бератъ;
 Млади юнаци на точилу
 Руйну ми вину пиетъ,
 Руйну ми вину тригодишну, 175
 Вину ми пиетъ хору ми играетъ;
 Малки ми моми песна пеетъ,
 Песна хми руевита.
 Диви юнаци на поле,
 Диви юнаци подивени, 180
 Фальба си юнаци фалетъ
 Чи ми стаду пасатъ,
 Йоше ми стаду ни видели,
 Та ги на стаду учетъ;
 Диви ми моми на поле, 185
 Диви ми моми подивени,
 Фальба си моми фалетъ
 Чи си уратъ на поле-ту,
 Чи си уратъ и си сеетъ,
 Чиста си леба месетъ, 190
 Чиста леба чиста пита.
 Думатъ си моми говоретъ,
 Ни са моми утъ земе;
 Я са моми утъ небе,
 На небе са моми Баици, 195
 Та ми слели на земе,
 Да си учетъ малки моми

Да си уратъ, да си сеетъ;
 Да си месетъ чиста леба,
 Чиста леба, чиста пита, 200
 Да ни са фъ гора шетатъ,
 Да ни си трева пасатъ!
 Я ми е бана на поле,
 Срукалъ си масторе,
 Масторе дюлгере, 205
 Та си гради нова града,
 Нова града нишенлие;
 Градилъ си града малу млогу,
 Малу млогу три месеца,
 Града му нова Котлива. 210
 Седналъ ми веке фъ сарае,
 Та ми съсъ свирка свири.
 Църну ми пиле фъркна,
 Църну ми пиле лестувица.
 Какъ си гу бана виде, 215
 Пита си пиле праша:
 Църну ми пиле лестувица,
 У' де ми, пиле, фъркашъ?
 У' де ми, пиле, идешъ?
 Що ми е, пиле, на Край-Земе, 220
 На Край-земе фъ Котлива града?
 Пиле му дума говори:
 Бана ле, бана кралю,
 Майка ти свирка чула;
 Свирка ти майка знае, 225
 Та хи са, бана, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Да ни ти е на поле неволе,
 Неволе усилна?
 Да ни ти е люта зима, 230
 Люта зима снегувита?
 Та ма е, бана, пратила
 Да ти неволе виде;
 Я ни ти е неволе,
 На поле-ту лету, пролету. 235
 Крайна е земе плодита,
 Плодита, топлита,
 И поле ти плодиту,
 Плодиту, топлиту,
 Кат' да е Крайна-земе. 240
 Сега при майка ша ида,
 Да си хи, бана, цирна,
 Чи ни ти е неволе.
 Бана хи дума, говори:
 Лесту ле църну пиле, 245
 Да ни ми си, лесту, на поле,
 Доста ми, лесту, неволе;
 Ни ми фоди при майка;
 Я ми фъ сарае летай,
 Летай ми, лесту, циркай. 250
 Хаде ми, бана, хаде,
 При майка, бана, ша фъркна;
 Па на поле ша дойда,
 Да си летувамъ, да си лестувамъ;

Вутре ми рану да ма чекашъ,	255
Вутре ми рану предъ слънце.	
Рече ми пиле фъркна ми,	
Фъркна ми пиле на Край-земе,	
На Край-земе фъ сарае.	
Та си на майка цире:	260
Мале ле стара мале,	
На поле ми лету, пролету;	
Ясну ми слънце грее.	
Малки ми моми на йоранъ,	
На йоранъ, на копанъ;	265
Млади юнаци на поле,	
На поле ми стаду пасатъ;	
Бана ми града градилъ,	
Нова ми града нишенлие,	
Нова града нова Котлива,	270
Та ми фъ сарае седналъ.	
Ни му е веке неволе!	
Я да си, мале, летувамъ,	
Да му летувамъ фъ сарае,	
Кат' да си е на Край-земе.	275
Ни ми е, мале, давалъ	
Да си дойда при тебе.	
Я му самъ цирнала говорила,	
Лу да ти фъ сарае дойда,	
Да си ти, мале, цирна,	280
Що ми е усториъ на поле;	
Па му на поле ида,	
Та му на поле летувамъ,	
Та му на поле лестувамъ.	
Сега ма, мале, чека.	285
Майка хи дума говори:	
Хаде ми, лесту, фъркни,	
Иди ми, лесту, на поле,	
Та му фъ сарае летувай,	
Летувай, лесту, лестувай.	290
Па му на бана неволе	
Чи ни си е на Край-земе,	
Туку ми йоще ни знае	
Що ми е сторилъ направилъ	
Чи си е земе уставилъ:	295
Чузда е земе усилна,	
Усилна, неволна.	
Па си ми пиле летна,	
Летна ми пиле на поле,	
На поле фъ сарае.	300
Цирна ми пиле фъ сарае,	
Та си гу бана чуе.	
Па си гу пита праши:	
Лесту ле, лестувица,	
Що ти е майка думала,	305
Думала говорила?	
Питала ма, бана, прашила,	
Що ми си, бана, усториъ,	
Усториъ, бана, направилъ;	
Що ти е, бана, неволе,	310
Та си ми свирка свиришъ.	

Язъ хи самъ, бана, думала,
 Нищу ти, бана, неволе,
 Неволе, бана, усилна;
 Чи ти е лету на поле, 315
 Лету ти йоще пролету,
 Кат' да си на Край-земе.
 Па ми е майка говорила:
 Хаде ми, лесту фъркни,
 Иди ми, лесту, на поле, 320
 Та му фъ сарае летувай,
 Летувай, лесту, лестувай.
 Па му на бана неволе
 Чи ни си е на Край-земе,
 Туку ми йоще ни знае 325
 Що ми е сторилъ направилъ
 Чи си е земе уставилъ:
 Чужда е земе усилна,
 Усилна неволна.
 Ти си ми, лесту, летувай, 330
 Летувай, лесту, фъ сарае,
 Летувай, лесту, лестувай,
 Та ни хи е неволе.
 Река ми ва поле тече,
 Река са на поле вие, 335
 Какъ ми са змие вие,
 Река ми е ду белъ Дунавъ,
 Какъ си е Дунавъ на Край-земе,
 Слану ми море на поле,
 Слану ми море църну, 340
 Какъ ми е църну на Край-земе.
 Ни му са бана нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Кат' да си е на Край-земе.
 Та ми са бана годи, 345
 Годи са бана, жени са.
 Та ми е бана на поле,
 Поле си бана засели.
 Ду тога бе поле пуну,
 Пуну бе запустену, 350
 Сега са веке засели.
 Моми са песна испели,
 Бана си фальба фалили,
 Йоще му курбанъ колели;
 Чи си е фъркналъ на небе, 355
 На небе при Бога,
 Млада си дефа устаналъ,
 На Бога изметъ правилъ.
 Та му е песна устанала,
 Да са на земе фали, 360
 Да са на земе чуе!
 Да ни си земе заселилъ,
 Пуну си земе устанала.

На Гергювъ-день секой чобанинъ колелъ курбанъ по едно агне, кое-то агне готвила само една мома отъ къща-та, и после седнували сички-те отъ къща-та та са гошавали; кога-то го колели пеяла мома-та следующа-та песна:

Песна 2:1.

Слела ми Юда утъ небе,
 Утъ небе Юда фъ сарае,
 Де ми е бана царина;
 Та си му дума говори:
 Бана ле, бана кралю, 5
 Знаешъ ли бана, знаешъ
 Що си, бана, думалъ,
 Думалъ, бана, говорилъ,
 Лета си Бога фалилъ;
 Ду година му личень-день, 10
 Личень-ден Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ - день!
 Та му курбанъ колешъ,
 Курбанъ му колешъ суру агне, 15
 Суру агне усуресту,
 Малка гу мома готви,
 Готви гу ясна вечере,
 Та си ми, царю, вечерешъ.
 Я сега ми фъ сарае седишъ, 20
 Суру си агне ни фаналъ,
 Лета си Бога ни фалишъ;
 Ни му правишъ личень-день,
 Дичень-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день, 25
 Суровъ-день Летовъ-день!
 Лета са Бога налютиль!
 Какъ си е лету, пролету,
 На поле ми ни слева,
 Ясну ми слънце ни грее; 30
 Та си е люта зима,
 Люта зима снегувита;
 Люта е зима лютна,
 Йоще си зима ни видель!
 Та си ми плачба плачешъ, 35
 Плачешъ ми, бана, викашъ.
 Моми на поле ни излели,
 На поле моми на йоранъ,
 На йоранъ моми, на копанъ,
 Бела пшеница ни сеетъ, 40
 Чиста ми леба ни месетъ,
 Чиста ми леба, чиста пита;
 Юнаци на поле ни излели
 Та ми стаду ни пасатъ,
 На поле юнаци на егнилу, 45
 Та ти са поле запустилу,
 Пусту ти поле устаналу,
 Пусту ти поле, запустену!
 На поле са Юда ни шета,
 На поле юнакъ ни фоди, 50
 На поле пиле ни фърка
 Рече му Юда ни утрече,
 Фъркна си Юда фафъ гора.
 Бана са чудумъ чуди
 Чи му е Юда думала, 55
 Думала Юда говорила,
 Да ми курбанъ коле,

Да ми коле суру агне,
 Суру агне усуресту;
 Ни ми е правилъ Личенъ-день,   60
 Личенъ-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день,—
 Да ни гу Юда мами,
 Да ни гу Юда лъже,   65
 Да му са Бога налюти,
 Да му хатъръ устане.
 Лега е Бога сайдисалъ,
 Та му курбанъ коле;
 Я си Бога ни сайдисалъ,   70
 Да си йотключи зандана,
 Да си искара милна слуга,
 Милна слуга Слана юнака,
 Съсъ юнака милна сесра,
 Милна сесра Зима Юда,   75
 Зима Юда Самувила.
 Да ги прити на поле-ту
 Да завиетъ бела снега,
 Да си е люта зима,
 Люта зима снегувита;   80
 Чудумъ са бана чуди,
 Я ми йоще ни знае
 Що да ми прави, да стори.
 Стара му Зара дума,
 Дума му Зара говори: 85
 Бана ле, бана кралю,
 Що ми са чудумъ чудишъ
 Да ми курбанъ колешъ,
 Да ми правишъ личенъ-день,
 Личенъ-день Летовъ-день,   90
 Да колешъ ил' да ни колешъ?
 Бре, си та Юда ни мами,
 Бре, си та Юда ни лъже!
 Снигна са Бога ни люти,
 Да си искара милна слуга,   95
 Милна слуга Слана юнака,
 На поле гу веке ни праша;
 Я си гу праша фафъ гора,
 Фафъ гора на планина,
 Де си ми моми ни уратъ,   100
 Де ми юнаци стаду ни пасатъ.
 Бре, ти си Богу думалъ,
 Думалъ си бана говорилъ:
 Боже ле Лете ле,
 Я си ми слези на поле,   105
 На поле, Лете, на Дунавъ,
 Да ми е лету, пролету;
 Та ти курбанъ коле,
 Курбанъ ти коле суру агне,
 Суру агне усуресту;   110
 Йоще ти праве личенъ-день,
 Личен-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день!

Та си та фальба фале, Десна си рока дигамъ. Бога му драгналу, Драгналу, кефналу, Та си ми слезе на поле, Ясну ми слънце грейналу,	115 120
Та ти е лету, пролету. Малки са моми на поле, На поле на йоранъ, На йоранъ, на копанъ, На поле си моми уратъ, Бела пшеница сеетъ, Чиста си леба месетъ, Чиста леба, чиста пита; Млади юнаци на поле, На поле на егнилу;	 125 130
Да ми курбанъ ни колешъ, Личенъ ми день да ни правишъ, Личенъ ми день Летовъ-день; Лета са Бога налютиль, Налютиль са разедиль, Та ми на поле ни слева, Ни ти е лету, пролету, Ясну ти слънце ни грее; На поле ти Слана юнакъ, Слана юнакъ, Зима юда,	 135 140
Зима Юда Самувила, На поле ти люта зима, Люта зима снегувита; Люта е зима лютна! Стара му Зара дума, Дума му Зара говори, Бана си каиль станалъ. Та ми са бана премениль, Премениль са наредиль, Златна си дреха спусналъ.	 145 150
Та ми са шета низъ града, Рука ми бана говори: Бре, ми, юнаци, малки моми! Вутре ми личенъ-день, Личенъ-день Гергювъ-день, Гергювъ-день Суровъ-день. Суровъ-день Летовъ-день! Никой ми на поле ни слева, На поле на йоранъ, На йоранъ, на копанъ.	 155 160
Малки ми моми фъ сарае, Суру ми агне златетъ, Златетъ ми агне шернетъ, Чи си курбанъ коле, Курбанъ коле на Бога,— Та му са мольба моле, Па на поле да слезе, Да си ми слънце грейне, Да си ми слънце лесне, Да ми е лету, пролету.	 165 170
Кой си ми бана чуе,	

На поле ми веке ни иде, На поле на йоранъ, На йоранъ и на копанъ.	
Малки са моми пременили, Применили, наредили; Малки са моми фъ сарае.	175
Йоще ми бана курбанъ ни коле, Лу ми е вързалъ суру агне, Вързалъ ми агне на дърю; Чи му Юда заръчела, Заръчела поръчела, Да ми курбанъ ни коле	180
Дуръ ми слънце ни грейне, Да ми са агне златилу, Златилу, ушернилу; Йоще ми бана чека.	185
Три ми ювна коле, Три ми ювна карабаше, Карабаше и факлата, Та ми гозба гости	190
Малки ми моми, млади юнаци; Дуръ да ми слънце изгрее, Дуръ да слънце лесне Да ми са агне позлати, Да ми са агне пошерни; Какъ си гу бана коле Да ми фъркне на небе, На небе при Бога, При Бога фъ сарае; Да си гу Бога види, Да му на сърце драгне, Да му на сърце кефне.	195 200

Отъ село-то купували три ювна и ги закалали курбанъ, на кои-то пеяли горня-та песна, а другите, кои-то ималь, закалали дома си по едно агне, кое-то го златили моми кога-то изгревало слънце-то и пеяли следоюща-та песна:

Песна 2:2.

Деветъ ми Юди чули, Деветъ ми Юди Самувили Чули ми Юди фафъ гора, Чи ми е бана на поле, На поле фъ кушере;	5
Суру си агне фаналъ Да си курбанъ коле, Да си фали Лета Бога; Йоще ми слънце ни грейналу, Ни грейналу, ни лесналу, Слели ми Юди на поле, На поле фъ сарае, Та си ми агне златетъ, Та си ми агне шернетъ. Та си ми песна пеетъ:	10 15
Слънце ле ясне ле, Зари си слънце спущешъ, Спущешъ ми зари на земе, Та си ми земе златишъ,	

Злату ми на земе фърлешъ. 20
 Я ми, Слънце, гледай!
 Бана ми курбанъ коле,
 Лета си Бога фали,
 Чи му на поле слезалъ,
 Ясну си слънце изгрелу, 25
 Та му е лету, пролету;
 Днесъ му е личенъ-день,
 Личенъ-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день! 30
 Я си каилъ ни станалъ,
 Рану ми йоше да коле,
 Рану ми йоше предъ зора,
 Дуръ да си слънце изгреешъ
 Да си ми агне златишъ, 35
 Да си ми агне шернешъ.
 Бана си агне коле,
 Курбанъ ми агне на поле,
 Да си ми фъркне на небе,
 На небе при Бога, 40
 При Бога фъ сарае;
 Да си гу Бога види,
 Да му на сърце драгне,
 Да му на сърце кефне.
 Бана ми книга пее, 45
 Бана ми песна пее:
 Флана ле Слънце ле,
 Слънце ле Огне ле,
 Рай ми, Огне, на поле,
 Еренъ ми, Огне, рана, 50
 Транъ ми, Огне, хаванъ ми.
 Бана ми дума продумалъ,
 Песна ми йоше ни пель,
 Спусна си слънце зари,
 Спусна си зари на агне, 55
 Та ми са агне позлати,
 Шерну ми агне ушерену.
 Та гу бана курбанъ коле,
 Курбанъ коле на Бога;
 Чудну ми агне чудесту, 60
 Бана гу съ ноже коле,
 Я ми са агне ни коле!
 Ясни му криле никнали,
 Та си ми фъркна на небе,
 На небе при Бога, 65
 При Бога фъ сарае.
 Три ми са Юда рукнали,
 Рукнали са подрукнали:
 Бана ле, бана!
 Лета е Бога думалъ, 70
 Думалъ е Бога говорилъу
 Ду сега самъ са лютилъ!
 Бана ми курбанъ ни колелъ,
 Личенъ ми день ни правилъ,
 Личенъ ми день Гергювъ-день, 75
 Гергювъ-день Суровъ-день,

Суровъ-день Летовъ-день!
 Сега ми веке правилъ;
 Курбанъ ми колель суру агне,
 Злату ми агне позлатену;   80
 Злату ми агне фъркналу,
 Злату ми агне фъ сарае.
 Фъ сарае на ливаде.
 Се му е лету на поле,
 Се му е лету, пролету!   85
 Ни му е веке зима,
 Люта зима снегувита.

Секой като закалалъ агне-то, моми го здробевали та го готвили, а друга една мома дохождала и пеела следоюща-та песна:

Песна 2:3.

Бана ми фъ сарае,
 Фъ сарае на йогнище;
 Малка му мома готви,
 Готви му мома вечере,
 Ясна му вечере бѣдница;   5
 Чи му е личень-день,
 Личень-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день!
 Седналъ ми ми бана на йогнище,   10
 Та ми заплакалъ, зарукалъ!
 Дребни ми сълзи рони,
 Бели ми роки кърши;
 Та гу никой ни виде,
 Кална гу Юда дугледа.   15
 Та си гу Юда пита,
 Пита гу Юда праши:
 Бана ле бана кралю,
 Бре, що ти са нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,   20
 Та си ми, бана, заплакалъ,
 Дребни си сълзи зарониль?
 Да ли за майка,
 За майка за брата,
 За брата за сесра,   25
 Чи си курбанъ колешъ
 Та ги гозба ни гостишь?
 Ил' чи устави сое земе?
 Чужда ти земе усилна,
 Усилна, неволна?   30
 Бана хи дума говори:
 Юду ле, Кална ле,
 Ни ми са, Юду, нажелилу
 За майка за брата,
 За брата за сесра;   35
 Чи самъ земе уставиль;
 Чужда ми земе усилна,
 Усилна, неволна.
 Пиле ми фъркна фъ сарае,
 Църну ми пиле лестувица,   40

Та ми на дори цирнала,
 Чи му е майка думала,
 Думала, Юду, говорила:
 Хаде ми, лесту, хаде,
 Хаде ми, лесту, на поле, 45
 Де ми е милна сина,
 Милна сина бана крале,
 Та му фъ сарае летувай,
 Летувай, лесту, лестувай.
 Па му на бана неволе 50
 Ни си е на Край-земе,
 Туку си йоще ни знае
 Що ми е сторилъ направилъ
 Чи си е земе уставилъ;
 Чужда е земе усилна, 55
 Усилна, неволна.
 Пиле ми, Юду, църналу,
 Та са самъ на пиле насмелъ;
 Чи ни ми е земе усилна,
 Усилина, неволна; 60
 Чи ми е поле плодиту,
 Плодиту, топлиту;
 Смехъ си ма, Юду, нафаналъ,
 Чи си ми наумъ дойде.
 Бабайку ми на Край-земе, 65
 Бабайку ми курбанъ колелъ,
 Курбанъ колелъ суру агне,
 Курбанъ му на Лета Бога,
 Малка гу мома готвила,
 Готвила гу ясна вечере, 70
 Ясна вечере бъдница;
 Бабайку ми фафъ бахче-ту,
 Копра си билька набралъ,
 Та си на мома подаде;
 Мома си вечере мренева, 80
 Мренева вечере усрива,
 Та си е вечере бъдница,
 Бъдница йоще мреница
 Мома ми вечере готви,
 Я си ми нема копра билька, 85
 Да ми вечере мрениса;
 Та ми са, Юду нажелилу,
 Нажелилу натъжилу.
 Сега ми е земе усилна,
 Усилна, неволна! 90
 Де да си, Юду, ида?
 Що да си, Юду, праве?
 Да си самъ, Юду, пиле,
 Да ми криле никнали;
 Ша си ида на Край-земе, 95
 Да си бера копра билька,
 Да си на мома донеса,
 Да ми вечере мренева,
 Да ми вечере усрива,
 Да си ми е бъдница, 100
 Бъдница йоще мреница;
 Да си седна на трапеза,

Да си госте малка мома.
 Сега, Юду, що да праве?
 На трапеза ни седнувамъ,   105
 Вечере си ни вечеремъ;
 Ни ми е вечере бъдница,
 Бъдница йоще мреница!
 Юда му вели ютговори:
 Пстой ми, бана, почекай,   110
 Почекай бана, ду вечере.
 Дуръ да си мома зготви;
 Я си трапеза ни слагай,
 Ни слагай, ни вечерей.

Дуръ да зготви мома-та манже-та, друга една мома ходила въ бахче-то та набирала една миризлива билька и я раздавала по къщи-те, като пеела следующа-та песна:

Песна 2:4.

Цирна ми църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
 Цирна ми йоще ни процирна
 Та си ми фъркна на високу,
 На високу на далеку,   5
 На далеку на Край-земе,
 Спусна са пиле фъ сарае,
 Фъ сарае пиле при майка;
 Фърка ми пиле цирка.
 Чула гу стара майка,   10
 Та си гу пита праши:
 Лесту ле, лестувица,
 Йоти ми, лесту, леташъ,
 Леташъ ми, лесту, фъркашъ?
 Йоще ми лету на поле,   15
 Лету ми йоще пролету;
 Йоще ми зима ни стигнала,
 Люта ми зима лютна,
 Люта ми зима снегувита.
 Хаиръ, лесту, да ти е!   20
 Да ни ти е неволе,
 Неволе, лесту, несрете?
 Па си ми пиле цирна,
 Та хи вели, ютговори:
 Мале ле, стара мале,   25
 Лету ми йоще на поле,
 Лету ми йоще пролету;
 Ни ми е зима стигнала,
 Люта ми зима лютна,
 Люта ми зима снегувита.   30
 Я ма е бана пратилъ,
 Бана, мале, тое сина.
 Курбанъ си сина коле,
 Курбанъ коле суру агне,
 Суру агне позлатену,   35
 Та си прави Личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
 Гергювъ-денъ, мале, Суровъ-денъ,

Суровъ-день, мале, Летовъ-день!
 Да ни му са Бога налютилъ, 40
 Налютилъ, мале, разедилъ,
 Та си на поле ни слева,
 Ясну ми слънце ни грее;
 Та си е люта зима,
 Люта зима снегувита; 45
 Курбанъ си, мале, коле,
 Малка му мома фъ сарае,
 Та си му вечере готви,
 Вечере, мале, бѣдница,
 Да си ми моми гости, 50
 Съсъ моми млади юнаци;
 Малка му мома готви,
 Бана ми на йогнице;
 Та му са, мале, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу, 55
 Чи си му наумъ дойде.
 Бабайку му йоще фъ сарае,
 Фъ сарае на Край-земе,
 Бабайку му курбанъ коле,
 Курбанъ коле суру агне, 60
 Суру ми агне на лета Бога,
 Малка му мома фъ сарае,
 Ясна му вечере готви,
 Ясна вечере бѣдница.
 Слелъ му бабайку фъ бахче-ту, 65
 Бралъ си е китка набралъ,
 Копра си китка набралъ,
 Китка на мома подаде;
 Китка си мома увила,
 Та си ми вечере мренева, 70
 Мренева вечере усрива,
 Та си е вечере бѣдница,
 Бѣдница йоще мреница;
 Бана му земе усилна,
 Чи ми китка ни бере, 75
 Ни му е вечере бѣдница,
 Бѣдница, мреница;
 Та си ми, мале, плаче,
 Плаче ми, мале, вика.
 Чула самъ, мале, фъ сарае, 80
 Та си ми бана думилелъ;
 Летнахъ си, мале, фъркна,
 Та ти фъ сарае дойдохъ.
 Та ти са мольба моле,
 Да си ми, мале, слезешъ 85
 Тука ми долу фъ бахче-ту,
 Да ми берешъ копра китка мирнива.
 Да си му носе фъ сарае;
 Какъ си му мома готви,
 Да му вечере мренева, 90
 Да му вечере усрива,
 Да му е вечере бѣдница,
 Вѣдница йоще мреница;
 Да си гости малки моми,
 Малки моми, млади юнаци, 95

Да ги гости, да ги пои;
 Чи ни му са Бога лютиль,
 Я си му слънце на поле,
 Грее му слънце на лету,
 На лету, пролету. 100
 Цирна ми пиле фъ сарае,
 Дуръ си гу майка чула,
 Та ми на потоне излела,
 Та хи дума говори:
 Лесту ле, лестувица, 105
 Я ти самъ, пиле, думала,
 Думала, пиле, говорила,
 Бана ми йоще ни знае,
 Чужда ми земе усилна;
 Сега ми веке знае, 110
 Чужда ми земе усилна,
 Усилна, неволна.
 Туку ми чекай, почекай,
 Дуръ да си флеза фъ бахче-ту,
 Да си бера копра билька, 115
 Копра билька мренива,
 Да си му, лесту, носишъ;
 Малка му мома готви,
 Готви му мома вечере,
 Да си вечере мренева, 120
 Да си вечере усрива,
 Да му е вечере бъдница.
 Слезе му майка на дори,
 На дори фъ бахче-ту,
 Я' да ми флезе, ни флева! 125
 Сура Ламие на порти,
 Вила си глава повила,
 Повила глава, завила,
 Фпила си глава на йочи,
 Та си вели ютговори: 130
 Мале ле, стара мале,
 Фура ми, мале, татина,
 Рунъ ми Дефина,
 Чире ми Яра,
 Яра ми Диа, 135
 Диа ми Яра Прена.
 Чула е майка Ламие
 Чи й люгумъ продумала,
 Продумала, приговорила;
 Тръгна са майка, 140
 Та й нищу ни дума,
 Лу си ми рони дребни сълзи.
 Дуръ са на Бога нажелилу;
 Прати си Юда фъ сарае,
 Та си хи дума, говори: 145
 Мале, стара мале,
 Фуне ми, мале, плачешъ,
 Дребни ми сълзи ронишъ!
 Ясна ти книга фъ сарае;
 Качи са, мале, покачи, 150
 Снеми си, мале, книга;
 Запей ми, мале, на порти,

На порти, мале, на капии,
 Запей ми, мале, препей,
 Сура Ламие летнала, 155
 Летнала йоше фъркнала,
 Нищу ти, мале, ни сторила.
 Та ми фъ бахче-ту флевашъ,
 Копра си билька берешъ,
 Та е на бана пращашъ 160
 Ду вечере йоше предъ слънце,
 Ду де ми слънце ни зайделу;
 Ду де ми бана ни седналъ,
 Ни седналъ бана на вечере,
 На вечере на трапеза, 165
 Да ми вечере съсъ моми,
 Съсъ моми съсъ юнаци.
 Рече ми Юда ни утрече,
 Стара ми майка фъ сарае;
 Ясна си книга снела, 170
 Та ми на порти седнала.
 Пела ми майка запела:
 Яра ле, Диа ле,
 Яра ле, Прена ле!
 Зерби ти ярнешъ, 175
 Дуру ми дуру насита,
 Насита дуру, коприта!
 Усенъ ми бана назина:
 Хай ми, Яра, хай ми, Диа,
 Хай ми, Яра, хай ми, Прена! 180
 Дусунъ Лама на висе,
 На висе на звезда.
 Рече ми майка ни утрече,
 Летна ми Сура Ламие,
 Летна ми фъркна ми. 185
 Майка ми флезе фъ бахче-ту,
 Брала ми майка набрала,
 Набрала ми копра билька;
 Цирна ми пиле фъ сарае,
 Копра ми билька на ноги; 190
 Та си ми летна на поле,
 На поле фъ сарае.
 Седи ми бана на йогнице;
 Лета ми пиле цирками,
 Та си ми бана излезе, 195
 Копра си билька пофана,
 Та е на мома подаде;
 Готви си мома вечере,
 Ясна ми вечере бъдница,
 Та ми е вечере мренила, 200
 Мренила вечере сриви́ла,
 Та си е вечере бъдница,
 Бъдница йоше мреница.
 Срука си бана малки моми,
 Малки моми, млади юнаци, 205
 Та ги гозба гости;
 Чи му е личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Гергювъ-денъ,
 Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,

Суровъ-день Летовъ-день! 210
 На Бога курбанъ коле,
 Та му са мольба моли,
 Да си е лету на поле,
 Да си е лету, пролету;
 Ясну слънце да грее, 215
 Да грее слънце на поле;
 Да ни му е люта зима,
 Люта зима снегувита.

Кога-то седнували на трапеза-та та вечерели отъ бъдна-та вечера, моми-те пеели следующа-та песна:

Песна 2:5.

Бана му ясна душе,
 Ясна му душе ясница,
 Ясница му душе севица!
 Седелъ ми бана седелъ,
 Седелъ ми бана на Край-земе; 5
 Та си е земе заселилъ,
 Заселилъ земе, приселилъ.
 Млади юнаци на поле
 Сиву ми стаду пасатъ;
 Малки ми моми на поле, 10
 Малки ми моми уратъ.
 Я ми са моми скарали,
 Я ми са юнаца збили,
 Та ми на поле паднали.
 Та са на бана, нажелилу, 15
 Нажелилу натажилу.
 Чудумъ са веке чуди
 Що да ми прави, де да иде.
 Та си събра млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми; 20
 Та ги закара на поле,
 На поле на Дунавъ,
 Де ми е поле пуну,
 Пуну ми поле, запуну;
 Де ми Юда ни летнала, 25
 Де ми Юнакъ ни стъпилъ,
 Де ми пиле ни фъркналу.
 Дива ми крале подивилъ са,
 Та ми на поле ни уре,
 Та ми на поле ни сее; 30
 Ду ми са фъ гора шета
 Та ми трева пасе.
 Дивъ ми е, мощно подивенъ!
 Ни ми са борба бори,
 Ни ми съсъ сабе сече, 35
 Ни ми съсъ срела срели;
 Я' ми пилци бере,
 Златенъ хми каменъ вие.
 Та ми на поле слева,
 Та ми са борба бори; 40
 Та ми ником' ни дава,
 Да си на поле дойде,
 Да си поле засели;

Триста ми крале погубилъ, Триста ми крале, триста бана.	45
Бана ми веке на Дунавъ Борба са бори съ Ламие, Та си е борба надбори. Та си ми слезе на поле, На поле на юрдие, —	50
Съсъ крале са борба бори, Та гу борба надбори, Та му поле заптиса; Я' ми града ни градилъ.	55
Снигна са Бога налютилъ, Налютилъ, са разедилъ. Пратилъ си милна слуга, Милна слуга Слана юнака; Та си ми вие бела снега,—	60
Люта му зима на поле, Люта му зима снегувита. Ни ми фърка църну пиле, Църну пиле лестувица. Та му са веке нажелилу, Нажелилу натъжилу.	65
Писна ми веке да плаче, - Курбанъ си на Бога коле, Та му са мольба моли, Да ни му са веке люти. Чи ни ми йоще видель	70
Люта зима снегувита. Бога му мольба чуе, Та си затори милна слуга, Милна слуга Слана юнака, Слана юнака милна му сесра,	75
Милна му сесра Зима Юда, Зима Юда Самувила. Слезе ми Лета Бога, Слезе ми Бога на поле, На поле ми ясну слънце,	80
Блесна ми слънце лесна, Та му на поле лету, Лету му на поле, пролету. Слезе ми Юда на поле, Та му дума продума:	85
Е, ти, бана, бана ми кралю, Сега ти, бана, лету. Лету ти, бана, на поле, Лету ти, бана, пролету. Я ти ми йоще ни знаешъ:	90
Що да ми, бана, правишъ, Що да ми, бана, сторишъ! Да си градишъ нова града, Нова града нишенлие, Нова града Котлива;	95
Да си седнешъ фафъ сарае. На поле река тече, Река тече река са вие, Какъ ми са вие люта змие, Люта змие усойница,—	100

Та ми истица фафъ море.
 Река си зивашъ ду белъ Дунавъ,
 Море си зивашъ Църну море.
 Млади юнаци на поле
 Та ми стаду пасатъ; 105
 Малки моми на поле,
 Та ми на поле уратъ,
 Сеетъ ми бела пшеница.
 Пусту ми поле доста топлиту,
 Доста топлиту, доста плодиту, 110
 Кат' си е Крайна-земе.
 Двашъ ми юнаци на поле,
 На поле на егнилу,
 Де ми са руди агнета;
 Двашъ моми на поле, 115
 Двашъ ми моми на жетва.
 Ни ти са, бана, дуделу,
 Ни ти са, бана, нажелилу,
 Нажелилу натъжилу,
 Кат' да си на Край-земе. 120
 Седишъ ми, бана, фъ сарае,
 Я' си ми йоще ни знаешъ
 Лета са Бога налютиль,
 Налютиль са разедиль.
 Слева ми Бога утъ небе, 125
 Утъ небе Бога на Край-земе,
 Та ми фъ гора седи,
 Ясну ми слънце грее,
 Грее ми слънце на поле,
 Та си е поле топлиту, 130
 Топлиту, плодиту.
 Пусту ти поле заустену,
 Ясну ми слънце ни грее,
 Ни ми е на поле лету,
 Лету йоще пролету; 135
 Туку си е люта зима,
 Люта зима снегувита,
 Та ти са земе запустила.
 Чужда ти земе усилна,
 Усилна земе, неволна! 140
 Я да ми слезешъ на поле.
 На поле на егнилу, -
 На егнилу фъ кушере,
 Де ми са сури агнета,
 Суру ми агне да фанешъ, 145
 Да си правишъ личенъ-день,
 Личенъ-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Лвтовъ-день,—
 На Бога си курбанъ-колешъ, 150
 Курбанъ-колешъ, мольба са молишъ,
 Да ти дойде на поле,
 Да си греине ясну слънце,
 Да си греине да си лесне,
 Да ти е лету, пролету; 155
 Суру ми агне колешъ,
 Малка мома йоганъ вали,

Иоганъ вали на йогнище,
 Малка мома девойка,
 Та си готви бъдна вечере, 160
 Да си гостишъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми;
 Я' да си китка ни берешъ,
 Копра китка русина,
 Какъ си е бабайку ти бралъ, 165
 Да е на мома дадешъ,
 Ди си вечере мренива,
 Па са е Бога налютиль.
 Ни ти слева на поле-ту,
 Ни ти грее ясну слънце 170
 Думала му Юда говорила;
 Я' ми са бана зачудиль
 Де да ми иде, що да ми прави.
 Да си ми иде на Край-земе,
 Поминаль си личень-день, 175
 Личень-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день;
 На поле ми китка ни никнала.
 Заплака ми завика. 180
 Де си гу чуе църну пиле,
 Църну пиле лестувица.
 Та си ми летна фъ сарае,
 Та си ми цирна на дори:
 Чибри ми, чибри бане, 185
 Бре ти е майка думала,
 Думала говорила,
 Чузда е земе усилна,
 Усилна, неволна,
 Я' ти са си смехъ насмеваль. 190
 Ни ти е земе усилна?
 Я' сега що ми плачешъ,
 Що ми плачешъ що ми викашъ.
 Та ми си поле заечиль;
 Ни ма си, бана, оставиль, 195
 Да си летамъ на поле,
 Да си летамъ, да си фъркамъ.
 Бана хи вели ютговори:
 Лесту ле, лестувице,
 Дойдохъ си, лесту, на поле 200
 Сега веке три години,
 Я ми е пиле ни фъркналу;
 Какъ си ми, лесту, фъркна?
 У де ми, лесту, идешъ?
 Що ти е майка заръчела, 205
 Заръчела, лесту, поръчела?
 Дал ми е брата седналь,
 Та ми седи на стола?
 Ил' си ма йоще чека,
 Па да си седна на стола? 210
 Сега ми са веке нажелилу,
 Нажелилу, натъжилу.
 Наеъ самъ веке сториль,
 Да си при майка ида.

Чужда е земе усилна, 215
 Усилна земе, неволна!
 Пиле му дума говори:
 Вчера ми Юда летна,
 Летна ми Юда на дори,
 Та си на майка дума, 220
 Чи ти са нажелилу,
 Нажелилу, натъжилу,
 Та си ми плачешъ и викашъ
 Дуръ ми са поле заечулу.
 Та си ма майка прати, 225
 Да си та, бана, питамъ,
 Що ти е, бана, неволе?
 Утмалъ хи, бана, говори:
 Лесту ле, лестувице,
 Бабайку ми курбанъ колелъ, 230
 Курбанъ колелъ суру агне,
 Суру агне на Бога,
 Чи му е правилъ личенъ-денъ
 Личенъ-денъ Летовъ-денъ;
 Малка е мома йоганъ валила, 235
 Та си ми вечере готвила,
 Ясна ми вечере бъдница;
 Бабайку ми фафъ бахче-ту,
 Бралъ си е китка набралъ,
 Копра е китка росина, 240
 Та е на мома носилъ;
 Вечере мома мренила,
 Та си е вечере бъдница,
 Бъдница йоще мреница,
 Та си гостилъ млади юнаци, 245
 Млади юнаци, малки моми.
 Сега, пиле, що да праве?
 Стой ми, бана, почакай,
 Дуръ да си летна на Край-земе,
 Копра си китка набирамъ, 250
 Та ти е, бана, носе,
 Та си на мома давашъ.
 Я ти са мольба моле,
 Да ми веке ни плачешъ,
 Да ми веке ни викашъ. 255
 Летна ми пиле фъркна
 На Край-земе прилетна.
 Слела му майка фъ бахче-ту,
 Копра си китка набрала;
 Фана е пиле съ уста-та, 260
 Тури е пиле на ноги;
 Та си на поле фъркна,
 Де ми е бана на гозба,
 Та си му китка подаде.
 Бана ми седна на йогнице, 265
 Та си на мома китка дава,
 Та хи дума говори:
 Моме ле, дъще ле,
 Вечере си, моме, готвила,
 Вечере, моме, бъдница; 270
 Копра ти китка давамъ,

Да си вечере мренишъ, Да си вечере усривашъ, Да си е вечере бъдница, Бъдница, ясна мреница,—	275
Та си госте млади юнаци, Млади юнаци, малки моми. Сега ми е поле плодиту, Плодиту, топлиту, Ка' да си е Крайна-земе.	280
Лета са Бога ни люти, Лу си ми слева на поле, Съсъ Бога ясну слънце, Та си ми грее на поле. Видела мома китка,	285
Та хи са лику засмелу. Та си ми вечере мренева, Мренева вечере усрива, Та си е вечере бъдница, Бъдница ясна мреница.	290
Бана ми гозба гости Се млади юнаци, малки моми; Три дни му личенъ-денъ, Личенъ-денъ Гергювъ-денъ, Гергювъ-денъ Суровъ-денъ,	295
Суровъ-денъ Летовъ-денъ.	

На свършанье гозба-та играели и пеяли следоюща-та песна:

Песна 2:6.

Атле ми Диа, Диа ми Яра! Фальба ти фала На небе, на земе, На земе, на поле,	5
На поле, фафъ гора, На море, на Дунавъ! Я' ти фала на поле, На поле фафъ града, Фафъ града фъ Котлива,	10
Де ми е млада бана. Пусту му поле запустену, Юда ми йоще ни летнала, Юнакъ ми ни стъпилъ, Пиле ми ни фъркналу,	15
Ни фъркналу ни летналу! Слезе ми, Боже, утъ небе, Утъ небе на поле, Блесна ми ясну слънце, Блесна ми йоще лесна!	20
Юда на поле летнала, Та са Юда подрукнала: Моми ле, друшки ле, Доста са веке бавите, Доста са веке маете!	25
Ни ми е веке зима, Люта зима снегувита;	

Я' си е лету, пролету,
 Какъ си е на Край-земе.
 Слезите веке на поле, 30
 На поле на йоранъ,
 Сейте ми бела пшеница!
 Вита ми юнакъ на небе,
 Месець ми йоще ни поминалъ;
 Ша ми слезе на поле, 35
 Да ви даде златна сърпица,
 Да жнеете бела пшеница.
 Малки са моми чули,—
 Два ми са вола фпрегнали,
 Фпрегнали вола фъ сарае; 40
 Бана ги злату златилъ,
 Метналъ хми суйна махрица,
 Метналъ хми махрица приметналъ,
 Златну уралу фпрегналъ;
 Та ми на поле слезе, 45
 Три ми браздици тръгналъ.
 Три са браздици позлатили;
 Ясну ги слънце златилу,
 Спусна си златни зари;
 Малки са моми на поле 50
 Три ми нидели урали,
 Та ми са поле посели,
 Посели поле насели,
 Насели бела пшеница.
 Юнаци ми йоще ни видели, 55
 На поле йоще ни слели.
 Па са Юда подрукнала:
 Юнаци млади иргене,
 Бре, ни сте йоще чули?
 Бре, ни сте йоще видели? 60
 На поле е лету, пролету!
 Ясну ми слънце лесналу,
 Лесналу слънце грейналу,
 Люта ми зима хуйналу,
 Люта ми зима снегувита. 65
 Малки са моми видели,
 Млада са бана закарали
 Та ми на поле слели,
 Та ми на поле урали,
 Та ми са сели насели, 70
 Насели бела пшеница.
 Сиву ми стаду блейналу,
 Сиву ми стаду фъ гора;
 Сиву ми стаду ни пасе,
 Чи ми е веке егнилу; 75
 Я' ми сте йоще ни слели,
 Да си на поле градите
 Златна кушере овчита;
 Да ми е стаду на егнилу,
 Да ми е стаду сури агнета. 80
 Суру ми агне кушуту,
 Какъ си е личень-день,
 Личень-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,

Суровъ-день Летовъ-день.	85
На Бога курбанъ колете.	
Чули юнаци фафъ града,	
Та ми на поле слели,	
На поле на егнилу,	
Та ми кушере градили,	90
Златна кушере овчита;	
Сиву са стаду спусна	
Та ми е стаду на егнилу,	
Стаду е сури агнета.	
Атле ми Диа	95
Суру ми агне кушуту.	
Чуль ми е бана зачуль.	
Слезе ми бана на поле,	
Флезе ми бана фъ кушере.	
Фана си суру агне.	100
Суру агне кушуту,—	
Та гу фъ сарае злати,	
Тебе гу курбанъ коле,	
Та ти са мольба моли,	
Да му си, Боже, на поле,	105
Съсъ тебе ясну слънце,	
Да си му грее на поле,	
Да ни му е люта зима,	
Люта зима снегувита,—	
Курбанъ ти, Боже, коле,	110
Малка са мома пременила,	
Пременила, наредила;	
Седнала ми на йогнище,	
Валила ми навалила,	
Навалила ясенъ йоганъ,	115
Та ми готвила бъдница,	
Бъдница ясна мреница.	
Дуръ си летна църну пиле,	
Църну пиле лестувица;	
Тука ми долу летила,	120
Та ми иде утъ Край-земе.	
Баксишъ носи на бана,	
Баксишъ носи копра китка;	
Спуска китка на йогнище,	
Я' му нищу ни продума,	125
Па си фъркна па си летна,	
Па си летна на Край-земе.	
Малка мома вечере мренава,	
Вечере си ясна бъдница.	
Бана му са укифналу,	130
Та ми гозба гости,	
Гости ми млади юнаци,	
Млади юнаци, малки моми,	
Гостилъ ги е, нагостилъ.	
Стана ми бана утъ трапеза,	135
На трапеза хору ми играе,	
Хору ми играе песна пее,	
Тебе си, Атле, фали;	
Атле ле, Диа ле,	
Диа ле, Яра,	140
Яра ле, Прена!	

Седишъ ми на небе; Ясну ти лику палиту, Палиту, есниту, Та си ми слънце упалешъ,	145
Ясну му лику еснивашъ,— Та си ми грее на земе. Лу да ми грейне на поле, Малки ми моми на йоранъ, На йоранъ, на копанъ;	150
Да си ми грейне фафъ гора, Сиву ми стаду пасе; Неню ми стаду цири, Цири ми пресну млеку, Пресну ми сирене сири;	155
Да си ми грейне, да си ми лесне, Да си ми лесне на море, Колчу ми фафъ курабе, Курабе ми Колчу кара, Учи ми Колчу млади юнаци	160
Да си ми пливатъ на море, Да си ми праветъ курабе Да си ми грейне на Дунавъ, Рибита ми групна фърле Та ми риба лови,	165
Колчу си фальба фали, Чи ми слева на поле, На поле на море, Та ми учи юнаци-те Да си пливатъ пу море-ту,	170
Да си праветъ курабе-те. Бога си, Атле, на небе, Бога си, Атле, светла, На земе Яра Бога. Хай ле ми, Яра,	175
Хай ле ми, Яра, ду лета, Ду лета, ду жива! Па ти курбанъ коле Суру агне кушуту, Да ти праве личенъ-день,	180
Личенъ-день Гергювъ-день, Гергювъ-день Суровъ-день, Суровъ-день Летовъ-день, — На трапеза млади юнаци, Млади юнаци, малки моми,	185
Гозба ги, Атле, госте, Гозба е ясна бѣдница, Ясна бѣдница ясна мреница; Малка мома песна пее, Песна пее на трапеза;	190
И я' си хору играмъ, Хору играмъ на трапеза, Съсъ хору та фале, Съсъ хору, съсъ песна,— Какъ та фалилъ бабайку ми,	195
Бабайку ми на Край-земе, Чи си ималъ ясна книга. Фъркналъ си на небе-ту,	

На небе-ту при тебе,
Та му даде ясна книга;   200
Училъ гу си йоще научилъ
Да си пее ясна книга,
Да си та фальба фали.

Пролетъ-та кога-то щели да видетъ първъ пътъ лестовица, събирали са моми-те на едно място та испевали следующа-та песна:

Песна 3:1.

Пусту ми поле запустену,
Белъ ми е Дунавъ запустень.
Бана ми иде утъ Край-земе,
Млади ми юнаци закаралъ,
Млади ми юнаци, малки моми,   5
Да си ми поле засели,
Да ми на поле заседне.
Силна ми града градилъ,
Силна ми града нишенлие,
Силна ми града Котлива.   10
Малки си моми пратилъ,
Пратилъ си моми на поле,
Та ми уратъ и ми сеетъ,
Сеетъ ми моми пшеница;
Млади юнаци на егнулу.   15
Лету ми е, лету, пролету,
Ясну ми слънце грее,
Какъ си ми грее на Край-земе.
Двашъ ми на лету сеетъ,
Двашъ ми на лету жнеетъ   20
Дуръ да си дойде Заревъ-день,
Заревъ день, Заревъ-месецъ.
Летали Юди залетали,
Фодили юнаци зафодили,
Фъркали пилета зафъркали,   25
Та ми са поле засели.
Седна ми бана фъ сарае,
Та ми са гозба гости,
Та ми са смехъ засмева.
Малка гу мома служи,   30
Служи гу мома на трапеза,
Служи гу руйну вину,
Руйну вину тригодишну,
Та му дума и говори:
Тате ле, бана ле,   35
Седналъ си, тате, фъ сарае,
Фъ сарае на трапеза,
Та ми са гозба гостишъ,
Чи ми си поле заселилъ,
Пусту ми поле запустену.   40
Летнали Юди, прилетнали,
Юнаци ми фодили зафодили,
Фъркнали пилета зафъркали.
Де ми си, бана, видель
Да си ми летне църну пиле,   45

Църну пиле лестувица,
 Да си ми летне на поле,
 Да си ми летне и да ми цирне,
 Какъ си ми лета на Край-земе,
 Какъ си ми лета и цирка? 50
 Ни ти е поле топлиту
 Какъ си е Крайна-земе.
 Дума му малка мома,
 Дума му мома говори;
 Та му са бана нажелилу, 55
 Нажелилу, натъжилу.
 Ни ми е веке на вечере,
 Ни ми пие руйну вину,
 Руйну вину тригодишну,
 Лу ми заплака, завика: 60
 Боже ле, Боже,
 Поболе, Боже, да самъ загиналъ,
 Да самъ загиналъ на поле,
 На поле на юрдие,
 Та не да самъ поле заселилъ,— 65
 Иоше ми поле пуну.
 Виделъ самъ, Боже, църну пиле,
 Църну пиле лестувица,
 Чи ми летна фъ сарае,
 Летна ми, цирна ми, 70
 Спусна ми копра билька
 За вечере за бѣдница,—
 Та ми са, Боже, сторилу,
 Чи си ми лета на поле.
 Сега ми, мома, дума, 75
 Дума ми, мома, говори,
 Ни ми е пиле на поле,
 Ни си ми пиле лета,—
 Лу си ми е на Край-земе,
 На Край-земе фъ сарае. 80
 Мольба са, Боже, моле,
 Да си пратишъ Църна юнака,
 Да ми сече руса глава,
 Да ми душе утемне,—
 Чи ми са веке нажелилу, 85
 Нажелилу, натъжилу.
 Плаче ми бана вика,
 Дуръ му е плачба на небе,
 На небе при Бога.
 Слезе ми Юда фъ сарае, 90
 Та си му дума говори:
 Бана ле, бана,
 Бре, йоти ми плачешъ,
 Бре, йоти ми викашъ,
 Та ми са тъжну тъжишъ? 95
 Ни ти е пиле на поле,
 Църну ти пиле лестувица,
 Ни си ти йоше лета,
 Ни ти лета, ни ти цирка
 Фъ сарае ти, бана, на поле. 100
 Бре, си имашъ златна свирка,
 Я' си ми яхни бърза-та коне,

Та си иди на Край-земе,
 Да си видишъ стара майка,
 Стара майка, милна брата. 105
 Бога да найде стара ти майка,
 Чи си на пиле ни дава,
 Да си летне утъ Край-земе,
 Да си дойде на поле-ту,
 Чи хи са, бана, нажелилу. 110
 Ни та е, бана, видела
 Сега веке три години.
 Да си флезешъ, бана, фафъ сарае,
 Да ми седишъ малу млогу,
 Малу млогу три нидели. 115
 Ега си, бана, излезешъ,
 На поле са лестувици,
 Фъркатъ на поле летатъ;
 Та са на майка молишъ,
 Да хми заръкъ заръче, 120
 Да си летнатъ на белъ Дунавъ,
 На белъ Дунавъ на поле-ту.
 Аку си майка каилъ ни стане,
 Аку хми майка изимъ ни даде,
 Да си летнатъ на поле-ту, 125
 На поле-ту на белъ Дунавъ
 Я' да си летатъ на Край-земе,—
 Чи си ти майка знае
 Сърце ти на църну пиле,
 На ниделе ша ми фодишъ 130
 Да си видишъ стара майка,
 И съсъ майка църну пиле,
 Църну пиле лестувица; —
 Да ти майка каилъ ни стане,
 Лу на поле да излезешъ, 135
 Да искарашъ златна свирка,
 Да си копнешъ берза-та коне,
 Да си съсъ свирка засвиришъ;
 Чули ти свирка лестувици,
 Та си пу тебе летатъ 140
 Дуръ да ти дойдатъ на поле.
 На поле ти устанали,
 Та са на поле заселили,
 Та са на поле запилели.
 Хаде ти, бана, да идешъ,— 145
 Та си та, бана, ни маме,
 Ни та маме, ни та лъга.
 Бана ми каилъ станалъ.
 Яхналъ си бързна-та коне,
 Златна му свирка на рока, 150
 Копна си коне утиде,
 Утиде ми, бана, на Край-земе,
 На Край-земе фафъ сарае.
 Стара гу майка причека,
 Стара гу майка цалуна: 155
 Добре ми, сину, дойде!
 Бре, що ми са си забавиль,
 Та са веке ни върна
 Да ми фъ сарае дойдешъ,

Да си ма, сину, видишъ.	160
Я ми, сину, думай, Да л' си е поле ухарну, Ухариу, сину, плодну, Плодну йоще топлиту?	
Та си майка забуриль,	165
Майка си веке ни сайдисувашъ Мале ле, стара мале, Доста ми поле ухарну, Ухарну, мале, плодну, Плодну ми, мале, топлиту;	170
Двашъ ми моми на поле, На поле, мале, на йоранъ, На йоранъ, мале, на жетва; Витна ми, мале, слезе, Слезе ми, мале, утъ небе, Утъ небе, мале, на поле, Златна ми сърпа даде; Двашъ ми юнаци на егнилу. На егнилу фафъ кушере, Фащатъ ми суру агне,—	175
Агне ми каратъ фафъ сарае. Та си курбанъ коле, — Лета са Бога моле, Да ми слезе на поле, Да ми грейне ясну слънце, Да ни ми е люта зима, Люта зима снегувита,— Какъ ми бабайку курбанъ колелъ Та са на Бога мольба молилъ, Малка ми мома готвила,	180
Готвила ми ясна бъдница; Я' са на мома нажелилу, Нажелилу, натъжилу, Чи си нема копра билька Да си вечере мренива,	185
Какъ си е бабайку мренивалъ, — Та ми мома заплакала, Ни ми е вечере бъдница, Бъдница ясна мреница; Съсъ мома самъ плачба заплакаль, Заплакаль самъ, завикаль. Чуе ма църну пиле, Църну пиле лестувица; Та ми цирна фафъ сарае, Та ма пита и праши, Що си самъ заплакаль, Що си самъ завикаль. Какъ хи самъ думалъ говорилъ, Фъркна ми летна на Край-земе. Брала си, мале, набрала, Набрала си копра билька, Па е си на поле пратила, На поле при мене. Та ми билька подаде, Та ми е вечере бъдница, Бъдница ясна мреница,—	190
Та си ма, сину, видишъ.	195
Я ми, сину, думай, Да л' си е поле ухарну, Ухариу, сину, плодну, Плодну йоще топлиту?	
Та си майка забуриль,	200
Майка си веке ни сайдисувашъ Мале ле, стара мале, Доста ми поле ухарну, Ухарну, мале, плодну, Плодну ми, мале, топлиту;	
Двашъ ми моми на поле, На поле, мале, на йоранъ, На йоранъ, мале, на жетва; Витна ми, мале, слезе, Слезе ми, мале, утъ небе, Утъ небе, мале, на поле, Златна ми сърпа даде; Двашъ ми юнаци на егнилу. На егнилу фафъ кушере, Фащатъ ми суру агне,—	205
Агне ми каратъ фафъ сарае. Та си курбанъ коле, — Лета са Бога моле, Да ми слезе на поле, Да ми грейне ясну слънце, Да ни ми е люта зима, Люта зима снегувита,— Какъ ми бабайку курбанъ колелъ Та са на Бога мольба молилъ, Малка ми мома готвила,	
Готвила ми ясна бъдница; Я' са на мома нажелилу, Нажелилу, натъжилу, Чи си нема копра билька Да си вечере мренива,	210
Какъ си е бабайку мренивалъ, — Та ми мома заплакала, Ни ми е вечере бъдница, Бъдница ясна мреница; Съсъ мома самъ плачба заплакаль, Заплакаль самъ, завикаль. Чуе ма църну пиле, Църну пиле лестувица; Та ми цирна фафъ сарае, Та ма пита и праши, Що си самъ заплакаль, Що си самъ завикаль. Какъ хи самъ думалъ говорилъ, Фъркна ми летна на Край-земе. Брала си, мале, набрала, Набрала си копра билька, Па е си на поле пратила, На поле при мене. Та ми билька подаде, Та ми е вечере бъдница, Бъдница ясна мреница,—	215

Та самъ гозба гостилъ,
 Гостилъ самъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми,
 Какъ ми е бабайку гостилъ. 220
 Я' ми са, мале, нажелилу,
 Нажелилу, натъжилу,
 Чи си ми пиле фъркна,
 Фъркна ми пиле летна,
 Фъркна ми пиле побегна, 225
 Та гу самъ веке ни видель;
 Ни ми е пиле на поле.
 Майка му дума говори:
 Бана ле мили сину,
 Бре, да ми пиле устаналу 230
 Да си фърка на поле,
 Да си форка да лета,
 Фъ сарае, сину, ни идешъ
 Да си майка видишъ.
 Йоще си изимъ ни давамъ, 235
 Да си ти пиле фърка,
 На поле пиле фъ сарае,
 Да си форка, да си цирка;
 Да ти са, сину, нажелилу.
 Да ми фъ сарае идешъ, 240
 Стара си майка да видишъ.
 Качи са бана на потоне,
 Та си при майка седна.
 Та са на майка моли:
 Мале ле, мила мале, 245
 Халалъ, мале, да ми усторишъ,
 Чи ти фъ сарае ни дойдохъ
 Сега, мале, три години.
 Зеръ ти, мале, ни знаешъ,
 Нова самъ града градиль. 250
 Пусту ми поле запустену,
 Дуръ да си поле заселе,
 Се ми е сърце горелу,
 На трапеза самъ ни седналъ,—
 Сега ми са поле заселилу, 255
 Сега ми сърце ни гори;
 Гозба са, мале, госте,
 Гозба ми, мале, на трапеза,
 На трапеза съсъ юнаци,
 Съсъ юнаци и съсъ моми. 260
 Утъ сега, мале, на месецъ,
 На месецъ ти самъ мусефиринъ,—
 Я' си на пиле изимъ давай,
 Да си ми дойде на Дунавъ,
 Да си ми лета на поле, 265
 Поле ми, мале, плодиту,
 Плодиту, мале, топлиту,
 Да ми цирка фъ сарае.
 Хаде ми, сину, хаде,
 Ти си ма, сину, мамишъ! 270
 Да ти е пиле на поле,
 На поле фъ сарае,
 Стара си майка забурилъ,

Фъ сарае хи, сину, ни идешъ.	
Туку ми, сину, ни думай,—	275
Я' ми седни на трапеза,	
Да си та майка гости.	
Бана хи веке ни дума,	
Лу ми седи на трапеза,	
Та са съсъ майка гости;	280
Гостилъ ми са бана малу млогу,	
Малу млогу три нидели.	
Сега веке ша си иде,	
Ша си иде на белъ Дунавъ.	
Яхна си бърза-та коне,	285
Стара му майка заръче:	
Хаде ми, сину, хаде,	
Па да ми, сину, дойдешъ	
Сега, сину, ду година.	
Та си на пиле изимъ давамъ.	290
Да си съсъ тебе фъркне,	
Да ти на поле дойде,	
Да ти фъ сарае лета,	
Да ти лета, да ти цирка.	
Бана ми веке на поле	295
Де си ми летатъ лестувици,	
Летатъ ми йоще циркатъ.	
Бана си свирка искара,	
Златна му свирка позлатена,	
Та ми съсъ свирка засвири;	300
Свири ми бана, свири	
Та ми лестувици умава,	
Умава ги замава,	
Та си съсъ негу фъркатъ,—	
Фъркали на поле летали,	305
Белъ ми Дунавъ прилетали,	
Белъ ми Дунавъ църну-ту море.	
Та ми на поле стигнали.	
Поле ми доста плодиту,	
Доста плодиту, топлиту,	310
Та ми поле бендисали,	
Та са веке ни върнали,	
Лу си ми фъркатъ на поле;	
На бана му фафъ сарае	
Фъркатъ му йоще циркатъ.	315
На бана му сърце ръгналу,	
Та ми са шета низъ поле	
Де ми уратъ малки моми;	
Де ми са млади юнаци	
Та ми пасатъ сиву стаду;	320
Йоще са фъ гора шета	
Та ми лови дребна лова.	
Годи са, бана, жени са,	
Малка си мома либи;	
Триста години на земе,	325
Триста ми сина родилъ;	
Триста му сина триста крале.	
Триста крале, триста бана.	
Та са земе заптисали,	
Сита си земе пленили.	330

Я' хми бабайку на небе,
 На небе при Бога,
 На Бога изметъ чини,—
 Ясна му дуте ясна звезда!
 Грее ми звезда на небе, 335
 Какъ си ми грее ясна зора.
 Чуди ли са треста брата
 Де хми бабайку утиде.
 Та хми лестувица цирнала:
 Варай вие треста брата, 340
 Бре, що ми са чудите!
 Бабайку ви на небе,
 На небе при Бога,—
 Ясна му душе ясна звезда,
 Та си ми грее на небе, 345
 Какъ си ми грее ясна зора.
 На земе веке ни иде,
 Чи му са доста дуделу,—
 Треста години на земе.
 Чули ми треста сина, 350
 Та му курбанъ заклали,
 Клали му треста крави,
 Треста крави, треста ювна,
 Та гу фальба фалили,
 Чи си е земе заселилъ— 355
 Била си земе пуста,
 Пуста е земе запусена—
 Треста му сина курбанъ колетъ,
 Па хми е лестувица цирнала:
 Варай вие треста брата, 360
 Бре, ми флезите фъ земници,
 Йотключите златни съндъци,
 Фафъ съндъци златна свирка,
 Бабайку ви свирилъ на небе,
 На небе при Бога, 365
 Та ми съсъ свирка свирите,
 Малки моми песна да пеетъ,
 Да си бабайку фалите,
 Да са съсъ песна чуе,
 Да са чуе прочуе 370
 Утъ край-земе ду край-земе.
 Треста ми брата фъ земници,
 Златни съндъци йотключили,
 Златна си свирка искарали;
 Я' си ми никой ни свири, 375
 Свири ми Брана крале,
 Тъжну ми Брана свири,
 Тъжну ми Брана пее,
 Та си бабайку фали.
 Богъ да ги бие треста му брата, 380
 Тие му каскандисали,
 Та са карба закарали
 Кой да му свирка утнеме;
 Карба хми трае сега малу,
 Сега малу три години. 385
 Дуръ са Юда налютила,
 Налютила разедила.

Та ми слела на белъ Дунавъ,
 На белъ Дунавъ на поле-ту
 Де ми са карба карали. 390
 Свири ми Брана на Дунавъ
 Триста си брата мае.
 Фана гу Юда за рока,
 Тури му знатни криле,
 Та си ми фъркна на небе, 395
 На небе при бана,
 При бана, при бабайку,
 Та си е свирка у бана.
 Та ми на небе свири,
 Та си ми Бога фали. 400
 Та и песна му устанала,
 Песна му на земе-та,
 Съсъ песна са фальба фали.

Песна 3:2.

Лесту, лесту, лестувица,
 Какъ си дойде утъ Край-земе.
 Утъ Край-земе утъ делина?
 Какъ си веке навървила
 Ни ли летна фафъ сарае, 5
 Фафъ сарае и при царе,
 И при царе при везире?
 Да му, лесту, кажешъ,
 Чи си бегашъ утъ Край-земе,
 Утъ Край-земе на белъ Дунавъ, 10
 На белъ Дунавъ на море-ту,
 На брата си баксишъ да прати:
 Да ни му са нажелилу,
 Нажелилу, натъжилу?
 Уставилъ си Крайна-земе, 15
 Уставилъ е ни си фоди,
 Ни си фоди да е види?
 Йоше си земе ни заселилъ?
 Йоше му земе пуста,
 Пуста му доста запустена? 20
 Питатъ си е малки моми,
 Питату си е и е прашетъ.
 Я' хми лестувица ютговори:
 Три дни самъ йоше ни навървила,
 Та си летнахъ фафъ сарае, 25
 Та ма царе пита,
 Пита ма праши ма:
 Де ми си, лесту, навървила,
 Та си рану ранила,
 Рану йоше пръедъ зора-та, 30
 Ранила си фафъ сарае,
 Та ми фъркашъ и ми циркашъ?
 Кат' да ми са мольба молишъ?
 Язь му цирнахъ, приговорихъ:
 Царю, царю, млада царю, 35
 Ду сега самъ фафъ той сарае,
 Ду сега самъ на тебе циркала,
 Сега веке на поле-ту,

Де ти седи милна брата.
 Що си му, царю, заръчешъ?   40
 Що му баксишъ пращашъ,
 Да му носе на поле-ту?
 Стани ми, лесту, постой.
 Нишу му баксишъ ни пращамъ,
 Лу му пращамъ бела китка,   45
 Бела китка и коприца,
 Да е сее фафъ бахче-ту,—
 Какъ си курбанъ коле,
 Та му мома готви,
 Да му вечере мренева,   50
 Да си му е ясна бъдница.
 Царе ми фафъ бахче-ту,
 Подаде ми бела китка,
 Бела китка и коприца;
 Носихъ китка и приносихъ,   55
 Спусна китка фафъ бахче-ту,
 Фафъ бахче-ту на белъ кладнецъ.
 Да ми знае млада царе,
 Ни ми седи фафъ сарае,
 Я' ми слева фафъ бахче-ту,   60
 Та ми сее бела китка,
 Бела китка и коприца,
 Да е има за неволе,—
 Да е има за помина,
 Чи си дойде утъ Край-земе,   65
 Де са сее бела китка,
 Бела китка и коприца.

Кога-то дохождали лестувици въ село-то, една мома са пременуваха та ходила въ къща-та на хоже-та и пеела следующата песна:

Песна 3:3.

Царю ле, кралю,
 Слезе ми, царю, слези,
 Слезе ми, царю, на дори,
 Флезе ми, царю, фъ бахче-ту.
 Летнала ми лестувица,   5
 Летнала ми фъркнала,
 Чи си иде утъ Край-земе,
 Утъ Край-земе утъ той сарае,
 Селемъ ти носи утъ тое-та брата;
 Чи ти е баксишъ пратиль,   10
 Пратиль ти бела китка,
 Бела китка и коприца,
 Да си сеешъ фафъ бахче-ту;
 Ега си курбанъ колешъ,
 Малка мома на йогнище   15
 Та ти готви вечере-та,
 Да си вечере мренева,
 Какъ мренева на Край-земе
 Кой си курбанъ коле,—
 Та ти е вечере бъдница,   20
 Бъдница ясна мреница;
 Слезе, царю, фафъ бахче-ту

Ду де китка ни повенала;
 Китка ми е на белъ камень. 25
 Лу си е китка уставила,
 Фъркнала си летнала си,
 Та си на поле лета;
 Селемъ ти носи утъ брата,
 Та та чека да та види,
 Да та види, да ти каже. 30

Единъ день после отъ какъ щели да видеть лестовица-та, сели моми-те миризливи китки въ бахче-та та пеяли следоюща-та песна:

Песна 3:4.

Друшки ле, мили друшки,
 Чули ли сте, ни сте чули.
 Царе пратилъ бела книга,
 Бела книга църну писму, 5
 Писаль царе и нашериль:
 Какъ си лета църну пиле,
 Църну пиле лестовица,
 Та са спуща фафъ сарае,
 Фафъ сарае фафъ бахче-ту;
 Аку си спусне бела китка, 10
 Бела китка и коприца,—
 Да е сееть фафъ бахче-ту
 Ду де йоще ни повенала,
 Ду де йоще ни посъхнала.—
 На царе е за помина: 15
 Стара царе утъ Край-земе,
 Закаралъ си наши сруци,
 Та ги на поле заселилъ,—
 Царе на дарба дарува,
 Дарува на златна дуката. 20
 Пратилъ си е на стара кмета,
 Та му е заръкъ заръчель:
 Коя мома китка сее,
 Бела китка и коприца,
 Какъ си кмета курбанъ коле, 25
 Да му мома готви,
 Да му готви вечере-та,
 Да си вечере мренева,—
 Да си е дарба дари,
 Да е дари златна дуката; 30
 Коя мома китка ни сее,
 Да ни готви вечере-та,
 Да ни вечере мренева,—
 Ни е дарба дарева,
 Ни й дава златна дуката. 35
 Сега веке какъ сте каилъ:
 Да сеете ли бела китка,
 Да сеете ли да ни сеете
 Бела китка и коприца?

Кога-то на Гергювъ-день колели курбанъ, кметъ-тъ прашаль една мома по село-то и пеела следоюща-та песна:

Песна 3:5.

Марга е Звезда стигнала,
Стигнала Звезда ду земе;
Марга е Звезда закарала,
Закарала Маргю юнакъ.
Я' ми е Маргю фафъ гора, 5
Бели ми цвете бере,
Бели ми китки вие.
Та ми са рукналъ, подрукналъ:
Юнаци ми, малки моми,
Чуйте ми, моми, чуйте! 10
Слель самъ веке на земе,
На земе на поле;
Съсъ мене лету иде,
Лету, пролету.
Вутре ми личень-день, 15
Личень-день Гергювъ-день,
Гергювъ-день Суровъ-день,
Суровъ-день Летовъ-день!
Царе ми курбанъ коле,
Курбанъ коле на Бога. 20
Я' си е кмета пратилъ,
Та ми са фъ града шета,
Де ми са моми на хору.
Коя си мома фъ бахче-ту
Села ми мома посела, 25
Посела ми бели Китки.
Бели китки куприци,—
Летналу църну пиле,
Църну пиле лестувица,
Летналу утъ Край-земе, 30
Та си ми китка спусналу,
Да е помина на царе,
На царе на кмета,
На кмета на войвода,
Седелъ ми на Край-земе, 35
Да ми бере мома бели китки,
Бели китки куприци,
Да ги на царе носи,—
Царе е дарба дарува,
Дарува е златна дуката; 40
Хемъ си е лету фафъ селу,
Лету йоще пролету!
Бела си китка фърлемъ,
Ни ми е веке зима,
Люта зима снегувита; 45
Малки са моми на седенки,
На седенки, на попрелки;
Аку сте фъ селу китка ни сели,
Бела китка куприца;
Йоще ви фъ селу люта зима, 50
Люта зима снегувита,
Чи си ни фърлемъ бела китка.
Лета са Бога налютилъ,
Налютилъ са, разедилъ.
Ни му е фъ селу личень-день, 55

Личенъ-день Гергювъ-день,
 Гергювъ-день Суровъ-день,
 Суровъ-день Летовъ-день!
 Кмета му курбанъ коле,
 Курбанъ коле суру агне, 60
 Малка гу мома готви,—
 Я' ни си е ясна бъдница,
 Бъдница йоще мреница,
 Я' си е вечере на трапеза!
 Ни си ми мома вечере мренева, 65
 Какъ си е царе мренивалъ
 Тука ми долу на Край-земе.

Песна коя-то испевала една стара баба на Енювъ-день като брала бильки по гора-та:

Песна 4:1.

Стара ми Дройда дойде,
 Дойде ми Дройда фъ селу,
 Фъ селу фафъ къщи.
 Та ми са рукна, подрукна:
 Е, ти ми стара Вейница! 5
 Вутре ми рану предъ зора
 Ясну ми слънце на небе;
 Я ми йоще ни грейва,
 Ни грейва, ни леска;
 Лу ми на небе играе, 10
 Тенка ми сабе вие,
 Люта ми срела фърле,
 Та ми са люту люти
 Да си веке ни грейне,
 Да си веке ни лесне. 15
 Чи ми е веке Личенъ-день,
 Личенъ-день Греювъ-день;
 Я си ни дойде Жива Юда,
 Жива Юда Самувила,
 Жива ми Юда фафъ гора, 20
 Фафъ гора фъ Златица,
 Де ми е Бога слезалъ,
 Та ми пудъ дърю седналъ.
 Пудъ дърю ясенъ кладнецъ,
 Жива ми Юда вода точи, 25
 Жива ми йода чудна,
 Чудна ми йода лечита,
 Та си ми Бога служи.
 Ега си е Личенъ-день,
 Личенъ-день Греювъ-день, 30
 Златна си чеше спуща,
 Спуща си чеше фафъ гора,
 Фафъ гора фъ Дрейница,
 Де ми са малки моми,
 Малки моми, малки Дройди,— 35
 Дрейни ми вейки секатъ,
 Та ги фафъ града пращатъ,
 Фъ града фъ сарае,
 Фъ сарае на царе,
 Та ми е царе Дрою. 40

Царе ми лечба лечи,
Лечба лечи млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми.
Сега са Юда налютила,
Налютила, разедила. 45
Ни си спуща златна чеше,
Чудна си вода ни пърснува,
Чудна ми вода лечита,
Ни пърснува вода фафъ гора,
Фафъ гора фъ Дрейница. 50
Малки са моми налютили,
Налютили, разедили,
Малки моми, малки Дройди,—
Дрейни ми вейки ни секатъ
Фафъ града си вейки ни пращатъ, 55
Фафъ града фъ сарае,
Фъ сарае на царе.
Майка на Слънце дума,
Дума му майка говори:
Слънце ле мили сину, 60
Йоти ми, сину, ни греешь?
Я' ми на небе играешъ,
Тенка ми сабе виешъ,
Люта ми срела фърлешъ.
Слънце хи дума говори: 65
Мале ле, мила мале,
Какъ да си, мале, грейна,
Какъ да си, мале, блесна.
Внутре ми Личенъ-денъ,
Личенъ-денъ Греювъ-денъ, 70
Я' си ми йоще ни дойде
Фъ сарае ми, мале, при мене;
Какъ си вие тенка сабе,
Какъ си фърлемъ люта срела,
Да си спусне златна чеше 75
Да си пърсне чудна вода,
Чудна вода лечита,
Да е пърсне фафъ гора-та,
Фафъ гора-та фъ Дрейница-та,
Де ми са малки моми, 80
Малки моми, малки Дройди,—
Да ми секатъ дрейни вейки,
Да ги фафъ града пратетъ,
Фафъ града фъ сарае,
Фъ сарае на царе, 85
Да си ми царе лечи,
Да ми лечи млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми.
Болни ми са на потстеле,
Я' ги никой ни лечи! 90
Чула му стара майка,
Та са рукнала, подрукнала,
Юду ле, Жива Юду,
Лу де да си, тука да си.
Жива ми Юда фъ гора, 95
Фафъ гора фъ Златица,
Златна си чеше точила,

Точила чеше, наточила,
 На Бога си чеше подава,
 Та си му дума говори: 100
 Боже ле, мили Боже,
 Пий ми, Боже, студна вода,
 Пий ми, Боже, напий са.
 Я' ми вода остави
 Три ми капки фафъ чеше, 105
 Да си носе на небе,
 На небе фъ сарае;
 Днесъ ми е Личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Греювъ-денъ,
 Ясну ми Слънце играе. 110
 Я самъ, Боже, ни знала,
 Ни знала, Боже, забурила,
 Да си при Слънце ида;
 Та ми са Слънце налютилу,
 Налютилу, разедилу. 115
 Ни ми е йоще изгрелу,
 Изгрелу, Боже, лесналу.
 Злата са майка налютила,
 Налютила, разедила,
 Та са рукнала, подрукнала, 120
 Да си ида на небе,
 На небе при Слънце;
 Белкимъ си каилъ стане,
 Да си изгрее на небе.
 Дума му Юда говори, 125
 Бога си вода пие,
 Та си хи чеше подаде;
 Чудна ми вода фафъ чеше,
 Чудна ми вода лечита.
 Фъркна си Юда на небе, 130
 Фъркна си Юда летна,
 Летна си Юда при Слънце.
 Та си е майка съди,
 Съди е майка, дума хи:
 Юду ле, Жива Юду, 135
 Що са си, Юду, бавила,
 Бавила, Юду, маела!
 Знаешъ ли, Юду, ни знаешъ,
 Днесъ ми е Личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Греювъ-денъ. 140
 Малки са моми фафъ гора,
 Фафъ гора фъ Дрейница,
 Дрейни си вейки ни секатъ,
 Чи си вейки ни пръскала,
 Чудна си вода ни пръснала, 145
 Чудна вода лечита.
 Я самъ, мале, ни знала,
 Я самъ, мале, забурила,
 Чи си е Личенъ-денъ,
 Личенъ-денъ Греювъ-денъ. 150
 Та самъ при Бога седела.
 Служба гу самъ служила,
 Та му самъ чеше подавала,
 Та са самъ, мале, бавила;

Сега си веке дойдохъ.	155
Ясну ми Слънце играе, Тенка си сабе вие, Люта си срела фърле, Я си ми йоще ни грее.	
Флезе ми Юда фъ сарае, Фъ сарае ири Слънце, Златна му чеше подаде. Та си ми Слънце играе, Фъ десна му рока златна чеше	160
Та си пърска фафъ гора, Пърска си чудна вода. Чудна вода лечита, Дрейни си вейки упърска, Та ми са вейки лечити.	165
Иоще ми Вейница ни излевашъ, Да си намеришъ млада юнака, Млада юнака млада Дройда, Да ти свири съсъ кавале, Да ти свири, да ти пее, Я ти са качишъ фафъ гора, фафъ гора фъ Дрейница, Де ми са малки моми, Малки моми, малки Дройди Дройда си свири съ кавале, Свири си Дройда, пее, Малки са моми на дърю, На дърю на дрее, Дрейни си вейки секатъ, Я ти ми сукну виешъ	170
Дуръ да си моми умаешъ.	175
Дуръ да си моми замаешъ; На уста хми златна пеница, Съсъ пеница вейки златишъ, Та са вейки лечити.	180
Ша ми фодишъ фъ Стамболъ града, Фъ Стамболъ града фъфъ сарае, На царе си вейки давашъ; Та си лечи млади юнаци, Млади юнаци, малки моми.	185
Хаде ми Вейница фоди Ду де си йоще Личенъ-день, Личенъ-день Греювъ-день; Ду де ми Слънце играе, Тенка ми сабе вие, Люта ми срела фърле.	190
Та ми Бейница фъ гора утиде. Фафъ гора фъ Дрейница. Я да ми види, що да види, Малки са моми заспали, Заспали моми задремали, Малки моми, малки Дройди. Дрейни ми вейки ни секатъ. Буди ги Вейница, да ги буди, Я ти ми са ни будетъ!	195
Дуръ ми са Вейница сетила, Та си фафъ селу утиде,	200
	205
	210

Млада си юнака закара,
Млада юнака млада Дройда;
Свири ми Дройда съ кавале
Та ми фафъ гора утиде, 215
Фафъ гора фъ Дрейница.
Свири ми Дройда съ кавале
Та ми са моми побудили,
Дремка са моми удремали;
Качили са на дъро-ту, 220
Качили са, покачили,
Та ми секатъ дрейни вейки.
Дройда ми свири съ кавале,
Вейница ми сукну вие
Та си моми умала, 225
Умала моми замала,
Та си утъ дъру паднали,
Паднали моми утъ дъру,
Утъ дъру на вейки,—
На уста хми златна пеница, 230
Съсъ пеница вейки златили;
Вейница ми вейки събира,
Събира вейки фъ чентица.
Та ми утиде фъ Стамболъ града,
Фъ Стамболъ града при царе. 235
Та си на царе дума говори:
Царю ле млада везирю,
Ясну са Слънце налютилу,
Налютилу, разедилу,
Чи му курбанъ ни колешъ. 240
Днесъ му е личенъ-день,
Личенъ-день Греювъ-день,
Я' ти си ми йоще спиешъ!
Язь ти, царю, ни давамъ,
Ни ти давамъ дрейни вейки, 245
Да си лечишъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми;
Болни са юнаци болнити!
Що си ми, царю, думашъ,
Що си ми, царю, говоришъ 250
Царе хи вели ютговори:
Вейница стара Дройда,
Йот' ми са Слънце налютилу,
Налютилу, разедилу.
Язь самъ йоще ни зналъ 255
Чи му е днесъ личенъ-день,
Личенъ-день Греювъ-день!
Днесъ му курбанъ коле,
Курбанъ коле деветъ крави,
Деветъ крави, деветъ слейки. 260
Я' ти са мольба моле,
Да ми дадешъ дрейни вейки,
Дрейни вейки лечити,
Да си лече малка мома;
Болна ми мома легнала, 265
Болна ми малу млогу,
Малу млогу три месеца;
Да си е прате фафъ града,

Да си срука малки моми, Малки моми песнопольки; Какъ си курбанъ коле, Да ми песна пеетъ, Да ми Сълнце фалетъ; Чи ми е пратилъ Жива Юда, Жива Юда Самувила.	270 275
Пратилъ ми е тука долу, Тука долу фафъ гора-та, Фафъ гора-та фъ Дрейница-та, Пърснала си чудна вода, Чудна вода лечита, Що си ми Бога пие, Пие ми Бога пудъ дърю, Пудъ дърю пудъ дрена. Царе хи дума говори, Па му Вейница ни дава, Ни му дава дрейни вейки, Дрейни вейки лечити, Да си лечи мала мома. Лу ми са качи на потоне, Та ми флезе фъ сарае Де ми лежи малка мома. Та хи дума говори: Моме ле малка моме, Стани ми, моме, стани, Да си та, моме, виде, Да си ма, моме, видишъ; Да си ти виде белу лику, Що ти е лику посърналу, Посърналу, поцърнелу. Вейница дума говори, Малка си мома ни става! Душе хи веке прималела, Душе си Богу придава. Па ми са Вейница сетила, Златна пеница искарала, Та хи пеница турила, Турила хи фафъ уста-та; Уста хи са позлатили, Позлатили, посребрили, Та си утъ потстеле станала, Та си дума продумала. На бабайку са люту кани: Ахъ ле, тате, бабайку! Днесъ ми е, тате, личенъ-день, Личенъ-день Греювъ-день, Греювъ-день, тате, Енювъ-день. Ясну ми Слънце играе, Тенка си сабе вие, Люта си срела фърле; Я' ти ми, тате, седишъ, Курбанъ ми, тате, ни колешъ, Ясну ми Слънце ни фалишъ, Ни фалишъ, тате, ни тинишъ! Да си ти, тате, прати, Да ти прати дрейни вейки,	280 285 290 295 300 305 310 315 320 325

Дрейни вейки лечити,
 Да си ми, тате, лечишъ,
 Да ми си млада враче;
 Да си дигашъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми;   330
 Да си та фальба фалетъ,
 Чи си ми млада враче,
 Млада си враче, млада Дройда,—
 Кат' да си фъ гора седель,
 На Дройда изметъ да си чиниль: 335
 Да са си кичиль на дърю,
 На дърю на дрену,
 Да си секалъ дрейни вейки,
 Дрейни вейки лечити.

Жена-та кога-то са връщала отъ гора-та въ селото съсъ бильки-те въ ръки-те, причекували я селени-те на край село-то, а моми пеели следующа-та песна:

Песна 4:2.

Завърна са стара Вейница,
 Завърна са утъ гора-та,
 Утъ гора-та утъ Дрейница.
 Причека е млада царе,
 Причека е на поле-ту,   5
 Та й са мольба моли,
 Да му даде дрейни вейки,
 Дрейни вейки лечити,
 Да си е млада враче;
 Да си лечи млади юнаци,   10
 Млади юнаци, малки моми.
 Я' му Вейница ни дума,
 Ни дума, ни говори,
 Лу ми са разедила,
 Разедила, налютила;   15
 Ни му дума дрейни вейки,
 Дрейни вейки лечити.
 Па хи са царе моли!
 Та му дума продумала:
 Е, ле, царю, млада кралю,   20
 Слель ми си, царю, на поле,
 Я' си ни каралъ млада юнака,
 Млада юнака, млада Дройда,
 Да си ми свире съ кавале,
 Да си ми свире, да си ми пее,   25
 Да си ма фальба фали,
 Я' ми си самъ на поле!
 Дрейни ти вейки ни давамъ,
 Ни ми си млада враче!
 Давамъ си вейки на моми,   30
 Малки ми моми, малки Дройди,-
 Ша ми идатъ фафъ гора-та,
 Да ми седетъ фъ пещере-та,
 На стара Дройда изметъ да чинатъ
 Малу млогу три години, —   35
 Та си лечетъ млади юнаци,

Млади юнаци, малки моми. Спусна са царе утиде си, Утиде си фафъ сарае, Та си тера млада юнака, Млада юнака, млада Дройда. Та закара млада юнака, Млада юнака свирелжие, Свирелжие, кавалжие, Та ми слезе на поле-ту.	40
Юнакъ ми съ кавале свире, Малка мома песна пее. Вейница ми каилъ станала. Та искара дрейни вейки, Та ги на царе дава.	50
Я' си му заръчева, Заръчева, поръчева, Дуръ си курбанъ ни коле, Да си прави Личенъ-день, Личенъ-день Греювъ-день, Да ни лечи млади юнаци, Млади юнаци, малки моми; Чи са Слънце налютилу, Налютилу, разедилу.	55
Та си веке ни играе, Ни си вие тенка сабе, Ни си фърле люта срела; Ни ми слева Жива Юда, Жива Юда Самувила, Ни ми слева фафъ гора-та, Фафъ гора-та фъ Дрейница-та, Ни си пърска чудна вода, Чудна вода и лечита, Ни е пърска на дъро-ту, На дъро-ту на дрену-ту.	60 65 70

Като я причекували селени-те и тия на секой единъ давала отъ бильки-те, кои-то набирала въ гора-та и съ кои-то да си лекуватъ болести-те, кметъ-тъ закалалъ курбанъ деветъ кукошки; въ това время едно момче свирило а моми пеели следюща-та песна:

Песна 4:3.

Млада ми царе слезе, Слезе ми царе на дори, Та ми чека, причека, Причека ми царе стара Вейннца. Та хи са мольба моли, Да му даде дрейни вейки, Дрейни вейки лечити, Да си лечи млади юнаци, Млади юнаци, малки моми. Даде му бильки, подаде.	5
Я' му е Вейница заръчела, Заръчела, поръчела, Да си лечба ни лечи Дуръ си курбанъ ни коле, Ясну Слънце да фали. Сече си царе курбанъ, коле,	10 15

Курбанъ коле деветъ крави,
 Деветъ крави, деветъ слейки,
 Курбанъ коле на ясну Слънце,
 Та си гу фальба фали, 20
 Та му дума говори:
 Слънце ле, ясну Слънце,
 Днести еъ личень-день,
 Личень-день Греювъ - день,
 Греювъ-день Енювъ-день! 25
 Та си ми Слънце играешъ,
 Тенка си сабе виешъ,
 Люта си срела фърлешъ.
 Я ти са, Слънце, моле,
 Какъ ти курбанъ коле, 30
 Да самъ млада враче;
 Да си лекувамъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми.
 Па ду година да играешъ,
 Да играешъ съ тенка сабе, 35
 Съ тенка сабе, съ люта срела;
 Да си слезе Жива Юда,
 Жива Юда Самувила,
 Да си слезе фафъ гора-та,
 Фафъ гора-та фъ Златица-та, 40
 Да си точи чудна вода,
 Чудна вода и лечита,
 Бога да си служи.
 Па да слезе фъ Дрейница-та,
 Да си пърска чудна вода; 45
 Да са качетъ малки моми,
 Малки моми, малки Дройди,
 Да са качетъ на дъро-ту,
 Да ми секатъ дрейни вейки,
 Да ги даватъ на Вейница; 50
 Да ми дойде фафъ сарае,
 Па да си ма дарба дарува,
 Чи на земе самъ млада враче;
 Кой ми дойде фафъ сарае,
 Лекувамъ гу и врачевамъ. 55
 Ай ле ми, Слънце, ай ле!
 Заиграй, Слънце, поиграй,
 Играй ми, Слънце, на небе
 Ду де си йоще ни изгрелу,
 Ду де си йоще ни блесналу; 60
 Завий си тенка сабе!
 Фърлей си люта срела!
 Ду година ти курбанъ коле,
 Курбанъ ти коле деветъ крави,
 Деветъ крави, деветъ слейки. 65

Следующа-та песна моми испевали зима-та когато са събирали на седенки да предатъ или друга некая работа да вършетъ.

Песна 5:1.

Боже ле Коледе,
 Роди са, Боже, на земе.

Слела ми Злата Майка,
 Слела ми майка утѣ небе,
 Та си та, Боже, зачала. 5
 Каиль си, Боже, станалъ,
 Да са земе ни труне;
 Лу да са, Боже, родишъ,
 Да утемнешъ млади юнаци,
 Млади юнаци, малки моми, 10
 Да ги утемнешъ утѣ неволе,
 Чи ти гюнефъ сторили.
 Малки са моми на кладнецъ,
 На кладнецъ на Дунавъ,
 Студна си вода точетъ, 15
 Оъсъ юнаци са глума глуметъ.
 Роди са, Боже, на земе
 Малку ми дете, млада Бога;
 Расталъ си веке порасналъ. 20
 Та са пу земе шеташъ,
 Съсъ тебе млада Дефа,
 Съсъ тебе деветъ Юди,
 Деветъ Юди Самувили;
 Белу ти лику блесналу, 25
 Блесналу ти ясну слънце,
 Блесналу ти, грейналу;
 Коса ти са позлатила,
 Бела ти са брада посребрила.
 Песна ти Юди запели,
 Млада е Дефа думалъ, 30
 Думалъ е Дефа говорилъ,
 Чи си носи ясна книга,
 Ясна книга позлатена,
 Фафъ книга ясна песна:
 Кола ми, коледа, 35
 Коледа ми Дефне,
 Дефне, Превита,
 Превита, Арита,
 Арита, Денита,
 Денита, Апита. 40
 Дере мини на гуру,
 На гуру на идру,
 Золина ти дъру,
 Дъру ти укиса,
 Жива ми Дефа, 45
 Жива ми Юда,
 Зорна й краска,
 Краска й на рука,
 Служита тебе идруту,
 Идруту абросу; 50
 Раитъ ти лику,
 Лику ти пирну,
 Пирну ти лику жарну.
 Узрелъ ми Вишну,
 Узрелъ ми на земе, 55
 На земе на поле;
 Три су арни на Дунавъ,
 На Дунавъ на идру.
 Три су арни, три су афици,

Ела са глума глуметь. 60
 Вишну са осень уярилъ,
 Златну му лику жлетналу!
 Сиву си дума продумалъ:
 Сиву ле, Сиве,
 Златенъ ти каменъ на ръка, 65
 Златенъ ти каменъ, златна грома;
 Я' си ми каменъ подай,
 Да гу на земе метна,
 На земе на Дунавъ,
 Три си арни да потрена, 70
 Три си арни, три си афици
 Иоше си силе Сура Ламица
 Да ми на поле слезе,
 Да си ми поле потрене,
 Дуръ да си поле посъхне. 75
 Сива ми каилъ станалъ.
 Дава му каменъ подава,
 Каменъ му дава, грома;
 Иоше гу Вишну ни фърлилъ,
 Ти си, Коледа, на гуру, 80
 Висналъ си vise на дърю
 Та ми са качишъ на небе.
 Дума си, Боже, продумалъ:
 Вишну ле братку,
 Братку ле Славу, 85
 Що са си осень уярилъ?
 Златенъ ти каменъ на ръка,
 Златенъ ти каменъ, златна грома,
 Да си гу метнешъ на Дунавъ
 Три си арни да потренешъ, 90
 Три си арни, три си ацифи;
 Я' да си каменъ метнешъ,
 Земе си Вишну потреналъ!
 И язъ каилъ ни ставамъ.
 Бива ли, Вишну, ни бива, 95
 Да си слезе на земе,
 Да си седна фафъ гора,
 Фафъ гора пудъ дърю.
 Я да слезе Злата Майка,
 Да ма роди малку дете, 100
 Малку дете, млада Бога,
 Да си раста, да порасна.
 Да са пу земе шетамъ,
 Да си уче арни,
 Арни още афици, 105
 Да ти гюнефъ ни чинатъ.
 Поболе, Боже, да слеза на земе,
 Да слеза, Боже, да са роде,
 Та не земе да трунешъ!
 Спусна си Вишну златенъ каменъ, 110
 Златенъ каменъ, златна грома.
 Та си каилъ стана,
 Да ни фърли каменъ на земе, —
 Я' на Коледа изимъ дава,
 Да са роди на земе. 115
 Та ми Коледа слезе,

Слезе ми фафъ гора,
 Седна ми пудъ дъру.
 Три дни ми ни поминали,
 Злата си Майка слезе. 120
 Жива хи Юда чеше подаде,
 Пиет ми майка вода,
 Та си та, Боже, зачева.
 Сега та, Боже, родила,
 Родила та малку дете 125
 Малку дете млада Бога;
 Расналъ си, Боже, порасналъ.
 Хаде сега на земе,
 На земе на поле;
 Хаде сега фафъ града, 130
 Фафъ града на Дунавъ,
 Да ми учишъ арни,
 Арни още афици,
 Да са глума ни глуметъ,
 Да си гюнефъ ни праветъ. 135
 Деветъ си Юди фъркнали,
 Фъркнали Юди, побегнали;
 Млада ти Дефа книга подаде,
 Та си фъркна на небе.
 Ти са си, Боже, шеталъ 140
 Пу земе, пу поле,
 Пу поле, фафъ града,
 Ясна ти книга на ръка,
 Та си училъ арни,
 Арни, Боже, афици, 145
 Та хми си думалъ говорилъ:
 Арни юни, афици,
 Нине сте граснали,
 Вишну сте граснали!
 Вишну са осень уярилъ 150
 Да си земе затруне!
 На ръка му златенъ каменъ,
 Златенъ каменъ, златна грома;
 Хаде веке каменъ да фърли
 Да си земе потруне; 155
 Па да си прати Сура Ламица
 Да си на поле слезе,
 Да си поле присъхне,
 Да си седби погибне,
 Седби бели пшеници; 160
 Язъ му са мольба молехъ,
 Да си каменъ ни фърле.
 Чи самъ каилъ станалъ,
 Да са роде на земе,
 Да са роде малку дете, 165
 Малку дете, млада Бога.
 Сега самъ веке на земе,
 На земе, на поле,
 Та са фафъ града шетамъ.
 Кой си на мене верува, 170
 Да ми целуе ясна книга,
 Лику му блесналу
 Кат' ми е ясну слънце;

Я му душе на небе	
Кат си е ясна звезда,	175
Ясна звезда ясна зора.	
Училъ си, Боже, пу земе,	
Училъ си, Боже, арни,	
Арни, Боже, афици;	
На тебе, Боже, верували,	180
Ясна ти книга цалунали;	
Та хми е лику грейналу,	
Грейналу хми блесналу	
Кат' ми е ясну слънце,	
Кат' си ми грее на небе.	185
Богъ да гу бие Харапска-та крале,	
Харапска-та крале, Църна Харапине;	
Какъ ми седи фъ сарае,	
Хаберъ му фъ сарае утиде,	
Чи са си, Боже, родилъ,	190
На небе ясна Бога,	
На земе млада царе;	
Та са шеташъ пу земе-та	
Та си учишъ млади арни,	
Млади арни, афици,	195
Да си фафъ града ни фодетъ,	
Фафъ града фъ сарае,	
Изметъ да му ни чинатъ.	
Пратилъ си трима войводи,	
Де си та, Боже, намератъ,	200
Да ти секатъ златна глава;	
Йоще са, Боже, шеташъ.	
Сички си веке верували,	
Ясна ти книга цалунали.	
На поле са облаци спуснали,	205
Та си та, Боже, закрили	
Дуръ си земе прошеталъ;	
Та си на небе фъркналъ.	
Фальба та, Боже, фалиме!	
Да си ни дойде на земе,	210
На земе на поле,	
Вишну са Бога разедилъ,	
Разедилъ са, налютилъ;	
Златенъ си каменъ фърлилъ,	
Златенъ каменъ, златна грома,	215
Та си земе потруналь;	
Пратилъ си Сура Ламица.	
Пратилъ Ламица на поле.	
Де ми са седби сели,	
Та си седби погибнала;	220
Ни сме, Боже, устанали;	
Ни сме, Боже, на седенки,	
Ни сме прели, ни сме ткали.	
Сега сме, Боже, на седенки,	
Та си ни наумъ дойде,	225
Чи са си, Боже, родилъ.	
Та си та фальба фалиме,	
Песна ти, Боже, пееме.	
Сега, Боже, ду Колада,	
Ду Колада, ду Коледовъ-день,	230

Курбанъ ти юнаци колетъ,
 Курбанъ ти колетъ деветъ ювна,
 Та са гозба гостетъ;
 Малки са моми събиратъ,
 Ясенъ си йоганъ валетъ,   235
 Ясна ти бѣдница гответъ;
 Стару ми деду на йогнище,
 На йогнище на трапеза;
 Златна му тоега на трапеза,
 Та си гони малки деца   240
 Дуръ да са зора зададе,
 Съсъ зора ясну слънце, —
 Съсъ слънце ти личенъ-день,
 Личенъ-день Коледовъ-день,
 Малки деца коледуватъ,   245
 Малки моми на хору-ту,
 Малки ми моми играетъ,
 Съсъ песна та, Боже, фалетъ.
 Слелъ си, Боже, на земе-та,
 Родилъ са си малку дете,   250
 Малку дете, млада Бога.

Кога-то на Колада играели хоро пеяли следоюща-та песна:

Песна 5:2.

Бога слезалъ утъ небе-ту,
 Бога слезалъ фафъ гора-та,
 Седналъ Бога пудъ дѣро-ту,
 Пудъ дѣро-ту на чешма-та,
 Та ми са чудумъ чуди,   5
 Да седи ми фафъ гора-та,
 Да седи ми, да ни седи;
 Иль да слезе на поле-ту,
 На поле-ту на белъ Дунавъ,
 Де ми са малки моми.   10
 Точетъ ми студна вода,
 Я' на юнаци ми подаватъ,
 Та ми юнаци пиетъ,
 Съсъ моми са глума глуметъ,
 Та на Бога гюнефъ сторили.   15
 Коледа ми са Бога чуди.
 Чуди ми са три нидели;
 Па на поле ни слева,
 Лу ми седи пудъ дѣро-ту.
 Я си дойде Жива Юда,   20
 Жива Юда Самувила,
 Та му дума и говори:
 Боже ле, Боже Коледе,
 Доста са, Боже, чудишъ!
 Фъркни си, Боже, на небе.   25
 Вишну са Бога налютилъ,
 Налютилъ, разедилъ
 Сура Ламица испусналъ,
 Да е прати на поле-ту,
 Де ми са седби сели,   30
 Да си седби погибне,

Да са пшеница ни роди;
 Да ми плачетъ малки деца
 Чи си леба ни едатъ,
 Чи си вину ни пиетъ; 35
 Сура Ламица испусналъ,
 Я'ми са йоще чуди.
 Тебе си, Боже, чека,
 Да та пита, да та праши,
 Дал си каилъ ставашъ, 40
 Да испусне Сура Ламица.
 Чуе ми Коледа Бога;
 Та ми веке ни седи,
 Лу си фъркна на небе-ту
 Пита гу Вишну праши: 45
 Коледа ле, Коледа,
 Малки моми на белъ Дунавъ,
 На белъ Дунавъ вода точетъ;
 На белъ Дунавъ млади юнаци,
 Та хми вода подаватъ, 50
 Та ги служба служатъ,
 На мене гюнефъ чинатъ.
 Та самъ пусналъ Сура Ламица,
 Да е прате на поле-ту,
 На поле-ту на седби-те, 55
 Да погибне пшеници-те.
 Ставашъ ли, Боже, каилъ,
 Ставашъ ли 'ли ни ставашъ?
 Па си та, Боже, питамъ,
 Да са, Боже, ни лютишъ. 60
 Я' му Коледа ютговори:
 Сега ми е личенъ-день,
 Личенъ-день Коледовъ-день,
 Та си каилъ ни ставамъ,
 Да си пратишъ Сура Ламица 65
 Да погибне пшеници-те,
 Пшеници-те и седби-те.
 Поболе каилъ ставамъ,
 Да ма роди Злата Майка,
 Да ма роди на земе-та. 70
 Да си уче юнаци-те,
 Юнаци-те и моми-те,
 Да ги уче, да ги науче,
 Тебе веке гюнефъ да ни чинатъ,
 Да са съсъ моми ни глуметъ. 75
 Бива ли, Боже, ни бива?
 Кат' си каилъ ставашъ,
 И язъ веке що да праве!
 Пусналъ самъ Сура Ламица,
 Я' си е пакъ заключемъ, 80
 Да си веке ни излезе,
 Да си на поле ни слезе.
 Злата е Майка фафъ гора,
 Фафъ гора пудъ дърю.
 Точила Юда наточила, 85
 Наточила вода утъ кладнецъ,
 Та си е майка служила,
 Пила ми йоще ни пила

Та си Бога зачала,
 Та си Бога родила. 90
 Пада му вутре личенъ-день,
 Личенъ-день Коледовъ-день,
 Та ми са Бога ражда.
 Вутре ми рану малки деца,
 Малки ми деца коледуватъ; 95
 Царе ги дарба дарува,
 Дарува ги ясни бленици.
 Ясни бленици, рехици,
 Рехици йоще кравнаци.

На Колада кога-то коледували деца-та моми вървели съсъ тяхъ и пеели следующа-та песна:

Песна 5:3.

Коледа ле, Коледа,
 Личенъ ти день, Коледа!
 Ни си слель на земе-та,
 Я' ми си на небе-ту.
 Слела ми Злата Майка 5
 Тука ми долу фафъ гора-та,
 Седнала ми пудъ дъро-ту,
 Де ми тече ду белъ кладнецъ.
 Та ми седи злата майка,
 Та са чудумъ чуди 10
 Какъ да си Бога роди,
 Да гу роди малку дете,
 Малку дете, млада Бога.
 Де си дойде Жива Юда,
 Жива Юда Самувила, 15
 Та си наточи студна вода,
 Та си служи Злата Майка,
 Я' хи нищу ни говори;
 Пила вода, напила са,
 Зачнала ми Коледа Бога, 20
 Зачнала ми, затруднела.
 Па си флезе фъ пещере-та.
 Замъчи са, забахта са,
 Та си роди малку дете,
 Малку дете, млада Бога. 25
 Коса му е позлатена,
 Ясна му книга на ръка-та,
 Утъ книга слънце грее,
 Слънце грее, месечина.
 Сама майка фъ пещере-та, 30
 Та ми плаче и ми вика.
 Де си дойде Жива Юда,
 Жива Юда Самувида,
 Та си кара малки деца,
 Та на майка коледуватъ: 35
 Коледа ле, Коледа,
 Роди са на земе-та
 Малку дете, млада Бога,
 Та си земе утемналъ.

Хаде, дете, да пораснешъ	40
Да са шеташъ пу земета, Да си учишъ млади юнаци, Млади юнци, малки моми, Гюнефъ веке да ни чинатъ;	
Да ни фодетъ на белъ Дунавъ, Да ни фодетъ, вода да ни точетъ, Да ни служитъ млади юнаци; Тебе си, Боже, веруватъ, Цалунатъ ти ясна книга.	45
Богъ да бие Църна Харапина, Чи та гони низъ поле-ту Да ти сече руса глава. Я' ти ми си фафъ гора:	50
Седишъ, Боже, пудъ дъро-ту, Дуръ да дойде Мора Юда, Да му флезе фафъ сарае, Да му сече руса глава.	55
Па си, Боже, на поле-ту, Та са шеташъ пу земе-та; Пу земе ти доста фала!	60
Я, ти мале, Злата Мале, Дарба на, мале, дарувай, Чи ти сме, мале, коледували Съсъ песна съ коледна;	
Фафъ града та фальба фалиме, Коледуваме утъ къща на къща. Злата хи са майка нажелилу, Нажелилу, натъжилу, Чи хи нищу фъ пещере-та, Да си дарува малки деца.	65
Мълчи мале, ним' ми плачи, Ним' ми плачи, ним' ми викай! Бога ма, мале, пратиль, Дарувамъ си малки деца.	70
Жива Юда ги дарува, Дарува ги ясни бленици, Ясни бленици, рехици, Рехици и кравнаци. Утъ тога си Коледа устаналъ.	75
Хай ни, хай ни, Бога са родиль! Лу кой на дарба дарува, Бога му фафъ къщи, Фафъ къщи на йогнище, Та му вали ясенъ йоганъ; Та му седи на трапеза, На трапеза на вечере. На нива му пълни класе! На лозе-ту белу грозде!	80
	85

Песна коя-то пеели кога-то готвили бѣдникъ-тъ и чакали Коледовъ-день.

Песна 5:4.

(Отъ другио певецъ)

Кола ми Коледа,
Коледа ми Асухна,

Асухна ми Дефна,
 Дефна и Узара,
 Узара и Ртава. 5
 Коледа ми на небе,
 На небе уфъ сарае,
 Седи ми малу млогу,
 Малу млогу ду година. 10
 Сега веке тука долу,
 Тука долу на земе-та.
 На земе-та трима крале:
 Първа Крале Укарана,
 Друга Крале Асирита,
 Асирита и Харапска, 15
 Събрали са уфъ града гулема,
 Уфъ града гулема уфъ Билита.
 Заправили личень-день,
 Личень-день Коледовъ-день. 20
 Трима крале у гора-та,
 Чи ми ловетъ дребна лова,
 Дребна лова и канити,
 Афъ сарае стара Юда,
 Стара Юда Самодива,
 Чи си готви Колевъ-бъдникъ, 25
 Колевъ бъдникъ и Коледникъ.
 Летнали ми ду три Юди,
 Ду три Юди Самодиви,
 Летнали ми афъ сарае:
 Първа Юда Марга Самодива, 30
 Друга Юда Кале Самодива,
 Кале Самодива Мазата Юда,
 Дет' ми пее ясна песна,
 Глазумъ глазни на небе-ту.
 Претнали си бели ръки, 35
 Претнали си, запретнали,—
 Стара ми Юда готви,
 Готви ми Колевъ бъдникъ.
 Три ми са Юди запели,
 Запели ми Колна песна, 40
 Колна ми песна Коледна,
 Чи ми трапеза слагали,
 Златна ми трапеза золита:
 Боже ле, Боже,
 Боже ле Кола, 45
 Кола ми Коледа,
 Коледа ми Дефна,
 Дефна ми Урита,
 Урита ми Химна,
 Химна ми Ясна! 50
 Ти ми си, Боже, милна,
 Милна ми си доста сърдна,
 Чи си, Боже, урвیتالъ,
 Та та майка роди,
 Роди та майка на земе — 55
 Малку си дете млада Бога.
 Сита си земе шеталъ,
 Сита си земе утемналъ;
 Църна си змее изгонилъ,

Църна змее църна кличе, Утъ тога е хадетъ устаналъ, Та ти е личень-день, Личень-день Коледовъ-день; Стара майка бъдникъ готви, Бъдникъ ти Коледникъ.	60 65
Трима царе у сарае, На трапеза ни седнали, Чи си та йоще чекатъ, Да ми, Боже, седнешъ, Да ми седнешъ на трапеза; Да искарашъ ясна книга, Да ти чуетъ ясна песна, Чи си слезе на земе-та, Да си учишъ трима царе, Гюнефъ да ни чинатъ, Тебе Бога да ни лютетъ.	 70 75
Айде, Боже, айде, Айде, Боже, слези, Слези, Боже, на земе-та, На земе-та у гора-та, У гора-та у Калита, Де ти е Злата майка. Злата майка пудъ дъро-ту, Пудъ дъро-ту пудъ димита, Тебе си, Боже, чека, Да ти кършне дима клана; Клана ти у ръка-та, Чи да видетъ трима царе, Да ни ми са уплашили.—	 80 85
Ась клана ми на трапеза, Та ми гонишъ църна змее, Църна змее църна кличе, И съсъ змее ду три Юди, Ду три Юди Самодиви; Църни са Юди уцърни, Три са Юди и три сесри, Лу да дойдатъ афъ сарае, Лу да седнатъ на трапеза, Сарае са запустили!	 90 95
Ни е личень-день, Личень-день Дринъ-день, Чи си поле исъхналу. Какъ си пели малки моми, Излезе ми стара майка, И съсъ майка трима крале, Пременили са наредили, У ръка хми златна тояга, Станали ми застанали, Застанали на трапеза, Я ми йоще ни седнали.	 100 105
Съсъ бъдникъ е стара майка, Съсъ бъдникъ и коледникъ, Турнала ми на трапеза; Чи да ми Бога дойде Да ми седне на трапеза, Съсъ клана димита	 110 115

Да си гони ду три Юди,
 Ду три Юди Самодиви,
 Църни ми Юди уцърни,
 И съсъ Юди църна змее, 120
 Църна змее църна кличе.
 Бъдникъ ми на трапеза.
 Я ми Юда запела.
 Боже ле, Боже,
 Боже ле Коледа! 125
 Снимни нине у гура,
 У гура пудъ дима;
 Ужида та Злата Мати,
 Чи ти дава дима клана,
 Служба та служи бела абрита, 130
 Бела абрита никатна;
 Какъ ти дава златна чеше,
 Да си чеше ни уставишъ,
 Я съсъ чеше на трапеза,
 Да ми служишъ трима крале,— 135
 Служба ти абрита,
 Абрита никатна:
 Да са живи, да са зрави
 Сега малу ду година,
 Ду година ду Коледовъ-день. 140
 Пела ми стара майка,
 Пела ми ни испела,
 Чи ми иде църна змее,
 Църна змеа църна кличе,
 И съсъ змее ду три Юди, 145
 Ду три Юди Самодиви,
 Църни ми Юди уцърни.
 Йоще ми на трапеза ни седнали,
 Зададе са млада Бога,
 На глава му дима клана, 150
 У ръка му златна чеше.
 Какъ видели ду три Юди,
 Заплакали завикали:
 Ой Боже ле, мили Боже!
 Бабайку на, Боже, пратилъ 155
 Тука, Боже, афъ сарае,
 Трима крале гюнефъ сторили,
 Та са тебе налютили;
 Злиту хми лету уцърну!
 Я ти, Боже, идешъ 160
 Да имъ седнешъ на трапеза
 Ти си думалъ на бабайку,
 На бабайку на злита Бога.
 Думалъ самъ, Юди, продумалъ,
 Чи са самъ доста налютилъ. 165
 Туку ма са саидисали,
 Афъ сарае хми личенъ-день,
 Личенъ-день Коледовъ-день;
 Стара е майка готвила,
 Готвила е Колевъ бъдникъ, 170
 Та ми трапеза турила,
 Песна ми испела.
 Хаде вие у гора-та,

У гора-та у тимна-та, У тимна-та у зандана,—	175
Чи си иде Бела Юда Бела Юда Самодива, Да ни ва у сарае увари, Чи ва съсъ срела усрелила.	
Рече йоще ни утрече, Летнали ми ду три Юди И съсъ Юди църна змее, Църна змее църна кличе.	180
Де си иде Бела Юда, Бела Юда Самодива, Съсъ дремица на ръка-та, Седнала ми на трапеза.	185
Та си служи трима крале, Служба й бела абрита, Бела абрита никатна, Та хми дума и говори:	190
Ду година на поле-ту Ша ми жнее бела пшеница, Бела пшеница, белу просу; Та ша месетъ малки моми, Ша ми месетъ чисти пити, Чисти пити и кулаци, Да подаватъ на юнаци, — Чи си е личенъ-день, Личенъ-день Дринъ-день.	195 200

Следоушите (предходните ?) песни са добавиха отъ Исиинъ отъ село Лъжена 65 г. старъ докара го Шериф Пеливанов.
1876 25-30 Априлия

Песни за летото 13.....	Стиха 2065
Песни за Гергювъ-день 6.....>>.....	1120
Песни за лестовицата 5.....>>.....	61
Песни за Енювъ-день 3.....>>.....	475
Песни за Коледовъ-день 3.....>>.....	440

Всичко >> 4715

П Р И Т У Р К А   П П .

Следоуши-те песни са добавиха въ темница-та Демиръ-Хисарка на 8 януария 1880 г. отъ некого си Мехметъ Ш..... отъ село фъргово Неврокопско, който като дохождалъ съ други още за жумая-та на пазаръ соблекли съ други-те няколко Власи Кираджии, и за това са затвори 10 дня, и като не можеха Власи-те да докаратъ свидетелие, испуснаха го.

Пролетъ-та въ село-то хми едно время събирали са момчета и моми и като пеяли следоуша-та песна утивали въ гора-та и набирали китки.

Песна 1:1.

Зимледелъ ми иде, Иде ми, да дойде, Зимледелъ е заравиелъ, Утъ урана афъ гора-та. На глава му ясну слънце, На раму му ясна звезда,	5
---	---

Ясна звезда сейнита,
 Сейнита и зорита;
 На ръка му на десна,
 На десна му златна уката, 10
 Афъ уката бела китка;
 На лева му ръка,
 На лева му ясна пирчина,
 Ясна пирчина златна кожина,
 Златна кожина златни ширини; 15
 Писалъ ги написалъ
 Бога ми на небе-ту,
 Ясна ми Бога Летна,
 Та си юнакъ дарувалъ,—
 Да си слезе на земе-та, 20
 Да си пее афъ гора-та.
 Рукналъ са подрукналъ:
 Е, бре' луди млади,
 Луди млади се юнаци,
 Луди млади мали моми, 25
 Мали моми млади дефи!
 Лу де да сте тука да сте.
 Ним' сте веке у града,
 У града у селу,
 У селу уфъ иже, 30
 Доста веке у спритець!
 Хаде веке у гора-та,
 У гора-та у Белица,
 Де ми е Бога сарае градилъ.
 На дори му бахче-ту, 35
 Афъ бахче-ту златни китки,
 На китки ми пиле лета
 Та ми ясну пее:
 Дойде лету и пролету!
 Хаде, деду, хаде, 40
 Хаде веке на небе-ту,
 Ша ми грейне ясну слънце,
 Да та слънце ни увари.
 Старъ ми деду афъ гора-та,
 Та си фъркна на небе-ту, 45
 Ни е веке на земе-та;
 Летналъ ми фъркналъ,
 Чи е зима поминала.
 Чули ми луди млади,
 Луди млади, мали моми. 50
 Пременили са наредили,
 Приметнали златна махрама,
 Какъ си мета млада булка,
 У ръка хми златна тоега,—
 На вървили низъ поле-ту, 55
 Стигнали ми у гора-та,
 У гора-та у Белица.
 Я си юнакъ ни намерили;
 Намерили стару деду,
 Стару деду съ бела брада. 60
 Налюти са разеди са,
 Спусна си бели ръки,
 Та си махна низъ поле-ту.

Задули ми ветрове-те, Ветрове-те фуртуни-те, Афъ гора-та люта зима, Поле ми побелелу. Заплакали луди млади, Заплакали,завикали, Утмалъ душе приговорили:	65
Афлене ми Бифне, Суръ си мамилъ, Суръ си лъгалъ! Флана ми на висе, На висе на небе;	70
Зимна ми афъ гора, Афъ гора и на поле Думти авлежина, Авлежина акипа.	75
Речь-та ни утрекли, Ясну ми слънце грейна. Зимледелъ ми у гора, Та хми вели ютговори:	80
Еле вие луди млади, Луди млади, мали моми. Разеди са Летна Бога, Разеди са, налюти са, Чи ни дойде стара кмета, Стара кмета съ бела брада,	85
Курбанъ да си коле, Бога да си фали, Чи е зима поминала. Рече юнакъ ни утрече, И си флезе афъ сарае, Афъ сарае афъ бахче-ту, Та си бере бели китки, Бели китки и цървени, Дарба си дарилъ мали моми. Па са моми на поле-ту, На поле-ту у селу-ту.	90
	95
	100

Кога са връщали отъ гора-та носили въ ръки-те си разни цвете и пеели.

Песна 1:2.

Е, ти Кмета, стара кмета, Доста си афъ къщи! Я ми слези на полету, Чи та дарба даруваме, Тешка дарба утъ небе-ту,	5
Утъ небе-ту и утъ Бога. Зимледелъ ти пратилъ Бели китки и цървени. Туку ти са налютиль. Тешка зима поминала, Та са лету зададе, Лету и пролету. Я ти Бога ни си фалиль, Ясна Бога и Летина, Чи йотключи зандане-те,	10
	15

Да заключи ветрове-те,
 Ветрове-те, фуртуни-те;
 Я иискара ясну слънце—
 Та му тимбихъ чинилъ,
 Да си греине на земе-та, 20
 На земе-та, на поле-ту.
 Бре излези стара кмета,
 Да си идешъ у гора-та,
 У гора-та у Белица,
 Курбанъ да си колешъ. 25
 Чи са Бога налютилъ;
 Па си пратилъ стару деду,
 Та си вие бела снега,
 Люта зима на земе-та;
 Юнакъ са налютилъ— 30
 Ни ни даде златна тоега,
 Да си гонимъ стару деду,
 И съсъ деду люта зима.

Като испевали горна-та песна, давали на секого отъ цвете-то, а найстария въ село-то хващаль три църни кукошки, които даваль само на моми-те; тие като ги зевали утивали на край село-то подъ едно дърво, каде-то предъ да изгрея слънце-то закаляли кукошки-те курбанъ на Бога и пеели следующа-та песна.

Песна 1:3.

Боже ле, мили Боже,
 Боже ле, Летна ле!
 Тое сесра милна Мага
 Застигнала, пристигнала
 Двашъ са засмела, 5
 Тришъ са налютила;
 Чи та кмета ни саидисаль,
 Та ти курбанъ ни колелъ,
 Да си та фальба фали,
 Чи заключи ветрове-те, 10
 Ветрове-те, фуртуни-те,
 Та изгрева ясну слънце;
 Прогонилъ си люта зима,
 Люта зима снегувита. 15
 Ду сети са стара кмета,
 Та ти курбанъ коле,
 Коле ти ду три пуйки,
 Църни пуйки позлатени.
 Айде, Боже, айде,
 Зимледелъ на земе. 20
 Стару деду на небе
 Иди си зима иди си,
 Чи си дойде лету пролету;
 Никнали са бели китки.
 Бели китки и цървени, 25
 Желта ми китка минзаферець.
 Хутри сими у дъбита,
 Чинзиръ пее на поле-ту—
 Лу се ми званти,
 Какъ ми званти ясенъ гусликъ 30
 Тютюръ, тютюръ у гора,
 Звенти яни у дрида.

Дрида ми на стола,
 Златенъ кърстець припасала,
 Златна коса испуснала, 35
 Златна пена на уста-та,
 Та си вели ютговори:
 Е, ти кмета стара кмета.
 Курбанъ колешъ на земе-та,
 Курбанъ иде на небе-ту— 40
 Църни пуйки афъ бахче-ту.
 Какъ ги гледа Летна Бога
 Ютрумъ рану афъ сарае;
 На ръка му дребни ключе,
 Йотключе си сарае-те, 45
 Та изгрева ясну слънце,
 Та е лету на поле-ту.

Орпю са жени за мома Врида дъщеря на Юдна краля.

Песна 2:1.

Орпю ле мили сину,
 Орпю ле бане ле.
 Дума му мийка говори:
 Днесъ беше, сину, афъ гора,
 Афъ гора, сину, на планина, 5
 Дребна си лова ловиль,
 Чи си иде личенъ-день,
 Личенъ-день Банинъ-день,
 Да си ти майка готви
 Вечере, сину, силенъ ти бѣдникъ. 10
 Иоше ти, сину, ни излезе,
 Темна са мъгла спусна,
 Ситна ми роса зароси,
 Афъ къщи ми, сину, трясна,
 Трясна ми, сину, грѣмна. 15
 Я да виде, що да виде.
 Стара са Друда зададе,
 Стара ми Друда утъ гора,
 Гора ми Дрида,
 Златна си дреха метнала, 20
 Златни си коси спуснала,
 Та ми дума говори,
 Друдну ми дума дѣбну:
 Орпюмъ ди нинъ у язби,
 У язби собою; 25
 Слугаль е тебе,
 Дивичумъ тебе ситиль
 Двисте веке лета.
 Доста веке у язби!
 Доста веке собою! 30
 Ача е юненъ суренъ,
 Нине ми суренъ друденъ.
 Рече ми Друда ни утрече,
 Мене са смехъ насмелу,
 Чи си друдну ни думамъ. 35
 Та са Друда налютила,

Налютила, разедила,
 Писна ми гласумъ заплака.
 Трими Юди застигнаха,
 Три ми Юди Самувили, 40
 Тие ми думатъ говореть:
 Мале ле, стара мале,
 Ти си ми друдну ни думашъ?
 Стара ти Друда дума,
 Дума ти Друда говори, 45
 Чи си е Бога пратиль,
 Пратиль е Бога утъ небе.
 Доста е Орпю при тебе
 Сега малу двасте години.
 Да си гу, мале, ни годишъ, 50
 Да си гу, мале, ни женишъ.
 Сега веке ду ниделе
 Дребна ми лова лови.
 Деветъ са Юди спуснали
 Бели му ръки вързали, 55
 Та гу афъ гора занели,
 Афъ гора, мале, на вишина,
 Де ми е Друдна пещера,
 Де ми е стара Друда.
 Друда хи деветъ сестри, 60
 Деветъ хи сестри Юди,
 Друди хи сестри Юди.
 Юди хи сестри Самувили,
 Пели му Юди запели, 65
 Юдна му свирка свирили,
 Златна му дреха метнали,
 Та ми е друденъ афъ гора
 Сега малу три години;
 Бога си служба служи,
 Па си гу фальба фали, 70
 Чи е юнакъ надъ юнаци.
 Хаде ти, мале, да знаешъ:
 Сега малу да чекашъ,
 Сега малу ду ниделе;
 Да си му вечере готвишъ, 75
 Да си ми вечере вечере,
 Чи си е личенъ-день
 Личенъ-день Банинъ-день.
 Дуръ да ми слънце грейне,
 Деветъ са Юди спуснали 80
 У той къщи у дори.
 Речь-та още ни утрекли
 Па ми са, сину, летнали.
 Утъ тога самъ, сину, ни спала,
 Дребни си сълзи роне. 85
 Ти ми си, сину, у къщи,
 И ти си, сину, друденъ!
 Къщи ми са запустили!
 Орпю хи дума говори:
 Мале ле, стара мале, 90
 Доста си, мале, плакала,
 Плакала, мале, викала!
 Дребна самъ лова ловиль.

Сретумъ ма Юда сретила, Та ми дума говори:	95
Ду сега си, Орпю, афъ гора. Дребна си лова ловилъ Та си на майка носишъ; Утъ сега си веке друдень.	
Тука си, Орпю, афъ гора, На Бога изметъ чинишъ Малу млогу три години; Леташъ ми, Орпю, на висе, На висе на небе,	100
Та ми седишъ още малу, Йоще малу три месеце. Бога та дарба дарува, Дарба ти златна свирка; Та си та Юда учи,	105
Да си ми, Орпю, свиришъ, Да си ми, Орпю, пеешъ, Детъ ми юнакъ ни свирилъ, Детъ ми юнакъ ни пеелъ.	110
Чудна е свирка нишенлие; Какъ си ми свиришъ и пеешъ, Гора са, Орпю, люле, Та са пещере уторила, Искапали катънци-те—	115
Де си е малка мома, Малка е мома Врида, Врида ми мома Дода. На лику хи ясну слънце, На груди хи ясна месечина, Въ скути хи дребни звезди;	120
Студна ми вода пие Ясенъ бисеръ ми блюва. Богъ да гу бие бабайку хи, Бабайку хи Юдна крале, Чи е доста касканжие—	125
Ни е годи, ни е жени. Чи юнакъ ни намерилъ Дет' е за нее, спроти нее. Хаде ти, мале, хаде, Хаде ти, мале, да зготвишъ	130
Вечере, мале, бѣдникъ— Утре е личень-день, Личень-день Банинь-день; Чи самъ наетъ сторилъ, Да самъ у гора друдень;	135
Да си на небе летна, На Бога изметъ да чинамъ, Чи ми е сърце на свирка. Белкимъ си либе намере, Детъ ми е, мале, за лику, За лику, мале, прилику,—	140
Нийде самъ мома ни бендисалъ. Майка му вечере готви, Вечере му силень бѣдникъ, Чи ми е личень-день, Личень-день Банинь-день.	145
	150

Седна ми Орпю на вечере,
 Та си съсъ майка вечере.
 Зорумъ са веке зазорила,
 Йоше ми слънце ни грейналу.
 Силни ми ветрове задули, 155
 Силни ми ветрове, фуртуни,
 Дребна ми роса заросила;
 Задали са деветъ Юди.
 Деветъ Юди Самувили,
 Седнали му на дори. 160
 Писна юнакъ да плаче!
 Чи му майка думала,
 Та му са нажелилу.
 Дуръ са Юди налютили.
 Налютили, разедили; 165
 Вързали му бели ръки,
 Лепнали му златни криле,
 Та гу афъ гора занели—
 Йоше ми слънце ни изгрелу
 Занели гу афъ пещере. 170
 Пещере ми заключена,
 Заключена, закътена,
 На порти са катънци-те.
 Я що си е наймалка-та,
 Гласумъ са подрукна: 175
 Оле, оле, улевина!
 Асремъ та Котина,
 Друденъ ми пришеде.
 Рече йоше ни утрече,
 Искапали катанци-те, 180
 Златни са порти расторили,
 Де ми седи стара друда,
 Стара друда съ деветъ сесри,
 Деветъ сесри деветъ юди.
 Я що си бе наймалка-та, 185
 Развърза му бели ръки,
 Та му пее ясна песна:
 Бре, юначе, бре, левене.
 Доста си лова ловиль!
 Сега си веке афъ гора, 190
 Афъ гора, афъ пещера,
 Друденъ си веке на Бога
 Богумъ си служба служишь
 Сега малу три години.
 Цура си сурина, 195
 Ясна си яснина,
 Друмна си друмина,
 Азна ми бидина,
 Сутрешъ ми дудина,
 Ахайна ми хаята, 200
 Сурумъ дивна удита.
 Лу ми песна испела,
 Юнакъ са засмель.
 На лику му ясну слънце,
 На десна му ръка златна сабе, 205
 На лева му ръка златна чеше.
 Стара Друда ютговори:

Е ти, сесру Жива Юду,
 Жива Юду Самувилу.

Орпю си веке друдень. 210
 На ръка му златна сабе,
 Златна сабе, златна чеше,
 Богумъ си служба служил
 Я утъ Бога ни е просту.
 Ни е просту, ни е халалъ. 215
 Богъ да бие тое сестра,
 Тое сестра Мора Юда,
 Лютумъ му са заканила
 Да му сече руса глава,
 Да ни ми е на небе-ту. 220
 Я ми слези тука долу,
 Тука долу афъ сарае,
 Де си ти е милна брата,
 Милна брата Живна Бога,
 Та си гу служба служи. 225
 Какъ му давашъ златна чеше,
 Ду де вода ни е пиелъ,
 Да му са мольба молишъ,
 Да си пърсне жива вода,
 Да си пърсне и да ръсне 230
 Тука долу фъ пещере-та,
 Служба юнакъ да си служе;
 Чи да пие жива вода,
 Богъ да бие тое сесра
 Ни му сече руса глава. 235
 Живни, Юду, живни,
 Тулундуле у Златица,
 Сурна вода у чеше.
 Чула ми Юда ни чула,
 И си летна на небе-ту,
 На небе-ту и при Бога, 240
 И при Бога афъ сарае.
 Боже ле, братку ле,
 Юнакъ ми афъ пещере,
 Юнакъ ми е друдень.
 Я ти са мольба моле, 245
 Какъ си пиешъ жива вода,
 Да си пърснешъ и да ръснешъ-
 Да си ръснешъ тука долу,
 Тука долу фъ пещере-та,
 Де си ми е стара Друда, 250
 Юнакъ да си служи;
 Богъ да бие мое сесра,
 Люту му са заканила
 Да му сече руса глава.
 Хаде, Юду, хаде у сарае 255
 У сарае на белъ кладнецъ,
 Наточи му жива вода,
 Чи ми са си доста убавила.
 Жива ми Юда на порти,
 На порти, на капии. 260
 Богъ да бие Сура Ламе,
 Чи е порти заптисала,
 Седемъ глави и упашки.

Богъ да бие ни си дава	
Да си флезе у сарае.	265
Я си Юда вели ютговори:	
Тусе буне уара,	
Думияда у хае,	
Сегумъ хае удуна,	270
Ухута жимъ жинева.	
Рече йоще ни утрече	
И са порти расторили,	
Катънци-те искапали,	
Та си флезе у сарае.	275
На кладнецъ ми ни ишла.	
Подаде са Злата Майка,	
Подаде хи златна чеше,	
Та наточи жива вода.	
Служба служи милна брата.	280
Милна брата Ючна Бога^	
Ючна Бога Сурва Бога,	
Сурва Бога и Коледа,	
Коледа Бога, млада Браха,	
Бога си вода пие.	285
Па си пърсна афъ пещера,	
Пърсна ми ръсна	
Де си ми е стара Друда—	
Та подаде златна чеше,	
Та си служи друденъ юнакъ;	290
Йоще вода ни ми пие,	
Коса му са позлатила,	
Златумъ му са понизала,	
Бисеръ му са унизала.	
Що си ми е наймалка-та,	295
Наймалка-та Видна Юда,	
Искара си златна сабе—	
Съсъ сабе юнакъ да сече,	
Сабе маха, сабе са ни вие!	
Сабе сече, глава са ни сече!	300
Йоще му са позлатила.	
Ютговори стара Друда:	
Хаде, юнакъ ни умира,	
Чи ни иде мора Юда.	
Далечъ Юда афъ гора.	305
Орпю ми веке афъ пещере,	
Богумъ си служба служи	
Сега малу три години.	
Юденъ ми веке друденъ,	
Па си на поле ни слева.	310
Стара му Друда пее:	
Юдю ми Друдю,	
Хаде ти веке хаде,	
Хаде ти на небе,	
На небе при Бога.	315
Апенъ ти удле ,	
Кусумъ ти жине,	
Аре на яра.	
Рече ми ни утрече,	
Летна си Орпю фъркна	320
На небе Орпю при Бога.	

При Бога Орпю фъ сарае
 Сега малу три нидели.
 Служба си Бога служи,
 Златна му чеше подава 325
 И афъ чеше жива вода,
 Бога си вода пие.
 Юнакъ си дарба дарува.
 Та му дава златна свирка.
 Йоше ми свирка ни фаналъ, 330
 Зададе са Юда Самувила;
 Учи гу Юда научи гу,
 Да си свири, да си пее.
 Ни ми е веке друденъ.
 Лу си слезе афъ гора-та; 335
 Праву иде афъ пещере.
 Пещере ми заключена
 Съсъ ключуве съсъ катънци.
 Свирна юнакъ да ми свири,
 Да ми свири, да ми пее. 340
 Гора ми са люлемъ люле,
 Пещере са потреснала,
 Искапали катънци-те,
 Порти ми са расторили,
 Та си флезе афъ пещере. 345
 Ега да види, що да види.
 Седнала ми малка мома,
 Та ми плаче и вика,
 Чи е слънце ни видела
 Сега малу три години. 350
 Фтегна юнакъ десна ръка:
 Хаде, моме хаде,
 Ти си, моме, за мене,
 Ти ми си млада булка.
 Тамамъ мома навървила, 355
 Тамамъ веке да излезе,
 Исправи са люта змие,
 Люта змие съ деветъ глави,
 Прозинала деветъ глави
 Да погълне малка мома. 360
 Я си мома заплака.
 Юнакъ му са нажелилу,
 Нажелилу, натъжилу.
 Що да прави, що да стори,
 Да утемне малка мома. 365
 Де му наумъ дойде,
 Та си свири и си пее.
 Какъ си свири съсъ свирка-та,
 Какъ си свири и си пее,
 Замала са люта змие, 370
 Паднала си на земе-та:
 Та искара златна ноже
 Та посече люта змие—
 Та истекли ду две реки,
 Ду две реки ясни кръви 375
 Закара си малка мома,
 Малка мома мала Врида -
 Да замине, ни са заминува!

Па си свери и си пее.	
Ду две реки присъхнали -	380
Та си юнакъ поминалъ.	
Хаде веке на Юдна земе.	
Лу си флели афъ сарае,	
Причека ги Юдна крале.	
Пригърна си малка мома:	385
Халалъ юнакъ да ти е!	
За тебе юнакъ спроти тебе.	
Та заправи силна свадба;	
Бре си кани стара майка,	
Стара му майка на свадба.	390
Млада е булка дарба дарува —	
Утъ лику хи ясну слънце,	
На гръди хи ясна месечина.	
Фъ скути хи дребни звезди: —	
Халалъ, сину, да ти е!	395
Чи е за тебе, спроти тебе.	
Орпю ми е млада крале,	
Млада ми крале, Юдна царе.	
Свирка свери, песна пее.	
Та му песна устанала.	400
Йоще му са песна пее.	

ТОЛКУВАНЪЕ

за неразбрани речи отъ певеца кои-то са срещать въ притурка-та I и II.

Снигна: биль Богъ, кой-то пращаль на земя-та снегъ-тъ и студъ-тъ; той биль предстатель на зима-та.

Слана: биль слуга на Снигна, за кого-то верували че слеваль на земя-та и фърлелъ снегъ-тъ по гори-те.

Бана: биль нашъ царъ, кой-то първъ пътъ излелъ отъ Край-земя и дошелъ по тая земя та заселилъ наши-те дедовци.

Царина: значи, царъ.

Вета: книга, коя-то съдържела песни-те испевани на курбане-те.

Кулини: значи, кули.

Юдица: градъ големъ на Край-земя, где-то седели Юди-те.

Ясно пиле: значи, свято, защо-то го колели курбанъ на Бога.

Зарев месецъ: есенскій месецъ кога-то зафащала зима-та.

Егнило: де ся ягнетъ овци-те.

Руевита: песна, съ коя-то фалили Рую, кой-то научилъ човеци-те да праветъ вино-то.

Котлива: градъ големъ обйграденъ съсъ кули.

Дивенъ: значи, дивъ.

Улетни: значи, летни.

Вета е вила ветиге и пр. са речи отъ стари-йтъ языкъ на нашите дедове, на кои-то значение-то не са зная.

Баици: значи, Богини.

Зара: значи, биларинъ, кой-то гледа на звезди-те и познава какво ще бѣде.

Флана: е второ име на слънце-то за фаленъе.

Огне: нашите дедове го назовавали и съсътова имя.

Копра: билька миризлива.

Мренева: направа манже-та съсъ миродии, миризливи бильки.

Усрива: забелюва.

Бѣдница: вечеря определена за празникъ на големъ день.

Мреница: нарицали бѣдницата за Летовъ-день.

Мирнива: миризлива.

Фура-ми, мале, татина; рунъ, дефина, чире и пр.: речи са непознати.

Яра: имя на Бога.
Диа: значи, Боже.
Прена: имя на Бога.
Зерби ти ярнешъ и пр.: речи са отъ стари-те китапе на нашите дедове.
Лама: значи Ламия.
Звеза: местото кадето седеть звездите.
Ясница: светла.
Севица: посветена.
Атле: друго имя на Бога.
Махрица: махрама.
Суйна: копринена.
Хуйналу: изгонилу.
Рибита: рибаринъ.
Групна: мреже.
Ду лета: ду година.
Ду жива: до кога-то съмъ живъ.
Марга: билъ месецъ-тъ кога-то зафащала пролетъ-та.

За Енювъ-день.

Вейница: коя-то съсь бильки лекувала, магиосница.
Дроида: била мома, коя-то седела въ гора-та подъ дърве-то и слугувала на Юди-те.
Греювъ-день: празникъ големъ въ честь на слънце-то.
Златица: прочуена гора каде-то седели Богове-то.
Дрейница: гора отъ дъбе и каде-то седели моми та лекували, болни-те.
Чентици: торби.
Тинишь: почиташъ.
Слейки: пилета голабче-та.

Отъ песни-те за Коледовъ-день.

Дефне: значи, чистъ.
Превита: що знае всичко.
Арита: друго имя.
Денита: друго имя.
Апита: пакъ имя.
Гуру: гора.
Идро: чешма, кладнецъ.
Золина: златно.
Укиса: имя-то на дъро-ту.
Краска: чаше.
Рука: ръка.
Абросу: вода, коя-то давала животъ.
Раитъ: блескаву.
Пирну: йогнену.
Жарну: като жаръ.
Узрель: видель.
Арни: момчета.
Афици: девойки.
Уярилъ: налютиль.
Славу: кой-то има голяма честь.
Бленици: ябълки.
Рехици: орехи.
Кравнаци: благи пити.

Отъ песна за Коледа отъ другио певецъ..

Коледа: Богъ на зима-та и предстатель на къщи-те.
Асухна: кой-то не умира.
Дефна: кой-то е безгрешень.
Ртава: много силънъ.
Укарана и Асирита: били са отъ харапска-та земя.
Билита: найголямо градъ въ харапско.
Канити: пилета.
Марга: една отъ деветъ-тяхъ Юди, кой-то са намирали въ гора-та.
Кале: и тя отъ деветъ-тяхъ.
Мазата: била найпърва-та отъ деветъ-тяхъ и много песнополька.
Глаздумъ глазни: съсъ гласъ рукни.
Урита: кой-то съдилъ и на урало-то.
Химна: кой-то прави найдобри-те работи.
Урвیتالъ: каилъ станалъ.
Църна змее: кой-то правилъ зло на човеци-те.
Кличе: билъ змей, кой-то ходилъ само нощя и кого сретналъ умаралъ.
Калита: гора, въ коя-то седяли Богове-то.
Димита: дърво свято, кое-то било знакъ на всякое добро нещо.
Дима клана: вейка отъ дърво димита.
Сними нине у гура: слези сега въ гора-та.
Ужида та: чека та.
Абрита: вода, коя-то давала безсмъртие.
Никатна: коя-то ни турела человекъ-тъ въ темнило, т. е. въ гробъ-тъ.
Злиту: лошо.
Злита Бога: Богъ на злото.

Отъ песни за летото.

Зимледелецъ: билъ слуга на Летна Бога и предстатель на лето-то.
Заравиель: не са зная значение-то му.
Урана: небе-то.
Укита: съдъ каде-то стояли цвете-то.
Пирчина: книга.
Ширини: писма.
Иже: къща.
Спритець: не са зная що значи.
Белица: гора каде-то седели Богове-то.
Афлене, бифне, флана, думти, авлежина. акипа: всички-те тези речи са отъ старо время на кое-то значение-то не ся зная.

Отъ песна за Орпю.

Орпю: билъ единъ отъ старовремски-те юнаци; нашите дедове всякого, кой-то билъ юнакъ, нарицали го съ това имя.
Бане: имя, кое-то са отдавало на юнаци-те.
Банинь - день: празникъ определенъ въ честь на юнаци-те.
Бъдникъ: вечеря, коя-то готвили особно на големи-те празници.
Друда: била жена, коя-то не са женила, но била определена още отъ рождение-то въ слугуванье на Бога; тя живеяла всегда въ гора-та, найвече която била насъдена отъ дъбъ.
Дрида: гора коя-то била насъдена отъ дъбъ.
Друдну дъбну: такви-те жени, говорили съ особенъ языкъ, кой-то не билъ никому познать, само Юдите говорили съ него.
Орпюмъ ди нинъ у язби: до сега е Орпю въ къщи.
У язби собою: въ къщи съсъ тебе.
Слугалъ е тебе: на тебе е хизметъ правилъ.
Дивичумъ тебе ситилъ: съсъ ловъ та е хранилъ.
Двисте веке лета: ето веке двасте години.

Ача е юнень сурень: че е юнакъ на Бога определенъ.
Нине ми сурень друдень: сега е веке юнакъ определенъ на Бога, както е друда въ гора-та.
Врида: дъщеря на Юдна краля прочуена за гиздавината си.
Оле, оле улевина: молба къмъ Бога.
Друдень ми пришеде: юнакъ ми дойде.
Цура си сурина: здравъ си като Сура Бога.
Ясна си яснина: ясънь си като зора-та.
Друмна си друмина: силънь си като камень.
Азна ми бидина: не са зная значението.
Сутрешъ ми дудина: и това не са зная.
Ахайна ми хаята: живъ си хичъ не умирашь.
Сурумъ дивна удита: чудень си нишенлия.
Жива Юда: предстателька на животътъ.
Мора Юда: предстателька на смъртъта.
Живни, Юду, живни: подари му Юду животъ.
Тулундуле у Златица: не са зная значението.
Тусе, буне, уара: стари рйчи отъ дядовия языкъ.
Ухута жимъ жинева: речи, съ които призовава помощъта Богова.
Ючна Бога: наши-те дедове верували трима Бога въ едно лице; ючна, е турска речъ, кое-то значи трима.

Критиците на "Веда Словена" я обявяват за мистификация на следните основания:

1. Размерът на песните в цикъла е неправилен.

Неоснователно възражение като обобщение. Още Пьотър Безсонов (1855г.) пише: "Българите присъствуват на пълното изчезване на странстващите певци. Употребата на гуслата отпада. И тъй като ритъмът на техните поеми не е вече зависим от музикалните единици, той започва да се изменя и постепенно изчезва. Стихът добива от 5 до 15 слога и дори повече; най-обикновено 7,8,9 и 10 слога. При пеенето твърде често половината или краят на предшествувания стих преминава към следващия и тъй като определен брой слога не няма за всеки стих, то при записването често трудно могат да се разделят стиховете..."

В увлечението си критиците на "Веда Словена" създават впечатление, че във всички произведения на народното творчество стиховете имат еднакъв брой слога. Това не отговаря на истината и за да бъде опровергано, достатъчно е да се посочи например "Поема за моя Сид" (El Cantar de mio Sid), позната по най-стар препис от 1307 г. и написана в неравносложни силабически стихове от 12 до 16 слога.

Неправилни размери се срещат не само във "Веда Словена", но и в "Народне песме Македонски бугара" - например N187, както и в "Памятники болгарского народного творчества" (въип.1.Спб.,1882) - например N200. В българските народни песни се срещат не само разнообразни размери - от 6 до 17 слога, но и смесени: 10 и 12 срични ("Марко и Дете Дукадинче"), 10 и 11 срични ("Я свивай байрак, ти Мануш войвода). Ако Иван Гологанов би решил да създаде подобия на стари песни от оня край, щеше внимателно да ги наподоби в правилен размер, защото като познавач на Омир той има ясна представа какво значи правилен размер. Всички мистификатори (примерът с Макферсън, Ханка и Линда потвърждава това) имат предвид определени модели. Гологанов обаче записва, както чува, и обикновено не въз основа на песен, а само на речитатив, като чуто на помашки диалект сетне предава на своя мървашки диалект.

2. Части от цикъла се срещали - възразяват критиците - в разнообразни варианти и тези варианти били различни не само по обем, но и по изразни средства.

Несъстоятелно. Фолклористиката отдавна е установила, че не е възможно един и същи текст на народното умотворение два или повече пъти да бъде изпълнен по един и същ начин. "при всяко изпълнение той създава нов вариант" - пише Генчо Керемидчиев за народния певец Вичо Бончев.

3. Неоснователно е и възражението за необикновено големия обем на някои песни в "Веда Словена", като например: "Женитбата на Талатинска крале со дъщеря на Ситска крале" - 1532 стиха; "Рождение Орфеово" - 1153 стиха; "Сонцева женитба со мома Вълкана" - 1028 стиха; "Орфеова женитба со керка на Арапска крале" - 853 стиха, и др.

Относително дълги песни се срещат и в други сборници с български народни песни: "Стоян и потеря" - 402 стиха, N96 от сборника на Чехларов (Сб.НУ, 26, Ц., 1912); "Седем юнака и арапин" - 442 стиха ("Трем на българската народна историческа епика". С., 1940); "Радул бег, Мирчо Войвода и крал Шишман" - 574 стиха (БНТ, Т.3.С., 1961); "Стоян и дружината му" - 545 стиха (БНТ, Т.2. 1961); "Клането в Батак" - 729 стиха, и др. Неоснователността на това твърдение се вижда и от съществуващите в световната литература поеми със значително голям обем, каквито са например: "Дигенис Акрит", византийска поема, възникнала въз основа на народното творчество през X в. Най-старата позната версия от XIV в. съдържа 3749 петнадесетосложни стиха в осем книги, "Песен за Роланд" (La chanson de Roland), позната по ръкопис от XII век. Нейната най-стара редакция съдържа 4002 стиха, да не говорим за "Песен за Нибелунгите" (Der Nibelunge Not), състояща се от 2444 четиристишия (9776 стиха), да не говорим за киргизкия народен епос "Манас", състоящ се от два основни записа, всеки от които по 200 хиляди стиха, познати по осемнадесет варианта!

Не е съобразено с истината и възражението, че народните певци не могат да помнят твърде дълги песни.

Индийските брахмани са помнели хиляди стихове, а някои от тях са знаели на памет и четирите основни ведически книги. Това важи и за древните рапсоди. Якутският героичен епос(олонхо) се състои от големи количества сходни по сюжет и образи сказания със средна дължина 10-15 хиляди стиха. Дори създаденият въз основа на народното устно творчество от П.А.Ойунски (1893-1939) якутски епос "Нюргун-Боотур Стремительный" се състои от 36600 стиха. Същото може да се каже и за други епически произведения на устното народно творчество, като "Манас", грандиозна творба на киргизкия народен епос, състояща се от три цикъла с около половин милион стиха, "Джангар" - калмицки народен епос, "Алпамиш" - узбекски народен епос - за съжаление останали неизвестни на отрицателите на "Веда Словена" поради ограничения хоризонт на изследователските им интереси и робуване на отживели критерии за обсега на народното епическо творчество. Ако те познаваха поне отчасти някои от тези монументални творби на народния поетически гений, отношението им не само към тематиката, но и към метриката на "Веда Словена" щеше да бъде друго. Това е толкова по-странно спрямо най-непримиримия отрицател на цикъла академик Михаил Арнаудов, по чието време значителна част от тези творби е вече издадена в превод на руски език в огромни тиражи и екземпляри от тях се намират в българските библиотеки.

4. Основателно ли е възражението, че при извършените анкети за проверка на цикъла между 1888 и 1893 г. анкетърите не попадат на ония рецитатори, с които Иван Гологанов и другите събирачи на фолклорния материал се срещат между 1865 и 1874 г. и чиито имена фигурират в кхиги I и II на "Веда Словена" ? Неоснователно , понеже песни са записвани не само от помаци , но и от мърваци. Анкетърите се опитват да проникнат само в помашки села, а са запиасани песни от неврокопските села Балдово, Осиково и Ковачевица, от Крушево и от Горно Броди, Демирхисарско. Тези села не са помашки.

Анкетърите Мехмед Тумбев и Юсуф Синапов се насочват през 1888 г. към Елешница, Рибново и Сребатно, а Веркович през 1892-1893 г. към Чепино. Резултатността и на двете анкети предварително е обречена на неуспех, понеже: а) между 1865-74 и 1888-93 изтичат много години (20-30 години) и вън от съмнение значителна част от рецитаторите, хора все на зряла възраст, измират; б) фолклорният материал е събиран при едни обществено-политически условия, а се прави опит да бъде проверен при други. Междувременно България е освободена от османско владичество в резултат на Руско-Турската война от 1877-1878 г., но на Берлинския конгрес е разделена. Една част от региона, където песните са събирани, отново е включена в Турция, друга остава в Княжество България, Трета в Източна Румелия и четвърта - в така наречените "непокорни села", откъснати от територията на Източна Румелия и присъединени към Турция. Българското помашко население отсам и отвъд границата с Княжеството е дълбоко смутено. В граничните райони , свързани с Родопите, е неспокойно, освен това там върлува холера. При това Веркович се опитва да събере сведения, за да защити авторитета на "Веда Словена" не в района, където песните непосредствено са записани - югозападната окрайнина на Родопите, а в североизточната, в Чепинско, и то след повече от две десетилетия, откакто песните са събрани.

5. Неоснователно е и възражението за неизвестност на фолклорния материал, включен в корпуса на "Веда Словена", на културната общественост преди публикуването им от Стефан Веркович. Има се предвид фолклорен материал, свързан с живота на населението от определен район, сравнително доста отдалечен от околните райони в югозападните предели на обширното някога българско отечество.

Поради специфични исторически причини, за които стана дума по-горе, населението от този край не поддържа оживени връзки с населението от съседни региони. По тази причина народните умотворения, създавани в неговите недра, са сравнително слабо популяризирани. Населението ги съхранява като особено скъпо духовно достояние след преживяното поради наложеното силом помохамеданчване. При това не бива да се забравя и друго: слабо популярни са поради културно-обществените условия вследствие на османското владичество и народните умотворения от всички други райони на страната до публикуването им не само до края на XIX в., но и дори през първите десетилетия на XX в.

При формалните доводи за неавтентичност на цикъла, на които се позовават, след като неговите критици не са положили необходимите усилия да подложат неговия текст на всестранен и задълбочен културологичен и литературоведски анализ, формулираните отрицателни критики на "Веда Словена" не могат да бъдат приети другояче освен на доверие. И за това доверие повече допринасят не доводите и аргументите, а общественото положение на критиците.

Иван Богданов

"Веда Словена и нашето време"

Университетско издателство "Св. Климент Охридски"

София 1991 г.

стр.97-101